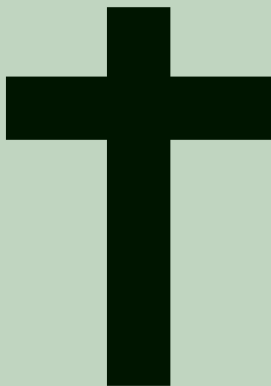

Manga Kanuri Translation

Kanuri, Manga: Manga Kanuri Translation (Portions)

Manga Kanuri Translation

Kanuri, Manga: Manga Kanuri Translation (Portions)

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kanuri, Manga)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

c9559a71-f08b-5c68-a545-05813d16a08e

Contents

Matiyu	1
Markus	66
Luka	106
Yahaya	172

MATIYU

Kawuri kəji Isa Almasiwuye

Matiyu ruwujənadə

Linjila Matiyuyedə

Kitawu Matiyu ruwujənadə, tima Linjila kəntilomiyedə wo. Ti Matiyudə tiro Lewi ye cani sanianju akki mowo duwon Isaa ga badiyeno. Ti ye am mewun yindin Isa tayia kəngayambanjuro galajənadəye falnja nangaro, awo ajabba ajabba Isa cədənədə cure awo wuljəna-a jamaro alamjəgəna-adəa fangeno. Tussənni ngawon Ruhu Alaye tia cakke taldu bawoaro awo curuna-a fanjəna-a tagənasso amanju yaudiyarə ruwuyeyeno. Lamar ani wakkajanadə ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adə gadejənnin har nandero kadio.

TAMBO-A WURADU-A ISAYE

Kaariya Isaye

(Luk 3.23-38)

¹ Akko kitawu* kaariya Isa Almasiwu tada† Mai Dau-daye, ti ye tada Nawi Ibrahimbedəyedə: ² Ibrahim Isakua kembo, Isaku ye Yakubaa kembo, Yakuba ye Yahuda-a awaanawanju-aa kembo, ³ Yahuda ye Feres-a Jera-aa kembo, yanja Tamar, Feres ye Hesronna kembo, Hesron ye Aramba kembo, ⁴ Aram ye Aminadabba kembo, Aminadab ye Nashonna kembo, Nashon ye Salmonna kembo, ⁵ Salmon ye Bowossa kembo, ya Bowosse Rahab, Bowos ye Abidaa kembo, ya Abidaye Rut, Abida ye Yisaia kembo, ⁶ Yisai ye Mai Dadaa kembo.

Mai Dada Sulemanaa kembo, calan ya Sulemanayedə kamu Uriyaye, ⁷ Sulemana ye Rehobowamba kembo, Rehobowam ye Abijaa kembo, Abija ye Asaa kembo, ⁸ Asa ye Yosafatta kembo, Yosafat ye Yoramba kembo, Yoram ye Wojiyassa kembo, ⁹ Wojiyas ye Yotamba kembo, Yotam ye Ahajua kembo, Ahaju ye Hejekiyassa kembo, ¹⁰ Hejekiyas ye Manasea kembo, Manase ye Amonna kembo, Amon ye Josiyassa kembo, ¹¹ Josiyas ye jaman yaudiyaadunon cadane cidi Babilayero caadənadən Yekoniyas-a awaanawanju-aa kembo.

¹² Ngawo cidi Babilayero caadənayedəlan, Yekoniyas Sheyaltiyella kembo, Sheyaltiyel ye Jorobabella kembo, ¹³ Jorobabel ye Abihudda kembo, Abihud ye Aliyakimba

* 1:1 1.1 kitawu - Bam. † 1:1 1.1 tada - Kaduwu.

kembo, Aliyakim ye Ajorra kembo, ¹⁴ Ajor ye Jadokka kembo, Jadok ye Akimba kembo, Akim ye Alihudda kembo, ¹⁵ Alihud ye Aliyasarra kembo, Aliyasar ye Matanna kembo, Matan ye Yakubaa kembo, ¹⁶ Yakuba ye Isuwua kembo, Isuwudə kwa Merambe, Meram ye Isa tia Almasiwulan bowojaidəa kembo.

¹⁷ Adəgaima Nawī Ibrahimlan tai har Mai Daudaro yadero am jamannja tiloa gadegade mewu deri dasaa, koro Mai Daudalan tai har jaman yauidiyaa cidi Babilayero caadənaro yadero mewu deri dasaa, koro jaman adən tai har tambo Almasiwuyero yadero mewu deri dasaa.

Tambo Isaye
(Luk 2.1-7)

¹⁸ Akko lawar tambo Isa Almasiwuye. Yanju Meramdə təmajī Isuwuye, amma kawu larusa cade rokko dasayiro, Ruhū Alaye cakke curoaro walyeno. ¹⁹ Isuwu təmajinjudə kam jirema, fuwu jamayen tia nanguro njakko cəraannidəro, asərlan tia kolduro nia ngoyeno. ²⁰ Adə karwunjūn duwon, malaiya Kəmandeye laa kənnasimlan tiro fəlediye: «Isuwu kaduwu Mai Daudaye, bare Meramba kamuro ngoduro rinəmmi, Ruhū Alayeman curoaro walyeno. ²¹ Tada kongwa cambi, ni ye tiro cu Isa‡ yakke, dalilnjudə jamanjua biwunjalan cəkkayi nangaro,» yeno.

²² Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənadə wakkayeno. ²³ Tiye: «Akko fero kəlayakku kwa nojənni curo ngoje tada kongwa cambe tia Imanuwellan bowojai,»† cənna, maana Imanuwelledə Ala andi-a rokko.

²⁴ Kənəmlan fayenniya, Isuwu awo malaiya Kəmandeye tiro wuljəgənadəa cəde Meramba kamuro ngoyeno. ²⁵ Amma tia kamuro nojənni duwon, har tada kongwa cambe Isuwu tiro cu Isa kekko.

2

Ilmuwu cidi adinname Isaro ambəttuwu

¹ Jaman Isa bəla Baitalami cidi Yahudiyayen tambənadən, Hirudus ti mai duwon, ilmuwu laa cidi adinname cijane Jerujalembo isane: ² «Nda ti mai yauidiyaye tambənadə? Sillowunju adinnamlan culuwuna ruiye tiro ambəttuwuro kadiye,» cane keworo. ³ Mai Hirudus adəa fangenniya, hangalnju caa ciyeno, am Jerujalembe samma ye ngai. ⁴ Daji wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a sammaa bowoje ndaran Almasiwu tambiro kiworənniya, ⁵ tiro:

‡ 1:21 1.21 Isa - Maananjudə Kəmande cəkkayi.

† 1:23 1.23 Ish 7.14

«Bēla Baitalami cidi Yahudiyayen, akko awo nawi kuren ruwujenadē:

6 “Ni Baitalami cidi Yahudayedē,
curo bēlawā Yahudayedēn darajanēm gana gāni,
dalilnjudē curonēmlaman mai culuwi,
mai duwon jamani Israyilawua cunodidē.”†

7 Daji Mai Hirudus asērlan ilmuwudēa bowoje sa sil-
lowudē tayiro fēledēgēnadēa cuwore tabbatkeyeranniya,
8 tayia Baitalamiro cunode tayiro: «Lenowo hangallayen
tadadēa manowo! Tia fanduwīya, lawar sukkudowo, wu ye
lekko tiro ambētkēgēkko!» yeno. 9 Mana Maiyedēa fanger-
anniya, ilmuwudē jawal ngojane leyera. Ledu cadi duwon,
akko sillowu adinnamlan culuwe carunadē fuwunjaro koje
leje, har na tadadē dēganadēa nayeyenniya, tak dayeno.
10 Sillowudēa kerunniya, karwunja tai daje kējīyeno! 11 Daji
fadodēro ngasaye tadadē-a yanju Meram-aa carune tungu-
rumjane tadadēro ambētkeyera. Ajanja kajane tiro dinar
so, kaaji so, kawudi so kedo. 12 Daji Kēmande kēnnasimlan
tayia galaje bare na Mai Hirudussero waldanni yenniya,
jawal gade ngojane lardunjaro walladara.

Masarro kasēme ledu

13 Ngawo ilmuwudē saptanayen, malaiya Kēmandeye laa
kēnnasimlan Isuwuro fēlediye: «Cine tadadē-a yanju-aa
ngone Masarro kasowo lenowo, nadēn har kawu mana
njadēkkiro nammowo, dalilnjudē Mai Hirudus tadadēa
njejoro maji nangaro,» yeno. 14 Daji Isuwu cije buneman
tadadē-a yanju-aa ngoje Masarro lejane, 15 nadēn har
karmo Mai Hirudussero napkera. Adēgaima awo Kēmande
kuren ci nawiye wuljēnadē wakkayeno. Tiye: «Tadania
Masarnin culuworō bowōkkēna,»† cēnna.

16 Mai Hirudus ilmuwudē tia jambajanaro asuyenniya,
fum gērgaje wada ce kēla sa ilmuwudē tiro tabbac-
aanayen tadawa kongwa kērwu yindia-a yindi cadēnni-
a bēla Baitalamiye-a bēladeyanju-alan dasaana sammaa
roro keyeso. 17 Adēgaima awo Kēmande kuren ci Nawi
Irimiyayen wuljēnadē wakkayeno. Tiye:

18 «Bērni Ramayelan so lagaranne jauro fandi,
Rahila diye yallanjuro cikkiri.
Kanadi ta wajēna,
bawo bawojana nangaro,»† cēnna.

Lardu Israyilawuyero waldu

¹⁹ Ngawo Mai Hirudus bawojənyen, Masarnin malaiya Kəmandeye laa kənnasimlan Isuwuro fəlediye: ²⁰ «Cine tadadə-a yanju-aa ngone lardu Israyilawuyero waldənowo, am duwon tadadəa roro njejoro majaidə sanuna nangaro,» yeno. ²¹ Daji Isuwu cije tadadə-a yanju-aa ngoje lardu Israyilawuyero walladara. ²² Amma Mai Arkilawus cuju bawanju Mai Hirudussero cidi Yahudiyaya cunodidəro fangenniya, Isuwu nadəro ngaworo riyeno. Daji Kəmande kənnasimlan tia galayenniya, cidi Galilejero leje ²³ bəla laa Najarat canidən napkeno. Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyayen wuljənədə wakkayeno. Tayiye: «Tia* kam Najarattelan bowojai,» canna.

DABBARDA KIDA ISAYE**3***Nawi Yahayaye Isaro jawal dabbarduwu**(Mar 1.1-8; Luk 3.1-20; Yah 1.19-28)*

¹ Jaman adən Nawi Yahaya Kasalama fəlediye karaa cidi Yahudiyayen jamaro kawuri cədde: ² «Təmmowo, *nodo bargaa Mai Samemaye del karənjəna!» cəni kərga. ³ Tima kam duwon Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen kəlanjun mana cədənədə wo. Tiye:

«Karaan kam laa kowo sapce:
 “Kəmandero jawal dabbargənowo,
 koduramnju cəkko dewo!”
 cəne wormaji.»†

⁴ Yahayaye kajəmunjudə kanduri karimoyen caaada, canjanju ye ngirin tikkerəna. Kəmbonju ye kawia-kəmagən-a. ⁵ Daji am bərnə Jerujalembe-a lardu Yahudiyaye sammaye-a cidi bərəm Jordaniye ngaye-a nanjuro isane ⁶ biwunja wuljane curo bərəm Jordaniyen tayiro kasala tuwaye kiddo.

⁷ Yahaya Farisawa-a Sadusiya-a kada tayiro kasala tuwaye cəddoro nanjuro isairo kirunniya, tayiro: «Nayi kaduwu fusiyyeso! Wundu nayia ajawu isidəro kasoworo galanja?

⁸ Awo tuwa jireye fəlejiyisoa dewo! ⁹ Bare karwundon: “Andi kaduwu Nawi Ibrahimbe,” wulluwwi. Nayiro wulnjagakki, Alaye kənduwonju dongur kauye anilan Nawi Ibrahimbo kaduwu alaktuwuye mbeji. ¹⁰ Akko kərmamaro bewodə fərdu kəskayen gənaada. Kəska fi duwon tada ngəla cakkiwawodəa caljane kannuro fijagai.

* 2:23 2.23 tia - Almasiwua. † 3:3 3.3 Ish 40.3

11 «Wudə təmmuwwa nangaro ingilan nayiro kasala ngeddækko, amma kam laa wua kənduwon kosəna sunonju tuluwoma tikkəni ngawonin isi. Tidə Ruhu Alaye-a kannu-
alan nayiro kasala* njaddi. 12 Mukkonjun kəmo laladu-
ramba na wasturamnjuero ise algama-a kalari-a firji. Al-
gamanjudəa culore bəralan gənaji, amma kalariidəa kannu
təmmaro nuiwawolan warji,» yeno.

Kalmaram: Nodo bargaa Mai Samemaye

*Ala Mai Kura same-a cidi-a cunodi yaye, am duniaye
samma gəni kasaccane tiro daraja cadi. Sa Ala Ruhun-
jua cakke Bargaande Isaro jəpciye tia Almasiwunjuro
galajənadən, Isa jiri bəřinnin nodo bargaa Mai Samemaye
duniaro tarduwu badiyeno. Isaye am samma kasacca tuwa
cado Alaro dau koljaa yeno. Kam kasacce mananju ngoje
daunju koljiya, Ala ye tia ardije biwunju cinje jamanjuro
kəljiye barga dəpciya. Ngaiman nodonju bargaa duniaro
dunoaro tardiyi. Yim Isa Almasiwu walde duniaro isiya
duwon, Alaye nodonju bargaa təgəmbo napci. Daji Isa Al-
masiwudə adamgəna sammaro shara cəddi. Adəgaima am
duwon mana Alayedəa kasaccannidəro wowom kannuye
gənajiyi, amma jama Alayedəa jannaro cakke na Alayen
sawisoro dasayi.*

*Ruhu Alaye Isaro jəptuwu
(Mar 1.9-11; Luk 3.21-22)*

13 Daji Isa cidi Galileyen cije bəřəm Jordaniyero Nawi
Yahaya tiro kasala cəddoro kadio. 14 Yahaya tiro daptuwuro
maje: «A! Awiro gəle naniro isəmidə? Ngəlanjudə, nima
diye wuro kasala səddəmi,» yeno. 15 Amma Isaye tiro:
«Kəřmadə kasadde, dalilnjudə awo jire samma diodə
andiro jussəna nangaro,» yenniya, Yahaya kasatkeno.

16 Tiro kasala cədde Isa ingidəlan kiluwunniyama, same
farakko fəřəmde Ruhu Alaye alama bullam gai tiro jəpciya
kiro. 17 Koro samelan kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia
raakkəna. Tiramnin jauro karwuni kəřijəna!» yeno.

4

*Yiwulisse Isaa jaraptu
(Mar 1.12-13; Luk 4.1-13)*

1 Daji Yiwulis tia jarapcoro Ruhu Alaye Isaa simojiye
karaa dəřiro kiluwo. 2 Kawu fidewuro bune-a kausu-aro
asem kidanniya, kəna tia kida. 3 Daji Jaraptumadə nanjuro
ise tiro: «Ni Tada Alayea, dongur kauye aniro wulgəne

* **3:11** 3.11 kasala kannuye - Ajawu gənaduwo-a bone nja-a tayirro kalaktu-a.

kəmboro walja!» yeno. ⁴ Isaye: «A'a, kitawulan ruuwada: "Kam kəmbo baslan gəni, mana Ala wuljəna samman dəgai,"»† yeno.

⁵ Koro Yiwulis tia bəрни tayirro* cade loiloiram Fado Alayen gənayenniya, ⁶ tiro: «Ni Tada Alayea, səktəne cidiro yukkure! Awoa kitawulan ruuwada: "Ala kəlanəmnin malaiyawanjuro wada ce mukkonjan kamnjagai bare sinəm kauro gəmdəgənniyo,"»† yeno. ⁷ Isaye tiro: «A'a, kitawulan ruuwada: "Bare Ala Kəmandea rijamməmmi!"»† yeno.

⁸ Koro yaye Yiwulis tia kəla kau kuruwu fet laayero cade tiro larduwa duniaye samma-a darajanja-aa fəleyeyenniya, ⁹ tiro: «Ngunəme wuro sujada səddəmia, ani sammaa niro njikki!» yeno. ¹⁰ Daji Isaye tiro kalakciye: «Nani kolle, Yiwulis! Kitawulan ruuwada: "Ala Kəmandero sujada yidde, ti tilonjuro ambətkəgəne!"»† yeno. ¹¹ Daji Yiwulis tia kolyeno, malaiyawa ye isane tiro ngiskeyera.

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

Isaye kidanju badidu

(Mar 1.14-15; Luk 4.14-15)

¹² Isa Nawi Yahayaa kosoro casakkənaro fangenniya, cidi Galileyo wallada. ¹³ Bəla Najarattea kolje leje bəрни laa Kafarnaam canilan napkeno, bəрни duwon ci bərəmben cidi Jabulonne-a Naptaliye-alan† dəganadə. ¹⁴ Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljənadə wakkayeno. Tiye: ¹⁵ «Cidi Jabulonne-a Naptaliye-a kanji jawal bərəmben na duwon fəde bərəm Jordaniyen tiro Galile cidi kərdiyaye canidəlan, ¹⁶ am curo duwuyen dasaanadə nur kura laa caruna, koro tayi curo kaudi karmoyen dasaanadə yea nur wassəna!»† ¹⁷ Sa adən Isa jamaro kawuri kəji wulduwu badiyeno. Tiye: «Təmmowo, nodo bargaa Mai Samemaye del karenjəna!» yeno.

Isaye fuwurawanju burwoyeya bowodu

(Mar 1.16-20; Luk 5.1-11)

¹⁸ Yim laa Isa ci bərəm Galileyeya jəgai duwon, yaana yindi Siman tiro Biturus cani-a yanjugəna Andarawus-a buni taramnja bərəmdəro fijagai kiro. Tayidə buni tawu. ¹⁹ Isaye tayiro: «Arowo wua səgaiwo, nayia kam tawuro‡ njadəkki!» yeno. ²⁰ Sadəman buni taramnja koljane tia geya.

† 4:4 4.4 SK 8.3 * 4:5 4.5 bəрни tayir - Jerujalem. † 4:6 4.6 Jaw 91.11-12
 † 4:7 4.7 SK 6.16 † 4:10 4.10 SK 6.13 † 4:13 4.13 Jabulon-a Naptali-a - Jiri yindi Israyilawuye. † 4:16 4.15-16 Ish 9.1-2 ‡ 4:19 4.19 kam tawu - Am duwon am gadea Isaa gawuro waljaro majaidə.

²¹ Koro nadən fuwuyenniya, yaana yindi gade ye Yakuba tada Jabadiye-a yanjugəna Yahaya-a bawanjan kundenno curo maarayen buni taramnja caassai kiro. Tayia bowoyen-niyama, ²² cijane maaradə-a bawanja-aa koljane tia geya.

Jama kadaye Isaa ga
(Mar 3.7-12; Luk 6.17-19)

²³ Daji Isa bəla bəlaro leje dandalnjan jamaa alamje kawuri kəji nodo bargaa Alaye wuljiyi, am dondia kasuwanja jiri fi yayen isangajiyi ngai duwon, cidi Galileye sammaa diriyeno. ²⁴ Adəgainin lawarnju cidi Siriyaye ngaro tatargaada. Koro am larduyedə amnja kasuwaa-a kəndondi jiri jirja-a karuwaa-a sedan koroyea-a tiyi canaa-a sammaa Isaro cakkude isangayeyeno. ²⁵ Jama kada tia geya, laanja cidi Galileye, laa cidi Bəlamewuye, laa bəрни Jerujalembe, laa cidi Yahudiyaye, laa ye ngawo bəram Jordaniye.

5

Jawawi Isaye
kəla kau kuruwu laayen
(Luk 6.17-49)

¹ Isa jama kada kadami captairo kirunniya, kəla kau kuruwu laayero juwane napkeno. Fuwurawanju ye nanjuro kadira. ² Daji tayia alamdu badiyeno.

Am bargaaasodə
(Luk 6.20-26)

- ³ «Barganja am karwulan talaawadə,*
nodo bargaa Mai Samemayedə nuwanjadəro.
⁴ Barganja am kərma cesiridə,
fuwun simalonja bawodəro.
⁵ Barganja am rokura bawoadə,
fuwun dunia warasajaidəro.
⁶ Barganja am kərma kəna-a ngudu-aaro jire dioro
ngənəptaimadə,†
fuwun kuljaidəro.
⁷ Barganja am kanjimarimasodə,
tayi ye fuwun kanjimari cawandidəro.
⁸ Barganja am karwu bulladə,
fuwun Alaa caruidəro.
⁹ Barganja am kərma nanlewa cawudidə,

* 5:3 5.3 am karwulan talaawadə - Am duwon kəlanjaa awimaro ngojənni Alaa mərsajanadə. † 5:6 5.6 am kəna-a ngudu-aaro jire dioro ngənəptaimadə - Am duwon kowori cade awo Ala cəraanaa dioro majaidə.

fuwun tayia tadawa Alayelan‡ bowodaidəro.

¹⁰ Barganja am kəla jire dionjayen tayia basarjaidə, nodo bargaa Mai Samemayedə nuwanjadəro.

¹¹ «Am wu nangaro nayia raranjane basarnjane diwindo jiri jiri wuljaiya, bargando! ¹² Kəji dama baworo fanowo, dalilnjudə samelan mukowando jauro ngəwu nangaro. Nonowo, adəgaiman nawiya kureye burwonjanadəa basaryera.

Manda-a nur-a

¹³ «Nayima manda duniaye wo. Amma mandadə kəlambo walyenoa, jiri fin gəle cayenju gairo walji? Awimaro faidajiwawo, tia deyan yirjane am guguwaccai. ¹⁴ Nayima nur duniaye wo. Bərni kəla kau kuruwuyen dəganadə gəradiwawo. ¹⁵ Wunduma fatəla wasse kəmon təmjiwawo. Kam fatəla wassiya, kəla gənaduramnjuyen gənaje fadodən wundusoro nur ci. ¹⁶ Adəgaima nayi ye kollowo nurndo fuwu amben wasso, awo ngəla diwidəa caro Bawando Mai Samemaro daraja cadoro!

Kəla Attaurayen

¹⁷ «Bare awo Attaura-a kitawuwa nawiya-alan ruwuwadadəa baworo dioro kadikkoro təmanuwwi. A'a, tayia baworo dioro gəni, tayi samma wakkajaro kadikko. ¹⁸ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kawu same-a cidi-a baworo waljaimaro, arawu bi səkkal falma Attauralan baworo waljiwawo, sai tayi samma wakkajaiya duwon. ¹⁹ Wundu duwon wadawa aniye gananjaa ga waje am gade yea ngai alamjidə, curo am nodo bargaa Mai Samemayen tia kam daraja jauro ganaalan bowojai. Amma wundu duwon wadawa ania jəgane am gade yea jaaro alamjidə, curo am nodo bargaa Mai Samemayen tia kam daraja kuraalan bowojai. ²⁰ Adə nangaro nayiro wulnjagakki, maləmba Attauraye-a Farisawa-aa jire diolan konuwawoa, təmmaro nodo bargaa Mai Samemayero ngawuwawo.

Kəla gərgaduyen

²¹ «Amwurawandə jaman kureyero: "Bare kam yejəmmi, wundu duwon kamba cejənadəa shararo caadi,"† cane wuljaanadəa fanuwwa. ²² Amma wu nayiro wulnjagakki, kam kamanjuro gərgajəgənadəa shararo caadi. Koro kam kamanjuro "Kam bowuye!" cəne rajənadəa majilis

‡ 5:9 5.9 tadawa Alaye - Alaa mərsajane awo ti cəraanaa dioro majana nangaro, tayi am hal ngəlaa Alaye gairo waljai. † 5:21 5.21 NL 20.13; SK 5.17

adinwuyero caadi. Koro kam duwon kamanjua waje tiro: "Batti!" cännadäa kannu jaanamayero koljagai.

²³ «Adä nangaro na laya duwaduramben sadaa njëddoro isemma duwon, awo kuttu laa kamanëmbo yiddemmaa tangëmia, ²⁴ fuwu laya duwaduramdäyen sadaanëmdäa kolle lene ni-a kamanëm-a solodänowo duwon, daji walde are sadaanëm yidde.

²⁵ «Shararambo lawalamanëm-a rokko ledu diwi duwon, këla jawallen doiro kowori de tawaktäne, bare nia alkaliro sërənjägänniro. Adä gënia, alkali nia mukko sojiyero njakke, soji ye nia kosolan jannjiyi. ²⁶ Jiremaro niro wulnjägëkki, nadän wuri njägaidäa cotto rëmbëmmia, tëmmaro luwumbawo!

Këla kënjänayen

²⁷ «Koro tayiro: "Bare kënjäna dimmi,"† cane wuljaanadäa fanuwwa. ²⁸ Amma wu nayiro wulnjägakki, wundu duwon kamua cure mangarjänadä, karwunjun kënjäna cädëna. ²⁹ Simmëm këmboramdä njakke biwu dimia, tia kulaine gëmme. Tiyyinëm samma kannuro fidiyidëroa, sim fal fuddëmmadëma niro ngalwo. ³⁰ Koro mukkonëm këmboramdä njakke biwu dimia, tia kamme gëmme. Tiyyinëm samma kannuro fidiyidëroa, mukko fal fuddëmmadëma niro ngalwo.

Këla kamu dëptayen

³¹ «Koro waldane tayiro: "Kam kamunjua dëpcidä tiro kakkadu kamu dëptaye co,"† cane wuljana. ³² Amma wu nayiro wulnjägakki, wundu duwon kamunjua këla kënjänayen gëni dëpcänadä tia kënjänamaro cädëna. Koro wundu duwon kamu dëpkadaa niyajänadä, ti ye kënjäna cädëna.

Këla kansi boyen

³³ «Koro amwurawande jaman kureyero: "Bare bowuro kansi bummi, kansi Këmandero yibbummadäa de!"† cane wuljaanadäa fanuwwa. ³⁴ Amma wu nayiro wulnjägakki, bare tëmmaro kansi buwwi! Bare sameyen kansi buwwi, Alaye kurisnju kërmaiye nangaro, ³⁵ bi cidiyen, sinju gënaduram nangaro, bi Jerujalëmben, bërni Mai Kuraye nangaro. ³⁶ Koro bare këlandoyen kansi buwwi, ranguwe kanduri këlandoye falmaa bul bi cälëmbo diwwawo nangaro. ³⁷ Ngëlanjudä "Aaa," bi "A'a," wulowo. Awi yaye adäa kojänadä na ti Këladoyen§ kadio.

† 5:27 5.27 NL 20.14; SK 5.18 † 5:31 5.31 SK 24.1-4 † 5:33 5.33 Lew 19.12;

KI 30.2; SK 23.21 § 5:37 5.37 Këlado - Yiwulis.

Kāla rəmbøyen

³⁸ «Koro tayiro: “Kam laa sim bi timi kamanjuye fal kittuluwoa, simnju bi timinju fal ye cattuluwo!”[†] cane wuljaanadəa fanuwwa. ³⁹ Amma wu nayiro wulnjagakki, bare kam kəlado wanuwwi. Kam laa feřinəm kəmboram marin bakcia, wailadə yea tiro kalakkəgəne. ⁴⁰ Koro kam laa gəmajenəm moworo nia shararo njadi cənia, kolle garinəmdə yea ngojo. ⁴¹ Kam laa dunodunon njakke na kilometər fallaro lenəmia, na kilometər yindiaro ti-a rokko lenowo. ⁴² Kam njuworənamadəro ye, koro kam nanəmnin tagari cəraanadəro bare dapəkəgəmmi.

*Kāla kəlado rawøyen**(Luk 6.27-36)*

⁴³ «Koro tayiro: “Kəmaskinəmba raye,[†] kəladonəmba wane,” cane wuljaanadəa fanuwwa. ⁴⁴ Amma wu nayiro wulnjagakki, kəladowandəa rawowo, koro am nayia basarnjanadə yero Alaa yukkərowo, ⁴⁵ tadawa Bawando Mai Samemayero walloworo. Dalilnjudə Ala cakke kəngal am ngəla-a diwi-aa wassi, koro ingi sameye ye jirewu-a jirenambuwu-aro cuduriyi nangaro. ⁴⁶ Am nayia njaraanaa raawia, awi mukowaye diw? Akki mowomaso ye ngai gəna cadı? ⁴⁷ Koro kəramiyando runjaa lewanuwia, awi gəle am gadesoyea kojəna diw? Kərdiya ye ngai gəna cadı? ⁴⁸ Adə nangaro Bawando Mai Samemadə kalkallo diomadə gai, nayi ye kalkallo diowuro wallowo!

6*Kāla sadaayen*

¹ «Hangal gənanowo, bare kəndondo jireye federo jama nayia njaroro diwwi. Adə gənia, mukowa na Bawando Mai Samemayen fanduwawo. ² Adə nangaro sadaa talaawaro yiddəmiya, bare mənafəkkaso gai am gadero awo dimmadəa wulgəmmi. Tayidə dandal so, farsam solan am tayia caro daraja cadoro sadaa cadı. Jiremaro nayiro wulnjagakki, nuwanja cawandəna. ³ Amma nidə sadaa talaawaro yiddəmiya, bare mukkonəm waila awo mukkonəm kəmboram cədidəa nojənni, ⁴ sadaanəmdə asərlan napco. Daji Bawanəm asərlan curuidə niro mukowa nji.

*Kāla moduwayen**(Luk 11.1-4)*

⁵ «Moduwa dimiya, bare mənafəkkaso cadidə gai dimmi. Tayidə dandal so, farsam solan daada am tayia caroro moduwa cadıya, caraana. Jiremaro nayiro wulnjagakki,

nuwanja cawandəna. ⁶ Amma nidə moduwa dimiya, ngimməmbo ngaye cinnadəa jange Bawanəm turuiwawodəa kore. Daji Bawanəm asərlan curuidə niro mukowa nji. ⁷ Koro moduwa diwiya, bare kərdiyadə gai awo falla ngəwuro wuwulluwwi. Mananja ngəwu nangaro Ala tayia fanjiro təmajai. ⁸ Bare tayi gairo walluwwi, dalilnjudə kawu tia koruwidəmaro Bawando məradundosodəa nojəna nangaro. ⁹ Akko ngailan moduwa dewo:

“Bawande Mai Samema,
cunəmbo daraja tio!

¹⁰ Nodonəm bargaa iso!
Awo raamma dunian tədo,
jiri same yen tədidiə gai!

¹¹ Kəmbonde kuye sade.

¹² Biwunde gawursagane,
andi ye am biwu saddənadəa
gawurniyenadə gairo.

¹³ Bare kolsame jaraptiyende,
Kəladodəro kasane.

Nodo-a kənduwo-a daraja-a
har abadaro kaanəmdəma. Amin.”

¹⁴ «Nonowo, am biwu njaddənadəa gawurnuwia, Bawando Mai Samema nayi yea gawurnjai. ¹⁵ Amma tayia gawurnuwwawoa, Bawando ye biwundo gawurjiwawo.

Kəla asemben

¹⁶ «Asem diwiya, bare mənafəkka cadidə gai fəkkando dinuwwi! Tayidə am asemnja caroro fəkkanja faljai. Jiremaro nayiro wulnjagakki, nuwanja cawandəna. ¹⁷ Amma nidə asem dimiya, kəlanəm ye kəndawulan samme, fəkkənəm ye lamme, ¹⁸ Bawanəm turuiwaworo kajia, bare wunduma asem dimiro nojənniro. Daji Bawanəm asərlan curuidə niro mukowa nji.

Kəla arsiyi captayen

¹⁹ «Bare kəlandoro arsiyi dunialan cammuwwi, na duwon kanam-a diwuram-a bannajai, barwuso ye faljane ngasaye ngojaidə. ²⁰ Kəlandoro arsiyi samelan cammowo, na duwon kanam-a diwuram-a bannajaiwawo, barwuso ye faljane ngasaye ngojaiwawodə. ²¹ Nonowo, na arsiyindo dəganadəman karwundo ye kərga.

²² «Simdə, tima fatəla tiyiyedə wo. Simməm ngaa, tiyinəm samma ye nurraro walji. ²³ Amma simməm jaujia, tiyinəm samma ye duwuro walji. To, nur nilan dəganadə duwua, duwu adə jaumaro kura, diye!

²⁴ «Wunduma rakce wolodi kam yindiyero waljiwawo. Bi fal waje fal cərayi, bi fal bərsəmje fal bassi. Nayi ye ranguwe wolodi Ala-a wuri-ayero walluwawo.

Kəla karwungai dioyen

(Luk 12.22-34)

²⁵ «Adə nangaro nayiro wulnjagakki, bare kəla awo rondo buwi-a yawi-ayen bi kəla awo tiyindoro yakkuwiyen karwungai diwwi. Rodə kəmboə kojəna, koro tiyidə ye kajəmua kojəna, gəna? ²⁶ Ngudowa sameyea ruiwo, kulo ye canadiwawo, kala ye cadiwawo, koro nema ye jawulan capcaiwawo yaye, Bawando Mai Samema tayia ambaji. Nayidə jauro ngudowaa darajan konuwwa, gəna? ²⁷ Wundundo gəle rakce karwungainjulən sa fal kawunjuro cərgaidə?

²⁸ «Koro awiro kəla kajəmyen karwungai diwi? Fəreso karaaye jiri řijaidəa ruiwo, ngənəpcaiwawo, koro caa cadiwawo. ²⁹ Amma nayiro wulnjagakki, Mai Sulemana jauro darajaa yaye, ngaltema kajəmu fəre aniyə falnjaa nanshawan najəgəna cakkənni. ³⁰ Ala fəreso ku karaan řijai bəri kannuro řijagai ania ngai jakcidə, fagatto nayi yea jannjai, nayi kambərse ganaadə!

³¹ «Adə nangaro bare kəla awo aniyen karwungai diwwi, bare kəlandoro: “Awi gəle buiye?” bi “Awi gəle yaiye?” bi “Awilan gəle tiyinde jangiye?” wulluwwi. ³² Kərdiyaso awo ania majai, amma Bawando Mai Samema nayi ye awo ani samman məradundoaro nojəna. ³³ Attəroa, nodo bargaa Alaye-a jirenju-a manowo duwon, awo ani samma yea nayiro njadi. ³⁴ Adə nangaro bare karwungai bəriye diwwi, karwungai bəriyedə kuye gəni. Ku nguson suwol kaanjua.

7

Kəla ambo shara njəddoyen

(Luk 6.37-45)

¹ «Bare wundumaro shara yidduwwi,* nayi yero shara njaddiwawo. ² Jiri ambo shara yidduwidə gai, nayi yero shara njaddi. Koro jiri ambo ngalgəwidə gai, nayi yero ngalnjai.

³ «Awiro kaləm sim kamanəmben rumi duwon, karjəm curo simməmbəə asunəmbawodə? ⁴ Akko ni simməmlən karjəmbadə, awiawin gəle kamanəmbə: “Kolle kaləm simməmbədəə tuluwukke,” nəmi? ⁵ Mənafək! Karjəm

* **7:1** 7.1 bare wundumaro shara yidduwwi - Bare kəlandoa sharawu am gadeyero ngonuwwi.

simməmbədəa tuluwumiya duwon, daji ngəlaro rume kaləm sim kamanəmbədəa tuluwumi.

⁶ «Bare awo tayirdəa kəriyaro yiwwi, koro bare awondo darajaa fuwu aladeyayen kolluwwi. Kolluwiya, tayia guguwaccai, kəriya ye suwordane nayia njanjannjai.

Kəla koro-a madu-a cinna bakta-ayen
(Luk 11.9-13)

⁷ «Korowo njadi, manowo fanduwu, cinna bangowo kanjagai. ⁸ Wundu duwon cuworimadəro cadi, kam majimadə ye cuwandi, koro kam cinna bakcimadə yero kajagai.

⁹ «Wundundo tadanju tia burodiro cuworiya, dongur kauye cidə? ¹⁰ Bi buniro cuworiya, kadi cidə? ¹¹ Nayi diwidə awowa ngəla tadawandoro njo nonuwwa, balle Bawando Mai Samema awowa ngəla am tia caworiro cidə! ¹² Adə nangaro awo duwon amso nayiro njaddiya raawwadəa nayi ye tayiro yiddowo! Adəma maana Attaura-a kitawuwa nawiyaye-ayedə wo.

Kəla ngaworam jəkkadəyen

¹³ «Ngaworam jəkkadəyen ngawowo, dalilnjudə ngaworam farak, jawalnju ye kəskedə, tima ngaworam kanuyedə wo, am tiyen ngasayidə kada. ¹⁴ Amma ngaworam jəkka, jawalnju ye jaudə, tima ngaworam ro sawisoyero cadimadə wo, am tia cawandidə ganama.

Kəla kəska-a tadanju-ayen
(Mat 12.33-37; Luk 6.43-45)

¹⁵ «Nawiya kattuwuyero hangal gənanowo! Tayidə nandoro isaiya, alamanja dimi gai, amma karwunja jauru diwi bulduye gai.† ¹⁶ Tada casakkidəlan tayia asunuwi. Inab coccorilan njakcai wa? Koro tarmu kolollan cadori wa? ¹⁷ Kəska ngəla nguson tada ngəla cakki, koro kəska diwi ye tada diwi cakki. ¹⁸ Kəska ngəladə rakce tada diwi cakkiwawo, koro kəska diwidə ye rakce tada ngəla cakkiwawo. ¹⁹ Kəska fi duwon tada ngəla cakkiwawodəa caljane kannuro fijagai. ²⁰ Adə nangaro tadanjalan tayia asunuwi.

Kəla fuwura jireyen

²¹ «Am wuro: “Kəma! Kəma!” cani samma gəni nodo bargaa Mai Samemayero ngasayi, sai kam awo Bawani Mai Samema cəraanaa cədimadə. ²² Yim adən‡ am ngəwu wuro: “Kəma, Kəma, cunəmlan gəna nawinawi kidiye, sedanso duyeiye, koro awo ajabba ajabba kada ye kidiye?”

† 7:15 7.15 alamanja dimi gai, karwunja buldu gai - Curo dəla, ngawo kani.

‡ 7:22 7.22 yim adən - Kiyama.

cani. ²³ Daji wuye tayiro: “Ngaltema nayia nonjakkæni. Wun kuruwunno lenowo, nayi diwi diomasodæ!” nækki.

Misal fado tandowu yindiye

(Luk 6.46-49)

²⁴ «Adæ nangaro wundu duwon manani ania fanje jøganamadæ, ti alama kam hangalla soronju kæla kauyen cædandænadæ gai. ²⁵ Ingi sameye cudure bæræm fala tarje, karuwa ye cije sorodæa babakkenniya, sorodæ wurdænni, dalilnjudæ færdunju kæla kauyen tædandæna nangaro. ²⁶ Amma wundu duwon manani ania fanjæna jøgannimadæ, ti alama kam hangal bawoa soronju kæla cidi kesayen cædandænadæ gai. ²⁷ Ingi sameye cudure bæræm fala tarje, karuwa ye cije sorodæa babakkenniya, wurde tægæmbo fiyada,» yeno Isaye.

²⁸ Isa mana ania cæde kerænniya, jama captanadæ alam-dunjudæa ajapkera, ²⁹ dalilnjudæ malæmbanja Attauraye gai gæni, kænduwoaro tayia alamji nangaro.

8

Isaye kam barasua isangaduwwu

(Mar 1.40-45; Luk 5.12-16)

¹ Isa kæla kaudæyen jøpkenniya, am kada kadami tia geya. ² Kam barasua laa ise fuwunjun tungurumje tiro: «Kæma, raammaa, rangæme wua isangasægæme tayirro wallækki,» yeno. ³ Isa mukko sajiye kamdæa leje: «Raakkæna, tayirro walle!» yeno. Sadæman barasudæ tia kolje tayirro walyeno. ⁴ Daji Isaye tiro: «Bare wundumaro adæa wulgæmmi, amma lene rimandæro fæledægæne, koro sadaa Nawi Musa wuljænadæa de, jamaro shedaro waljo!»

Isaye soji kura Rombeye karea isangaduwwu

(Luk 7.1-10; Yah 4.43-54)

⁵ Isa bærni Kafarnaambero kærgaanniya, soji kura Rombe laa nanjuro ise tia lowoje: ⁶ «Kæma, kareani dondi fadon bowada, tiyinju nuna jauru basardi,» yeno. ⁷ Isaye tiro: «Lekke tia isangagækki,» yeno. ⁸ Amma soji kuradæye tiro: «Kæma, nia fannin sawo tikkæni. Biya wada ye, kareani ngaji. ⁹ Wudæ cidiya kænduwo amben kærgakko, færduni yen sojiya takkæna. Falnjaro: “Lene!” nækkiya, leji. Fal laaro: “Are!” nækkiya, isi. Koro kareaniro: “Adæa de!” nækkiya, cædi.» ¹⁰ Isa adæa fangenniya, ajapce jama tia jagaidæro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, curo jama Israyilawuyen kambærse kura adæ gai fandækkæni! ¹¹ Nayiro wulnjagakki, am kada adinnam-a fæde-alan* isane

* **8:11** 8.11 am adinnam-a fæde-alan - Kærðiya.

Nawi Ibrahim-a Nawi Isaku-a Nawi Yakuba-a rokko nodo bargaa Mai Samemayen masəna dioro napcai. ¹² Amma tadawa nodo bargaaayedə† deyan curo duwu cələm pəttero gəpcagai, nadən so ye tədi, sheri ye naldi,» yeno. ¹³ Daji Isaye soji kuradəro: «Lene, kambərsenəm nangaro awo suworəmmadə wakkajo!» yeno. Kəreanjudə sa adəman ngayeno.

Isaye am ngəwua isangaduwu
(Mar 1.29-39; Luk 4.38-44)

¹⁴ Isa fado Biturussero kadinniya, ya kəsai Biturusse kangea bowada kiro. ¹⁵ Isa mukkonju leyenniya, kangedə tia kolje, ti ye cije Isaa sosadu badiyeno.

¹⁶ Yim adəa kəngal kikkurunniya, bərnīwudə karuwa-maso kada na Isayero kewudo. Mananjulaman sedan-nadəa duyeno, koro am dondi sammaa isangayeyeno. ¹⁷ Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljənadə wakkayeno. Tiye: «Kəndondinde kəlanjuro ngoje kasuwanden isangaseyera,»† cənna.

Isaa ga kəske gəni
(Luk 9.57-62)

¹⁸ Yim laa Isa jama kada tia dirijane kəljanadəa kirunniya, fuwuranjuro wada bərəmdəa faldaye kaino. ¹⁹ Daji maləm Attauraye laa nanjuro ise tiro: «Sayinna, ndara lenəmi yaye nia njəgakki,» yeno. ²⁰ Isaye tiro: «Kəluwuso bəlaanja, ngudoso sameye ye fannjaa, amma Tada Kambədə‡ nanju tustuyema bawo,» yeno. ²¹ Koro fuwuranju laa ye tiro: «Kəma, amarsəgəne lekke bawania sittərakkiya duwon,» yeno. ²² Amma Isaye tiro: «Wua səgai, kolle am sanuna amanja sanunadəa sittəraja!» yeno.

Kənduwo Isaye kəla karuwa-a cambaldu ingiye-ayen
(Mar 4.35-41; Luk 8.22-25)

²³ Isa curo maarayero kərgaanniya, fuwuranju ye tia jaane kasargawo. ²⁴ Sadəman karuwa dunoa cije ingi bərəmbe cambalje, har ingi maaradəro fiduwu badiyeno. Sadən Isa kənəm cədi. ²⁵ Fuwuranjudə isane tia kənəmnin kesangəranniya, tiro: «Kəma, andia samoye, nuiye!» yera. ²⁶ Isaye tayiro: «Awiro yaayew, nayi kambərse ganaadə?» yeno. Daji cije karuwadə-a bərəmdə-aro kikkadənniya, dajane dunia gəmbo walyeno. ²⁷ Fuwuranjudə ajapcane: «A! Kam jiri fi attə? Karuwa-a bərəm-ama mananju jagai!» yera.

† **8:12** 8.12 tadawa nodo bargaaayedə - Israyilawu. † **8:17** 8.17 Ish 53.4

‡ **8:20** 8.20 Tada Kambədə - Isa kəla Tada Kambədəyen manajiya, kəlanjuman manaji.

*Kənduwo Isaye kəla sedannayen**(Mar 5.1-20; Luk 8.26-39)*

²⁸ Isa bərəmdəa falje koje cidi Gadarawuyero kadinniya, karuwama yindi kaurilalan caluwe tia kapkeyera. Tayidə jauro jau, har wunduma rakce jawaldəyen kojiwawo. ²⁹ Daji yiljane: «Awi lambonəm andiro, Tada Alaye? Sanju cədənnin andiro ajawu gənaduwo wa kadim?» yera. ³⁰ Kuruwunjan alade kada newo cadi ye mbeji. ³¹ Daji sedannadə Isaa lowojane: «Dusamia, aladeyadəro dusagane curonjaro ngayiyo!» yera. ³² Isaye tayiro: «To, lenowo!» yenniya, sedannadə caluwe curo aladeyadəyero kasargawo. Daji aladeyadə samma ngərəmjane kaulan jəpcane bərəmdəro fidagane ingiye ngoje kasuno. ³³ Səniya aladeyadə cagase bəlaro lejane awo kəla karuwamaso aniyen wakkajənədəa ambo wulyeyera. ³⁴ Daji am bəlaye samma ye Isaa kaptuwuro caluwe kerunniya, cidinja koljoro tia lowoyera.

9*Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwo**(Mar 2.1-12; Luk 5.17-26)*

¹ Daji Isa maaradəro ngaye bərəmdəa falje koje bərninjaro* wallada. ² Am laa kam tiyi nunaa kəla bənaramben ngojane nanjuro kewudo. Isa kambərsenjadəa kirunniya, kam tiyinju nunaadəro: «Tadani, bare təma kolləmmi, biwunəm gawurdəna,» yeno. ³ Daji maləmba Attauraye laa karwunjan: «Kam attə Alaa gaskajəna, diye!» yera. ⁴ Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Awiro karwundon niadiwi dəganadə? ⁵ Ndaso gəle budu wo: “Biwunəm gawurdəna” wulduma ra “Cine lene!” wulduma? ⁶ Nonowo, Tada Kambədə nanjun kənduwo biwu ambe dunialan gawurduye mbeji!» yeno. Daji kam tiyinju nunaadəro: «Cine bənaramməməngone fannəmbo lene!» yeno. ⁷ Kamdə cije fannjuro leyeno. ⁸ Jama captanadə adəa kerunniya, rijane Ala kənduwo adə gai ambo cinadəa kengoro.

*Isaye Matiyua bowodu**(Mar 2.13-17; Luk 5.27-32)*

⁹ Isa nadəa kolji duwon, kam laa tiro Matiyu cani kidaramnju akki mowoyen napkadaa kiro. Isaye tiro: «Wua səgai!» yenniya, cije tia giya.

¹⁰ Isa fado Matiyuyelan masənarəo napcəna duwon, akki mowomaso-a biwuma gadeso-a kada ye isane ti-a

* 9:1 9.1 bərninjarəo - Bəрни Kafarnaambe.

fuwurawanju-a rokko masəna dioro napkera. ¹¹ Farisawa adəa kerunniya, fuwurawanjuro: «Awiro maləmnđo akki mowomaso-a biwuma gadeso-a rokko masəna cadidə?» yera. ¹² Isa adəa fangenniya, tayiro: «Kam dondi gənia, kam ngadə lowotor majiwawo. ¹³ Lenowo, mana adəye maananju asunowo: “Bu fida gəni, kanjimərima raakko.”† Awoa jiremasoa gəni, biwumasoa bowoduro† kadikko,» yeno.

Kambiwu kəla asemben
(Mar 2.18-22; Luk 5.33-39)

¹⁴ Daji fuwurawa Nawi Yahayaye na Isayero isane tiro: «Awiro andi-a Farisawa-a asem‡ taiye, amma fuwurawanəm asem cadaiwawodə?» cane keworo. ¹⁵ Isaye tayiro: «Mai larusaye dawunjan duwon, ngaladiya karwunja kuttaji wa? A’a, amma sa ise mai larusayedəa dawunjan cattuluwiya, sa adən duwon asem cadai.

¹⁶ «Wunduma guntu batta bərinne ingiro cakke captənni ngoje kajəmu dinaro cukkududiwawo. Ngai cədia, batta bərində capte kardudə cayemaro kuraro walji. ¹⁷ Koro wunduma diben bərin ngoje satki dinaro fijiyiwawo. Ngai cədia, satkidə falde,§ diben ye cidiro fidiyi, satki ye bannadi. A’a, amso diben bərindəa satki bərinno fijagai, adəgainin tayi yindi samma kəlewa dasayi,» yeno.

Kənduwo Isaye kəla kəndondi-a karmo-ayen
(Mar 5.21-43; Luk 8.40-56)

¹⁸ Isa tayiro manajiyi ngai duwon, kura dandalle laa ise fuwunjun tungurumje tiro: «Kərmama feroni bawoyeno. Are mukkonəm tiro gənagəne, roaro walji,» yeno. ¹⁹ Daji Isa cije fuwurawanju-a rokko kamdəa गया.

²⁰ Kamu laa ye nadən mbeji, kərwu mewun yindinno bu fidanju* dajənni. Daji kamudə ise ngawo Isayen susuje ci kalwunjuyedəa leyeno, ²¹ awoa karwunjun: «To, kajəmunju bas lekkia, ngakki,» cəni. ²² Isa suworde tia kirunniya, tiro: «Feroni, bare təma kolləmmi! Kambərsenəm nangaro njəkkawo fandəmma!» yeno. Sadəman kamudə ngayeno.

²³ Isa fado kam kura dandalledəyero ise algaidawu lagarannesə-a jama captana kalala fijai-aa kirunniya, ²⁴ tayiro: «Luwowo lenowo! Ferodə bawojənni, kənəm cədi,» yeno. Amma tia rujane tiro kaasu keddo. ²⁵ Jamadəa deyaro kettuluwunniya, ngaye ferodəa mukkoyen cədane ciyeno. ²⁶ Lawar adə cididə ngaro tatargaada.

† 9:13 9.13 Hos 6.6 † 9:13 9.13 biwumasoa bowodu - Tuwa cadoro. ‡ 9:14 9.14 asem - Asem faral gəni, nafila. § 9:17 9.17 satkidə falde - Diben bərin mojogolje kuraro walji nangaro, satki dinadə faldi. * 9:20 9.20 bu fidanju - Salanambu.

Isaye kambu yindia isangaduwwu

²⁷ Isa nadæa kolje ledu cædi duwon, kambu yindi tia jaane kowo sapcane: «Isa *Tada Mai Daudaye,[†] andia njunosane!» canî. ²⁸ Fado laaro kærgeanniya, kambuwadæ nanjuro kadira. Isaye tayiro: «Rangække adæa njaddækkiro mærsasuwwa wa?» cæne kiworo. Kambuwadæye: «Aaa, Kæma!» yera. ²⁹ Daji Isa simnja leje tayiro: «Kambærsendo nangaro, nayiro wakkanjaa!» yenniya, ³⁰ sim kewando. Isa tayiro wada ce: «Fanowo, bare wunduma adæa nojønni!» yeno. ³¹ Amma lejane lawar Isayedæa cididæ ngaro tataryeyera.

Kalmaram: Tada Mai Daudaye

Nawi Mai Dauda jairo duwon Ala Nawi Samailaa cunode kæla Daudayero kændawu jaitunne fijiye samjiye mai Israyilayero galayeno. Tæn yimdæn Ruhu Alaye karwu Daudayero kærkawo. Nawi Mai Dauda kæladowa jama Alaye sammaa lardu Israyilawuyen duje kærmainju ye cidi kærdiyaye ngæwuro tatargadan. Maiya Israyilaye samman Nawi Mai Daudama kura wo.

Ci nawiyayen Kæmandeye kaduwu Nawi Mai Daudaye laa tia daraja-a kænduwo-alan kojæna ise nodo bargaa Mai Samemaye dunia ngaro dunoaro tarjiyi yeno. Mai kura adæ tima Almasiwu Alayedæ wo. Adægaima Bargaande Isa Almasiwudæ warasama Nawi Mai Daudaye nangaro, tia kaala Tada Mai Daudayelan bowojai.

Isaye karuwama manajiwawoa isangaduwwu

³² Tayi sim cawandænadæ sapkadaranniya, am gade karuwama laa rakce manajiwawoa ngojane na Isayero kewudo. ³³ Isa sedandæa duyenniya, kamdæ manadu badiyeno. Daji jamadæ ajapcane: «Ngaltema awo adæ gai lardu Israyilayelan turunni!» yera. ³⁴ Amma Farisawadæye: «Kænduwo mai sedannayen sedannaa duji,» yera.

Kala ngæwu, kidawu gana

³⁵ Daji Isa leje dandalnjan jamaa alamje kawuri kæji nodo bargaa Mai Samemaye wuljiye am dondia kasuwanja ngan isangajiyi ngai duwon, bæla-a bæladæya-a sammaa giya. ³⁶ Jama kada captanadæa kirunniya, tayia njunoyeno, dalilnjudæ jæktane hangalnja caa cijæna alama dimiya sæni bawoa gai nangaro. ³⁷ Daji fuwurawanjuro: «Kaladæ ngæwu, amma kidawudæ gana. ³⁸ Adæ nangaro kæma

[†] 9:27 9.27 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye.

kalayedæa lowonowo, kidawu gade yea tiro kala njëddoro cunodo!» yeno.

10

Isaye kəngayamba mewun yindindæa galadu
(Mar 3.13-19; Luk 6.12-16)

¹ Isa fuwurawanju mewun yindindæa bowoje tayiro kənduwo sedan dudaye-a am kasuwa so, kəndondi so jiri fi yaye isangaduwyue-a kaino. ² Cuwa kəngayambanju mewun yindindæyedæ, tayima Siman kam tiro Biturus canidæ, yanjugæna Andarawus, Yakuba tada Jabadiye, yanjugæna Yahaya, ³ Filibus, Bartolomi, Toma, Matiyo akki mowoma, Yakuba tada Alfawusse, Tadawus, ⁴ Siman kam Kan'anaye,* Yahusa Iskariyot kam mukko kəladowayero Isaa sərəttuwumadæ.

Jawawi Isaye
kæla kida-a bone nja-ayen

Kida tayi mewun yindindæye
(Mar 6.7-13; Luk 9.1-6)

⁵ Isa tayi mewun yindin aniro wada ce kinodo. Tayiro: «Bare na kərdiyayero lenuwwi bi bəlawæ Samariyawuyero ngawuwwi, ⁶ biya na jama Israyilawu tayi dimiya facaanadæ gaiyero lenowo! ⁷ Lenuwilan, ambo: "Nodo bargaa Mai Samemaye del karənjəna!" wulgənowo. ⁸ Am dondia isangagənowo, am sanunaa roaro kalangowo, am barasuaa isangagənowo tayirro walja, sedanna dunowo. Dero kiwanduw, nayi ye dero yowo.

⁹ «Bare kunguna dinarre, bi riwullaye, bi kulloye ngonuwwi, ¹⁰ koro bare ngərwu, bi gəmajeyindi, bi suno gade, bi ka ngonuwwi, kidamaro ngənəwuramnju wajipcəgəna nangaro.

¹¹ «Bəla-a bəladəya-a fi yayero ngawuwiya, kam ngəlama manowo fannjun jəmmowo nammowo, har kawu nadæa kolluwiro. ¹² Fannjuro ngawuwiya, barga dəpkəgənowo. ¹³ Am fadodəye ngəlaro njamoyia, bargandodæ tayilan dəga. Amma nayia mowo wajaia, bargandodæ nandoro waldo. ¹⁴ Wunduma nayia njamowonni bi manando ngojənnia, fadodæa bi bəladæa kolluwiya, katti sindoye kagangowo.† ¹⁵ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kiyama

* **10:4** 10.4 kam Kan'anaye - Kam lardunju rawoma. † **10:14** 10.14 katti sindoye kagangowo - Səmo kasta, maananjudæ wowom Alayero tayia koljagai.

wakkajiya, wowom am bəla adəyedə am bərnı Sodombe-a Gomorre-adəyea‡ nanjaunin koji.

Bone nja mbeji

(Mar 13.9-13; Luk 21.12-17)

¹⁶ «Fanowo, dimiya curo bulduwayero ngasaana gairo nayia njanodəkki. Adə nangaro kadi gai burwoaro wallowo, koro bullam gai biwu bawoaro dəgaiwo. ¹⁷ Amsoro hangal gənanowo, dalilnjudə nayia njadane fuwu majilissero njasade dandalnjasolan kowonjai, ¹⁸ koro wu nangaro fuwu gomna so, mai soyeru njasadi, tayi-a kərđiya-aro shedaro walloworo. ¹⁹ Shararo njasadiya, bare kəla jiri mananuwi bi awo wulluwiyen karwungai diwwi. Ruhu Bawandoyedə sadən awo wulluwidəa nayiro njadi, ²⁰ dalilnjudə nayi gəni mananuwi, tima nayiyen manaji nangaro. ²¹ Yaana yanjugənaa sərəcđiye roro ceyesi, bawa ye tadanjua ngai, tadawa ye bawanja-a yanja-aro turu cadde casakke tayia roro ceyesi. ²² Cuni nangaro§ am samma nayia wanjai, amma kam mərje har sa njerorambero dəganamadə njəkkawo cuwandi. ²³ Bəla laan nayia basarnjaiya, bəla gadero kasowo lenowo. Jiremaro nayiro wulnjagakki, kawu Tada Kambedə walde isidəro, bəlawə Israyilawuye sammaa ga yeruwwawo.

²⁴ «Fuwura maləmnjua kojiwawo, koro wolodi kəmanjua kojiwawo. ²⁵ Fuwura maləmnju gairo waljiya, jussəna. Wolodi ye kəmanju gairo waljiya, jussəna. Kəma fadoyedəa Beljabullan* bowoyera, balle am fannjuye?

Bare rinuwwi!

(Luk 12.1-12)

²⁶ «Adə nangaro bare tayia rinuwwi. Awima jakkada federo culuwawodə bawo, koro awima asərre nodiwawodə bawo. ²⁷ Awo curo buneyen nayiro wulnjagakkənədəa kausulan wullowo, koro awo curo səmondoyen tatapcane fanuwwadə yea farsamlan kurungowo. ²⁸ Am tiyi ceyesi ro rakcane cattuluwawodəa bare rinuwwi. Amma ti ro-a tiyi-a sammaa rakce kannu jahannamayen sijiyidəa rinowo! ²⁹ Binaru yindi gursu tiloro caladi, gəna? Adə yaye Bawandoye nodunjun gənia, falnjama cidiro cukkuriwawo. ³⁰ Nayidə, kanduri kəlandoyema samma komgada. ³¹ Adə nangaro bare rinuwwi, binaru ngəwua darajan konuwwa. ³² Wundu duwon fuwu amben wua kasansənamadə, wu ye fuwu

‡ **10:15** 10.15 bərnı Sodombe-a Gomorre-a - Bərnıya duwon amnja jauru diwi nangaro Ala tayiro samelan kannu fiyiye siyeyeno. § **10:22** 10.22 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro.

* **10:25** 10.25 Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis cani.

Bawani Mai Samemayen tia kasaddækki. ³³ Amma wundu duwon fuwu amben wua angæršanamadæ, wu ye fuwu Bawani Mai Samemayen tia angærnækki.

Firda mbeji

(Luk 12.49-59)

³⁴ «Bare duniaro nanlewa kudoro kadikkoro tæmanuwwi. A'a, nanlewa gæni, kashagar† kudoro kadikko. ³⁵ Awoa amba firduro kadikko, tada kælado bawanjuyero walji, fero ye kælado yanjuyero walji, kamu tadaye ye kælado kæsainjuyero walji. ³⁶ Adægaima kambe waduwunjudæ am fannjuyero waljai. ³⁷ Wundu duwon bawanju bi yanjua wumaa kojænaro cæraanamadæ, kakkeru waldu tinni. Wundu duwon tadanju bi feronjua wumaa kojænaro cæraanamadæ, kakkeru waldu tinni. ³⁸ Koro wundu duwon kæskanju karmoye‡ ngoje wua sægannimadæ, kakkeru waldu tinni. ³⁹ Kam duwon ronju fando cæraanamadæ ronjudæa cuwatki, amma kam duwon wu nangaro ronju cuwatkænamadæ ronjudæa cuwandi.

Mukowa fando

⁴⁰ «Kam nayia njamowonamadæ wumaa sæmowo. Koro kam wua sæmowonamadæ ye ti wua sunodænadæmaa cæmowo. ⁴¹ Kam duwon nawia ti nawi nangaro cæmowonamadæ mukowa nawiye cuwandi. Koro kam jiremaa ti jirema nangaro cæmowonamadæ mukowa kam jiremaye cuwandi. ⁴² Wundu duwon tayi aniye gananja laaro ti fuwurani nangaro ingi kænjayæ samsu cinamadæ, jiremaro nayiro wulnjagakki, tæmmaro mukowanju fucci-wawo,» yeno Isaye.

11

Isa-a Nawi Yahaya Kasalama-a

(Luk 7.18-35)

¹ Isa fuwurawanju mewun yindinno wada ce kerænnya, nadæa kolje bæla bælaro leje jamaa alamje tayiro kawuri kæji wulduwu badiyeno. ² Nawi Yahaya kosolan awo Almasiwu cædidæa fangenniya, fuwurawanju laa nanjuro cunode ³ tiro: «Nima wa fuwun isimadæ wo* ra gade gureniye?» cane tia keworo. ⁴ Isaye tayiro: «Waldænowo, awo fanuwwa-a ruwwa-aa Yahayaro wulgænowo: ⁵ Kambuwa sim cawandi, ngurdiyaya ye sinjan lejai, am barasua ngajane tayirro waljai, muwaso ye fanjai, am sanuna roaro waljai,

† **10:34** 10.34 kashagar - Firda. ‡ **10:38** 10.38 kæska karmoye - Kæska duwon tiro kam jajagane nuidæ. * **11:3** 11.3 nima wa fuwun isimadæ wo - Almasiwu Alaye.

koro talaawa ye kawuŕi kajidəa fanjai. ⁶ Barganju kam wu nangaro taljiwawodə!» yeno.

⁷ Fuwurawa Yahayayedə sapkadaranniya, Isa kəla Yahayayen jamadəro mana njəddo badiyeno. Tiye: «Awi curo karaayen kuroro leyew? Ngəlai laa kanji kanjiro karuwaye cakke moji cədi wa? ⁸ A'a. Awi gəle kuroro leyew? Kam kajəmu shawa cakkənaa wa? A'a, am kajəmu shawa casakkənədə mairilan kasarga. ⁹ To, awi gəle kuroro leyew? Nawia wa? Aaa, nayiro wulnjagakki, nawimaa kojəna. ¹⁰ Tima kam duwon kəlanjun kitawulan adə ruwuwadadə: "Nin fuwunno kəngayammi nodəkke niro jawalnəm casai."† ¹¹ Jiremaro nayiro wulnjagakki, curo kam kamulan tambəna sammayen wunduma Yahaya Kasalamaa kojəna bawo. Amma curo nodo bargaa Mai Samemayen təngəridə tia kojəna. ¹² Jaman Yahaya Kasalamayen tamiya har kuro kudero nodo bargaa Mai Samemaye kiaddin fuwu juwui, am tiro fuwu bo dapcaanadə kənduwodəa dunodunon mowo majai. ¹³ Dalilnjudə kitawuwa nawiyaye-a Attaura Nawi Musaye-a nawinawi cadəna ngai duwon, har Yahaya kadio. ¹⁴ Manadəa ngodu kasadduwaa, tima Nawi Iliya fuwun isimadə wo. ¹⁵ Kam səmonjuamadə fanjo!

¹⁶ «Wundusoro am jaman adəyedəa rattalgəkki? Tayi alama yalla ci kasuwuyen napkada kowo sapcane amanjaro: ¹⁷ "Algaita nayiro funjagaiyena duwon, bikke randuwwi. Koro so lagaranne diyena duwon, yiruwwi," cani gai. ¹⁸ To, Yahaya ise juwunni ye, canni ye, "Ti karuwama!" yera. ¹⁹ Koro Tada Kambedə ise juwui, cai, "Akko kəmboma, kənjama, sawa akki mowomaso-a biwumaso-aye!" yera. Amma nanrashidudə kəndonjulan asudi.»

Isaye am ansiya Alayea wusadu

(Luk 10.13-16)

²⁰ Daji Isa am bərniya curonjan awo ajabba ajabba ngəwuso cədənədəyeya kəla təmjanneyen wusadu badiyeno. Tiye: ²¹ «Kuttundo am bərni Korajinne! Kuttundo am bərni Baitsaidaye! Ca awo ajabba ajabba nandon tədənasodə bərni Tirre-a Sidonne-alan† tədənaa, tən kuren amnja ajaja-a buwu-alan‡ napcane tuwa cadəna. ²² Amma nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowomndo am bərni Tirre-a Sidonne-ayedəa§ nanjaunin koji. ²³ Nayi ye am bərni Kafarnaambe, samero wa samnjai təmayew? A'a,

† **11:10** 11.10 Mal 3.1 † **11:21** 11.21 bərni Tirre-a Sidonne-a - Bərniya kərdiyaye. ‡ **11:21** 11.21 ajaja-a buwu-a - Noduwuram lagaranne. § **11:22** 11.22 bərni Tirre-a Sidonne-a - Bərniya duwon amnja jauru diwi nangaro Alaya siyeyeno.

kannuro kolnjagai. Ca awo ajabba ajabba nandon tadənadə bəрни Sodomben tadənaa, kua gairo dəgai. ²⁴ Amma nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowomndo bəрни Sodombedə* nanjaunin koji,» yeno.

Na Isayen tustu fando

²⁵ Sa adən Isaye: «Bawani Kəma same-a dunia-aye, nia njungorəkki, dalilnjudə awo ania ilmuwu so, rashiduwa soro gəraame yallaro isanogəmna nangaro. ²⁶ Aaa, Bawa, adəma awo jauro raammadə wo.

²⁷ «Bawani awo sammaa mukkoniro cakkəna. Ti gənia, wunduma Tadadəa nojənni. Koro wunduma Bawadəa nojənni, sai Tadadə-a am tayiro Tadadə isanojiyiya cəraana-a.

²⁸ «Arowo naniro, nayi kare kurwowu ngowada yim-baruwwa samma, tustu njadəkki. ²⁹ Wudə rokuraa gəni, karwu ngəlaa nangaro, duini† daundoro ngogənowo, kolsənowo alamnjakko, karwundon tustu fanduwu. ³⁰ Awoa duini ye kəske, kareni ye kamboi,» yeno.

12

Isa kəma yim tustuye

(Mar 2.23-28; Luk 6.1-5)

¹ Sa adən yim tustuyea Isa-a fuwurawanju-a kulo algamaye rejane kojai duwon, fuwurawadə kəna fanjaidə, kəla algamaye ficcane ngəro badiyera. ² Farisawa laa adəa kerunniya, tiro: «Akko rui, fuwurawanəm awo yim tustuyea kəndoro haramdəa cadi,» yera. ³ Isaye tayiro: «Sa Nawi Dauda-a amnju-a kəna fanjanadən, awo cədənadəa kitawulan kəranuwwi wa? ⁴ Curo Fado Alayero ngaye burodi sadaaye ngoje giwo. Rimannaro kajia, ti-a amnju-aro burodi sadaaye ngərodə haram!† ⁵ Ra, rimanna curo Fado Alayen awo yim tustuyea kəndoro haram cadison,* biwunja bawodəa Attauralan kəranuwwi wa? ⁶ Nayiro wulnjagakki, awo laa† Fado Alayea kojəna nadən mbeji. ⁷ Alaye: «Bu fida gəni, kanjimarima raakko,»† cəna. Ca mana adəye maananju nonuwaa, am ayaunja baworo ayau gənaawwi. ⁸ Awoa Tada Kambədə kəma yim tustuye, diye!» yeno.

* **11:24** 11.24 bəрни Sodombe - Bəрни duwon amnju jauro diwi nangaro Ala samelan tayiro kannu fijiye siyeyeno. † **11:29** 11.29 duini - Alamdu Isaye.

† **12:4** 12.4 1Sam 21.1-6 * **12:5** 12.5 awo yim tustuyea kəndoro haram - Kida. † **12:6** 12.6 awo laa - Isa kəlanjuma-a nodo bargaa Mai Samemaye-a.

† **12:7** 12.7 Hos 6.6

Isaye kam mukkonju canaa isangaduwu
(*Mar 3.1-6; Luk 6.6-11*)

⁹ Isa kēla fuwunna leyenniya, dandaljaro kərgawo. ¹⁰ Nadən kam laa mukko canaa mbeji. Farisawadə Isaro ayau gənaduwu caraana nangaro, tiro: «Yim tustuyea kam isangaduwudə halal wa?» cane tia keworo. ¹¹ Isaye tayiro: «Wundundo diminju yim tustuyea bəlaaro cukkuriya, gərje cuttuluwiwawodə? ¹² Adəgaia, kam dimia darajan kojəna nangaro, yim tustuyea ngəla kəndo halal,» yeno. ¹³ Daji kamdəro: «Mukkonəm sane!» yeno. Sayenniya, ngaje kəlewa salai faldə gairo walyeno. ¹⁴ Farisawadə dandalnin keluwunniya, sawardane jawal Isaa njejoye mayera.

Wakkil Kəmaye

¹⁵ Isa adəa asuyenniya, nadəa kolyeno. Jama kada ye tia geya. Tayi sammaa isangajiye ¹⁶ bare tia isanojaganniro səmonja kaskeno. ¹⁷ Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljənadə wakkayeno. Tiye:

¹⁸ «Akko wakkilni kərənəkkənadə, tia raakkəna, tima karwuni jauru kəjjjəgəna wo.

Ruhuni tiro yakkəkke

jiredəa jama duniaye sammaro isanojiyi.

¹⁹ Kambiwu cədiwawo, yiljiwawo,

kowonju farsamlan fandiwawo.

²⁰ Caccawo rımjənaa namjiwawo,

fatəla no cədi yea cejiwawo,

har jiredəa kənnasarro cuwudiro.

²¹ Koro jama duniaye samma

cunjulan təmanjaaro walji,»† cəna.

Kənduwo Isaye ndaran isi?

(*Mar 3.20-30; Luk 11.14-23*)

²² Daji karuwama laa kambu ye, muwa ye kewudənniya, Isa tia isangajiye caye gai curui ye manaji yero walyeno.

²³ Jama samma ajapcane: «Kam adə, tima gəni Tada Mai Daudayedə wo?» yera. ²⁴ Farisawadə adəa fangeranniya,

tayiye: «Kənduwo Beljabul‡ mai sedannaye baslan sedan-
naa duji,» yera. ²⁵ Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro:

«Kərmai fi yaye kəlanjuro yaktəgənadə dəgaiwawo, koro bəla bi fado fi yaye kəlanjuro yaktəgənadə ye dəgaiwawo.

²⁶ To, Yiwulis sedannanjua dujia, kəlanjuro yaktəgəna. Ndayilan gəle kərmainjudə dəgai? ²⁷ Koro wudə kənduwo

Beljabullen sedannaa dukkia, fuwurawando kənduwo wun-
duyen gəle sedannaa dujai? Adəmaro tayi sharawundoro

† 12:21 12.18-21 Ish 42.1-4 ‡ 12:24 12.24 Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis cani.

waljai. ²⁸ Amma kənduwo Ruhu Alayeman sedannaa dukkia, daji nodo bargaa Alaye nandoro isəna, diye!

²⁹ «Wunduma rakce fado kam dunoayero ngaye kəndanju cəmoyiwawo, sai kam dunoadəa cikkeriya duwon. Cikkeriya, kəndanju cəmoyi. ³⁰ Nonowo, kam wuro kəldəgənnidə lawalamani, koro kam wua banasiye rokko cammiyewawodə tarduma. ³¹ Adə nangaro nayiro wulnjagakki, biwu dio-a Alaa bastu-a samma kambo gawurdiyi. Amma Ruhu Alayea bastudə gawurdiwawo. ³² Wundu duwon kəla Tada Kambədəyen manakuttu wuljidə, tiro gawurdiyi. Amma wundu duwon kəla Ruhu Alayen manakuttu wuljidə, dunia yen kal, leira yen kal har abadaro gawurdiwawo.

Kəska-a tadanju-a

(Mat 7.15-20; Luk 6.43-45)

³³ «Kəskadə ngəlaa, tadanju ye ngəla. Kəskadə diwia, tadanju ye diwi. Kəskadə tadanjulən asudi. ³⁴ Nayi kaduwu fusiyaeso! Nayi jairo diwidə, awiawin gəle ranguwe awo ngəla mananuwi? Dalilnjudə awo karwulan dəganadəmaa cidə manaji nangaro. ³⁵ Kam ngələdə awo ngəla karwunjulan dəganadəyen ngəla cədi, koro kam diwidə ye awo diwi karwunjulan dəganadəyen diwi cədi. ³⁶ Nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, Ala kəla mana faida bawoa kam manajəna sammayen tia cuwori. ³⁷ Awoa mananəmlən jiremaro walləmi bi mananəmlən jirenambumaro walləmi,» yeno.

Alama Nawi Yunusse

(Luk 11.29-32)

³⁸ Daji maləmba Attauraye-a Farisawa-a laaye Is-aro: «Sayinna, alama laa sameye fəlesagame ruiyeya, rayiyena,» cane tia keworo. ³⁹ Isaye tayiro: «Am ansi Alaye jaman diwi adəyeso alama majai, amma alama Nawi Yunusse gənia, alama fima tayiro fəlediyiwawo. ⁴⁰ Jiři Nawi Yunus kuren curo buni mafəndiyen bune-a kausu-aro kawu yakkuro dəganadə gai, Tada Kambədə ye curo cidiyen bune-a kausu-aro kawu yakkuro dəgai. ⁴¹ Kiyama wakkajiya, am bəрни Niniweye cijane am jaman adəyedəa jirenambuwo shedajai, dalilnjudə tayi mana Nawi Yunusse ngojane tuwa cadəna nangaro. Akko awo laa Nawi Yunussa kojəna nadən mbeji. ⁴² Kiyama wakkajiya, Mai kamuye lardu Anəmbədə ye cije am jaman adəyedəa jirenambuwo shedaji, dalilnjudə ti ci duniayen cije na Mai Sulemanayero nanrashidunju fanduro isəna nangaro. Akko awo laa Mai Sulemanaa kojəna nadən mbeji.

Waldu sedanne
(Luk 11.24-28)

⁴³ «Sedan kamlan culuwiya, leje curo karaa dæriyen na naptuye maji, amma cuwandiawawo. ⁴⁴ Daji kəlanjuro: “Nda fanni kolləkkənədəro waldəkke,” cəni. Waldiya, fadodəa bowu fat ye, tas fəraada ye, tassana ye najiyi. ⁴⁵ Daji leje sedan tulur gade tia niadiwin kojana capce cuwude ngasaane napcai. Adə nangaro naptu kam adəyedə cayemaa kojənaro kuttaji. Am jaman diwi adəye yero adəgai wakkajiyi,» yeno.

Isaye yanju-a yanjugənaso-a
(Mar 3.31-35; Luk 8.19-21)

⁴⁶ Isa jamadəro mana cəddi duwon, yanju-a yanjugənaso-a isane ci fadoyen dajane tiro mana caddo cane ke-woro. ⁴⁷ [Kam laaye tiro: «Akko yanəm-a yanəmgənaso-a deyan daada niro mana njəddoro majai,» yenniya,] ⁴⁸ Isaye kamdəro: «Wundu yanidə wo?§ Koro wunduso yanigənasodə wo?» yeno. ⁴⁹ Daji fuwurawanjua mukkon fəlejiye: «Akko yani-a yanigənaso-adə! ⁵⁰ Wundu duwon awo Bawani Mai Samema cəraanaa cədimadə, tima yani-a yanigəna-adə wo!» yeno.

13

Jawawi Isaye
kəla nodo bargaa Mai Samemayen

Misal kasuni jəjərdumaye
(Mar 4.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Yim adəman Isa fadodən culuwe leje ci bərəmben napkenniya, ² am kada kadami nanjun captane, har cije maararo ngaye napkeno. Amdə samma ye ci bərəmben dajana ngai duwon, ³ awo kada misalnin tayiro wulduwu badiyeno. Tiye: «Kam laa kuloro algama jəjərduro kiluwo. ⁴ Jəjərji ngai duwon, kasuni laa jawalnin fiyada. Daji ngudowa isane cotto gewo. ⁵ Kasuni laa ye na kau kaua katti ngəwu bawoalan fiyada. Katti ngəwu bawodəro, sadəman riyeno. ⁶ Amma kəngal samero tatkenniya, kausu jauje fərdu bawo nangaro rimje ngamgeno. ⁷ Kasuni laa ye na ngiwian fiyada. Ngiwidə riye algamadəa kimitkeyeno. ⁸ Amma kasuni laadə ye na katti ngəlaan fiyadanniya, riye nema kekko, laa tada mia mia, laa firakku firakku, laa fiakku fiakku. ⁹ Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

§ 12:48 12.48 Wundu yanidə wo? - Isa yanjua fagatto nojəna yaye, na Alayen nankəramidə buye gəni, Ala-a Almasiwunju-aa kasattuye.

Dalil Isaye ambo misalnin manaduwuye
(Mar 4.10-12; Luk 8.9-10)

¹⁰ Daji fuwurawa Isaye nanjuro isane tiro: «Awi nangaro jamadaro misalnin managamidə?» cane tia keworo. ¹¹ Isaye: «Nayiro asər nodo bargaa Mai Samemaye noduro amardəgəna, amma tayiro amardəgənni. ¹² Kam nanjun awoamadə,* tiro casargane ngəwuro walji, amma kam nanjun bawomadə,† awo cədanadəmaa tilan camoyi. ¹³ Akko dalil misalnin tayiro managəkkiyedə: Caruima, asujaiwawo. Fanjaima, cariwawo, kəlanja yero ngayiwawo. ¹⁴ Ngaima kəlanjan awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljənədə wakkaji. Tiye:

“Ngəlaro fanuwi duwon,
kəlandoro təmmaro ngayiwawo.

Koro ngəlaro ruwi duwon,
təmmaro asunuwwawo.

¹⁵ Am ani hangalkuttuaro waljana,

kiaddin səmonja fanjai,

simnja yea jakcana,

bare simnjan carunni, səmonjan fanjanni,

koro karwunjan asujanniro.

Ngai gənia, naniro waldane tuwa cade

tayia isangagəkki,”† cəna.

¹⁶ «Amma barganja simndo, carui nangaro, səmondo ye, fanjai nangaro. ¹⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kuren nawiya so, jirewu so kada awo ruwwadəa kuroro jauru caraana, amma carunni. Koro awo fanuwwadəa fanduro caraana, amma fanjanni.

Maana misal kasuni jəjərdumaye
(Mar 4.13-20; Luk 8.11-15)

¹⁸ «To, maana misal kasuni jəjərdumayedəyeya fanowo!
¹⁹ Wundu duwon mana kəla nodo bargaadəyen fanje kəlanjuro ngaanimadə, Kəladodə ise mana karwunjun fidənadəa cotto cuttuwui. Tima kasuni kəla jawallen fidənadə wo. ²⁰ Kasuni na kauan fidənadə ye, tima kam manadəa fanjiyama, karwu kəjiaro cəmoyidə wo. ²¹ Amma tilan fərdu bawo nangaro, tussiwawo. Kəla manadəyen kuttu caiya, bi am tia basarjaiyama, waje kolji. ²² Kasuni na ngiwian fidənadə ye, tima kam manadəa fanjəna duwon, karwungai dio so, arsiyi mangardu so manadəa kəpcane

* **13:12** 13.12 kam nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənaro asuji. † **13:12** 13.12 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi. † **13:15** 13.14-15 Ish 6.9-10

tiro faidajiyiwawodə wo. ²³ Amma kasuni na katti ngəlaan fidənədə, tima kam manadəa fanje kəlanjun rojəna tiro faidajiyi, nema laa tadanju mia mia, laa firakku firakku, laa fiakku fiakku cakkidə wo,» yeno.

Misal kasuni ngəla-a diwi-aye

²⁴ Isa tayiro misal gade ye wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju kam kulonjun kasuni algamaye ngəla jəjərjənədə gai. ²⁵ Amma am samma kənəm cadi duwon, kəladonju ise curo algamadəyero kasuni kajimbe jəjərjiye sapkadan. ²⁶ Algamadə řije kəla fitkenniya, kajimdə ye asudiro walyeno. ²⁷ Kidawudə isane banja ngimbaro: “Barganəmmin, ni kasuni algamaye ngəla gəna kulonəmlan jəjərnəm? To, ndayilan gəle kajimbadə?” cane tia keworo. ²⁸ Banja ngimbaye tayiro: “Kəlado laa adəa cədo!” yeno. Daji kidawudəye tiro: “Leniye tuluwiyeya, raamma wa?” cane keworənniya, ²⁹ tiye: “A’a, lenuwe kajimdəa tuluwuwiya, algamadə yea mənguwi. ³⁰ Kollowo, har kalaro rokko řija. Biyilajiya, kalawudəro kajimdəa kamja kəla kəlaro cekkerə kannun warja duwon, daji algamadə yea capca bəranilan gənaja nəkki,» yeno.

Misal kasuni mutarre-a yis-aye

(*Mar 4.30-34; Luk 13.18-21*)

³¹ Koro Isa walde tayiro misal gade wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju kasuni mutarre kam laa ngoje kulonjulən fijəna gai. ³² Kasuni mutarredə, curo kasuniya sammayen tima təngəři wo. Amma řije wurajiya, kəskawa jərwulan sammaro kuraro walje, har ngudoso dəlambanjun fannja cadandi,» yeno.

³³ Koro walde tayiro misal gade wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju yis kamu laa ngoje rungo algamaye jaa yakku-a kəlje dije, har fum fujəna gai,» yeno.

³⁴ Isa jama captanadəro awo ani samma misalnin wulyeyeno. Misalnin gənia, awima tayiro wuljəgəna bawo. ³⁵ Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənədə wakkayeno. Tiye: «Misalnin mananəkki, awowa tən dunia alaktənaman gəraadadəa wulləkki,»† cəna.

Maana misal kasuni ngəla-a diwi-aye

³⁶ Daji Isa jamadəa kolje fadodəro kasargawo. Fuwurawanju ye nanjuro isane tiro: «Marne, andiro maana misal kajim kuloyədəa fisarsagane,» yera. ³⁷ Isaye tayiro: «Kam kasuni ngəla jəjərjənədə, tima Tada Kambədə wo, ³⁸ kulodə tima dunia wo, kasuni ngəladə tayima am nodo bargaadəa kasaccanədə wo. Kajimdə tayima am Kəladodəa

jaanadə wo, ³⁹ Kəlado kajimdəa jəjərjənamadə, tima Yi-wulis wo. Biyiladə, tima cinowo duniaye wo, kalawusodə, tayima malaiyawa wo. ⁴⁰ Jiri kajimdəa capcane kannun warjaidə gai, dunia cijiya, adəgai wakkaji. ⁴¹ Tada Kambədə malaiyawanjua juwaje lejane curo nodonju bargaaayen am am gadea casakke biwu cadiso-a am diwi cadiso-a sammaa capcane ⁴² kannuro fijagai. Nadən so ye tədi, sheri ye naldi. ⁴³ Daji jirewudə curo nodo bargaa Bawanjayen kəngal gairo nurraro waljai. Kam səmonjuamadə fanjo!

Misal gadegade nodo bargaa Mai Samemaye

⁴⁴ «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju awo laa jaumaro tamanna kulolan rəpkada gai. Kam tia cuwandiya, caye gairo rəpce karwu kəjiaro leje kəndanju sammaa cəlade kulodəa ciwi.

⁴⁵ «Koro nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju sawurma laa mursam ngəla maji gai. ⁴⁶ Mursam jauru tamanna laa cuwandiya, leje kəndanju sammaa cəlade mursamdəa ciwi.

⁴⁷ «Koro nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju buni taram laa buni tawu tia bərəmbo gəpcagane buni jiri jiri cadai gai. ⁴⁸ Cəmbəřənarə waljiya, gərjane ci bərəmberə cawudəne napcane ngəla ngələdəa kəřejane joworo fijagai, amma batti battidəa wajane yirjai. ⁴⁹ Dunia cijiya, adəgaima wakkaji. Malaiyawa isane jirenambuwa curo jirewuyen firjane ⁵⁰ kannuro fijagai. Nadən so ye tədi, sheri ye naldi,» yeno.

⁵¹ Isaye fuwurawanjuro: «Awo ani samma kəlandoro ngaana wa?» cəne tayia kiworənniya, tiro: «Aaa,» yera. ⁵² Daji tayiro: «Adəgaima maləm Attauraye fi yaye fuwura nodo bargaa Mai Samemayedəro waljənədə alamanju kəma fadoye ajaramnjun ləman dina-a bəřin-a ngoje cuttuluwidə gai,» yeno Isaye.

Am bəla Najaratte Isaa wadu

(Mar 6.1-6; Luk 4.16-30)

⁵³ Isa misal ania cəde kerənniya, nadəa kolyeno. ⁵⁴ Bəla wurajənədəro leje dandalnjan jamaa alamdu badiyeno. Amdə tia ajapcane: «Ndarən kam attə nanrashidu-a kənduwo-a ania kiwando? ⁵⁵ Ti gəna tada katako kəromadəyedə wo? Yanjuyə cunjudə Meram, gəna? Yanjugənasodə ye Yakuba-a Isuwu-a Siman-a Yahusa-a, gəna? ⁵⁶ Koro yanjugəna ferowa samma-a rokko kərgaiye, gəna? To, ndarən gəle ti adə awo ani sammaa kiwando?» cane ⁵⁷ tia kasatturo wayera. Amma Isaye tayiro: «Nawi curo bəlanjaye-a am fannjaye-aro kajia, darajanjua,» yeno.

58 Kambørsenambunja nangaro, nadən awo ajabba ajabba ngəwu cədənni.

14

Mai Hirudusse Nawi Yahayaa roro njejo

(Mar 6.14-29; Luk 9.7-9)

¹ Sa adən Mai Hirudus lawar Isaye fangenniya, ² kowonawanjusoro: «Kam adə Yahaya Kasalama, tima roaro walje cijo! Adəma nangaro kənduwo awo ajabba ajabba dioye nanjun mbeji,» yeno.

³ Caman kəla lamar Ya Hirudiya kamu yanjugəna Mai Filibussen Mai Hirudus Yahayaa cədane cekkere kosoro kesakko, ⁴ dalilnjudə Yahayaye Mai Hirudusso: «Kamu yanəmgənayə mowodə haram!» cəna nangaro. ⁵ Koro Mai Hirudus Yahayaa roro njejoro maji duwon, jamadəa riyeno, tia nawiro ngojana nangaro.

⁶ Ngaima duwon saanduri Mai Hirudus tambənayə kidənniya, fero Ya Hirudiyaye ise fuwunjan bikke kirando. Karwu Maiye jauru kəjije ⁷ tiro awi yaye ronju cəraanaa ci cəne wadu ngoje kansi giwo. ⁸ Ferodə ye leje yanju tiro gala ce walde Mairo: «Wuro na adən kəla Yahaya Kasalamaye curo buwuruyen se!» yeno. ⁹ Maidə karwunju jauru kuttu yaye, kansi bonju-a kusottowanju-a nangaro wada ce ¹⁰ amnju cunode lejane kosolan kəla Yahayaye kamgera. ¹¹ Daji kəlanjudəa buwurulan cawudəne ferodəro kedo, ti ye ngoje yanjuro kikkado. ¹² Fuwurawa Yahayaye isane kaminnju ngojane caade sittərayera, koro lejane Isaro lawar adəa wulyeyera.

Isaye am dəwu uwu ambadu

(Mar 6.30-44; Luk 9.10-17; Yah 6.1-15)

¹³ Isa awo wakkajənadəa fangenniya, ti runju maararo ngaye nadəa kolje karaa na wunduma baworo leyeno. Amma jamadə adəa fangeranniya, tayi ye bəlanjasolan caluwe silan Isaa geya. ¹⁴ Isa maaradən jəpkenniya, jama kada captanadəa cure tayia njunoje amnja dondia isangayeyeno. ¹⁵ Dunia ləmgenniya, fuwurawanju isane tiro: «Na adə karaa bowu, koro dunia ye ləmjəna. Jamadəa salamme, bəladeyasoro leja awo kəmboye cesiwo!» yera. ¹⁶ Amma Isaye tayiro: «A'a! Sai lejaiya gəni, nayima awo kəmboye tayiro yowo!» yeno. ¹⁷ Tiro: «A! Burodi uwu-a buni yindi-a gənia, awima gade taiyende,» yera. ¹⁸ Isaye: «Wuro tayia sukkudowo!» cəne ¹⁹ wada ce jamadə kəla kajimben napca yeno. Daji burodi uwudə-a buni yindidəa a ngoje kəla samero sapce Alaro ardiyenniya, burodidəa

fəsakce fuwurawanjuro ce, tayi ye jamadəro kedo. ²⁰ Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowo sammaa capkeranniya, jowo mewun yindin kesəmbəro. ²¹ Am duwon kəmbo adəa jawunadə kamuwa-a tadawa-a dawun baworo kongwa alama dəwu uwu gai.

Isaye kəla ingiyen silan ledu

(Mar 6.45-56; Yah 6.16-24)

²² Sadəman Isa fuwurawanjudəa cakke tin fuwuranno bərəmdəa koja ci todəro lejaro maararo kasargawo, ti ye jamadəa salamji yeno. ²³ Tayia salamgenniya, ti runju moduwa dioro kəla kau kuruwuyero giwa. Nadən ti tilonju lok duwon, dunia ləmgəno. ²⁴ Koro sa adəlan karuwa dunoa cije ingi bərəmbedəa cambalje maaradəa babakce, har maaradə ci ingiyea kuruwunno leyeno. ²⁵ Sa yakku buneyen Isa kəla ingiyen silan nanjaro kadio. ²⁶ Fuwurawadə Isa kəla ingiyen silan ledu cədidəa kerunniya, karwunja pət kamde: «Kaime kam nunaye!» cane riduro burwu kesakko. ²⁷ Sadəman Isa tayiro manajiye: «Karwundo gerowo, wuma! Bare rinuwwi!» yeno.

²⁸ Daji Biturusse tiro: «Kəma, nimaa, amarsəgəne kəla ingiyen nanəmbo isəkko,» yeno. ²⁹ Isaye: «Are!» yenniya, Biturus curo maaradəyen culuwe tia naduwuro kəla ingidəyen silan ledu badiyeno. ³⁰ Amma karuwa dunoadəa kirunniya, yaaje tia ləptu badiyeno. Daji kowo sapce: «Kəma, wua səmoye!» yeno. ³¹ Sadəman Isa mukkonju sajiye tia cədane: «Ni kambərse ganaadə, awiro shekku kekkəm?» yeno. ³² Daji maaradəro kasargaanniya, karuwadə gəm nəmgəno. ³³ Am curo maaradəyedə Isaro ambəccagane: «Jiremaro ni Tada Alaye!» yera.

³⁴ Daji bərəmdəa faljane koyeranniya, cidi Gennesaretten jəpkera. ³⁵ Am nadəye Isaa asuyeranniya, lawarnju cididə ngaro tatargaada. Amnja dondiso sammaa na Isayero cawudəne ³⁶ ci kalwunjuyedəmaa lejaro tia lowoyera. Am kalwunjudəa lejana samma ngayera.

15

Tayir-a tayir gəni-a

(Mar 7.1-23)

¹ Daji Farisawa-a maləmba Attauraye-a laa Jerujalemlan cijane na Isayero isane tiro: ² «Awiro fuwurawanəmdə ada amwurawandeyea koljane mukkonja tuljannin* kəmbo jawuidə?» cane tia keworo. ³ Isaye tayiro: «Nayidə

* **15:2** 15.2 mukkonja tuljannin - Kəla ada yaudiyayen kam mukko tuljannin kəmbo juwuia, tayir gəniro walji.

nda, awiro wada Alaye kolluwe adando gawidə? ⁴ Awoa Alaye: “Bawanəm-a yanəm-aro daraja ye!”† Koro “Kam duwon bawanju bi yanjua bassənamadə, tia roro ceyeso!”† cənna. ⁵ Amma nayiye: “Kam bawanju bi yanjuro: ‘Awo nanin nuwandoro təmanuwwadəa Alaro gənaakkəna,’ cənia, ⁶ bare tilan bawanju-a yanju-aro ser cədde daraja cinni,” nuwi. Adəgaima adando nangaro mana Alayedəa bowuro kalakkew. ⁷ Nayi mənafəkkaso, awo Nawi Ishayaye kəlandon wuljənədə jire. Tiye:

⁸ “Jama adə cilan wuro daraja sadi, amma karwunjan nanin kuruwujana.

⁹ De sullo wua ambənsagai, alamdunjadə wada kambe,”† cənna.»

¹⁰ Daji Isa jamadəa nanjuro bowoje tayiro: «Fanowo, asunowo! ¹¹ Awo ci kambero ngayidə kamdəa tayir gəniro cədiwawo, amma awo cinjun culuwidə, tima kamdəa tayir gəniro cədi wo,» yeno. ¹² Daji fuwurawadə nanjuro isane tiro: «Farisawadə mana adəa kutturo fanjanaro nonəmma wa?» cane tia keworo. ¹³ Isaye tayiro: «Kəska fi duwon Bawani Mai Samema gəni kokcomadə, fərduyen tia məkcai. ¹⁴ Kollowo tayia, kambu kambua jedumaso! Kambu kambu kamanjua jejia, tayi yindi samma bəlaaro casukkuri.» ¹⁵ Daji Biturusse tiro: «Misal adəa andiro fisarsagane,» cəne Isaa kiworənniya, ¹⁶ Isaye: «A! Nayi ye kuamison kəla jakkadaa wa? ¹⁷ Awi yaye ci kambero ngaanadə curonjuro koje daji tiyinjuyen culuwiro nonuwwi wa? ¹⁸ Amma awo ci kamben culuwidə curo karwunjuyen isəna, tima kamdəa tayir gəniro cədi wo. ¹⁹ Dalilnjudə niadiwi so, kam njejo so, kənjəna so, jarawa so, nambarwu so, shedakambu so, adəlamdu so samma curo karwudəyeman caluwi, ²⁰ anisodəma kamdəa tayir gəniro cadidə wo. Mukko tuljənnin bəri bodə kamdəa tayir gəniro cədiwawo,» yeno.

Kamu lardu kərdiyaye ser Alaye fando
(Mar 7.24-30)

²¹ Daji Isa nadəa kolje lardu bəрни Tirre-a Sidonne-ayero leyeno. ²² Kamu Kan’anama† cididən dəgana laa nanjuro ise kowo sapce tiro: «Kəma, Tada Mai Daudaye, wua njunosəne! Feroni jaumaro karuwaa,» yeno. ²³ Amma Isa

† 15:4 15.4 NL 20.12; SK 5.16 † 15:4 15.4 NL 21.17; Lew 20.9 † 15:9 15.8-9 Ish 29.13 † 15:22 15.22 Kan’anama - Jaman Nawi Musayen lardu ku Israyel canidə cunju Kan’ana. Kan’anawu samma kərdiya, yaudiya tayia wul wajana.

tiro mana falma kalakcægənni. Daji fuwurawanju nanjuro isane tia lowojane: «Tia salamme lejo, kowo sapciaro andia sagai,» yera. ²⁴ Isaye: «Dimiya fattaana Israyilayero gənia, Ala wua wundayemaro sunodənni,» yeno. ²⁵ Amma kamudə ise fuwunjun tungurumje tiro: «Kəma, wua banasəgəne!» ²⁶ Isaye: «Kəmbo yallayedəa ngonəme kərisoro njodə jussənni!» yenniya, ²⁷ kamudəye: «Aaa, Kəma. Adə yaye kərisodəma kəmbo cidiro cukkurunadəa jawui,» yeno. ²⁸ Daji Isaye kamudəro: «Kambərsenəmdə jauru kura, diye! Awo raammadə wakkajo!» yeno. Sadəman feronjudə ngayeno.

Isaye am kasuwa jiri jiria kada isangaduwa

²⁹ Daji Isa nadəa kolje leje ci bərəm Galileye jəgane kəla kau kuruwuyen juwane napkeno. ³⁰ Am kada kadami isane ngurdiyi so, kambu so, dungu so, muwa so, am dondi gade ngəwu soa nanjuro cawude fuwunjun gənajane tayia isan-gayeyeno. ³¹ Jamadə muwaso manajai, dunguso ye ngaro waljana, ngurdiyaya ye sinjan lejai, koro kambuwa ye sim cawandənarə kerunniya, ajapcane Ala jama Israyilayedəa jajakkera.

*Isaye am dəwu dewu ambadu
(Mar 8.1-10)*

³² Daji Isa fuwurawanjua nanjuro bowoje tayiro: «Jama kada adəa njunokkəna, dalilnjudə ku wu-a rokko kawunja yakku, koro awima kəmboye nanjan bawo nangaro. Kənanjaa duwon tayia salamməkkiya, raakkəni, bare jawallan dunonja baworo waljənniro,» yeno. ³³ Fuwurawanjudəye tiro: «Ndarən gəle karaa adən kəmbo sarai fandiye jama kada adəa ambaniye?» yera. ³⁴ Isaye tayiro: «Burodi ndawu nandon?» cəne kiworənniya, tiro: «Tulur buni sanana laa-a,» yera.

³⁵ Daji Isa jamadəa cakke cidin napkeranniya, ³⁶ burodi tulurdə-a buniyadə-a ngoje Alaro ardije fəsakce fuwura-wanju ce, tayi ye jamadəro kedo. ³⁷ Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowodəa capkeranniya, jowo kalaram tulur kesəmbəro. ³⁸ Am duwon kəmbo adəa jawunadə, kamuwa-a tadawa-a dawun baworo kongwa dəwu dewu. ³⁹ Daji Isa jamadəa salangenniya, maararo ngaye cidi Magadannero leyeno.

16

*Alama sameye mada
(Mar 8.11-13)*

¹ Farisawa-a Sadusiya-a isane Isaa rijapturo alama laa sameye tayiro fəlejuworo tia keworo. ² Isaye tayiro: «Kajirijiya, nayiye: “Kasam kəji fandiye, same kimejəna nangaro,” nuwi. ³ Koro dunia wajiya, nayiye: “Ku ingi cuduri, same keyera kime cittaro waljəna nangaro,” nuwi. Awo samen fəlediyidəa fisardu nonuwwa, amma awo jaman adən wakkajidəa fisardudəa nayiro katkero! ⁴ Am ansi Alaye jaman diwi adəyeso alama majai, amma alama Nawī Yunusse gənia, alama fima tayiro fəlediyiwawo,» yeno. Daji tayia kolje leyeno.

Yis Farisawa-a Sadusiya-aye
(Mar 8.14-21)

⁵ Fuwurawadə bərəm faljane ci todəro koyeranniya, ngessane burodi ngojanniro asuyera. ⁶ Daji Isaye tayiro: «Yis Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal gənanowo!» yeno. ⁷ Tayidə kattenjan: «Burodi ngoniyende nangaro ngai wulji,» cane mana badiyera. ⁸ Isa adəa asuje tayiro: «Nayi kambərse ganaaso, awiro kəla burodi nandon bawoyen kattendon mananuwidə? ⁹ Ra, kua yaye asunuwwi wa? Burodi uwu am dəwu uwuro dagargaadadə-a jowo ndawu cammuwwa-adəa ngessuwwa wa? ¹⁰ Ra, burodi tulur am dəwu dewuro dagargaadadə-a jowo kalaram ndawu cammuwwa-adəa ngessuwwa wa? ¹¹ To, awiro gəle asunuwwidə? Wu kəla burodiyen gəni mananjagakki, yis Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal gənanowo yekko!» ¹² Daji fuwurawadə yis burodiyero gəni, alamdu Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal gənaja wuljəgənarə asuyera.

Biturusse Isama Almasiwu Alayedə woro asudu
(Mar 8.27-30; Luk 9.18-21)

¹³ Isa cije cidi bərni Kaisariya Filifiyero kadinniya, fuwuranjuro: «Wunduro Tada Kambedəa amsodə ngoyera?» cəne tayia kiworo. ¹⁴ Tayiye: «Am laa Yahaya Kasalama canī, laa ye Nawī Iliya canī, laa ye Nawī Irimiya bi nawiya kureye falnja canī,» yera. ¹⁵ Tiye: «Nayidə, wunduro wua ngosew?» cəne tayia kiworənniya, ¹⁶ Siman Biturusse: «Nima *Almasiwu Tada Ala Kəndəgaimayedə wo!» yeno. ¹⁷ Daji Isaye tiro: «Barganəm Siman tada Yunusse, dalilnjudə kam gəni, Bawani Mai Samema adəa isanonjəgəna nangaro. ¹⁸ Niro wulnjəgəkki, nima Biturus,* kəla kau adəyeman† jama kakke tandəkki,‡ koro kənduwo jaanamaye kəlanjan kənnasar cuwandiawo. ¹⁹ Niro nodo

* **16:18** 16.18 Biturus - Maananjudə kau. † **16:18** 16.18 kau adə - Awo Biturus wuljənadə. ‡ **16:18** 16.18 jama kakke tandəkki - Am duwon Isa tayia capce fuwuranjuro waljane mananju ye jagaidə.

bargaa Mai Samemaye cuwurambanju[§] njikki. Awi duwon dunian geramidə same yen tikkerəna, koro awi duwon dunian wuinamidə same yen wuidəna,» yeno. ²⁰ Daji Isa səmonja kasse tayiro bare wundumaro tima Almasiwudə woro wuljaganni yeno.

Kalmaram: Almasiwu Alaye

Maana Almasiwuyedə kam kəndawulan samgada. Jaman kureyen Ala kam laa kəreje mai jama Israyilawuyero cədiya, nawi bi řiman kuraa cakke fuwu jamayen kəla kamdəyero kəndawu jaitunne fiyiye samjiyi. Adə noduwuram Kəmande kamdəa jama Alayea cunodoro kəreje galajənyaye. Kam ngailan maijənadəa Almasiwu Alayen bowojai.

Ci nawiyaen Kəmandeye kam laa maiya jaman kureye-sodəa daraja-a kənduwo-an kojənaa jamanjuro juwajiyi yeno. Kam adə yea Almasiwu Alayen bowojai, dalilnjudə Kəmande tiro Ruhunju cakke wakkilnjuro galajəna nangaro. Təlam nasaralan Almasiwudəa Kəristilan bowojai. Kidanju cu Kəmandeyen jama Alayea jawal jireyen nodo, koro nodo bargaa Alayea dunia ngaro tarduwu. Adə nangaro yaudiya jaman adəyen Isaa Almasiwu ye, Mai Israyilaye yelan bowoyera. Almasiwu Alaye-a Mai Israyilaye-a yindi samma kaala Bargaande Isa Wakkil Alayedəye.

*Isaye kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mar 8.31-9.1; Luk 9.22-27)*

²¹ Kua adən fuwun Isa fuwurawanjuro Ala kadarjəna Jerujalemba leje mukko amwurawa-a wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-ayen kuttu tai daje cane tia roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji cəne tayia alamdu badiyeno. ²² Daji Biturus tia səgəriro cuttuluwe jəkkade: «A! Ala nia adəro damnjuwo, Kəma! Adə təmmaro niro wakkanjiyiwawo!» yeno. ²³ Amma Isa suworde Biturusso: «Nani kolle, Yiwulis! Jawalnilan takkallo walsəgəmma. Awo karwunəmlan tammadə Alaye gəni, kambe!» yeno.

²⁴ Daji Isaye fuwurawanjuro: «Kam laa wua ga cəraanaa, mərədu kəlanjuye wajo kəskanju karmoye* ngojo wua səga. ²⁵ Dalilnjudə wundu duwon ronju řiwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma wundu duwon wu nangaro ronju cuwatkənamadə ronjudəa cuwandi. ²⁶ Kam dunia adə ngaa jəgande ronju asarjiya, nda riwanju? Ra, awi gəle kam ce ronju cuwandi? ²⁷ Dalilnjudə Tada Kambedə curo daraja Bawanjuyen malaiyawanju-a rokko isiya, daji

§ 16:19 16.19 cuwuramba - Kənduwo. * 16:24 16.24 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

wundu yayero kəla awo cədənasoyn kalkallo ci nangaro. ²⁸ Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa na adən daada mbeji, kawu kawunja dajidəro, Tada Kambədəye nodonju bargaa walde isi carui,» yeno.

17

Isaye darajanjua fəledu

(Mar 9.2-13; Luk 9.28-36)

¹ Ngawo adəyən kawu arakkua Isa cije Biturus-a Yakuba-a yanjugəna Yahaya-a runjaa ngoje kəla kau kuruwu laayero gewa. ² Fuwunjan Isaye alamanju falde fəkkanju kəngal gai tai daje yiyilyeno, koro kajəmunju ye nur gai bul fokko walyeno. ³ Sadəman Nawi Musa-a Nawi Iliya-a tayiro fəledagane Isa-a jandedu badiyera. ⁴ Daji Biturusse Isaro: «Kəma, andi na adən mbejidə jauru ngəla. Raammaa, ngurwo yakku na adən lamməkki: fal kaanəm, fal Nawi Musaye, fal ye Nawi Iliyaye,» yeno. ⁵ Manaji ngai duwon, fofou nurra ise tayia jakkeno. Curo fofoudəyən kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia jauru raakkəna. Tima karwuni jauru kəjijuwo. Mananju fanowo!» yeno. ⁶ Adəa fangeranniya, fuwurawadə fədəryero rəbət təmdane karwunja tai daje kamgada. ⁷ Amma Isa ise tayia leje: «Cinowo, bare rinuwwi!» yeno. ⁸ Kəla sapkeranniya, Isa tilonju lon gənia, wundumaa carunni.

⁹ Kəla kaudəyən jəpcai duwon, Isaye tayiro wada ce: «Bare awo ruwwa adəa wundumaro wulgəwwi, sai Tada Kambədə karmolan cijiya duwon,» yeno. ¹⁰ Daji fuwurawadəye tiro: «Awiro gəle maləmba Attaurayədə sai Nawi Iliya burwoje isi* canidə?» cane tia keworo. ¹¹ Isaye tayiro: «Jiremaro Nawi Iliya ise awiso kalkallo kalakci. ¹² Amma nayiro wulnjagakki, Nawi Iliya isəna duwon, tia asujanni, koro awiso kuttu ronja cəraanaa tiro keddo. Adəgaima Tada Kambədə ye mukkonjan kuttu cai,» yeno. ¹³ Daji fuwurawadə kəla Yahaya Kasalamayen tayiro mana cəddiro asuyera.

Isaye tada karuwaa isangaduwu

(Mar 9.14-29; Luk 9.37-43a)

¹⁴ Na jama captanadəro kadiranniya, kam laa ise fuwu Isayen tungurumje ¹⁵ tiro: «Kəma, tadania njunone! Ti sedan koroyea jauru suwoljəna, koro ngəwuro kannu so, ingi soro cukkurəna. ¹⁶ Fuwurawanəmbo tia kikkadəkkəniya, tia isangaduwu tayiro katkeru,» yeno. ¹⁷ Isaye tayiro: «Am jaman adəyeso kambərsenambuwu

* **17:10** 17.10 Nawi Iliya burwoje isi - Kawu Almasiwu Alaye isidəro, Nawi Iliya isi.

karwu yeskadaa, har sawi gairo dawundon dægakki? Koro sawi gairo nayia rannjakki? Tadadæa wuro sukkudowo!» yeno. ¹⁸ Isa sedandæro kikkadænniya, tadadæa kolje culuwe sadæman ngayeno.

¹⁹ Daji fuwurawadæ na Isayero isane runjan tiro: «Awiro sedandæa duda andiro katkero?» cane tia keworo. ²⁰ Isaye tayiro: «Kambæsendo gana nangaro. Jiremaro nayiro wulnjagakki, ca kambæsendo mbejia, kasuni mutarre gai† yaye, kau kuruwu adæro: “Cine na todæro lene!” wulluwiya, cije leji. Awima nayiro tiyeri bawo! ²¹ [Amma sedan jiri adæyedæ culuwiwawo, sai moduwa diwe asem tawiya duwon.]»

Isaye walde kæla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mar 9.30-32; Luk 9.43b-45)

²² Fuwurawanju cidi Galileyelan capkadaranniya, Isaye tayiro: «Tada Kambedæa mukko ambero særæccagane ²³ tia roro ceyesi, koro kawu yakkuwa roaro walje ciji,» yeno. Daji fuwurawadæ karwunja jauro kuttayeno.

Isaye akki Fado Alaye biyadu

²⁴ Bærni Kafarnaamero kadiranniya, akki Fado Alaye mowomaso na Biturussero isane tiro: «Malæmndodæ akki Fado Alayedæa biyajiwawo wa?» cane tia keworo. ²⁵ Biturusse: «A'a, biyaji,» yeno. Fadoro kadinniya, Isaye burwon tiro: «Siman, awi tæmanæm? Na wundusoyen maiya duniayesodæ akki camoyi? Na tadawanjayen ra na am gadesoyen?» cæne tia kiworo. ²⁶ Biturusse: «Na am gadesoyen,» yenniya, Isaye tiro: «Adægaia, tadawanjasodæ dawun bawo, diye! ²⁷ Adæ yaye bare yakkiye karwunja wajænniro, lene bæræmbo mui kolgæne buni burwon tamadæa ngone cinju kane. Kanæmiya, gursu fal fandæmi. Ngone yade akki mowomasodæro ye, wu-a ni-ayero,» yeno.

18

Jawawi Isaye
kæla jama tia gawuyen

Wundunja kura wo?
(Mar 9.33-41; Luk 9.46-50)

¹ Sa adæn fuwurawadæ na Isayero isane tiro: «Curo nodo bargaa Mai Samemayen wundu kura wo?» cane tia keworo. ² Daji Isa tadaana laaa bowoje dawunjan isadajiye ³ tayiro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, karwundo falde tadawa sanana gairo walluwuia, tæmmaro nodo bargaa

† 17:20 17.20 kasuni mutarre gai - Curo kasuniya ngayen tima tængæri wo.

Mai Samemayero ngawuwawo. ⁴ Adə nangaro wundu duwon tadaana adə gai kəlanjua awimaro ngojənnidə, curo nodo bargaa Mai Samemayen tima kura wo.

⁵ «Koro wundu duwon tadaana adə gaia cunilan* cəmwonamadə, wumaa səmowo. ⁶ Amma wundu duwon tadawa sanana wua mərsasanaso aniye falnjaa cakke talje biwu cədidə, kamdəye daunjuro kau neduram mafəndi lujagane bərəm kuruwuro gəpcaanama tiro ngalwo.

⁷ «Kuttunja am duniayeso, dalilnjudə awowa tayia casakke taljane biwu cadı mbeji. Jaraptaso kadu baworo isai, amma kuttunju kam tiyen isaidə! ⁸ Mukkonəm bi sinəm njakke talləme biwu dimia, tia kamme nin kuruwunno gəmmə! Mukko yindia bi si yindia kannu təmmaro nuiwaworo ngawodəroa, maskin bi dungu ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo. ⁹ Koro simməm njakke talləme biwu dimia, tia kulaine nin kuruwunno gəmmə! Sim yindia kannu jaanamayedəro ngawodəroa, sim falla ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo.

Misal dimi faccəgənyaye
(Luk 15.1-7)

¹⁰ «Hangal gənanowo, bare tadawa sanana aniye faln-jamaro rudu gənağəwwi! Nayiro wulnjagakki, samelan malaiyawanja sawisoro fəkka Bawani Mai Samemaye carui kasarga. ¹¹ [Awoa Tada Kambədə awo faccəgənasodəa maje njəkkaworo isəna.] ¹² Awi gəle təmanuw? Kam laa diminju miaa duwon, fal fatkeyenoa, filəgar ləgaridəa kərisolan kolje leje fal faccəgənadəa maji, mare? ¹³ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kiwandoa, karwukəji duwon kəla faldəyen cədidə, kəla filəgar ləgari faccəgənnidəyen cədidəmaa kojəna. ¹⁴ Adəgaima Bawando Samema ye tadawa sanana aniye falnjaye fattuwu cəraanni.

Kəraminəmbe biwu niro njəddo

¹⁵ «Kəraminəm biwu niro njəddia, lene katte nayi yindi rundoyen tiro biwunjudəa wulgəne. Mananəm fanjia, kəraminəmdəa mowomma. ¹⁶ Fanjiwawoa, kam fal bi yindi ngone kallo lenowo. Adəgainin mana fi yaye ci sheda yindi bi yakkuyen tabbattiyi. ¹⁷ Tayi yea fanduro wajia, jama wua gawuro wulgəne. Koro yaye jama wua gawudəmaa fanduro wajia, kərdi bi akki mowoma gairo tia ngone. ¹⁸ Jiremaro nayiro wulnjagakki, awi duwon dunian geruwidə same yen tikkerəna, koro awi duwon dunian wuinuwidə same yen wuidəna. ¹⁹ Koro nayiro wulnjagakki, dunian kamndo yindi kəla awi yayen ardijane Bawani Mai Samemaa caworia,

* 18:5 18.5 cunilan - Isa nangaro.

tayiro ci. ²⁰ Dalilnjudə na duwon kam yindi bi yakku cunilan captanadə, wu ye dawunjan,» yeno.

Misal kam gawurdu wadumaye

²¹ Daji Biturus na Isayero ise tiro: «Kəma, kəramini wuro biwu səddiya, ndawuro tia gawurnəkki? Har gadegade turlurro?» cəne tia kiworo. ²² Isaye tiro: «A'a, har gadegade turlurro gəni wulnjəgəkko, fitulur gadegade turlurro tia gawurne! ²³ Adə nangaro nodo bargaa Mai Samemaye alamanju mai laa wolodiyanju-a kəla kasunjayen balas dio cəraanadə gai. ²⁴ Maidə balas dio badiyenniya, kam talanti† dəwu mewuro jəgaimaa tiro kekkudo. ²⁵ Kamdə awonju rəmboye bawodə, Maidə wada ce ti-a kamunju-a yallanju-a kəndanju samma-aa calado kasudə tərəmbo yeno. ²⁶ Amma kamdə fuwu Maidəyen tungurumje tiro: "Barganəmmin, kanadi tai, sammaa rəmbəkki, diye!" yeno. ²⁷ Daji Maidə tia njunoje kasudəa wajiye tia kolje leyeno.

²⁸ «Kiluwunniya, wolodi adə ye kamanju laa dinariyus‡ miaro jəgaimaa kiro. Tia dauyen rəpciye kimiljiye: "Awo nia njəgakkidəa rəmbə!" yeno. ²⁹ Daji kamanjudə fuwunjun tungurumje tia lowoje: "Marne, kanadi tai, rəmbəkki, diye!" yeno. ³⁰ Amma waje tia kosoro cakke, har kasudəa cərəmbiro yeno.

³¹ «Wolodiya amanjudə awo wakkajənadəa kerunniya, karwunja jauru bannade lejane Maidəro awo wakkajəna sammaa wulyeyera. ³² Daji Maidə koro walde wolodidəa bowoje tiro: "Ni wolodi kəlado! Lowosəgəmma nangaro, kasunəm adə sammaa wangeyekko. ³³ Njunonjəkkənadə gai, wolodi kamanəmba njunodudə niro wajimnjəgəna, gəna?" cəne ³⁴ gərgaje tia mukko am tiro ajawu caddiyero cakke, har ti ye sammaa cərəmbiro yeno. ³⁵ Adəgaima wundundo yaye karwunjun kamanjua gawurjiwawoa, Bawani Mai Samema ye tiro ngaidəmaa cəddi,» yeno Isaye.

KIDA ISAYE CIDI YAHUDIYAYEN

19

Kambiwu kəla kamu dəptayen (Mar 10.1-12)

¹ Isa mana ania cəde kerənniya, cidi Galileyea kolje cidi Yahudiyaye ngawo bərəm Jordaniyen dəganaro leyeno. ² Jama kada kadami Isaa jaane nadən am dondia isan-gayeyeno.

† **18:24** 18.24 talanti - Talanti faldə alama alwasi kida kərwu mewu wuriye gai.

‡ **18:28** 18.28 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

³ Farisawa laa Isaa rijapturo isane tiro: «Kæla dalil fiye yayen kam kamunju dæptadæ halal wa?» cane tia keworo. ⁴ Isaye tayiro: «Ngaltema kitawulan adæa kæranuwwi wa? “Badiduramnin Alaktumadæ tayia kongwa-a kamu-aro alakkeno.”† ⁵ Koro tiye: “Dalil adæyero kwa bawanju-a yanju-aa kolje kamunjuro kærdiye tayi yindiso tiyi fallo waljai,”† cænna. ⁶ Adægaima kua adæn fuwun tayidæ yindi gæni, tiloro waljana. Adæ nangaro awo Ala kæljænadæa bare kam firjænni!» yeno.

⁷ Farisawadæye tiro: «To, awiro gæle Nawi Musa kam kamunjuro kakkadu dæptaye co duwon koljoro wada kaino?»† cane tia keworo. ⁸ Isaye tayiro: «Kælakibbundo nangaro Nawi Musa kamu dæpta nayiro amarngeyera, amma badiduramnin ngai gæni. ⁹ Nayiro wulnjagakki, wundu duwon kamunjua kæla kænjænayen gæni dæpce gade niyajænadæ kænjæna cædæna,» yeno.

¹⁰ Daji fuwurawanjuye tiro: «Adæma naptu kam kamunjuayea, niya dionambudæma ngalwo!» yera. ¹¹ Isaye tayiro: «Kam nguson gæni rakce mana adæa ngoji, sai am duwon tayiro tinamasodæ. ¹² Dalilnjudæ am laa curo yanjayeman adim tayia casambæna mbeji, am laa ye am tayia adimbo cadæna mbeji, koro am laa ye nodo bargaa Mai Samemaye nangaro kælanja adimbo cadæna mbeji.* Kam mana adæa rakce ngojimadæ ngojo!» yeno.

Isaye yalla sananaro barga dæptuwu

(Mar 10.13-16; Luk 18.15-17)

¹³ Daji am laa Isa mukkonju kæla yallanja sananayero gænajuwo moduwa cæddoro tayia nanjuro kewudæranniya, fuwurawadæ amdæa wusayera. ¹⁴ Amma Isaye fuwurawanjuro: «Yalla sananadæa kollowo naniro isa, bare tayiro dapkæwwi! Nodo bargaa Mai Samemayedæ am tayi gaiye nuwanja, diye!» yeno. ¹⁵ Daji kælanjaro mukko gænayeyenniya, nadæa kolje leyeno.

Gariwu laaye ro sawisoye mada

(Mar 10.17-31; Luk 18.18-30)

¹⁶ Daji jairo laa ise Isaro: «Sayinna, awi ngæla dikke ro sawisoye† fandækki?» cæne tia kiworo. ¹⁷ Isaye tiro: «Awiro kæla awo ngælayen wua suworæmidæ? Ti ngæladæ tilo lon! Ro sawisoye fando raammaa, wadawadæa gai!»‡ yeno. ¹⁸ Jairodæye: «Wada fiso?» cæne tia kiworænniya, Isaye:

† **19:4** 19.4 Bad 1.27; 5.2 † **19:5** 19.5 Bad 2.24 † **19:7** 19.7 SK 24.1-4

* **19:12** 19.12 am laa kælanja adimbo cadæna - Am laa kælanja adimba gairo ngojane kamu dio wajana. † **19:16** 19.16 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen tæmmaro ceriwawo. ‡ **19:17** 19.17 wadawa - Wadawa curo Attaura Nawi Musayen ruuwada.

«Bare ro kambe tuluwummi, bare kənjəna dimmi, bare nambarwu dimmi, bare sheda kambu dimmi,¹⁹ bawanəm-a yanəm-aro daraja ye, koro kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!»[†] yeno. ²⁰ Jairodəye: «Wada ani sammaa gakkəna, awi gəle wua mauso?» yeno. ²¹ Isaye: «Kalkal diomaro waldu raammaa, lene kəndanəm lade talaawaro ye, arsiyi samelan fandəmi. Daji are wua səgai!» yeno. ²² Jairodə mana adəa fangenniya, ti jairo gariwu nangaro karwu kuttuaro sapkadan.

²³ Daji Isaye fuwurawanjuro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, gariwuye nodo bargaa Mai Samemayero ngawonju jairo jau, diye! ²⁴ Koro waldəkke nayiro wulnjagakki, gariwuye nodo bargaa Alayero ngawonjudəro karimoye cuwuri riwurayen kodunjuma budu wo!» yeno. ²⁵ Fuwurawadə adəa fangeranniya, jairo ajapcane: «Assha! Adəgaia, wundu gəle njəkkawo cuwandi?» yera. ²⁶ Isa tayia ninije: «Kambo yojiwawo, amma Alaro awiso yoji!» yeno. ²⁷ Daji Biturusse tiro: «Akko andi awindeso kolliye nia njəgaiyenadə, awi gəle fandiye?» yenniya, ²⁸ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, leira wakkaje Tada Kambədə kəla kurisnju kərmaiye darajaayen napciya, nayi wua səgawwadə ye kuris kərmaiye mewun yindinlan namuwe jiriya Israyilaye mewun yindindəa noduwi. ²⁹ Koro wundu duwon cuni nangaro§ fado, bi yeiya, bi kannu, bi bawa, bi ya, bi yalla, bi kulo koljənadə mia mia cuwandi, koro ro sawisoye ye warasaji. ³⁰ Amma am burwoye ngəwu daryeyero waljai, koro daryeye ye burwoyero waljai,» yeno.

20

Misal kəma jərwu inabbe-a kidawunju-aye

¹ «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju kam laa suwa ləp jərwunju inabbero kidawu madaaro culuwuna gai. ² Tayiro kidanja dabduyero dinariyus* fal fal biyaji cəne kasatkeranniya, tayia jərwunjuro kinodo. ³ Koro balde culuwe ci kasuwuyen am gade kida bawo napkada kiro. ⁴ Tayiro: “Nayi ye jərwuniro lenowo, awo kalkaldəa njadəkki,” yenniya, ⁵ cijane leyera. Kausu dawu-a duwor-a ye culuwe caye gai kido. ⁶ Koro yaye asar kiluwunniya, ci kasuwuyen am gade napkada cuwande tayiro: “Awiro dabdu sərambo na adən bowuro nammuwidə?” cəne tayia kiworo. ⁷ Tiro: “Wunduma kida sadənni nangaro,” yera. Daji tayiro: “Nayi ye jərwuniro lenowo!” yeno.

† 19:19 19.18-19 NL 20.12-16; Lew 19.18; SK 5.16-20 § 19:29 19.29 cuni nangaro - Isaa kasaccəna nangaro. * 20:2 20.2 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

⁸ «Dunia mairiwuyenniya, kəma jərwuyedəye wakkil-njuro: “Kidawudəa bowone tayiro biyanja ye, am daryeyedən badinəmiya burwoyedəro yade,” yeno. ⁹ Am dunia asar kida badijanadə kadiranniya, dinariyus fal fal kewando. ¹⁰ Daji am burwon kida badijanadə kadiranniya, awo am daryeyedəyea kojəna cawandiro təmajana duwon, ndasonja ye dinariyus fal fal kewando. ¹¹ Kewandənniya, karwunja waje ¹² tiro: “A! Am daryeye ani sa fallo kida cadəna yaye, andi-a kalkallo kidəm! Andidə suwa ləp tawaniye dabdu sərambo kausu jau fit kəlandenna ngənəptiyena, diye!” yera. ¹³ Amma kəma jərwuyedəye falnjaro: “Sawa, awima diwi njəddəkkəni. Dinariyus fallo kida dabduye dioro kasaddəmma, gəna? ¹⁴ Awo kaanəmdəa ngone lene, njikkənadə gairo kam daryeye yero yikkiya, raakko. ¹⁵ Kəndanilan rangəkke awo roni cəraana dikkiwawo wa? Ra, karwuni ngələdəro, wua sim diwin surumi?” yeno. ¹⁶ Adəgaima am daryeyedə burwoyero waljai, koro burwoyedə ye daryeyero waljai,» yeno.

Isaye kənyakkuyero kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu (Mar 10.32-34; Luk 18.31-34)

¹⁷ Isa Jerujalembu ledu cədi duwon, kəla jawallen fuwuranjanu mewun yindindəa səgəriro cuttuluwe tayiro: ¹⁸ «Fanowo, Jerujalembu leniye, Tada Kambədəa mukko wurawa rimannaye-a maləmba Attauraye-aro sərəccagane shara ro tuluwoye tiro cadde ¹⁹ mukko kərdiyayero casakke, tayi ye tia rujane kirwolan jajarjane kəskaro jajagane roro ceyesi. Koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.

Lowo Yakuba-a Yahaya-aye (Mar 10.35-45)

²⁰ Daji ya tadawa Jabadiye tadawanju yindi-a kallo na Isayero isane fuwunjun tungurumje awo laa cərawo cəne tia kiworo. ²¹ Isaye tiro: «Awi raam?» cəne tia kiworo. Kamudəye tiro: «Marne, kərmainəm fandəmiya, kolle tadawani yindi ania napca, fal kəmboramməmlan, fal ye wailanəmlan!» yeno. ²² Isaye tayiro: «Awo koruwwadəmaa nonuwwi. Ranguwe kənjaram† yakkidən yawi wa?» cəne tayia kiworənniya, tiro: «Aaa, rangiye!» yera. ²³ Isaye tayiro: «Jire, kənjarammin yawi. Amma kəmborammilan so, wailanilan so naptadə, wu gəni kambo amargəkki, Bawani am kərəjənədəro tayia dabbarjəgəna,» yeno. ²⁴ Fuwurawa mewu gapcanadə adəa fangeranniya, yaana yindidəro gərgayeyera. ²⁵ Daji Isa tayi sammaa bowoje tayiro: «Nonuwwa, maiya kərdiyaye talaawanjaa

† 20:22 20.22 kənjaram - Kənjaram bone njaye.

jauro raccaana, koro fuwumanjaso ye amnjaro kənduwo fəlejagai. ²⁶ Amma dawundon ngai gəni. Wundu duwon dawundon kuraro waldu cəraanamadə wolodindoro waljo! ²⁷ Koro wundu duwon fuwumandoro waldu cəraanamadə kareandoro waljo! ²⁸ Adəgaima Tada Kambedə tiro nanwolodi caddoro gəni kadio, tidəma nanwolodi cədo ronju co am ngəwu merujoro kadio,» yeno.

Isaye kambu yindia isangaduwu

(Mar 10.46-52; Luk 18.35-43)

²⁹ Isa-a fuwurawanju-a bəla Jerikoyelan keluwunniya, am kada kadami tia geya. ³⁰ Kambu yindi ci jawallen napkada duwon, Isa kojiro fangeranniya, kowo sapcane: «Kəma, Tada Mai Daudaye, andia njunosane!» yera. ³¹ Jamadə tayiro jakkade mədək napca yera, amma cayea kojənarə kowo sapcane: «Kəma, Tada Mai Daudaye, andia njunosane!» yera. ³² Daji Isa daje tayia bowoje: «Awi nayiro njaddəkkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo. ³³ Tayiye: «Kəma, sim fandiyyeya, rayiye!» yera. ³⁴ Daji Isa tayia njunoje simnja leyeno. Sadəman sim cawande Isaa geya.

KIDA ISAYE JERUJALEMNIN

21

Isaye mai gai Jerujalembo ngawo

(Mar 11.1-11; Luk 19.28-40; Yah 12.12-19)

¹ Jerujalembo karənjane bəla Baitfajeyero na Kau Jaitunnedəro kadiranniya, Isa fuwurawanjuye yindi cunode ² tayiro: «Bəla fuwundoyedəro lenowo! Ngawuwiyama, koro laa kuttanjua tuwada nagəwi. Fərangowo kudowo! ³ Kam laaye nayiro awo laa cənia, tiro: “Kəmadə tayilan mərədunjua,” wulgənowo! Sadəman tayia juwajiyi,» yeno. ⁴ Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənadə wakkayeno. ⁵ Tiye: «Fero Siyonnero* wullowo: “Akko mainəm nanəmbo kənde cədi, ti rokura bawoa kəla koroyen isi, kəla kuttayeman,»† cənna. ⁶ Fuwurawadə lejane awo Isa tayiro wuljəgənadəa kedo. ⁷ Daji korodə-a kuttanju-a na Isayero cawude kalwunja kəladəro ferjagane Isa juwane napkeno. ⁸ Jama kada ye kalwunja kəla jawallen feryera, laa ye dəlam kəri kəskaye kamjane kəla jawallen sərətkeera. ⁹ Am fuwu gərjana so, ngawonju jaana so kowo sapcane: «Hosanna,† Tada Mai Daudayero daraja tio! Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə! Hosanna, Mai Samemaro daraja tio!»† cani. ¹⁰ Isa Jerujalembo kərgaanniya, am

* **21:5** 21.5 Fero Siyonne - Jama Jerujalembe. † **21:5** 21.5 Jak 9.9 † **21:9** 21.9 Hosanna - Alaa yungoriyo! † **21:9** 21.9 Jaw 118.25-26

bəlaye samma hangalnja caa cijəna: «Wundu kam attə?» cane keworo. ¹¹ Jamadəye: «Tima Nawi Isa kam bəla Najarat cidi Galileyedə wo!» yera.

Isa Fado Alayen

(*Mar 11.15-26; Luk 19.45-48; Yah 2.13-25*)

¹² Daji Isa balballa Fado Alayero ngaye ladomaso-a njuwomaso-a sammaa duje tewur wuri canjimasoye-a napturam tattawar ladomasoye-a yea təmbalyeno. ¹³ Tayiro: «Kitawulan ruwuwada: “Fannidəa fado moduwayelan bowojai,”† amma nayidə tia jongo gəndewuyero kalakkew!»† yeno.

¹⁴ Daji Fado Alayen kambuwa-a ngurdiyaya-a na Isayero isane tayia isangayeyeno. ¹⁵ Wurawa rimannaye-a maləmba Attauraye-a awo ajabba ajabba Isa cədidəa carune, koro tadawa sanana ye Fado Alayen yiljane: «Hosanna, Tada Mai Daudayero daraja tio!» canidəa fangeranniya, jauro gərgajane ¹⁶ tiro: «Awo tadawa sanana ani wuljaidəa fanəmma wa?» yera. Isaye tayiro: «Aaa, fakkəna. Ngaltəma adəa kitawulan kəranuwwi wa? “Tadawa sanana-a timalla-a yakkəme nia jajannjai!”»† yeno. ¹⁷ Daji Isa tayia kolje bərnidən culuwe bəla Baitaniyero leje boyeno.

Isaye ya tarmuye baskudu

(*Mar 11.12-14*)

¹⁸ Wajənanjua suwa ləp Isa bərniro waldi duwon, kəna tia kida. ¹⁹ Ci jawallen ya tarmuye kirunniya, nanjuro kadio, amma kalu gənia, awima cuwandənni. Daji Isaye tarmudəro: «Bare gadero tada yakkəmmi!» yeno. Sadəman tarmudə ngau ngamgeno. ²⁰ Fuwurawadə adəa kerunniya, ajapcane: «Awiawin tarmu adə samdən ngau ngamgeno?» cane keworo. ²¹ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, nayi shekku bawoa kambəsendoaa, ranguwe awo tarmudəro yiddəkkənadəa diwi, koro adəa kojənarə kau kuruwu adəro: “Cine bərəmbə fidəgəne!” wulluwiya, wakkaji. ²² Kambəsendoaa, awi yaye moduwalan koruwiya, fan-duwi,» yeno.

Kənduwo Isaye ndaran isi?

(*Mar 11.27-33; Luk 20.1-8*)

²³ Isa Fado Alayero kərgaanniya, jamaa alamji duwon, wurawa rimannaye-a amwurawa jamaye-a nanjuro isane tiro: «Kənduwo filan awo ania dimi? Wundu niro kənduwo adəa njo?» cane tia keworo. ²⁴ Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njaddəkki. Jaawudəa siwia, wu ye kənduwo filan

awo ania dikkidæa nayiro wulnjagakki. ²⁵ Kasala Yahaya jamaro cæddænadæ, sameyen kadio ra kamben?» cæne tayia kiworo. Daji kattenjan sawardane: «“Sameyen” wulliyæa, andiro: “To, awiro gæle tia kasadduwwidæ?” cæne sawori. ²⁶ Amma “kamben” wulliyæa, jamadæa riniyena, dalilnjudæ am samma Yahayaa nawiro ngojana nangaro.» ²⁷ Daji Isaro: «Noniyende,» yera. Isaye tayiro: «Wu ye kænduwo filan awo ania dikkidæa wulnjagakkiwawo,» yeno.

Misal tada yindiye

²⁸ «To, awi tæmanuw? Kam laa tadanju yindia. Yim laa na tada burwoyedæro leje tiro: “Tadani, ku lene jærwuni inabben kida de!” yeno. ²⁹ Tadadæye: “A’a, raakkæni!” yeno, amma ngawo adæyen tæmje leyeno. ³⁰ Koro bawadæ na tada yindiyedæro leyenniya, ti yero cayæ gai wulyeyeno. Tadadæye: “To, bawæ, lekki,» yeno, amma lejænni. ³¹ Kærma tayi yindi aniyen wundunja awo bawanju cæraanadæa cædo?» cæne tayia kiworo. Tiro: «Burwoyedæma,» yeranniya, Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, akki mowomaso-a jawarraso-a nayin burwonno nodo bargæa Alayero ngasayi. ³² Dalilnjudæ Yahaya nandoro ise jawal jireye fælengeyeranniya, nayi tia kasadduwwi, amma akki mowomaso-a jawarraso-adæ tia kasatkera. Adæa ruwwa yaye, tæmmuwe tia kasadduwwi.

Misal jærwu agæriduwu kæladowaye

(Mar 12.1-12; Luk 20.9-19)

³³ «Akko misal gadæ yea fanowo! Kam laa kæma jærwuyæ mbeji, jærwu inabbe cæde garje curodæn bælæa ingi inabbe tuluwoyæ lajæ soro kuruwu juworoyæ kidando. Daji jærwudæa jærwuwu laaro agærijiyæ bælawuroro sapkada. ³⁴ Sa færdoyæ karængenniya, nuwanju cuwandoro kæræawanju laaa na jærwuwudæyero kinodo. ³⁵ Amma jærwuwudæ kæræawanjudæa keda. Faldæa bakkera, faldæ yea roro keyeso, faldæ yero dongur kauyæ gæpcagane kano. ³⁶ Koro walde cayemaa kojænaro kæræawa gadæ kinodænniya, cayæ gai tayi yero keddo. ³⁷ Daryæ kæma jærwudæyæ: “Tadaniro darajæ cadï,» cæne tadanju nanjaro kinodo. ³⁸ Amma jærwuwudæ tadanjudæa kerunniya, kattenjan: “Adæma warasamadæ wo! Arowo tia yejiyo, warasanjudæa ngoniyoi!” yera. ³⁹ Daji tia cadanæ jærwudælan cattuluwæ roro keyeso. ⁴⁰ To, kæma jærwuyedæ isiya, awi jærwuwu aniro cæddi?» cæne tayia kiworænniya, ⁴¹ tiro: «Am jauru kælado aniro ajawu jau fælæjiyæ roro ceyesi, koro am gadæ sa færdoyen tiro nemanju cadimadæro jærwunjudæa agærijiyi,» yera.

⁴² Daji Isaye tayiro: «Ngaltema awo kitawulan ruwuwada adæa kèranuwwi wa?

“Kau duwon fado tandomaso wajanamadæ,
tima kau tandoye sammaro faidaaro waljènadæ wo.
Adæ kændo Kèmandeye,
andiro jauru ajabba!”†

⁴³ Adæ nangaro nayiro wulnjagakki, Ala nodonju bargaa mukkonon cæmoye mukko jama gade awo ti cæraana cadimadæyero cakki. ⁴⁴ [Nonowo, kam kæla kau adæyero cukkurènamadæ nanamdi, koro kaudæ kambo cukkuriya, kæluwuro kalakci,» yeno.]

⁴⁵ Wurawa řimannaye-a Farisawa-a misallanju fangeran-niya, kælanjaman mana kidoro asuyera. ⁴⁶ Daji jawal tia taye majai duwon, jamadæa riyera, dalilnjudæ amdæ samma tia nawiro ngojana nangaro.

22

Misal masæna larusaye

(Luk 14.15-24)

¹ Koro Isa walde misalnin tayiro wulyeyeno. Tiye:
² «Nodo bargaa Mai Samemayedæ alama mai laa tadanju nangaro masæna larusaye dabbarjæna gai. ³ Maidæ wolodiyanju laaa am masænaro dojènadæa bowoja isaro nanjaro kinodænnya, kændero wayera. ⁴ Koro walde wolodiya gadea cunode tayiro: “Am dokkènadæro wullowo: ‘Akko masænanidæ deyada. Dalowani so, kænawani kaisua so duwajana, awiso kærma dabbargada. Arowo masæna larusayero!’ ” yeno. ⁵ Amma am dojènadæ mananjudæa awimaro ngojanni sapkadara. Laa kulonjaro, laa saniam-njaro leyeræ. ⁶ Am gapcænasodæ ye wolodiyadæa cadane basarjane roro keyeso. ⁷ Maidæ gærgaje sojijanju cunode kamceji ania roro ceyese bælanya kannun waryera. ⁸ Daji Maidæye wolodiyanjuro: “Akko masæna larusayedæ dabbargada, amma am dokkènadæ martawa tia boye cadanni. ⁹ Adæ nangaro lenowo lai laisolana am fanduwwa sam-maa masæna larusayero bowonowo isa!” yeno. ¹⁰ Daji wolodiyadæ lejane lai lai jaane am cawandæna sammaa ngælan diwin capcane isane, har larusaramdæ damgeno.

¹¹ «Maidæ am dojènadæa kuroro kærgaanña, curon-jan kam laa kalwu larusaye lujænni kiro. ¹² Maidæye tiro: “Sawa, awiawin kalwu larusaye bawoa na adæro kærgaan?” cæne tia kiworænnya, kamdæro awo wulduye

† 21:42 21.42 Jaw 118.22-23

katkerō. ¹³ Daji Maidəye wolodiyanjuro: “Tia si-a mukkoalan gerowo deyan curo duwu cələm pəttero gəpkənowo, nadən so ye tədi, sheri ye naldi,” yeno. ¹⁴ Nonowo, am bowojənadə ngəwu, amma tayi kərejənadə gana,» yeno.

Kambiwu kəla akki njoyen
(Mar 12.13-17; Luk 20.20-26)

¹⁵ Daji Farisawadə lejane sawardane jawal Isaro curo mananjuyen bəlaa laduwuye mayera. ¹⁶ Fuwurawanja-a am Mai Hirudussa jaana laa-aa nanjuro canode tiro: «Sayinna, ni kam jirema ye, jawal Alaye kalkallo yikkərami yero noniyena, dalilnjudə wundumaa rinəmmi ye, gayirnəmmi ye nangaro. ¹⁷ To, awi təmanəm? Kaisarro* akki njodə halal ra haram?» cane tia keworo. ¹⁸ Amma Isa niadiwinjadəa asuje tayiro: «Mənafəkka! Awiro wua rijamsuwi? ¹⁹ Wuro dinariyus tilan akki biyanuwidəa fəlesəgənowo rukke!» cəne dinariyus tiro kekkudo. ²⁰ Tayiro: «Cu-a kəla-a wunduye tilan dasaa?» cəne tayia kiworənniya, ²¹ tiro: «Kaisarre,» yera. Daji Isaye tayiro: «Ngaimaa, awo Kaisarredəa Kaisarro yowo, koro awo Alayedəa Alaro yowo!» yeno. ²² Adəa fangeranniya, tia jairo ajapcane koljane sapkadara.

Kambiwu kəla cinowo duniayen
(Mar 12.18-27; Luk 20.27-40)

²³ Yim adəman Sadusiya laa, tayi cinowo duniaye bawo wuljaidə, na Isayero isane tiro koro cadde: ²⁴ «Sayinna, Nawi Musaye: “Kam laa tada bawo bawoje kamu koljia, yanjugəna kamunjudəa niyajo tiro kaduwu majuwo!”† cəna. ²⁵ Akko curonden yaana tulur mbeji. Burwoyedə kamu ngoje tada cuwandənnin bawoje kamunjudəa yanjugənarō kolyeyeno. ²⁶ Yindiyedə-a yakkuyedə-a yero ngai wakkajiye, har ti tulurredə kamudəa cə moye bawoyeno. ²⁷ Ngawo adəyen kamudə ye bawoyeno. ²⁸ To, tayi tulurso tia camowonadə, cinowo duniayen kamu wundunjayero walji?» cane tia keworo.

²⁹ Isaye tayiro: «Nayidə fattuwuwwa, dalilnjudə kitawu bi kənduwo Alaye nonuwwi nangaro. ³⁰ Cinowo duniayen larusa so, niya so cadiwawo, tayi alama malaiyawa samelan dasaanadə gairo waljai.† ³¹ Koro karmon cidudə, awo Ala kitawulan nayiro wulnjaanadəa kəranuwwi wa? ³² Tiye: “Wuma Ala Ibrahimbe-a Isakuye-a Yakubaye-a wo,»† cəna.

* 22:17 22.17 Kaisar - Gomna kura Rombe. † 22:24 22.24 SK 25.5 † 22:30 22.30 malaiyawa gai - Sawisoro na Alayen roa dasayi, gadero sanuiwawo. Adəma nangaro samelan kaduwu mada bawo. † 22:32 22.32 NL 3.6

Ti Ala am nunaye gəni, am roaye, diye!» yeno. ³³ Jamadə adəa fangeranniya, tai dajane alamdunjudəa ajapkerə.

Wadawa samman finja kura wo?

(Mar 12.28-34)

³⁴ Farisawadə Isa Sadusiyadəa manan yapcəgənarə fangeranniya, captane nanjuro kadira. ³⁵ Curonjan maləm Attauraye laa tia rijapturo tiro: ³⁶ «Sayinna, wadawa curo Attaura Nawi Musayedən finja kura wo?» cəne tia kiworo. ³⁷ Isaye tiro: «“Ala Kəmanəmba karwunəm ngan, ronəm ngan, hangalnəm ngan raye!”† ³⁸ Adəma wada kura burwoye wo! ³⁹ Koro yindiyedə ye ti gai: “Kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!”† ⁴⁰ Wada yindi anima fərdu Attaura Nawi Musaye-a kitawuwa nawiya-a sammaye!» yeno.

Almasiwudə Tada Mai Daudaye

(Mar 12.35-37; Luk 20.41-44)

⁴¹ Farisawadə nadən captana duwon, Isaye tayiro: ⁴² «Awi kəla Almasiwudəyen təmanuw? Ti tada wunduye?» cəne tayia kiworo. Tiro: «Tada Mai Daudaye!»‡ yera. ⁴³ Daji Isaye tayiro: «Adəgaimaa, ndayilan gəle Mai Dauda Ruhu Alayen tia Kəmalan bowoyeno? Tiye: ⁴⁴ “Kəmandeye Kəmaniro: ‘Namme kəmboramman duwon, kəladowanəmba cidiya sinəmbəro yakkəkko!’ cəna.”† ⁴⁵ Mai Daudaye tia Kəmalan bowojənədə, ndayilan gəle Almasiwudə tadanjuro walji?» yenniya, ⁴⁶ wundunjama rakce tiro jaawu cinni. Koro adən fuwun wunduma gadero cinju mudu kaje tiro koro cəddənni.

23

Hal maləmba Attauraye-a Farisawaye-a

(Mar 12.38-40; Luk 20.45-47)

¹ Daji Isaye jamadə-a fuwurawanju-aro: ² «Maləmba Attauraye-a Farisawa-adə napturam Nawi Musayen napkada.* ³ Adə nangaro awo nayiro wulnjagai sammaa dewo gaiwo. Amma bare kəndonjadəa diwwi, dalilnjudə awo wuljanadəa cadiwawo nangaro. ⁴ Katkun kurwowu dama bawo casakkere ngawana ambero gənajagai, amma tayi kəlanja ngulondonjama casange tayia banajagawo. ⁵ Kəndonja sammaa am tayia caroro cadi. Layanja mana Alaye ye fatatallo cadi, gəsər kalwunjaye ye kuruwuro

† **22:37** 22.37 SK 6.5 † **22:39** 22.39 Lew 19.18 ‡ **22:42** 22.42 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. † **22:44** 22.44 Jaw

110.1 * **23:2** 23.2 napturam Nawi Musaye - Kənduwo jamaro mana Alaye alamduwu-a fisarduwu-aye.

cadi.† ⁶ Masəna kuralan na darajaa-a dandallan napturam fuwuye-a caraana, ⁷ koro kasuwulan am tayiro lewa darajaye cadde tayia Sayinnalan bowojaiya, jaumaro caraana.

⁸ «Amma nayidə, bare Sayinnalan bowonjanni, dalilnjudə maləmnodo fal, nayi samma ye kəramiya nangaro. ⁹ Koro dunia adən bare wundumaa Bawalan bowonuwwi, dalilnjudə Bawando fal, ti samelan dəganadə.‡ ¹⁰ Koro bare fuwumalan bowonjanni, dalilnjudə fuwumando fal, ti Almasiwudə. ¹¹ Kam curondon kuramadə wolodindoro walji. ¹² Nonowo, wundu yaye kəlanjua jajakcənamadə, tia bassai. Koro wundu yaye kəlanjua awimaro ngojənnimadə, tia jajakcai.

Kuttunja maləmba Attauraye-a Farisawa-a!
(Luk 11.37-54)

¹³ «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Cinna nodo bargaa Mai Samemayero ngawoyedəa ambo jakkəgəwwa. Nayi kəlando ye ngawuwwi, koro am tiyen ngaworo majaidə yero dapəkəgəwwa. ¹⁴ [Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Kamu kwa faccəgənaasoye kəndanja sammaa buwi ye, halndo gəraduro fuwu jamayen moduwa kuruwuro gərnuwi ye. Adə nangaro ajawundo leiran jauru kura!]

¹⁵ «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Kərdi falla adinndoro kalakturo bərəm kura kura konuwe lardu lardu gawi. Təmjiya, tia kannuma nayimaa jauru konjanaro kalanguwi. ¹⁶ Kuttundo simoduwu kambuwaso! Nayiye: “Wundu duwon kəla Fado Alayelan kansu juwuidə, awima gəni. Amma kam kəla dinar Fado Alayen dəganadəyelan kansu juwuiya, kansinju tia cədai!” nuwi. ¹⁷ Nayi kambuwa hangal bawoaso! Ndasonja gəle kura wo, dinardə ra Fado Alaye dinardəa tayirro kalakciyidə? ¹⁸ Koro nayiye: “Wundu duwon kəla laya duwadurambelan kansu juwuidə, awima gəni. Amma kam kəla sadaa laya duwaduramdən gənaadadəyən kansu juwuiya, kansinju tia cədai!” nuwi. ¹⁹ Nayi kambuwaso! Ndasonja gəle kura wo, sadaadə ra laya duwaduram sadaadəa tayirro kalakciyidə? ²⁰ Adə nangaro kam kəla laya duwaduramben kansu juwunamadə kəla laya duwadurambe-a awo kəlanjun gənaada samma-ayen kansu giwo. ²¹ Koro kam kəla Fado Alayen kansu juwunamadə kəla Fado Alaye-a ti curonjun dəganama-ayen kansu giwo.

† 23:5 23.5 laya - Laya yauidiyaudi mana Alaye kəlan ruwuwada ngum-a ngasu-aro tudəgənadə. ‡ 23:9 23.9 Bawa - Bawa buye gəni, adinne.

²² Koro kam kəla sameyen kansi juwunamadə kəla kuris kərmaye Alaye-a ti kəladən napcənama-ayen kansi giwo.

²³ «Kuttundo maləm̄ba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Karasu so, bulu kaskasi so, nana soman jakka tuluwuwi, amma awo Attauralan adəa nankuran kojənadəa kolluwwa: jire dio so, kanjimari fəleduwu so, aman roda so. § Adəa kolluwwin awo ani yea dio wajimnjaana. ²⁴ Nayi simoduwu kambuwaso! Kandana cejenuwi, amma karimo yunduwi!*

²⁵ «Kuttundo maləm̄ba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Nayi ngawo tasaye-a gəmdowolombe-adəa tulluwe tayirro kalanguwi, amma curonjudə awo ndallada so, ndəlambe solan cəmbəřəna. ²⁶ Farisa kambu! Burwon curo tasaye-a gəmdowolombe-adəa tulle duwon, ngawodə ye tayirro waljo!

²⁷ «Kuttundo maləm̄ba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Nayi alama kauri garuda bullan cingada gai, ti ngawoyen kuroro shawa, amma curon silla am sanunaye-a awo tayirnambuye jiri jiri-an cəmbəřəna. ²⁸ Ngaima nayidə, am ngawondo carune jirewuro ngonjai, amma curondodə nanmənafək-a nandiwi-an cəmbəřəna.

²⁹ «Kuttundo maləm̄ba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Kauriya nawiya kureye tanduwi, tak-tuwuram jirewuye ye janenuwi. ³⁰ Nayiye: “Ca jaman amwurawandesoyen kərgaiyea, tayiro kəldəgəiye bu nawiyayedəa finiyende,” nuwi. ³¹ Ngainin nayima kaduwu am nawiyadəa ceyesənaye nuwe shedanuwi. ³² To, kəndo diwi amwurawandoyedəa təmogənowo! ³³ Nayi kadiya, kaduwu fusiyaeso! Ndayilan gəle ranguwe ajawu kannuyero kanuwi? ³⁴ Adə nangaro wudə nawiya-a rashiduwa-a maləm̄ba Attauraye-a nayiro juwanjagakki. Laanjaa kəskaro jagəwe roro yejuwi, laanja yea dandallandon kirwolan kowonuwe bəla bəlan tayia basarnuwi. ³⁵ Adəma nangaro jirewuye dunia adəye bunja samma kəlandoro cukkuri, bu duwon jaman Nawi Haabila jiremadəyen tamiya har jaman Nawi Jakariya tada Barakaye kate Fado Alaye-a laya duwadurambe-ayen ronju tuluwuwadəyero kudero samma fidənadə. ³⁶ Jiremaro nayiro wulnjagakki, awo ani samma am jaman adəyemaro wakkajiyi.

§ 23:23 23.23 Karasu so, bulu kaskasi so, nana so - Jire dio so, kanjimari fəleduwu so, aman roda sodə, tayi jakka kaluyedəa faidan kojana. * 23:24

23.24 Kandana cejenuwi, amma karimo yunduwi! - Kandana-a karimo-adə yindi samma haram. Awo təngəřima carune wayera yaye, awo jaumaro kura carune wajanni.

*Karwukutta Isaye Jerujalembo**(Luk 13.31-35)*

³⁷ «Jerujalem, Jerujalem, nayi duwon nawayadæa roro yejuwe am juwanjaanadæro dongur kauye gægæpkæwe sanuidæ! Alama kuwui tadawanju fefedowanjun jakcidæ gai, ngæwuro nayia nanin captundo raakkæna, amma wayew. ³⁸ Akko fanndo de sul kolnjaana.† ³⁹ Nayiro wulnjagakki, gadero wua suruwawo, har nayiye: “Bargaa ti cu Kæmandeyen isimadæ!” wulluwiro.»

24*Jawawi Isaye**kæla wurdu Fado Alaye-a sidu duniaye-ayen**(Mar 13.1-37; Luk 21.5-38)*

¹ Isa Fado Alayen culuwuna leji duwon, fuwurawanju nanjuro isane tiro tando tando Fado Alayedæa fæleduwuro badiyera. ² Amma Isaye tayiro: «Awo ani sammaa ruwwa, gæna? Jiremaro nayiro wulnjagakki, kau ani sammaa wurjane fijai, har tiloma kæla kamanjuyen gapciwaworo walji,» yeno.

*Badiduram boneye**(Mar 13.3-13; Luk 21.7-19)*

³ Isa kæla Kau Jaitunnen napcæna duwon, fuwurawanju runjan isane tiro: «Andiro wulsagane, sawi awo ani wakkajai? Koro sa kændenæm-a sidu duniaye-aye cædiya, awi alama duwon ambo fælediyidæ wo?» cane tia keworo. ⁴ Isaye tayiro: «Hangal gænanowo, bare wunduma nayia njawatkænni! ⁵ Am ngæwu cunilan* isane: “Wuma Almasiwudæ wo!” cane am kada cawatki. ⁶ Kæriwu na karænso-a kuruwuso-alan nukcænaro fanuwiya, bare hangalndo cijænni! Sai awo ani burwon wakkajaiya duwon, amma sa njerorambe kua yaye cæðænni. ⁷ Lardu-a lardu gade-a lawaladai, koro kærmai-a kærmai gade-a ye kattenjan kæriwu gærjai. Kæna ye na naro ngayi, koro cidi ye na gadegaden loloji. ⁸ Awo ani samma badiduram boneye bas, alama kamu tia curo lejæna gai.

⁹ «Daji nayia njadane basarnjane roro njeyesi, koro cuni nangaro† jama duniaye samma wanjai. ¹⁰ Daji am ngæwu ye wua ganja koljai. Laa aman amanjaye jawui, laa gade yea wajai. ¹¹ Koro nawiya kattuwuye isane am kadaa jambajane cawatki. ¹² Kæla jirenambu tærganayen kæræwo am ngæwuye tægærdi. ¹³ Amma kam mærije har sa

† **23:38** 23.38 fanndo de sul kolnjaana - Ala nguwanjan culuwuna.

24.5 cunilan - Cu Almasiwu Alaye kælanjaro ngojane tayima ti wo cani.

24.9 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro.

* **24:5**† **24:9**

njerorambero‡ dëganamadë njëkkawo cuwandi. ¹⁴ Koro kawuri këji nodo bargaa ye adë ye jama duniaye sammaro shedaro wuldiyi duwon, daji njeroramdë isi.

Bone kura

(*Mar 13.14-23; Luk 17.20-37; 21.20-24*)

¹⁵ «Adë nangaro sa duwon awo waada jauro batti masiwa kudoma lawarnju Nawi Daniyel ruwujënadë na jauro darajaan daada ruwiya,† (Këradumadë asujo!), ¹⁶ daji am lardu Yahudiyayen dasaanadë cija kauro cagaso leja! ¹⁷ Kam këla soronjuyen dëganadë bare jëpce kare ngoduro curo sorodëyero ngaanni! ¹⁸ Koro kam kulolan dëganadë ye bare kalwunju ngoduro waldënni! ¹⁹ Yim anin kamu curoa so, nnganji cëmbia sodë, kuttunja! ²⁰ Bare kasondo nangëřilan§ bi yim tustuyen wakkajënni Alaa korowo! ²¹ Dalilnjudë sadën bone jauro kuttu mbeji, bone duwon sa dunia alaktënadën tai kuro kudero ngaltema jirinjju tuwandënni fuwu yen fagat tuwandiawo nangaro. ²² Koro ca Këmandë bone adëye kawunju fulujënnia, wunduma njëkkawo cuwandiawo. Amma am kërejënadë nangaro kawudëa fuluji. ²³ Sa adën kam laaye nayiro: “Akkonju Almasiwudë!” bi “Towonju ti!” cënia, bare tia yasarawwi! ²⁴ Dalilnjudë almasiwuwa kattuwuyeso-a nawiya kattuwuyeso-a isane alama kura so, awo ajabba ajabba so cadëne, yoyenoa, har am kërejënadëmaa jambajane cawatki. ²⁵ Akko kawu wakkajidëro, adëa nayiro wulnjagakkëna. ²⁶ Adë nangaro am laaye nayiro: “Towonju ti karaalan!” cania, bare lenuwwi. Bi “Akkonju ti curo ngimben!” cania, bare tayia yasarawwi. ²⁷ Jiri same adinnamlan har fëdero cuwalde wassidë gai, kënde Tada Kambedë ye ngai. ²⁸ Na řiwa dëganalan kowuwaso ye captai.

Kënde Tada Kambedëye

(*Mar 13.24-27; Luk 21.25-28*)

²⁹ «Sadëman ngawo bone yim aniyen këngal cëlëmbo walji, kumbal ye nurnju ciwawo, sillowuwaso ye samelan casuri, koro kënduwowa sameye ye jauro lolojai. ³⁰ Daji alama Tada Kambedë samelan fëlediye. Daji jama duniaye samma karwunja kuttaji, koro Tada Kambe kënduwoa-a jauro darajaa-a këla fofou sameyen isi carui.† ³¹ Adëgaima malaiyawanjua nuktu kura kangadiyen cunode talgëmo

‡ **24:13** 24.13 sa njerorambe - Kënde Tada Kambedë. † **24:15** 24.15 Dan 9.27; 11.31; 12.11 § **24:20** 24.20 nangëři - Curo lardu yaudiyayen sanju jauro samsu ye, kuttu ye. † **24:30** 24.30 Dan 7.13-14

duniaye dewu samman tai ci dajiram sameyesoro yade amnju kærejənadæa capcai.

Misal ya tarmuye

(Mar 13.28-31; Luk 21.29-33)

³² «Ya tarmuyen misal adæa asunowo! Sa fæktu badije kalu řijiya, nangæri karənjənaro nonuwwa. ³³ Ngaima awo ani samma wakkajai ruwiya, ti cinnalan del karənjənaro* nonowo! ³⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, am jaman adæye sanuiwawo, sai awo ani samma wakkajaiya duwon. ³⁵ Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani təmmaro baworo waljiwawo.

Faadaro dægaiwo!

(Mar 13.32-37; Luk 21.34-38)

³⁶ «Amma yim bi sa duwon awo ani wakkajaidæa wunduma nojənni. Bawadæro kajia, malaiyawa samelan dasaana ye nojanni, Tadadæ ye nojənni. ³⁷ Kənde Tada Kambedæye alamanju jaman Nawi Nuhuye gai. ³⁸ Awoa jaman adən kawu ingi tufanaye isidæro, amso jawui ye, casai ye, larusa so, niya so cadi ye ngai duwon, har yim ise Nawi Nuhu curo maaradæyero kərgawo. ³⁹ Nanjama nangi duwon, ingi tufanaye ise tayi sammaa siyeyeno. Kənde Tada Kambedæye ye adəgairo walji. ⁴⁰ Daji yim adən kongwa yindi kulolan duwon, fal ngojane fal koljai. ⁴¹ Koro kamu yindi ye nedu cadi duwon, fal ngojane fal koljai.

⁴² «Adə nangaro faadaro dægaiwo, dalilnjudæ yim Kəmando isidæa nonuwwi nangaro. ⁴³ Amma adæa nonowo, ca kəma fadoyedæ sa barwu bune fannjuro isidæa nojənaa, faadaro dægane tia kolje fannjuro ngayiwawo. ⁴⁴ Adəgaima nayi ye faadaro dægaiwo, dalilnjudæ sa təmanuwwilan Tada Kambedæ isi nangaro.

Misal wolodiya amanna-a aman bawoa-aye

(Luk 12.35-48)

⁴⁵ «Wundu gæle wolodi amanna ye, hangalla yedæ wo, ti duwon kəmanja tia kæreje wolodiya amanjuro nuwanja kəmboye sa təraanan njoro galajənadæ? ⁴⁶ Kəjinju wolodi kəmanju waldiya, ngai cædi najiyidæ! ⁴⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kəmadæ kəndanju sammaa mukko wolodi adæyero cakki. ⁴⁸ Amma ca wolodi adæ ti kam batti duwon karwunjun: “Kəmani duwan isiwawo,” cəne ⁴⁹ wolodiya amanjua babaktu badije mbalmaso-a kallo jawune casairo walyenoa, ⁵⁰ daji wolodi adæye kəmanju yim təmajənni-a sa

* 24:33 24.33 ti cinnalan - Tada Kambedæye kəndenju del karənjəna.

nojänni-alan ise ⁵¹ tia kirwolan jajarje curo mənafəkkayero cakki. Nadən so ye tēdi, sheri ye naldi.

25

Misal kəlayakku mewuye

¹ «Sa adən* nodo bargaa Mai Samemaye alamanju ferowa kəlayakku mewu fatəlanja ngojane mai larusayedəa kaptuwuro caluwunadə gai. ² Curonjan uwu hangal bawoa, uwu ye hangalla. ³ Tayi hangal bawoadə fatəlanja ngoyeranniya, kəndawu ngojanni. ⁴ Amma tayi hangalladə fatəlanja-a kalwo curon kəndawu gadea-a ngoyera. ⁵ Mai larusayedə duwan isənnidə, tayi sammaa kənəm ngoyeno. ⁶ Dawu buneyen kowo laa nukce: “Akkonju mai larusayedə! Luwowo tia kapkənowo!” yeno. ⁷ Daji kəlayakku ani samma cijane fatəlanja dabbardu badiyera. ⁸ Amma tayi hangal bawoadəye hangalladəro: “Andiro kəndawu gana sadowo, fatəlawande no cad!” yeranniya, ⁹ hangalladəye: “A’a, andi-a nayi-aa sadiwawo. Lenowo na ladomasoyen yiwowo!” yera. ¹⁰ Kəndawu njuworo ledu cad duwon, mai larusayedə kadio. Tayi dabbardanadə ti-a kallo na ngəməri larusayero ngasaane cinnadə jakkera. ¹¹ Ngawo adəyen kəlayakku gapcanadə ye isane tiro: “Barganəmmin, barganəmmin, andiro cinnadəa fərəmsaganeye!” yera. ¹² Amma mai larusayedəye: “Jiremaro nayiro wulnjagakki, nayia nonjakkəni,” yeno. ¹³ To, nayi ye faadaro dəgaiwo, dalilnjudə yimnju bi sanju nonuwwi nangaro.

Misal kəma-a wolodiyanju-aye

(Luk 19.11-27)

¹⁴ «Koro nodo bargaa Mai Samemaye alamanju kam laa bəlawuro cədi cəne wolodiyanjua bowoje kəndanju mukkonjaro cakkənadə gai. ¹⁵ Wundunja yayero kəla raktunjuyen talanti† kaino. Kam fallo uwu ce, fallo yindi ce, fal yero fal kaino. Daji bəlawuroro leyeno. ¹⁶ Sadəman kam talanti uwu cəmowonamadə leje tayilan sawur cəde riwa uwuye kiwando. ¹⁷ Kam yindi cəmowonamadə ye adəgai cəde riwa yindiye kiwando. ¹⁸ Amma kam talanti fal cəmowonamadə leje bəlaa laje wuri kəmanjuye gərayeno. ¹⁹ «Ngawo kawu kadayen kəma wolodiya aniyedə bəlawuron kadinniya, tayi-a balas kedo. ²⁰ Kam talanti uwu cəmowonamadə ise gade uwu cuwude tiro: “Barganəmmin, talanti uwu simmadə, akko gade uwu riwaro fandəkkəna,” yeno. ²¹ Kəmanjuye tiro: “Wuse, wolodi

* **25:1** 25.1 Sa adən - Sa Tada Kambedə duniaro walde isidən. † **25:15** 25.15 talanti - Talanti faldə alama alwasi kida kərwu mewu wuriye gai.

ngelama, amanma! Awo ganan aman dimmadə, awo ngəwu mukkonəmbo yakkəkki. Are kallo kəji faniyo!” yeno. ²² Kam talanti yindi cəmowonamadə ye ise tiro: “Barganəmmin, talanti yindi simmadə, akko gade yindi riwaro fandəkkəna,” yenniya, ²³ kəmanjuye tiro: “Wuse, wolodi ngelama, amanma! Awo ganan aman dimmadə, awo ngəwu mukkonəmbo yakkəkki. Are kallo kəji faniyo!” yeno. ²⁴ Daji kam talanti fal cəmowonamadə ye ise tiro: “Barganəmmin, ni kam jauru nokkəna. Na nadəmmilan kalanəmi, koro na kasuni finəmmilan mowomi nangaro, ²⁵ rinjəkke lekke bəlaa lakke wuřinəmdəa gərayekko. Akko awonəm,” yeno. ²⁶ Amma kəmanjuye tiro: “Ni wolodi kəlado, kam bowuye! Na nadəkkənilan kalanəkki, koro na kasuni finəkkənilan mowokkiro nonəmma, gəna? ²⁷ Ca wuřinidəa bankilan gənanəmmaa, waldunidən wuřini riwanjua mowokkəna. ²⁸ To, talanti faldəa nanjun mowowo, kam nanjun mewuadəro yowo! ²⁹ Wundu duwon nanjun awoamadə,‡ tiro casargane ngəwuro walji, amma kam nanjun bawomadə,§ awo cədanadəmaa tilan camoyi. ³⁰ Wolodi faida bawoa adəa deyan curo duwu cələm pəttero gəpkənowo, nadən so ye tədi, sheri ye naldi,” yeno.

Jama duniaye sammaro shara kamduwu

³¹ «Sa Tada Kambədə darajanjua malaiyawa samman kundenno walde isiya, kəla kurisnju kəрмаiye darajaayen napci. ³² Jama duniaye samma fuwunjun captai, jiri səni dimiya-a kaniya-aa firjidə gai, kam kamanju-aa firje tayia kəwu yindiro yakci. ³³ Dimiyadəa kəmboramnjuro cakki, kaniyadə yea wailanjuro. ³⁴ Daji Maidəye tayi kəmboramnjuyədəro: “Nayi Bawani barga dəmnjaanadə, arowo nodo bargaa duwon kawu dunia alaktənayen nayiro dabbargaadadəa gandowo! ³⁵ Awoa kənania duwon, awo kəmboye sew. Ngudunia yen, awo kənjaye sew. Wu kusotto yen, sisawuw. ³⁶ Kajəmuni bawo yen, awo jaktuye sew. Wu dondi yen, kissewew. Kosoro sasakkəna yen, naniro kadiw,” cəni. ³⁷ Daji am jirewu aniye tiro: “Kəma, yimbi nia kənanəmba ngiruiye duwon, awo kəmboye ngeiye? Ra, ngudunəmba duwon, awo kənjaye ngeiye? ³⁸ Yimbi kusottoro walyem duwon, njuriye nia ngisayiye? Ra, kajəmunəm bawo duwon, awo jaktuye ngeiye? ³⁹ Yimbi ni dondi bi kosolan duwon, njuriye nanəmbo kadiye?” cəni. ⁴⁰ Maidəye: “Jiremaro nayiro wulnjagakki, sawi duwon

‡ 25:29 25.29 wundu duwon nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənarə asuji. § 25:29 25.29 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi.

kəramiyani aniye gananjaro ser yidduwiya, wumaro sid-duw," cəni. ⁴¹ Daji Maidəye tayi wailanjuyedəro: "Nayi baskuwadadə, nani kollowo kannu təmmaro nuiwawo Yiwulis-a malaiyawanju-aro dabbarjaanadəro ngawowo! ⁴² Awoa kənania duwon, awo kəmboye siwwi. Ngudunia yen, awo kənjaye siwwi. ⁴³ Wu kusotto yen, səsaawwi. Kajəmuni bawo yen, awo jaktuye siwwi. Wu dondi yen, kosolan yen naniro isuwwi," cəni. ⁴⁴ Daji tayi ye tiro: "Kəma, yimbi kənanəmba nia ngiruiye? Bi ngudunəmba, bi kusotto, bi kajəmunəm bawoa, bi dondi, bi kosolan duwon, nia njuruiye niro ngistuwuro wayeiyey?" caniya, ⁴⁵ Maidəye: "Jiremaro nayiro wulnjagakki, sawi duwon tayi aniye gananjaro ser njəddoro wanuwiya, wumaro njəddoro wanuw," cəni. ⁴⁶ Daji tayidə ajawu sawisoyero ngasayi, amma jirewudə ro sawisoyero ngasayi,» yeno Isaye.

KARMO-A CIDU-A ISAYE

26

Isaa roro njejoro mada

(Mar 14.1-2; Luk 22.1-2; Yah 11.45-57)

¹ Isa mana ani sammaa cəde kerənniya, fuwurawanjuro: ² «Sala Laya Njəkkayirambero kawu yindi gapcoro nonuwwa, koro Tada Kambədəa mukko ambero sərəccagane kəskaro tia jajagane roro ceyesi,» yeno.

³ Daji wurawa řimannaye-a amwurawa jamaye-a fado riman kura tiro Kaifas caniyen captane ⁴ sawardane Isaa nangalan tame roro njejoye nia ngoyera. ⁵ Amma tayiye: «Sai sala kojiya duwon, bare jama hangalsango casangənni!» yera.

Kamu laaye Isaa sittəranjuro dabbarduwu

(Mar 14.3-9; Yah 12.1-8)

⁶ Isa bəla Baitaniyelan fado Siman dərımayen* ⁷ masəna cədi duwon, kamu laa səndal curonjun kawudi jauru tamanna ngoje ise kawudidəa kəla Isayero fiyeyeno. ⁸ Fuwurawadə adəa kerunniya, kutturo carune kattenjan: «Awiro kawudidəa basarjidə? ⁹ Ca adəa wuři kadaro calade wuridəa talaawaro cadəna!» yera. ¹⁰ Isa adəa asuje tayiro: «Awiro kamu adəa suwolluwi? Wuro awo jauru ngəla səddəna. ¹¹ Talaawasodə sawisoro curondon mbeji, amma wudə sawisoro gəni curondon dəgakki. ¹² Kawudi adəa tiyiniro fiduwunjudə, sittəranıro wua dabbarseyeno. ¹³ Jiremaro nayiro wulnjagakki, ndaran yaye curo dunia

* 26:6 26.6 Siman dərıma - Ti calan dərıma duwon ngajənədə.

ngayen kawuŕi kəji adəa wuljai nguson, kamu adəa takturo awo səddənədə yea wuljai,» yeno.

Yahusa Iskariyot Isaa sərəttuwuma
(Mar 14.10-11; Luk 22.3-6)

¹⁴ Daji mewun yindindəye falnja, kam tiro Yahusa Iskariyot canidə, na wurawa řimannayero leje ¹⁵ tayiro: «Isaa mukkondoro yakkəkkia, awi wuro siwi?» cəne tayia kiworənniya, cungo řiwullaye fiakku mukkonjuro kesakko. ¹⁶ Daji sa adən Yahusa dama Isaa tayiro sərəttuwuye mada badiyeno.

Masəna sala Laya Njəkkayirambe
(Mar 14.12-21; Luk 22.7-13; Yah 13.21-30)

¹⁷ Yim burwoye sala Burodi Yis Bawoaye kidənniya, fuwurawadə na Isayero isane tiro: «Ndaran masəna layayedəa niro dabbarnjəgəiye bumi?» cəne tia keworo. ¹⁸ Isaye: «Bərnidəro ngawowo, na kam laayero lenowo tiro wullowo: “Sayinnaye niro sanju del karənjəna, fuwurawanju-a rokko masəna layayedəa fannəmlan cadi,” yeno.» ¹⁹ Daji fuwurawadə jiri Isa tayiro wuljəgənədə gai kedo. Adəgaima masəna layayedəa dabbaryera.

²⁰ Kəngal kikkurənniya, Isa mewun yindində-a rokko masənarə napkera. ²¹ Masəna cadi duwon, Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamndo fal wua mukko kəladowayero sərənsiyi,» yeno. ²² Karwunja jaurə kuttaje fal fallen wundu yaye: «Kəma, wuma wa?» cəne tia koro badiyeno. ²³ Isaye tayiro: «Kam duwon wu-a buwururo mukko yakkiyenədə, tima wua sərəttuwumadə wo. ²⁴ Tada Kambədə saptidəma,† jiri kəlanjun kitawulan ruwuwadadə gai, amma kam duwon Tada Kambədə kəladowanjuro sərəcciyidə, kuttunju! Kam adə tambənnima tiro ngalwo!» yeno. ²⁵ Daji Yahusa kam tia sərəttuwumadəye: «Sayinna, wuma wa?» yenniya, Isaye tiro: «Nimaye wulləmma,» yeno.

Masəna Kəməye
(Mar 14.22-26; Luk 22.14-23; 1Kor 11.23-25)

²⁶ Masəna cadi duwon, Isa burodi ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce fuwurawadəro ce: «Ngonowo buiwo, adə tiyini,» yeno. ²⁷ Koro kənjaram ngoje Alaro ardiyenniya, tayiro ce: «Nayi samma yaiwo, ²⁸ dalilnjudə adəma buni aman ndəptaye‡ duwon biwu am kadaye gawurdu nangaro fidənədə wo.† ²⁹ Nayiro wulnjagakki, na adən fuwun

† 26:24 26.24 Tada Kambədə sapti - Isa nui. ‡ 26:28 26.28 buni aman ndəptaye - Bu Isaye aman katte Ala-a adamgəna-aye tabbacciyidə. † 26:28 26.28 NL 24.8; Iri 31.31-34

gadero ingi inabbe[§] adəa yakkiwawo, har yim nayi-a rokko nodo bargaa Bawaniyelan bərinno yakkiro,» yeno. ³⁰ Daji aiya Alaa njungoroye yeyeranniya, caluwe Kau Jaitunnero leyera.

Isaye Biturus tia angərji wuldu

(Mar 14.27-31; Luk 22.31-38; Yah 13.36-38)

³¹ Daji Isaye fuwurawanjuro: «Bune adəman nayi samma kəla wuyen ngaworo walduwi, akko awo kitawulan ruwuwadadə: “Sənidəa bangəkkiya, dimiya bəriyedə tatar dai.”† ³² Amma karmolan cikkiya, nayia burwonjakke cidi Galileyero lekki,» yeno. ³³ Biturusse tiro: «Tayi samma kəla niyen ngaworo wal dai yaye, wudə təmmaro ngaworo waldəkkiwawo!» yeno. ³⁴ Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, ku bune adəman kawu gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» yeno. ³⁵ Amma Biturusse tiro: «Dole ni-a rokko nuiyero walyeno yaye, təmmaro nia angərnjəkkiwawo!» yeno. Fuwurawa samma ye ngai wulyera.

Moduwa Isaye

(Mar 14.32-42; Luk 22.39-46)

³⁶ Isa fuwurawanju-a na tiro Gessemani canidəro kadiranniya, tayiro: «Na adən nammowo duwon, na todəro lekke moduwa dikke,» yeno. ³⁷ Daji Biturus-a tada yindi Jabadiyedə-aa ngoje rokko lejane karwunju kuttaje ronju jauru bannadu badiyeno. ³⁸ Tayiro: «Karwuni jauru kuttajəna, har nukki gai. Na adən danowo, faadaro wu-a kallo dəgaiwo!» yeno. ³⁹ Gana laa kuruwuje fədəryero tənde moduwa cəde: «Bawani, yojia, kənjaram* adəa wulan ngone! Adə yaye rawonidə gəni, kaanəmdəma ti wo!» yeno. ⁴⁰ Na fuwurawanjuyero walladanniya, kənəm cadi nayeyeno. Biturusso: «Assha! Sa fallo ranguwe wu-a kallo faadaro dəgawwawo wa? ⁴¹ Bare jaraptuwwiro faadaro dəgaiwo, moduwa dewo! Ruhudə† cəraana, amma tiyidə duno kəskeə!» yeno. ⁴² Koro walde yindiyero leje moduwa cəde: «Bawani, kənjaram adəa wulan ngonəmbawo sai yakkiyamaa, rawonəmdəma tədo!» yeno. ⁴³ Nanjaro walladanniya, caye gai kənəm cadi nayeyeno, simnja nga kurwowujəna nangaro. ⁴⁴ Koro walde tayia kolje yakkuyero leje mananju cayədəlan moduwa kido. ⁴⁵ Daji na fuwurawadəyero walladanniya, tayiro: «Kuamison kənəmbo bowadando tussuwi wa? Sadə cədəna, Tada Kambədəa

§ 26:29 26.29 ingi inabbe - Diben. † 26:31 26.31 Jak 13.7 * 26:39 26.39 kənjaram - Kənjaram bone njaye. † 26:41 26.41 ruhudə - Ro kambe.

mukko biwumasoyero sərəccaana. ⁴⁶ Cinowo, leniyo! Akkonju kam wua sərənsiyimadə del karənjəna!» yeno.

Isaa ta

(Mar 14.43-52; Luk 22.47-53; Yah 18.1-11)

⁴⁷ Isa mana cədi ngai duwon, Yahusa mewun yindindəye falnja kadio. Jama kada ye na wurawa řimannaye-a amwurawa jamaye-ayen kashagar so, ka so mukkonna tia rokko kadira. ⁴⁸ Caman ti sərəttuwumanjudə tayiro bəlaanan isanojiye: «Kam tiro lewa darajaye yiddəkkidə, tima! Tia taiwo!» cənna. ⁴⁹ Sadəman Yahusa na Isayero ise: «Wuse, sayinna!» cəne tiro lewa darajaye kiddo. ⁵⁰ Isaye tiro: «Sawani, awo kəndoro isəmmadəa de!» yeno. Daji amdə fuwujane Isaa mukkon dap keda. ⁵¹ Am na Isayen dajanadəye falnja mukko sajiye kashagar ficce wolodi řiman kurayea bakce səmonju tən kamgeno. ⁵² Daji Isaye tiro: «Kashagarnəmba fannjuro kalange! Wundu duwon kashagar ficcənamadə kashagarlaman nui. ⁵³ Ra, nonəmmi wa rangəkke Bawania bowonəkke sadəman wuro malaiyawa kəwu mewun yindinmaa‡ kojənaa juwasiyidə? ⁵⁴ Adəgai gənia, jiri fin gəle awo Ala caman kadarje kitawulan wuljənadə wakkaji?» yeno. ⁵⁵ Sa adən Isaye jamadəro: «A! Nayi kashagar so, ka so mukkonna wua gəndema gai taro wa isuwidə? Yim nguson Fado Alayen napkada jamaa alamməkki duwon, wua sədawwi. ⁵⁶ Amma awowa nawiya kitawulan ruwujanasodə wakkajaro awo ani samma tadəna,» yeno. Daji fuwurawanju samma tia koljane keyaso.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen

(Mar 14.53-65; Luk 22.66-71; Yah 18.12-24)

⁵⁷ Daji am Isaa cadanadə tia na Kaifas řiman kuradəyero kesado, na duwon maləmba Attauraye-a amwurawa jamaye-a ye captanadə. ⁵⁸ Biturus ye katte kaskadaaro har balballa fado řiman kurayedəro tia jəgane kərgaanniya, awo wakkajidəa kuroro dawu gureduwu Fado Alayen napkeno. ⁵⁹ Wurawa řimannaye-a majiliswu samma-a Isaa roro njejoro sheda bowuye mayera, ⁶⁰ shedawu kattuwuye kada isana yaye, cawandənni. Darye am yindi isane: ⁶¹ «Kam adəye rakce Fado Alayedəa wurje curo kawu yakkuyen cədandi cənna,» yera. ⁶² Daji řiman kuradə cije daje Isaro: «Jaawunəm bawo wa? Awi gəle am ani kəlanəmnin shedajaidə?» cəne tia kiworo. ⁶³ Amma Isa cinju kajənni. Koro řiman kuradə walde tiro: «Ala Kəndəgaima nangaro, jire wulsagane! Nima wa Almasiwu

‡ 26:53 26.53 kəwu malaiyawaye - Malaiya dəwu arakku gai.

Tada Alayedə wo?» cəne tia kiworo. ⁶⁴ Isaye tiro: «Nima wulləm, wuma! Koro nayiro wulnjagakki, kua adən fuwun Tada Kambədə mukko kəmboram Mai Kənduwomayen napkada ye, curo fofou sameyen kənde cədi ye ruwi,»[†] yeno. ⁶⁵ Daji rıman kuradə kalwunju karje:§ «A! Ti Alaa gaskajo! Sheda jiri fi gəle gade maniye? Nayi kələndo Alaa gaskadunjudəa fanuwwa. ⁶⁶ Awi gəle təmanuw?» cəne tayia kiworənniya, tiro: «Ronju tuluwoma jusso!» yera. ⁶⁷ Daji laanja fəkkanjuro lallari təwatəwajagane tia babakera, laanja ye marin bakcane ⁶⁸ tiro: «Ha! Almasiwu, nawinawi de! Wundu nia bannjo?» yera.

Biturusse Isaa angərdu

(*Mar 14.66-72; Luk 22.54-65; Yah 18.25-27*)

⁶⁹ Biturus balballa fadoyedən napkada duwon, kir laa ise tiro: «Ni ye Isa kam cidi Galileye-a rokko kərgaw!» yeno. ⁷⁰ Amma Biturus fuwu tayi sammayen angərje: «Awo wulləmidəa nokkəni,» yeno. ⁷¹ Daji cinna ngaworambo kiluwunniya, kir gade tia cure am nadən dasaanadəro: «Kam adə ye Isa kam Najaratte-a rokko!» yeno. ⁷² Koro Biturus walde tia angərje kansi juwe: «Tia nokkəni,» yeno. ⁷³ Gana sam kidənniya, am nadən dasaanadə isane Biturusso: «Fagatto ni ye kamnja fal, təlamməmlan asungeiye,» yera. ⁷⁴ Amma Biturus kəlanju baskuje kansi juwe: «Kam adəa nokkəni!» yeno. Sadəman gudowom kokkore kekko. ⁷⁵ Daji Biturus awo Isa tiro wulnjəgənədəa takkeno. Isaye: «Kawu gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» cəna. Takkenniya, deyaro culuwe tai daje so ngoyeno.

27

Yahusaye kəlanju njejo

¹ Dunia wayenniya, wurawa rımannaye-a amwurawa jamaye-a samma cinja kəljane Isaa roro ceyesi yera. ² Daji Isaa cekere caade mukko Gomna Bilatussero kesakko.

³ Yahusa sərəttuwumanjudə shara karmoye Isaro caddiro kirunniya, tuwaje leje cunگو rıwullaye fiakkudəa wurawa rımannaye-a amwurawa-aro ce ⁴ tayiro: «Biwu dikkəna, kam biwunju bawoa sərənjangakkəna,» yeno. Tiro: «Awi andia sasakko? Nima awonəm nonəm,» yeranniya, ⁵ Yahusa wuridəa Fado Alayero gəpciye nadəa kolje leje kəlanju

[†] 26:64 26.64 Jaw 110.1; Dan 7.13-14 § 26:65 26.65 kalwunju karje - Karwukuttanjuro kalwu daunjuyedəmaa karyeno.

kəskaro rodiye kano. ⁶ Wurawa řimannayeso wuridəa capkeranniya, amanjaro: «Baitəmbal Fado Alayero fiduwunjudə haram, wuri buye nangaro,» yera. ⁷ Daji nia ngojane wuridən cidi duwurammaye casiwe kaurila kusottowayero kedo. ⁸ Adəma nangaro ku kundenno nadəa Cidi Buyelan bowojaidə. ⁹ Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Irimiyayen wuljənadə wakkayeno. Tiye: «Cungo řiwullaye fiakku, wuri duwon jama Israyilaye taman kəlanjun kasaccanayedəa ngojane ¹⁰ cidi duwurammayedəa kesiwo, Kəmande wulsəgənadə gai,»† cəna.

Isa fuwu Gomna Bilatussen

(*Mar 15.1-5; Luk 23.1-5; Yah 18.28-38*)

¹¹ Isa fuwu Gomna Bilatussen dajəna duwon, gomnaye tiro: «Nima wa Mai Yaudiyayedə wo?» cəne tia kiworo. Isaye: «Nima wulləm, wuma!» yeno. ¹² Amma wurawa řimannaye-a amwurawa-a tia burwuyerranniya, awima tayiro kalakcəgənni. ¹³ Daji Bilatusse tiro: «Awo kadan burwunjanadəa fanəmmi wa?» cəne tia kiworo. ¹⁴ Amma Isa awima tiro kalakcəgənni, har gomnadə jauro ajapkeno.

Isaro shara karmoye kamduwu

(*Mar 15.6-15; Luk 23.13-25; Yah 18.39-19.16a*)

¹⁵ Caman kərwu nguson sala adəlan gomnadə adanju jəgane kosoma fal jama caraanadəa tayiro salamjiyi. ¹⁶ Sa adən kosoma laa jauro nowada mbeji, cunju Barabbas. ¹⁷ Daji jama capkadaranniya, Bilatusse tayiro: «Wundua nayiro salamnjagakkiya, rawuw? Barabbassa ra Isa kam tia Almasiwulan bowojaidəa?» ¹⁸ Awoa nandəřinja nangaro Isaa mukkonjuro sərətkeyeraro nojəna. ¹⁹ Ngaima Bilatus kəla kurisnju sharayen napkada duwon, kamunju kam laa cunode tiro: «Bare kam jirema adəro awima yiddəmmi, kəla tiyen ku kənnasimlan jauro bone yakkəna nangaro,» yeno. ²⁰ Amma wurawa řimannaye-a amwurawa-a jamadəa casakke Barabbassa tayiro salamjuwo Isaa roro cejo yera. ²¹ Koro gomnadə walde tayiro: «Tayi yindi anilan wundunjaa nayiro salamnjagakkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo. Tiro: «Barabbas!» yera. ²² Bilatusse tayiro: «Awi gəle Isa kam tia Almasiwulan bowojaidəro yiddəkki?» cəne tayia kiworo. Tayi sammaye: «Kəskaro tia jəgəne no!» yera. ²³ Bilatusse: «Awiwo? Ayau awiye cədo?» yenniya, caye baworo kowo sapcane: «Kəskaro tia jəgəne no!» yera.

²⁴ Bilatus curo lamar adəyen awima rakce cədiwawo ye, kalala ngəwuji yero kirunniya, ingi ngoje fuwunjan mukkonju tulje tayiro: «Bu kam adəyen mukkonni bawo,

† 27:10 27.9-10 Jak 11.12-13

nayima awondo nonuw!» yeno. ²⁵ Amma jama sammaye: «Bunju kēla andi-a kaduwunde-ayen dēga!» yera. ²⁶ Daji Bilatus tayiro Barabbassa salamgeyeno. Amma sojiyan-judēa cakke Isaa kirwolan jajaryeranniya, tia kēskaro jajaaro mukkonjaro kekko.

Sojiyaye Isaa basardu
(Mar 15.16-20)

²⁷ Daji sojiya Bilatussedā Isaa curo gomnariyero caade kēwunja sojiyaye sammaa fuwunjun capkera. ²⁸ Tia ringeranniya, kalwu kime* tiro lujagane ²⁹ ariawu kariyiye† kēlejane kēlanjuro gēnajagane mukkonju kēmborambo ka kesakko. Daji fuwunjun tungurumjane tia rujane: «Ala ngēwuro, Mai Yaudiyaye!» yera. ³⁰ Koro lallari tiro tēwajagane kadēa camoye tilan kēlanju babakkerā. ³¹ Tiro rudu gēnajagane kerēnniya, kalwu kimedēa řinjane kajēmunju cayedēa lujagane tia kēskaro jaduwo kesado.

Isaa kēskaro jaduwo
(Mar 15.21-32; Luk 23.26-43; Yah 19.16b-27)

³² Caluwuna lejai duwon, kam laa bēla Kuraneye cunju Siman-a kēla kēlyera. Sojiyadē dunodunon tia casakke kēska Isayedēa ngoje ³³ na tiro Golgota canidēro leyera, Golgotaye maananjudē Na Buwo Kēlaye. ³⁴ Isaro diben curonjun awo laa mir cani‡ diyadaa caro kedo, amma cade kidambēnniya, kēnjarō wayeno. ³⁵ Tia kēskaro jayeyeranniya, kajēmunju ngojane walawala cade kattenjan dagaryera. ³⁶ Daji nadēn tia kuroro napkera. ³⁷ Kēlakajinjudēro allo ayaunju kēlan ruwuwadadēa royeyera: TI ADĒMA ISA MAI YAUDIYAYEDĒ WO. ³⁸ Gēndewu yindi yea ti-a rokko jayeyera, faldē kēmboramnjulan, faldē ye wailanjulan. ³⁹ Am kamjana kojaisodē tiro rudu gēnajagane kēlanja kalakalacane ⁴⁰ tiro: «Ap! Ni Fado Alayea wurnēme curo kawu yakkuyen tandēmidē, nda kēlanēm moye! Ni Tada Alayea, kēskadēn jēmme!» cani. ⁴¹ Wurawa řimannaye ye malēmba Attauraye-a amwurawa-a rokko adēgai tiro rudu gēnajagane amanjaro: ⁴² «Am gadea cēkkaana, amma rakce kēlanju cēmoyiwawo! Tima Mai Israyilawuyedē woa, kēskadēn kērmama jēpco, tia kasaddiye. ⁴³ Alaa mērsajēna. To, Ala tia cēraanaa, kērmama tia cēmowo, tiye: “Wu Tada Alaye,” cēnna nangaro,» cani. ⁴⁴ Jiri adē gainin gēndewu yindi ti-a rokko jajaanadē ye Isaa rarayera.

* **27:28** 27.28 kalwu kime - Kalwu maila. † **27:29** 27.29 ariawu kariyiye - Jawa kērmaye. ‡ **27:34** 27.34 awo laa mir cani - Karwun tiyi jau nēmdaye.

*Karmo Isaye**(Mar 15.33-41; Luk 23.44-49; Yah 19.28-37)*

⁴⁵ Kausu kēla dawu duwon, dunia nga tēmje cələmbo walje, har sa yakku kajiriyero kiado. ⁴⁶ Sa yakku kajiriyedə Isa kowo dunoaro sapce: «Eloi, Eloi, lama sabaktani?» yeno, maananjudə «Alani, Alani, awiro wua kolsem?» ⁴⁷ Am nadən dajanadə adəa fangeranniya, laanjaye: «Nawi Iliyaa bowoji!» yera. ⁴⁸ Sadəman falnja cəgase leje soso ngoje diben comcombo ləpciye cuttuluwe karo lassiyə Isaro sayeyeno. ⁴⁹ Amma am gapcanadəye: «Nda kollowo, Nawi Iliya ise tia cəkkayia, ruiyo!» yera. ⁵⁰ Daji Isa walde kowo dunoaro sapce ro kirəmbo.

⁵¹ Sa adən juwa curo Fado Alayen dəganadə§ samən tamiya kēla cidiyannaro kudero farak yindiro kargadan. Cidi ye loloyeno, kauwa ye fafalladara, ⁵² kauriya ye fərəmdane kamin muminnyə kada karmolan ciyera. ⁵³ Isa roaro ciyenniya, kaurilan caluwe bəрни tayirro* ngasaane nadən am kadaro fəleyaadara. ⁵⁴ Kajalladə sojiyanju Isaa gurejaimadə-a rokko cidi loloje awo wakkajənaa kerunniya, karwunja kamde: «Jiremaro ti Tada Alayedəma!» yera.

⁵⁵ Kamuwa kada ye kuruwunin awo ania lawarjai mbeji. Cidi Galileyen Isaa jaane banajagai. ⁵⁶ Curonjan Meram Magdala so, Meram Yakuba-a Isuwu-aye yanja so, tadawa Jabadiye yanja so mbeji.

*Sittəra Isaye**(Mar 15.42-47; Luk 23.50-56; Yah 19.38-42)*

⁵⁷ Dunia kajiriyenniya, gariwu laa kam Arimatiyaye cunju Isuwu kadio, ti ye fuwura Isaye. ⁵⁸ Na Bilatussero leje kamin Isayedəa tiro cadoro kiworənniya, Bilatus wada ce kamindəa tiro kaino. ⁵⁹ Daji Isuwu leje kamindəa ngoje lowowon batta linnen kəkərje ⁶⁰ kaurinju bərin curo kauyen lajənadəro cakke sənaje ci kauridəyero kau kura təmbaljiye leyeno. ⁶¹ Meram Magdala-a Meram faldə-a ye fuwu kauriyedən napcana mbeji.

Kauri guredu

⁶² Yim dabbarduyə† kojənyə wəjənanjua wurawa rimannaye-a Farisawa-a na Bilatussen captane ⁶³ tiro: «Barganəmmīn, jambama adə ronjualan: “Ngawo kawu yakkuyen roaro walləkke cikki!” cənnadəa kəlan taiyena. ⁶⁴ Adə nangaro wada ye sojiyanəm kauridəa kawu yakkuro

§ 27:51 27.51 juwa curo Fado Alayen dəganadə - Juwa adə na Ala-a tadoye gəraji. Maana kardunjuyedə barga karmo Almasiwuyen jawal Ala-a tadoye kaada. * 27:53 27.53 bəрни tayir - Jerujalem. † 27:62 27.62 yim dabbarduyə - Jəmma, yim tustuyə səbdu.

gureja, bare fuwurawanjuso isane kaminnjudæa ndaljane ambo: “Karmolan cijæna!” wuljanniro. Jamba daryeyedæ burwoyedæa koji,» yera. ⁶⁵ Bilatusse tayiro: «Sojiyaa ngonowo lenowo, jiri nonuwwadæ gairo kauridæa gureja!» yeno. ⁶⁶ Daji kauridæro lejane kau kura ci kauriyedæro tawaa bakcagane sojiyadæa gadiro gænayera.

28

Karmolan cidu Isaye

(*Mar 16.1-8; Luk 24.1-12; Yah 20.1-10*)

¹ Yim tustuye koyenniya, mawuye yim burwoyeya* suwa læp Meram Magdala-a Meram faldæ-a kauridæa kuroro leyera. ² Sadæman cidi loloyeno, malaiya Kæmandeye laa samelan jæpce kau kuradæa tæmbalje kæladæn napkeno. ³ Camunonju mælækci gai, kajæmunju ye bul fok. ⁴ Sojiyadæ ridunjuro jauru lolojane am sanuna gairo walyera. ⁵ Amma malaiyadæye kamuwadæro: «Bare rinuwwi! Isa kam kæskaro jajaanadæa manuwiro nokkæna. ⁶ Wuljænadæ gai, ti na adæn bawo, cijæna! Arowo na tia sænajanadæa ruiwo! ⁷ Daji duwan lenowo fuwurawanjuro: “Karmolan cijæna. Ti nayia burwonjane cidi Galileyero leji, nadæn tia ruwi,” wulgænowo. Akko adæa nayiro wulnjagakkæna,» yeno. ⁸ Daji kamuwadæ karwunja kamdæna ye, jauru kæji fanjai yero kauridæn caluwe cagase lawardæa fuwurawanjuro njadoro leyera. ⁹ Sadæman Isa tayia kapciye: «Wusowo!» yenniya, nanjuro isane sinjuro kamdagane tiro ambætkeyera. ¹⁰ Daji Isaye tayiro: «Bare rinuwwi! Lenowo kæramiyaniro wulgænowo cidi Galileyero leja, nadæn wua sarui,» yeno.

Sojiya gureduwuye lawar njo

¹¹ Kamuwadæ ledu cadi duwon, sojiya gureduwuye laanja bærnidæro waldane wurawa rimannayedæro awo wakkajæna sammaa wulyeyera. ¹² Tayi ye amwurawadæa rokko captane nia ngoyeranniya, wuru ngæwu sojiyadæro cade ¹³ tayiro: «Akko awo wulluwidæ: “Bune kænem diye duwon, fuwurawanjuso isane kaminnjudæa ndalyera.” ¹⁴ Koro gomnadæ awo adæa fanjia, tia lowoniye nayia njamoyiye,» yera. ¹⁵ Daji sojiyadæ wuridæa camoye lejane tayiro wuljaanadæ gai kedo. Adægaima ku kundenno mana adæ curo yaudiyayen tatargada.

Isaye fuwurawanjuro fæleduwu

(*Mar 16.9-20; Luk 24.36-49; Yah 20.19-23*)

* 28:1 28.1 mawuye yim burwoyeya - Ladu.

¹⁶ Daji fuwurawa mewun tilondə cidi Galileyero lejane kau kuruwu Isa tayiro wuljəgənədəro kadira. ¹⁷ Tia keruniya, tiro ambətkeyera, amma laanja dakkera. ¹⁸ Daji Isa nanjaro ise tayiro: «Kənduwo sameye-a cidiye-a sammaa wuro sadəna. ¹⁹ Adəma nangaro lenowo jama duniaye sammaa fuwurawaniro dewo, tayiro cu Bawadəye-a Tadadəye-a Ruhudəye-alan kasala yiddowo. ²⁰ Koro wadawa nayiro njadəkkəna sammaa jaaro tayia alammowo. Nonowo, wu sawisoro nayi-a rokko, har cidu duniayero,» yeno.

MARKUS

Kawuri kəji Isa Almasiwuye

Markus ruwujənada

Linjila Markussedə

Kitawu Markus ruwujənada, tima Linjila kənyindiyedə wo. Ti Markusdə kəngayamba mewun yindin Isaye falnja gəni yaye, Biturus-a kəngayamba gadedə-aa jauru nojəna. Tayiyen ti ye lawar Isayedəa fangeno. Tussənni ngawon Ruhu Alaye tia cakke taldu bawoaro awo ania kəla kəndəgai Isayen ruwuyeno. Lamar ani wakkajanada ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila ada gadejənnin har nandero kadio.

DABBARDA KIDA ISAYE

Nawi Yahayaye Isaro jawal dabbarduwu

(Mat 3.1-12; Luk 3.1-20; Yah 1.19-28)

¹ Akko badiduram kawuri kəji Isa Almasiwu Tada Alayeyedə. ² Kuren curo kitawu Nawi Ishayayen ruwuwadadə gai:

«Nin fuwunno kəngayammi nodəkke niro jawalnəm cassai.†

³ Tidə kam laa karaan kowo sapce: «Kəmandero jawal dabbargənowo, koduramnju cəkko dewo!»
cəne wormaji.»†

⁴ Nawi Yahaya Kasalama fəlediye karaan jamaro kawuri kasala tuwaye biwuwa gawurduye cəddi kərga.

⁵ Adəgaima am lardu Yahudiyaye-a bərni Jerujalembə a samma nanjuro isane biwunja wuljane curo bərəm Jordaniyen tayiro kasala tuwaye kiddo. ⁶ Yahayaye kajəmunjudə kanduri kərimoyen caaada, canjanju ye ngirin tikkerəna. Kəmbonju ye kawı-a kəmagən-a.

⁷ Jamaro kawuri cədde: «Kam laa wua kənduwon kosəna je sunonjuye ngunəme wuiduma tikkəni ngawonin isi. ⁸ Wudə ingilan nayiro kasala ngeddəkko, amma tidə Ruhu Alayelan nayiro kasala njaddi,» yeno.

Ruhu Alaye Isaro jəptuwu-a Yiwulisse Isaa jaraptu-a

(Mat 3.13-17; 4.1-11; Luk 3.21-22; 4.1-13)

⁹ Yim anin Isa bëla Najarat cidi Galileyedən cije bërəm Jordaniyero ise Nawi Yahaya tiro kasala kiddo. ¹⁰ Isa ingidëlan kiluwunniyama, same farakko fërəmde Ruhu Alaye alama bullam gai tiro jəpçiyi kiro. ¹¹ Koro samelan kowo nukce: «Nima Tadani wo, njəraakkəna. Niramnin jauro karwuni kəjjinə!» yeno. ¹² Sadəman Ruhu Alayedə tia cakke karaa dəriro kiluwo. ¹³ Karaadən kawu fidewuro Yiwulis tia jarapci kərga. Ti bundiya karaaye-a rokko, malaiyawa ye tiro ngissagai.

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

Isaye kidanju badidu

(*Mat 4.12-17; Luk 4.14-15*)

¹⁴ Ngawo Nawi Yahayaa kosoro casakkənayen, Isa cidi Galileyero walde jamaro kawuri kəji Alaye wulduwu badiyeno. ¹⁵ Tiye: «Sadə cədəna, nodo bargaa Alaye del karənjəna! Təmmowo, kawuri kəji Alayedəa kasaddowo!» yeno.

Isaye fuwurawanju burwoyeya bowodu

(*Mat 4.18-22; Luk 5.1-11*)

¹⁶ Yim laa Isa ci bërəm Galileyeya jəgai duwon, Siman-a yanjugəna Andarawus-a buni taramnja bərəmdəro fijagai kiro. Tayidə buni tawu. ¹⁷ Isaye tayiro: «Arowo wua səgaiwo, nayia kam tawuro njadəkki,*» yeno. ¹⁸ Sadəman buni taramnja koljane tia geya.

¹⁹ Koro gana fuwuyenniya, Yakuba tada Jabadiye-a yanjugəna Yahaya-a curo maarayen buni taramnja caassai kiro. ²⁰ Sadəman tayia bowoje cijane bawanja Jabadi-a kidawunju-aa curo maaradəyen koljane tia geya.

Isaye kam karuwaa isangaduwu

(*Luk 4.31-37*)

²¹ Daji Isa-a fuwurawanju-a bərni Kafarnaamero kadira. *Yim tustuye kidənniyama, Isa dandallo ngaye jamaa alamdu badiyeno. ²² Jamadə alamdunjudəa ajapkerə, dalilnjudə alamdunjudə maləmba Attaurayedə gai gəni, kənduwoaro manaji nangaro. ²³ Sa adən curo dandalnjadəyen karuwama laa burwu cakke: ²⁴ «A! Isa kam Najaratte, awi lambonəm andiro? Andia siduwuro wa kadim? Nia asunjəkkəna, nima Tayir Alayedə wo!»† yeno. ²⁵ Amma Isa sedandəro jəkkade mana dapciye: «Cinəm jange kamdəa kolle luwe!» yeno. ²⁶ Daji sedandə burwu dunoa cakke kamdəa jəjəkce kolje kiluwo. ²⁷ Tayi samma ajapcane amanjaro: «Attə awi? Alamdu jiri bərin,

* **1:17** 1.17 kam tawu - Am duwon am gadea Isaa gawuro waljaro majaidə.

† **1:24** 1.24 Tayir Alayedə - Biwubawoma, am gade-a gade.

diye! Kənduwoaro sedansoro wada ciya, jagai!» cani.
 28 Sadəman lawar Isaye cidi Galileye ngaro tatargaada.

Kalmaram: Yim tustuye

Ala same-a dunia-a kawu arakkulan alakkeno. Kawu tulurre kidanniya, kidanju alaktuye cerənadəro, Ala tuskeno. Kawu tulurredəro tagənasso barga dəpciye kaanjuro kido.

Ci Nawi Musayen Ala wada Israyilawuro ce curo mawuyen kawu arakkuro kida cado, amma kawu tulurredə bare kida cadənni, yim adə tussa tiro ambəccaa yeno. Jama Israyilawudə səbdue yim tustuyero kedo.

Jaman Bargaande Isa Almasiwuyen wurawa adinwu kəwu Farisawaye awo ngəwusoro kida cane jamaro yim tustuyea dio dapcaana, har bare am dondisoa yim tustuyea isanga-jaganni cani.

Isaye am ngəwua isangaduwa

(Mat 8.14-17; Luk 4.38-44)

29 Dandaldən keluwunniyama, Isa-a Yakuba-a Yahaya-a rokko fado Simanne-a Andarawusse-aro leyeru. 30 Ya kəsai Simannedə dondi bowada, kange tia cədana. Daji Isaro lawarnju wulyeyeranniya, 31 nanjuro leje mukkonju cədane tia kisango. Kangedə tia kolje, ti ye tayia sosadu badiyeno.

32 Yim adəa kəngal kikkurunniya, am dondi-a karuwamaso-a sammaa na Isayero kewudo. 33 Am bərnidəye samma ci fadodəyen captana duwon, 34 Isa am kada kasuwa jiri jiria isangayeyeno, koro sedanna kada duyeno. Amma sedannadəro manadu amarjəgənni, ti wunduro nojana nangaro.

35 Wajənanjua suwa ləp Isa tawaje culuwe na wunduma baworo leje nadən moduwa kido. 36 Siman-a amanjua ye tia madaro keluwo. 37 Kewandənniya, tiro: «Am samma nia manjai,» yera. 38 Isaye tayiro: «Bəlawu gadero leniyo, amnja yero mana Alaye yiddəkko! Adəma nangaro kadikko,» yeno. 39 Adəgaima Isa bəla bəlaro leje dandalnjan ambo mana Alaye wuljiyi, sedanna ye duji ngai duwon, cidi Galileye sammaa diriyeno.

Isaye kam barasua isangaduwa

(Mat 8.1-4; Luk 5.12-16)

40 Kam barasua laa na Isayero ise tungurumje tia lowoje: «Raammaa, rangəme wua isangasəgəme tayirro walləkki,» yeno. 41 Isa kamdəa njunoje mukko sajiye tia leje: «Raakkəna, tayirro walle!» yeno. 42 Sadəman barasudə tia kolje tayirro walyeno. 43 Daji Isa tiro marmarea cədde tia

salamgeno. ⁴⁴ Tiro: «Bare awima wundumaro wulgəmmi, amma lene řimandəro řaledəgəne. Tayirro walləmmadə, sadaa Nawi Musa wuljənadəa de, jamaro shedaro waljo!» yeno. ⁴⁵ Adə yaye kamdə leje ngəwuro manaje lawardəa ndarasoro tataryeyeno, har Isa bəla fimaro rakce federo ngayiwawo, sai karaa wunduma bawolan dəgai. Koro jama ndarasoyen yaye nanjuro isai.

2

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwu
(Mat 9.1-8; Luk 5.17-26)

¹ Ngawo kawu ganayen Isa bəřni Kafarnaambero wal-ladanniya, jamadə ti fadonno fangera. ² Am ngəwu isane captane, har cinnaman na baworo walyeno. Tayiro mana Alaye cəddi duwon, ³ am dewu kam tiyi nunaa laa ngojane isane nanjuro kewudo. ⁴ Amma jama captana nangaro rakcane Isaa karənjaiwawodə, daji sorodəro jawane kəla sorodəye na Isa dəganadən kajane kamdəa kəla bənarammjuyen sayeyera. ⁵ Isa kambərsenjadəa kirunniya, kam tiyinju nunaadəro: «Tadani, biwunəm gawurdəna,» yeno.

⁶ Daji maləmba Attauraye laa nadən napkada karwunjan: ⁷ «Awiro kam attə ngai wulji? Alaa gaskajəna, diye! Ala gənia, wunduma kambo biwu gawurjiyi bawo, mare?» canı. ⁸ Sadəman Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Awiro karwundon awo ania wulluwidə? ⁹ Ndaso gəle kam tiyinju nunaa adəro budu wo: “Biwunəm gawurdəna” wulduma ra “Cine bənaramməm ngone lene!” wulduma? ¹⁰ Nonowo, Tada Kambedə* nanjun kənduwo biwu ambe dunialan gawurduye mbeji!» yeno. Daji kam tiyinju nunaadəro: ¹¹ «Niro wulnjəgəkki, cine bənaramməm ngone fannəmbo lene!» yeno. ¹² Sadəman kamdə fuwu am sammayen cije bənarammju ngoje leyeno. Tayi samma jauro ajapcane Alaa congorəne: «Awo adə gai ngaltema ruiyende!» yera.

Isaye Lewia bowodu
(Mat 9.9-13; Luk 5.27-32)

¹³ Koro Isa walde ci bəřəmbero kadio. Am kada kadami nanjuro isane tayia alamgeno. ¹⁴ Kodu cədi duwon, Lewi tada Alfawusse kidaramnju akki mowoyen napkadaa kiro. Isaye tiro: «Wua səgai!» yenniya, cije tia giya.

¹⁵ Isa fado Lewiyen masənaro napcəna duwon, akki mowomaso-a biwuma gadeso-a kada ye ti-a fuwurawanju-a rokko masəna dioro napkera, tayi gai kada tia jaana

* **2:10** 2.10 Tada Kambedə - Isa kəla Tada Kambədəyen manajiya, kəlanjuman manaji.

nangaro. ¹⁶ Malamba Attauraye kəwu Farisawaye laa Isa biwumaso-a akki mowomaso-a rokko masəna cadiro kerunniya, fuwurawanjuro: «Awiro Isa akki mowomaso-a biwuma gadeso-a rokko masəna cadidə?» yera. ¹⁷ Isa adəa fangenniya, tayiro: «Kam dondi gənia, kam ngadə lowotor majiwawo. Jiremasoa gəni, biwumaso bowoduro† kadikko,» yeno.

Kambiwu kəla asemben
(Mat 9.14-17; Luk 5.33-39)

¹⁸ Fuwurawa Nawi Yahayaye-a Farisawaye-a asem‡ cadai duwon, am laa na Isayero isane tiro: «Awiro fuwurawa Yahayaye-a Farisawaye-a asem cadai, amma fuwurawanəm cadaiwawodə?» cane keworo. ¹⁹ Isaye tayiro: «Mai larusaye dawunjan duwon, ngaladiya asem cadai wa? A'a, mai larusaye dawunjan duwon, asem cadaiwawo. ²⁰ Amma sa ise mai larusayedəa dawunjan cattuluwiya, sa adən duwon asem cadai.

²¹ «Wunduma guntu batta bərinne ingiro cakke captənni ngoje kajəmu dinaro cukkududiwawo. Ngai cədia, batta bərində dinadəyen capte kardudə cayemaro kuraro walji. ²² Koro wunduma diben bərin ngoje satki dinaro fijiyiwawo. Ngai cədia, dibendə satkidəa falji.§ Diben ye bawo, satki ye bawo. A'a, amso diben bərindəa satki bərinno fijagai,» yeno.

Isa kəma yim tustuye
(Mat 12.1-8; Luk 6.1-5)

²³ Yim tustuyea laa Isa-a fuwurawanju-a kulo algamaye rejane kojai duwon, fuwurawadə kəla algamaye fifirdu badiyera. ²⁴ Farisawa laaye tiro: «Akko rui, awiro fuwurawanəm awo yim tustuyea kəndoro haramdəa cadidə?» yera. ²⁵ Isaye tayiro: «Sa Nawi Dauda-a amnju-a kəna fanjanadən, awo cədənədəa ngaltema kitawulan kəranuwwi wa? ²⁶ Jaman Abiyatar fiman kurayedən curo Fado Alayero ngaye burodi sadaaye ngoje jəgəre amnju yero ce gewo. Rimannaro gənia, am gadero burodi sadaaye ngərodə haram!»† ²⁷ Daji Isaye tayiro: «Ala kamdəa yim tustuye nangaro alakcənni, yim tustuyedəa kam nangaro alakkeno. ²⁸ Adə nangaro Tada Kambedə kəma yim tustuye, diyel!» yeno.

† **2:17** 2.17 biwumaso bowodu - Tuwa cadoro. ‡ **2:18** 2.18 asem - Asem adə

faral gəni, nafila. § **2:22** 2.22 dibendə satkidəa falji - Diben bərin mojjolje kuraro walji nangaro, satki dinadəa falji. † **2:26** 2.26 1Sam 21.1-6

3

Isaye kam mukkonju canaa isangaduwu
(Mat 12.9-14; Luk 6.6-11)

¹ Koro Isa walde dandallo kərgawo. Nadən kam laa mukko canaa mbeji. ² Am laa ye Isaro ayau gənaduwu caraana nangaro hangalnjayen tia ninijai, yim tustuyeaman kamdəa isangayeyenoaro. ³ Daji Isa kam mukko canaadəro: «Cine dawunden dane!» yeno. ⁴ Koro jamadəro: «Yim tustuyea ngəla kəndo ra diwi kəndoma halal wo? Ro njəkkawo ra ro tuluwoma halal wo?» cəne kiworo. Amma gəm kedo. ⁵ Isa gərgaje kəla karwukibbanjayen karwunju jauru kuttaje tayia ninije kamdəro: «Mukkonəm sane!» yeno. Sayenniya, mukkonju kəlewa salairo walyeno. ⁶ Farisawadə dandaldən keluwunniyama, lejane am Mai Hirudusse-a rokko sawardane jawal Isaa njejoye mayera.

Jama kadaye Isaa ga
(Mat 4.23-25; Luk 6.17-19)

⁷ Daji Isa-a fuwurawanju-a cijane ci bərəmbero leyera. Cidi Galileyen am kada kadami tia geya. Koro am lardu Yahudiyaye-a ⁸ Jerujalembe-a lardu Idumiyaye-a cidi adin-nam bərəm Jordaniye-a cidi bəрни Tirre-a Sidonne-ason kada kadami ye awo Isa cədisodəa fanjane nanjuro kadira. ⁹ Adəgaima Isaye fuwurawanjuro bare am kada captanadə tia gəgərəpcaganniro maara tiro dabbarjaa yeno. ¹⁰ Isa am kada isangajəgəna nangaro, am kasuwaasodə tia lejaro gəgərəptagai. ¹¹ Sedanso ye tia caruiya, fuwunjun tungu-rumjane ngujane yiljane: «Ni Tada Alaye!» cani. ¹² Amma bare tia isanojaganniro tayiro jauru kikkado.

Isaye kəngayamba mewun yindindəa galadu
(Mat 10.1-4; Luk 6.12-16)

¹³ Daji Isa kəla kauyero juwane am tayilan mərədunjadəa bowoje nanjuro kadira. ¹⁴ Curonjan mewun yindin kəreje tayia kəngayambanjuro galayeno. Nianjudə ti-a rokko napca, tayia cunodo leja kawurinjua jamaro wuljaa, ¹⁵ kənduwo sedan dudaye cawando. ¹⁶ Akko am mewun yindin galajənadə, tayima Siman kam tiro cu Biturus cakkənadə, ¹⁷ Yakuba tada Jabadiye, yanjugəna Yahaya-a, tayi yindi yero cu Bonaji cakkəna, maananjudə tadawa raduye,* ¹⁸ koro Andarawus, Filibus, Bartolomi, Matiyu, Toma, Yakuba tada Alfawusse, Tadawus, Siman kam Kan'anaye,† ¹⁹ Yahusa Iskariyot kam mukko kəladowayero Isaa sərəttuwumadə.

* **3:17** 3.17 tadawa raduye - Am ro doia. † **3:18** 3.18 kam Kan'anaye - Kam lardunju rawoma.

*Kənduwo Isaye ndaran isi?
(Mat 12.22-32; Luk 11.14-23)*

²⁰ Daji Isa fadoro wallada. Jama kada ye caye gai captane, har Isa-a fuwurawanju-aro masəna kəmboro katkero. ²¹ Kəramiyanju adəa fangeranniya, tia taro leyera, hangal tia maujəna canı nangaro. ²² Koro maləmba Attauraye Jerujalemlan isanadəye: «Beljabul‡ tia cədana! Kənduwo mai sedannayen sedannaa duji,» yera. ²³ Daji Isa tayia bowoje misalnın tayiro wuljiye: «Awiawin Yiwulis rakce Yiwulissa duji? ²⁴ Kərmai duwon kəlanjuro yaktiyia, rakce dəgaiwawo. ²⁵ Fado duwon kəlanjuro yaktiyia, fadodə ye rakce dəgaiwawo. ²⁶ Yiwulis ye kəlanju lawalaje yaktiyia, rakce dəgaiwawo, dunonju cerəna. ²⁷ Wunduma rakce fado kam dunoayero ngaye kəndanju cəmoyiwawo, sai kam dunoədə cikkeriya duwon. Cikkeriya, kəndanju cəmoyi.

²⁸ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, biwu dio-a Alaa bastu-a samma kambo gawurdiyi. ²⁹ Amma kam Ruhu Alayea bassimadə, təmmaro tiro gawurdiyiawo. Biwu har abadaro gawurdiwawo cədo!» yeno. ³⁰ Adəa wuldunjudə, ti karuwama canı nangaro.

*Isaye yanju-a yanjugənaso-a
(Mat 12.46-50; Luk 8.19-21)*

³¹ Isaye yanju-a yanjugənaso-a isane ci fadoyen dajane am tia bowojaro kenodo. ³² Am kada ye Isaa dirijane kəljane napcana duwon, tiro: «Yanəm-a yanəmgənaso-a deyan nia manjai,» yera. ³³ Isaye tayiro: «Wunduso yani-a yanigənaso-adə wo?»§ yenniya, ³⁴ am nadən napcanadəa ninije: «Akko yani-a yanigənaso-adə! ³⁵ Wundu duwon awo Ala cəraanaa cədimadə, tima yani-a yanigəna-adə wo!» yeno.

4

Misalla Isaye

*Misal kasuni jəjərdumaye
(Mat 13.1-9; Luk 8.4-8)*

¹ Koro Isa walde ci bərəmben jamaa alamdu badiyeno. Am kada kadami nanjun captane, har maararo ngaye napkeno. Amdə samma ye cidilan ci bərəmdəyen dajana ngai duwon, ² awo kadan misalnın jamaa alamgeno. Curo alamdunjuyen tayiro: ³ «Fanowo, kam laa kuloro algama jəjərduro kiluwo. ⁴ Jəjərji ngai duwon, kasuni laa jawalnın

‡ 3:22 3.22 Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis canı. § 3:33 3.33 Wunduso yani-a yanigənaso-adə wo? - Isa yanjua fagatto nojəna yaye, na Alayen nankəramidə buye gəni, Ala-a Almasiwunju-aa kasattuye.

fiyada. Daji ngudowa isane cotto gewo. ⁵ Kasuni laa ye na kau kaua katti ngəwu bawoalan fiyada. Katti ngəwu bawodəro, sadəman riyeno. ⁶ Amma kəngal samero tatkeniya, kausu jauje fərdu bawo nangaro rımje ngamgeno. ⁷ Kasuni laa ye na ngiwian fiyada. Ngiwidə rıje algamadəa kimicciye, kəla cakkənni. ⁸ Amma kasuni laadə ye na katti ngəlaan fiyadanniya, rıje kəla ficce nema tai daje kekko, laa tada fiakku fiakku, laa firakku firakku, laa mia mia,» yeno. ⁹ Daji Isaye tayiro: «Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

Dalil Isaye ambo misalnin manaduwwye

(Mat 13.10-17; Luk 8.9-10)

¹⁰ Na Isayen wunduma gade baworo walyenniya, tayi mewun yindində-a amnju gade tia dirijane kəljanadə-a kəla misalladəyen tia keworo. ¹¹ Isaye: «Nayiro asər nodo bargaa Alaye noduro amardəgəna, amma tayi dawundon bawomasodəro awiso misalnin wuldiyi. ¹² Ngaima: “Caruima, asujaiwawo. Fanjaima, cariwawo. Adə gənia, Alaro waldane biwunja gawurdəna!”»† yeno.

Maana misal kasuni jəjərdumaye

(Mat 13.18-23; Luk 8.11-15)

¹³ Koro Isa walde tayiro: «Misal adəa asunuwwi wa? Awiawin gəle misal gade asunuwi? ¹⁴ Kasuni jəjərdumadə mana Alaye jəjərjo. ¹⁵ Kasuni kəla jawallen fidənasodə, tayima am manadəa fanjana duwon, sadəman Yiwulis ise mana tayilan fidənadəa cuttuluwidə wo. ¹⁶ Tayi na kauan fidanasodə ye, tayima am manadəa fanjaiyama, karwu kəjjaro camoyidə wo. ¹⁷ Amma tayilan fərdu bawo nangaro, tussaiwawo. Kəla manadəyen kuttu casaiya, bi am tayia basarjaiyama, wajane koljai. ¹⁸ Am laaso ye kasuni na ngiwian fidənasodə, tayima am manadəa fanjana duwon, ¹⁹ karwungai dio so, arsiyi mangardu so, awo gade luwaptu so karwunjaro ngasaane manadəa kəpcane tayiro faidajiyi-wawodə wo. ²⁰ Amma tayi na katti ngəlaan fidanasodə, tayima am manadəa fanjane ngojane karwunjan rojana tayiro faidajiyi, nema laa tadanju fiakku, laa firakku, laa mia mia casakkidə wo.»

Misal fatəlaye

(Luk 8.16-18)

²¹ Koro Isa walde: «Fatəladəa kəmon təmdaro ra cidiya dəgəllen gənaduro cawudi wa? A’a, tia kəla gənaduramnjuyen gənaji. ²² Awima gəraada federo culuwawodə bawo, koro awima asərre isanodiwawodə ye bawo. ²³ Kam səmonjuamadə fanjo!» ²⁴ Koro tayiro: «Awo

fanuwiro hangal gənanowo! Jiři ambo ngalgəwwadə gai, nayi yero ngalnagai, koro adəa kojəna nayiro njasargai. 25 Kam nanjun awoamadə,* tiro casargai, amma kam nanjun bawomadə,† awo cədanadəmaa tilan camoyi.»

Misal kasuni riје wurajiye

26 Koro Isa walde: «Nodo bargaa Alayedə alamanju kam laa kasuni cidiro fijiyi gai. Fijiyiya, 27 bune yen kal, kausu yen kal bonewane cədi, kasunidə ye riје wuraji, amma jiři fin tədi nojənni. 28 Kattidəma cakke nema culuwi. Burwon kal cədiya, kəla ficci. Kəla cuttuluwiya, sim cədi. 29 Bafiyama, tawida ngoje cəwərdi, sa kalaye isəna nangaro.»

Misal kasuni mutarre

(Mat 13.31-35; Luk 13.18-21)

30 Koro Isa walde: «Awiro nodo bargaa Alayea rat-talgəiye? Misal fin gəle tia fisarniye? 31 Alamanju kasuni mutarre gai. Kasuni mutarredə, curo kasuniya am cidilan fijai sammayen tima təngəri wo. 32 Amma fijaiya, riје kəskawa jərwulan sammaro kura woro walje, dəlam kura kura cəde, har ngudoso rakcane kaudinjun fannja cadandi,» yeno.

33 Kəla raktunja fanduyen Isa tayiro mana Alayea misal kada jiři adə gainin wulyeyeno. 34 Misalnin gənia, awima tayiro wuljəgənni. Amma sa nanjun jama baworo waljiya, fuwurawanjuro awiso fisarjiyi.

Kənduwo Isaye kəla karuwa-a cambaldu ingiye-ayen

(Mat 8.23-27; Luk 8.22-25)

35 Yim adəa dunia ləmdu cədi duwon, Isaye fuwurawanjuro: «Leniyo bərəmdəa falliyo ci ingiye todəro koniyo!» yeno. 36 Daji jamadəa kolyeranniya, maaradən Isaa ngojane leyera. Maara gade ye rokkonjun mbeji. 37 Daji karuwa dunoa cije ingi bərəmbə cambalje maaradəro fidiye, har maaradəa ləptu mayeno. 38 Sadən Isa ngawo maaradəyen kəlanju birlan kənəm cədi. Fuwurawanjudə tia kənəmnin kesangəranniya, tiro: «Sayinna, nuiye, ni lambonəm bawo wa?» yera. 39 Isa cije karuwadəro jəkkade ingi bərəmbədəro: «Waldəne gəm bone!» yenniya, karuwadə dajə dunia gəmbo walyeno. 40 Daji Isaye tayiro: «Awiro yaayew? Kua yaye kambəsendo bawo wa?» yeno. 41 Fuwurawanjudə jauro rijane amanjaro: «A! Wundu gəle kam attə? Karuwa-a bərəmə-ama mananju jagai!» yera.

* 4:25 4.25 kam nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənarə asuji. † 4:25 4.25 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi.

5

Kənduwo Isaye kəla sedannayen
(*Mat 8.28-34; Luk 8.26-39*)

¹ Daji Isa-a fuwurawanju-a bərəmdəa faljane kojane cidi Gərasawuyero kadira. ² Isa maaradəlan jəpkenniyama, karuwama laa kaurilalan culuwe tia kapkeyeno. ³ Kamdə kaurilalan kərga, koro wunduma rakce tia cikkeriwawo. Saŋgalaman tia geroro yojiwawo. ⁴ Calan ngəwuro sinju-a mukkonju-aro saŋga casakkəna yaye, kullum kəjan kəjanno kakamji. Wunduma rakce tia rojiwawo. ⁵ Bune-a kausu-a curo kaurila-a kauwa-ayen burwu cakke tiyinju kaunin rereji kərga.

⁶ Kamdə Isaa kuruwun kirunniya, cəgase ise fuwunjun tungurumje nguje ⁷ dunonjuro yilje: «Awi lambonəm wuro, Isa Tada Ala Mai Samemayedə? Fuwu Alayen lowonjəkkəna, bare wuro ajawu gənasəgəmmi!» yeno. ⁸ Adəa wuldunjudə, Isaye calan tiro: «Sedan, kamdəa kolle luwe!» cənna nangaro. ⁹ Daji Isaye tiro: «Wundu cunəm?» cəne kiworənniya, tiye: «Cuni Kəwu Sojiyaye,* andi kada nangaro,» yeno. ¹⁰ Bare tayia cididəlan dujənniro Isaa ngəwuro lowoyeno. ¹¹ Nadən alade kada kəla kau kuruwuyen newo cadi ye mbeji. ¹² Koro sedannadə Isaa lowojane: «Aladeyadəro dusagane curonjaro ngayiyo!» yera. ¹³ Tayiro amarjiye caluwe curo aladeyadəyero kasargawo. Daji aladeyadə alama dəwu yindi gai ngərəmjane kaulan jəpcane bərəmdəro fidagane ingiye ngoje kasuno.

¹⁴ Səniya aladeyayedə cagase lejane bəladə-a karaanju-
alan lawardəa ambo wulyeyera. Amdə ye awo wakkajənadəa kuroro keluwo. ¹⁵ Na Isayero isane kam duwon tilan kəwu sedannaye caluwunadə kajəmunju ye lujəna, hangalnju ye kalkaljəna napkada kerunniya, riyera. ¹⁶ Tayi lamar adəa carunadə awo karuwamadə-a aladeyadə-
aro wakkajəgənadəa amdəro wulyeyera. ¹⁷ Daji amdə ye Isa cidinja koljoro tia lowodu badiyera. ¹⁸ Isa maaradəro ngayi duwon, kam tilan sedanna caluwunadə ye Isaa lowoje kasacco rokkonjun dəga yeno. ¹⁹ Isa tiro amarjəgənni, tiro: «Waldəne fannəmbo, ser kura Kəmande niro njəddənadə-
a jiri nia njunonjənadə-a tayiro satkəgəne!» yeno. ²⁰ Daji kamdə leje cidi Bəlamewuyen ser kura Isa tiro cəddənadəa ambo wulduwu badiyeno. Tayi samma ajapkerə.

Kənduwo Isaye kəla kəndondi-a karmo-ayen
(*Mat 9.18-26; Luk 8.40-56*)

* 5:9 5.9 Kəwu Sojiyaye - Soji dəwu arakku gai.

²¹ Koro Isa walde maaradən bərəmdəa falje koyenniya, jama kada isane tia dirijane kəlyera. Isa ci bərəmben duwon, ²² kam laa wurawa dandaldəye falnja cunju Jairus nadəro kadio. Isaa kirunniya, fuwunjun tungurumje ²³ tia jauro lowoje: «Feroni kəlayakku no cədi. Are mukkonəm tiro gənagəne, ngajo roaro dəgaro!» yeno. ²⁴ Isa cije kamdə-a rokko leyerə. Koro jama kada jaane tiro kəkəldagane tia gəgərəpkeyera.

²⁵ Kamu laa ye nadən mbeji, kərwu mewun yindinno bu fidanju[†] dajənni. ²⁶ Mukko karwunma ngəwusoyen jauro leiya cana, koro kəndanju sammaa cuwatkəna yaye, kalkalnju cuwandənni, kasuwadə fuwu juwui. ²⁷ Daji lawar Isayedəa fangenniya, kamudə ise ngawoyen susuje kalwunjudəa leyeno, ²⁸ awoa karwunjun: «To, kajəmunju bas lekkia, ngakki,» cəni. ²⁹ Sadəman bu fidanju dayeno, koro nanlewa cuwandənarə tiyinjun fangeno. ³⁰ Sadəman Isa ye kənduwo tilan culuwunaro asuje dawu jamadəyen suworde: «Wundu kalwuni lejo?» cəne kiworo. ³¹ Fuwurawanjudəye tiro: «A! Jamadə niro kəkəldagane gəgərəmnjaana rumma duwon, wundu nia lenjoro korəmidə?» yera. ³² Amma Isa memeje kam adəa cədənadəa kuroro mayeno. ³³ Kamudə awo tiro wakkajəgənadəa nojəna nangaro, rije lolojiaro ise fuwunjun tungurumje tiro jiredə ngaa wulyeyeno. ³⁴ Daji Isaye tiro: «Feroni, kambərsenəm nangaro njəkkawo fandəmma! Kələwan lene, nanlewa yade!» yeno.

³⁵ Isa tiro manajiyi ngai duwon, am laa fado kam kura dandaldəyen isane tiro: «Feronəm bawojəna. Awiro maləmdəa gadero suwolləmi?» yera. ³⁶ Amma Isa awo wuljaidəa fangenniya, kura dandalledəro: «Bare rinəmmi, biya yasarai!» yeno. ³⁷ Biturus-a Yakuba-a yanjugəna Yahaya-a gənia, bare wunduma gade tia jəganni yeno. ³⁸ Fado kam kura dandalledəyero kadiranniya, Isa jama captana kalala fijai kiro, laa so cadi, laa waiyo cani. ³⁹ Kərgaanniya, Isaye tayiro: «Awiro kalala finuwi ye, so diwi yedə? Ferodə bawojənni, kənəm cədi,» yeno. ⁴⁰ Amma tia rujane tiro kaasu keddo.

Amdə sammaa deyaro kittuluwunniya, ferodəye bawaa ya-a am tia casadduwunadə-aa ngoje na ferodəyero kasargawo. ⁴¹ Ferodəa mukkoyen kidanniya, tiro: «Talita kum!» yeno, maananjudə: «Feroma, niro wulnjəgəkki, cine!» ⁴² Sadəman ferodə cije dadadu badiyeno. Tidə kərwinju mewun yindin. Adəa kerunniya, jauro ajapkerə.

[†] 5:25 5.25 bu fidanju - Salanambu.

43 Daji Isa wada ce tayiro bare wunduma lawar adəa fanjenni yeno. Koro awo kəmboye ferodəro cado yeno.

6

Am bəla Najaratte Isaa wadu

(Mat 13.53-58; Luk 4.16-30)

¹ Daji Isa nadəa kolje bəla wurajənadəro kadio. Fuwura-rawanju ye tia geya. ² Yim tustuyea dandallan jamaa alamdu badiyeno. Am tia kərənjana ngəwuso ajapcane: «Ndaran kam attə awo ania kiwando? Nanrashidu tiro tina attə awi? Koro ndayilan awo ajabba ajabba mukkonjuyen tədi? ³ Ti gəna katako karoma, tada Merambe, yeiya Yakubaye-a Josiye-a Yahusaye-a Simanne-adə wo? Koro yanjugəna ferowadə-a rokko kərgaiye, mare?» cane tia kasatturo wayera. ⁴ Isaye tayiro: «Nawi curo bəlanjaye-a durnjuye-a am fannjaye-aro kajia, darajanjua,» yeno. ⁵ Adə nangaro nadən awo ajabba ajabba rakce cədənni, sai am dondi gana laaro mukkonju gənajiye tayia isangayeyeno. ⁶ Adəgaima Isa kəla kambərsenambunjayen ajapkeno. Daji bəla bəlaro leje jamaa alamdu badiyeno.

Isaye kəngayambanju mewun yindindəa nodo

(Mat 10.5-15; Luk 9.1-6)

⁷ Daji Isa mewun yindindəa bowoje tayiro kənduwo kəla sedannayen ce tayia yindi yindiyan nodo badiyeno. ⁸ Tayiro wada ce bəlawurodəro ka gənia, bare awima ngojanni: kəmbo, bi ngərwu, bi wuri, ⁹ koro suno casakko, amma bare gəmaje yindi ngojanni yeno. ¹⁰ Koro tayiro: «Ndaran yaye fado ngawuwadən nammowo, har kawu nadəa kolluwiro. ¹¹ Amma ndaran yaye nayia njamowonni bi manando fandu wayeraa, nadəa kolluwiya, katti sindoye kagangowo,* tayiro shedaro waljo!» yeno. ¹² Adəgaima kəngayambanjudə lejane ambo kawuri cadde tuwa cado yera. ¹³ Sedan kada duyera, koro am dondi kadaro kəndawu jaitunne fijagane samjagane tayia isangayeyera.

Mai Hirudusse Nawi Yahayaa roro njejo

(Mat 14.1-12; Luk 9.7-9)

¹⁴ Mai Hirudus lawar ani sammaa fangeno, dalilnjudə cu Isayedə ndarasoro tatardəgəna nangaro. Am laaye: «Yahaya Kasalama roaro walje cijo! Adəma nangaro kənduwo awo ajabba ajabba dioye nanjun mbeji,» cani. ¹⁵ Laaye: «Ti Nawi Iliya,» cani. Laaye: «Ti nawi, nawiya kureye falnja gai,» cani. ¹⁶ Amma Mai Hirudus adəa

* **6:11** 6.11 katti sindoye kagangowo - Səmo kasta, maananjudə wowom Alayero tayia koljagai.

fangenniya, tiye: «Yahaya kam kəlanju kamməkkənədə roaro walje cijo!» yeno.

¹⁷ Caman Mai Hirudus Ya Hirudiyaa, ti kamu yanjugəna Mai Filibusse duwon, kamuro cəmowona. Ti nangaro, Mai Hirudus cakke Yahayaa cadane cekkere kosoro kesakko, ¹⁸ dalilnjudə Yahayaye Mai Hirudusso: «Kamu yanəmgənayə mowodə haram!» cəna nangaro. ¹⁹ Koro Ya Hirudiya Yahayaa wul wəjəna, har tia roro njejoro maji. Amma jawal cuwandənni, ²⁰ dalilnjudə Mai Hirudus Yahayadə jirema ye, kam Alaye yero asujiye tia riye cəriwi nangaro. Mai Hirudus tia kərənjiya, hangalnju ciji, adə yaye mananju fanduro cəraana.

²¹ Ngaima duwon Ya Hirudiyaye sanju kadio.† Saanduri Mai Hirudus tambənayə kidənniya, Mai Hirudus wakkillanju-a kajallawanju-a amwurawa cidi Galileye-aro masəna kəji dabbaryeyeno. ²² Fero Ya Hirudiyaye ise bikke kirandənniya, Mai Hirudus-a kusottowanju-a ye karwunja jauro kəjiyeno. Mai Hirudusse ferodəro: «Awi yaye ronəm cəraanadəa suwore niro njikke!» yeno. ²³ Kansi juwune tiro: «Kore! Awodə reda cidiniyero walyeno yaye, niro njikki,» yeno. ²⁴ Daji ferodə culuwe yanjuro: «Yani, awiro tia korəkki?» yenniya, Ya Hirudiyaye: «Kəla Yahaya Kasalamaye!» yeno. ²⁵ Sadəman ferodə dəgalje na Maidəyero walde tiro: «Wuro kərmamaro kəla Yahaya Kasalamaye curo buwuruyen simiya, raakko!» yeno. ²⁶ Maidə karwunju jauro kuttu yaye, kansi bonju-a kusottowanju-a nangaro ferodəro daptuwu cəraanni. ²⁷ Sadəman kowonanju laaro wada ce kəla Yahayayedəa cuwudo yeno. Kowonadə leje kosolan kəla Yahayaye kamje ²⁸ kəlanjudəa buwurlan cuwude ferodəro kaino, ti ye ngoje yanjuro kaino. ²⁹ Fuwurawa Yahayaye lawar adəa fangeranniya, isane kaminnju ngojane caade kauriro casakke sənayera.

Isaye am dəwu uwu ambadu

(Mat 14.13-21; Luk 9.10-17; Yah 6.1-15)

³⁰ Kəngayambadə na Isayen captane awo cadəna-a jiri jamaa alamjana-a sammaa tiro wulyeyera. ³¹ Isaye tayiro: «Arowo runde karaa na wunduma bawo laaro leniyo, tussowo!» yeno, dalilnjudə am kada kadami nanjaro isane waldai, har dama masəna dioyemaa cawandənni nangaro. ³² Daji tayi runja maararo ngasaye karaa na wunduma baworo leyerə. ³³ Amma ledu cadilan am kada tayia carune asujane bəla samman caluwe silan cagase tayin fuwunno nadəro leyerə. ³⁴ Isa maaradən jəpkenniya, jama kada

† 6:21 6.21 Ya Hirudiyaye sanju kadio - Sanju kənnasar fandoye kadio.

captanadæa cure tayia njunoyeno, tayi alama dimiya sæni bawoa gai nangaro. Daji awo kadan tayia alamdu badiyeno. ³⁵ Dunia læmgenniya, fuwurawanju isane tiro: «Na adæ karaa bowu, koro dunia ye læmjæna. ³⁶ Jamadæa salamme, bæla-a bæladeya-asoro leja awo kæmboye cesiwo!» yera. ³⁷ Amma Isaye tayiro: «Nayima awo kæmboye tayiro yowo!» yeno. Tayiye: «A! Leniye kæmbo dinariyus‡ yer yindia yiwiye tayiro yiye wa?» yera. ³⁸ Isaye: «Burodi ndawu taw? Lenowo ruiwo!» yeno. Lejane kerunniya, tiro: «Uwu buni yindi-a,» yera. ³⁹ Daji Isa wada ce jamadæa yakca kæwu kæwuro kæla kajim kæriyen napca yeno. ⁴⁰ Adægai amdæ yaktane laa mia mia, laa fiwu fiwuro napkera. ⁴¹ Daji burodi uwudæ-a buni yindidæ-a ngoje kæla samero sapce Alaro ardiyenniya, burodidæa fæsakce fuwurawanjuro ce fuwu jamadæyen gænayera. Koro buni yindidæ yea tayi sammaro dagaryeyeno. ⁴² Tayi samma jawune kulyera. ⁴³ Fuwurawadæ gaptowo burodiye-a buniye-aa capkeranniya, jowo mewun yindin kesæmbæro. ⁴⁴ Am burodi adæa jawunadæ kongwa dæwu uwu.

Isaye kæla ingiyen silan ledu
(Mat 14.22-36; Yah 6.16-24)

⁴⁵ Sadæman Isa fuwurawanjudæa cakke tin fuwunno bæræmdæa koja ci todæro bæla Baitsaidayero lejaro maararo kasargawo, ti ye jamadæa salamji yeno. ⁴⁶ Tayia salamgenniya, moduwa dioro kæla kau kuruwuyero giwa. ⁴⁷ Kægæl kikkurænniya, maaradæ dawu ingiyen, Isa ye ti tilonju lok kæla kauyen. ⁴⁸ Karuwa dunoa nangaro fuwurawanju ki-addin fuwuro lejairo kirunniya, Isa sa yakku buneyen kæla ingiyen silan nanjaro kadio. Karænnjayen kodu cæraana duwon, ⁴⁹ Isa kæla ingiyen silan ledu cædidæa kerunniya, kaime kam nunaye cane burwu kesakko. ⁵⁰ Tayi samma tia caruna ye, karwunja kamdæna ye. Sadæman Isa tayiro manajiye: «Karwundo gerowo, wuma! Bare rinuwwi!» yeno. ⁵¹ Daji tayiro kældiye maaradæro kærgaanniya, karuwadæ gæm næmgeno. Tai dajane ajapcana, ⁵² dalilnjudæ maana lamar burodi uwuyedæa asujanni, kælanja tikkeræna nangaro.

⁵³ Daji bæræmdæa faljane koyeranniya, cidi Gennesarettero isane maaradæa kekkeero. ⁵⁴ Maaradæn jækkeranniyama, am cididæye Isaa asuyera. ⁵⁵ Adægaima amdæ cagase cididæ ngaro tatardagane amnja dondiso kæla bænaramnjayen ngojane ndara yaye na ti mbeji fanjanadæro njado badiyera. ⁵⁶ Bæladeya, bi bæla, bi bæla

‡ 6:37 6.37 dinariyus - Dinariyus faldæ alwasi kida kawu falle.

kuloye, biya ndara duwon na lejəna ngasoro am dondisodəa ngojane cawudəne ci kalwunjuyey runju lejaro tia lowoyera. Am kalwunjudəa lejana samma ngayera.

7

Tayir-a tayir gəni-a (Mat 15.1-20)

¹ Farisawa-a maləmba Attauraye laa-a Jerujalemlan isane na Isayen capkadaranniya, ² fuwurawanju laa mukkonja tayir gəni bəri jawui kero, maananjudə mukkonja tuljanni. ³ Wotte Farisawadə-a yaudiya samma-a ada amwurawanjayeja jaane mukkonja kalkallo tuljannia, kəmbo jawuiwawo. ⁴ Kasuwulan isaiya, kasaldannia, kəmbo jawuiwawo. Koro ada gade kada cadana cadi mbeji, gəmdowolom so, tasa so, kulo so tulda gai. ⁵ Daji Farisawa-a maləmba Attauraye-aye Isaro: «Awiro fuwurawanəmdə ada amwurawayedəa koljane mukkonja tayir gənin kəmbo jawuidə?» cane tia keworo. ⁶ Isaye tayiro: «Nayi mənafəkkaso, awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen kəlandon wuljənədə jire, kitawulan ruwuwadadə gai. Tiye:

“Jama adə cilan wuro daraja sadi,
amma karwunjan nanin kuruwujana.

⁷ De sullo wua ambənsagai,
alamdunjadə wada kambe,”† cənna.

⁸ Wada Alaye kolluwe ada kambe gawwa.»

⁹ Koro tayiro: «Fagat, wada Alaye wanuwe adando garo jauro nonuwwa! ¹⁰ Kuren Nawi Musaye: “Bawanəma yanəm-aro daraja ye!”† koro “Kam duwon bawanju bi yanjua bassənamadə, tia roro ceyeso!”† cənna. ¹¹ Amma nayiye: “Kam bawanju-a yanju-aro: ‘Awo nanin nuwandoro təmanuwwadəa Alaro gənaakkəna,’ cənia, ¹² bare gadero bawanju-a yanju-aro banajəgənni,” nuwi. ¹³ Adəgaima adando tatarnuwe mana Alayedəa bowuro kalakkew. Koro awo kada jiri adə gai diwi,» yeno.

¹⁴ Daji Isa walde jamadəa nanjuro bowoje tayiro: «Nayi samma fanowo, asunowo! ¹⁵ Awima awo deyalan curo kambero ngaye kamdəa tayir gəniro cədimə bawo, amma awowa curo kamben caluwidə, tayima kamdəa tayir gəniro cadi wo. ¹⁶ [Kam səmonjuamadə fanjo!]]» ¹⁷ Isa jamadəa kolje fadoro kərgaanniya, fuwurawanjudə kəla misal adəyen tia keworo. ¹⁸ Isaye tayiro: «A! Nayi ye

† 7:7 7.6-7 Ish 29.13 † 7:10 7.10 NL 20.12; SK 5.16 † 7:10 7.10 NL 21.17; Lew 20.9

kəla jakkadaa wa? Awi yaye deyalan curo kambero ngaanadə kamdəa tayir gəniro cədiwaworo nonuwwi wa? ¹⁹ Dalilnjudə karwunjuro gəni, curonjuro ngaye tiyinjuyen culuwi,» yeno. Adəgainin kəmbo samma halallo asuyeyeno. ²⁰ Isaye walde tayiro: «Awo curo kamben culuwidə, tima kamdəa tayir gəniro cədi wo. ²¹ Dalilnjudə niadiwi so, jarawa so, nambarwu so, kam njejo so, ²² kənjəna so, mangar so, nankəlado so, curoyindi so, nanjane so, nandəri so, ngadar so, rokura so, hangalnambu so karwu kambedəman caluwi. ²³ Awo diwi ani samma curo karwudəyən caluwe kamdəa tayir gəniro cadi,» yeno.

Kamu lardu kərdiyaye ser Alaye fando
(Mat 15.21-28)

²⁴ Daji Isa cije nadəa kolje lardu bəрни Tirre-a Sidonne-ayero* leyeno. Bare wunduma ti mbejiro asujənni fado laaro kərgawo, amma gəradunjudə yojənni. ²⁵ Kamu laa feronju kəlayakku karuwaa lawar Isaye fangenniya, ise fuwunjun tungurumgeno. ²⁶ Kamudə lardu Gəresse tia cididə Siri-Fenisiyelan kesambo. Daji Isa sedandəa feronjulən dujoro tia ngəwuro lowoyeno. ²⁷ Isaye tiro: «Kolle burwon yalla jawo kulja, kəmbo yallayedəa ngonəme kərisoro njodə jussənni!» yenniya, ²⁸ kamudə tiro kalakciye: «Aaa, Kəma. Adə yaye kərisodəma kəmbo yalla koljane cidiro cukkurunadəa jawui,» yeno. ²⁹ Daji Isaye tiro: «Kəla mananəm adəyən lene, sedandə feronəmlən culuwuna,» yeno. ³⁰ Adəgaima kamudə fadoro walladanniya, feronju kəla dəgəllən bowada nayeyeno, koro sedandə tilən culuwuna.

Isaye kam muwa ye, kəgənji ye isangaduwu

³¹ Daji Isa lardu bəрни Tirredəa kolje cididə bəрни Sidonneyen koje bəram Galileye cididə Bəlamewudəyero kadio. ³² Nadən tiro kam laa muwa ye, kəgənji ye cakkude Isaa lowojane mukkonju tiro gənajuwo yera. ³³ Isa kamdəa dawu am captanayən səgəriro kittuluwunniya, ngulon-donju curo səmo yindi kamdəyero cakke lallari təwaje təlam kamdəyeya leyeno. ³⁴ Daji Isa kəla samero sapce captiye sinje: «Efata!» yeno, maana efatayedə fəramdəne. ³⁵ Sadəman səmo kamdəyeya fəramdə, awo təlamnjuro mana dapcəgəna ye wuide, farakko manadu badiyeno. ³⁶ Isa amdəro wada ce bare wundumaro wuljaganni yeno. Amma wada ce sapciyi yaye, cayemaa kojənarə manajaidəma. ³⁷ Amdə jauro naa kojənarə ajapcane: «Awisoa kalkallo

* 7:24 7.24 lardu bəрни Tirre-a Sidonne-aye - Lardu kərdiyaye.

cədəna, har muwasoa fanjairo cədi ye, kəgənjisoa manajairo cədi ye!» cani.

8

Isaye am dəwu dewu ambadu (Mat 15.32-39)

¹ Yim anin caye gai jama kada na Isayen mbeji, koro awima kəmboye nanjan bawo. Daji Isa fuwurawanjua nanjuro bowoje tayiro: ² «Jama kada adəa njunökkəna, dalil-njudə ku rokkonilan kawunja yakku, koro awima kəmboye nanjan bawo nangaro. ³ Kənanjaa duwon tayia fannjaro lejaro salamməkkia, jawallan dunonja baworo walji, laanja kuruwun isana nangaro,» yeno. ⁴ Fuwurawadəye tiro: «Ndaran gəle karaa adən kam rakce kəmbo cuwande jama ania ambaji?» yera. ⁵ Isaye tayiro: «Burodi ndawu nandon?» cəne kiworənniya, tiro: «Tulur,» yera.

⁶ Daji Isa jamadəa cakke cidin napkera. Burodi tulurdəa ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce fuwurawanjuro ce fuwu jamadəyen gənaja cəne fuwunjan gənayera. ⁷ Buni sanana ye nanjan mbeji. Isa bunidə yea ngoje Alaro ardiyenniya, fuwurawanjuro ce fuwu amdəyen gənaja yeno. ⁸ Jamadə jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowodəa capkeranniya, jowo kalaram tulur kesəmbəro. ⁹ Nadən am alama dəwu dewu gai mbeji. Daji Isa jamadəa salamgenniyama, ¹⁰ ti-a fuwurawanju-a maararo ngasaye cidi Dalmanutayero leyera.

Alama sameye mada (Mat 16.1-4)

¹¹ Daji Farisawa laa isane kambiwu Isaro njəddo badiyera. Tia rijapturo alama laa sameye tayiro fəlejuworo mayera. ¹² Amma Isa captiye sinje: «Awiro am jaman adəye alama majaidə? Jiremaro nayiro wulnjagakki, alama fima am jaman adəyero fəlediyiwawo,» yeno. ¹³ Daji tayia kolje maaradəro walde ngaye bərəm falje kanji todəro koyeno.

Yis Farisawa-a Mai Hirudus-aye (Mat 16.5-12)

¹⁴ Fuwurawadə ngeessane burodi ngojanni. Burodi falcuro maaradəyen gənia, nanjan awo kəmboye bawo. ¹⁵ Isa səmonja kasse tayiro: «Yis Farisawaye-a Mai Hirudusse-aro hangal gənanowo!» yeno. ¹⁶ Tayidə kattenjan kəla burodinja bawoyen mana badiyera. ¹⁷ Isa adəa asuje tayiro: «Awiro kəla burodi nandon bawoyen mananuwidə? Ra, kua yaye ruwe asunuwwi wa? Nayi kəla tikkerənaa wa? ¹⁸ Simndoa duwon ruwwawo wa? Səmondoa duwon

fanuwwawo wa? Ra, nayi ngeskada? ¹⁹ Burodi uwu am dæwu uwuro fəsakkeyekkəniya, gaptowodən jowo ndawu yimbæruw?» yeno. Tiro: «Mewun yindin,» yera. ²⁰ Isaye: «Koro burodi tulur am dæwu dewuro fəsakkeyekkəniya, gaptowodən jowo kalaram ndawu yimbæruw?» Tiro: «Tulur,» yera. ²¹ Daji tayiro: «To, kua yaye asunuwwi wa?» yeno.

Isaye kambu isangaduwu

²² Isa-a fuwurawanju-a bəla Baitsaidayero kadiranniya, am laa kambu laaa cawude Isaa lowojane kamdæa lejo yera. ²³ Daji Isa mukko kambudəyeya cədanə tia jeje ngawo bəlayero kittuluwo. Simnjuro lallari təwajiye tiro mukko gənajiye: «Awo laa rumi wa?» cənə tia kiworo. ²⁴ Kambudə kəla sapce: «Aaa, am rukki, amma alamanja kəska dadajai gai,» yeno. ²⁵ Koro Isa walde simnjuro mukko gənayeyenniya, ricce sim cuwande awiso farakko curuiro walyeno. ²⁶ Daji Isaye: «Bare bəladəmaro waldəme ngaammi!» cənə kamdæa salamje fadoro lejo yeno.

*Biturusse Isama Almasiwu Alayedə woro asudu
(Mat 16.13-20; Luk 9.18-21)*

²⁷ Isa-a fuwurawanju-a bəladeyaso cidi bəрни Kaisariya Filifiyen dasaanadəro leyera. Kəla jawallen duwon, Isaye fuwurawanjuro: «Wunduro wua amsodə ngosera?» cənə tayia kiworo. ²⁸ Tayiye: «Am laa Yahaya Kasalama cani, laa ye Nawi Iliya cani, laa ye nawiya kureye falnja cani,» yera. ²⁹ Daji Isa walde: «Nayidə, wunduro wua ngosew?» cənə tayia kiworənniya, Biturusse: «Nima Almasiwudə wo!» yeno. ³⁰ Amma Isa səmonja kasse tayiro bare wundumaro ti wunduro wuljaganni yeno.

*Isaye kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 16.21-28; Luk 9.22-27)*

³¹ Koro Isa fuwurawanjuro Ala kajarjəna *Tada Kambədə kuttu tai dajə canə amwurawa-a wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a tia wajane roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji cənə tayia alamdu badiyeno. ³² Adəa federo tayiro wulyeyeno. Biturus tia səgəriro cuttuluwe tiro njəkkado badiyeno. ³³ Amma Isa suworde fuwurawanjua kirunniya, Biturusso jəkkade: «Nani kolle, Yiwulis! Awo karwunəmlan tammadə Alayə gəni, kambe!» yeno.

³⁴ Daji Isa jamadə-a fuwurawanju-aa nanjuro bowoje tayiro: «Kam laa wua ga cəraanaa, mərədu kəlanjuyə wajo kəskanju karmoye* ngojo wua səga. ³⁵ Dalilnjudə

* 8:34 8.34 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

wundu duwon ronju fiwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma wundu duwon wu-a kawuri kəji Alaye-a nangaro ronju cuwatkənamadə ronjudəa cəriwi. ³⁶ Kam dunia adə ngaa jəgənde ronju asarjiya, nda riwanju? ³⁷ Awi gəle kam ce ronju cuwandi? ³⁸ Wundu duwon jaman diwi Alaro nan'ansi njəddoye adən kəla wu-a manani-ayen nangujənamadə, Tada Kambədə ye daraja Bawanjuyen malaiyawa sameye-a rokko isiya, tia nanguji,» yeno.

9

¹ Koro Isa walde: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa na adən daada mbeji, kawu kawunja dajidəro, nodo bargaa Alaye kənduwoaro walde isi carui,» yeno.

Kalmaram: Tada Kambe

Alama kərwu yer uwu gai kawu Bargaande Isa Almasiwu tambidəro, Nawi Daniyel kənnasimlan kuris Alaye-a malaiyawa kada kadami-aa kiro. Nawi Daniyel curui ngai duwon, alama adamgənanaye laa curo fofou sameyen ise kuris Alayedəa nayeyeno. Ala tiro kənduwo-a daraja-a kərmai-aa ce jama duniaye samma tiro ambətkeyera. Kərmainjudə sawisoro dəgai, təmmaro ceriwawo. Kam kəlanjun Nawi Daniyel mana cədənədə tima Isa Almasiwudə wo.

Bargaande Isa ngəwuro kaala Tada Kambədən faidade kəlanjua adamgənanaye kuranjadəro ngoyeno. Awi maananjudə? Jiri awo kitawulan ruwuwadadə gai, Ala kədarjəna Tada Kambədə kuttu tai daje cane wurawa adinwu yaudiyaye tia wajane roro keyeso, koro kawu yakkua roaro walje ciyeno. Adəgaima ti biwu cədannidə biwu duniaye ngoje, har Ala ronju njodəa ardije ambo gawara kaino. Adəma nangaro Tada Kambədə nanjun kənduwo biwu ambe dunialan gawurduye mbeji, koro ambo wowom gənaduwuye ye mbeji. Kiyama wakkajiya, Tada Kambədə duniaro walde ise jama duniaye sammaro shara cəddi.

Isaye darajanjua fəledu

(Mat 17.1-13; Luk 9.28-36)

² Ngawo adəyen kawu arakkua Isa cije Biturus-a Yakuba-a Yahaya-a runjaa ngoje kəla kau kuruwu laayero gewa. Fuwunjan Isaye alamanju falde ³ kajəmunju ye bul fok tai daje yiyiljiro walyeno, jiri wunduma dunialan kare tulje rakce buljiwawodə gai. ⁴ Koro Nawi Iliya-a Nawi Musa-a tayiro fəledagane Isa-a jandedu badiyera. ⁵ Daji Biturusse Isaro: «Sayinna, andi na adən mbejidə jauro ngəla. Kolle ngurwo yaku lammiyo: fal kaanəm, fal Nawi

Musaye, fal ye Nawi Iliyaye,» yeno. ⁶ Awo wuljidəmaa nojənni, tayi rijana nangaro. ⁷ Daji fofou ise tayia jakkeno. Curo fofoudəyen kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia jauro raakkəna. Mananju fanowo!» yeno. ⁸ Sadəman memeyeranniya, Isa tilonju lon gənia, wundumaa carunni. ⁹ Kəla kaudəyen jəpcai duwon, Isa tayiro sapciye bare awo caruna adəa wundumaro wuljaganni, sai Tada Kambedə karmolan cijiya duwon yeno. ¹⁰ Tayi ye lamar adəa curonjan royera, amma awi maana karmolan ciduyedə woro kattenjan tawori kasarga. ¹¹ Daji fuwurawadəye tiro: «Awiro maləmba Attaurayedə sai Nawi Iliya burwoje isi* canidə?» cane tia keworo. ¹² Isaye tayiro: «Jiremaro Nawi Iliya burwon ise awiso kalkallo kalakci. Awiro gəle kitawulan Tada Kambedə tai daje kuttu cane am tia rujane wajai ruwuwadadə? ¹³ Amma nayiro wulnjagakki, Nawi Iliya isəna, koro awiso kuttu ronja cəraanaa tiro keddo, jifi kəlanjun kitawulan ruwuwadadə gai,» yeno.

Isaye tada karuwaa isangaduwu
(Mat 17.14-21; Luk 9.37-43a)

¹⁴ Na fuwurawa gapcanadəyero kadiranniya, am kada kadami tayia dirijane kəljana, koro maləmba Attauraye ye tayiro kambiwu caddi kero. ¹⁵ Jamadə Isaa kerunniyama, tayi samma ajapcane cagase isane tia lewayera. ¹⁶ Daji Isaye fuwurawadəro: «Kəla awiyen tayi-a kambiwu diwi?» cəne tayia kiworo. ¹⁷ Curo jamadəyen kam laaye tiro: «Sayinna, tadani niro njukkudəkko. Ti karuwaa, sedandə tiro mana dapcəgəna. ¹⁸ Ndaran yaye karuwadə tia cədaiya, tia cidiro bəp gəpce, cinju nga bilwua sheřinju nalje suduji. Sedandəa dujaro fuwurawanəmba lowoyekkəniya, tayiro katkero,» yeno. ¹⁹ Isaye tayiro: «Am jaman adəyeso kambərsenambuwu, har sawi gairo dawundon dəgakki? Koro sawi gairo nayia rannjakki? Tadadəa wuro sukku-dowo!» yeno. ²⁰ Daji tadadəa tiro kekkudo. Sedandə Isaa kirunniyama, tadadəa bakce, kar kar loloje cidiro cure cinju nga bilwua fərwəryeno. ²¹ Isaye bawa tadadəyedəro: «Tən sawi gai adə tiro wakkajiyi?» cəne tia kiworo. Kamdəye tiro: «Gananjun. ²² Tia njejoro ngəwuro kannu so, ingi soro gəpcəgəna. Rangəmia, marne njunosane andia sasane!» yeno. ²³ Daji Isaye tiro: «A! Rangəmia? Kam duwon mərsajənamadəro awiso yoji!» ²⁴ Sadəman bawa tadadəye kowo sapce: «Mərsanjəkkəna, marne kambərsenambunin banasəgəne!» yeno. ²⁵ Isa am kada nadəro cagase

* 9:11 9.11 Nawi Iliya burwoje isi - Kawu Almasiwu Alaye isidəro, Nawi Iliya isi.

isairo kirunniya, sedandəro jəkkade: «Nima sedan muwa kəgənjima, wada njikki, tia kolle luwe, bare gadero tiro ngaammi!» yeno. ²⁶ Daji sedandə burwu cakke tadadəa tai daje bakce fərdakce kolje kiluwo. Tadadə alama kamin gairo walje, har am ngəwuye: «Ti bawo, nuna!» yera. ²⁷ Amma Isa tia mukkoyen cədane sapkenniya, tadadə cije dayeno.

²⁸ Isa fadoro kərgaanniya, fuwurawanjuye runjan tiro: «Awiro sedandəa duda andiro katkero?» cane tia keworo. ²⁹ Isaye tayiro: «Moduwan gənia, jawal sedan jiri adəa duduye bawo,» yeno.

Isaye walde kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 17.22-23; Luk 9.43b-45)

³⁰ Daji Isa-a fuwurawanju-a nadəa koljane cidi Galileyen koyera. Isa wunduma nojiya cəraanni, ³¹ dalilnjudə fuwurawanjua alamji nangaro. Tayiro: «Tada Kambedəa mukko ambero sərəccagane tia roro ceyesi. Ngawo tia ceyesənayen kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno. ³² Amma fuwurawadə mana adəa asujanni, koro tia kororo riyera.

Wundunja kura wo?

(Mat 18.1-9; Luk 9.46-50)

³³ Daji Isa-a fuwurawanju-a bəрни Kafarnaambo kadira. Isa curo fadoyen duwon, tayiro: «Kəla awiyen jawallan kambiwu diwidə?» cəne tayia kiworo. ³⁴ Amma tayi cinja kajanni, dalilnjudə jawallan kambiwu kəla wundunja kura woyen cadəna nangaro. ³⁵ Daji Isa napce tayi mewun yindindəa bowoje tayiro: «Kam laa fuwumaro waldu cəraanaa, jama sammaye ngawoma-a wolodinjaro waljo!» ³⁶ Daji tadaana laaa ngoje dawunjan isadayeyeno. Tadadəa nganjiro ngoyenniya, tayiro: ³⁷ «Wundu duwon tadaana adə gaia cunilan† cəmowonamadə, wumaa səmowo. Koro wundu duwon wua səmowonamadə, wua gəni, ti wua sunodənamadəa cəmowo,» yeno.

³⁸ Yahayaye Isaro: «Sayinna, kam laa sedanso cunəmlan duji kiruiyendeya, andia saanni nangaro, tiro dapkeyeiye!» yeno. ³⁹ Amma Isaye: «Bare tiro dapkəwwi, dalilnjudə wunduma cunilan awo ajabba cədidə rakce diwini wuljiwawo. ⁴⁰ Awoa kam lawalamande gənidə kaande. ⁴¹ Wundu duwon nayi Almasiwuye nangaro ingi kənjaye gəmdowolom fal njadənamadə, jiremaro nayiro wulnjagakki, təmmaro mukowanju fucciwawo.

Awiso njakke biwu dimiro hangal gənane!

† 9:37 9.37 cunilan - Isa nangaro.

⁴² «Wundu duwon tadawa sanana wua mersasanaso aniyē falnjaa cakke talje biwu cədidə, kamdəye daunjuro kau neduram mafəndi lujagane bərəmbo gəpcaanama tiro ngalwo. ⁴³ Mukkonəm njakke talləme biwu dimia, tia kamme! Mukko yindia kannu təmmaro nuiwaworo ngawodəroa, maskin ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo. ⁴⁴ [Curo jaannamayedən kəri tiyidəa jawuidə sanuiwawo, koro kannudə ye təmmaro nuiwawo.] ⁴⁵ Koro sinəm njakke talləme biwu dimia, tia kamme! Si yindia kannuro nia gəptuwudəroa, dungu ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo. ⁴⁶ [Curo jaannamayedən kəri tiyidəa jawuidə sanuiwawo, koro kannudə ye təmmaro nuiwawo.] ⁴⁷ Koro simməm njakke talləme biwu dimia, tia kulaine! Sim yindia kannuro nia gəptuwudəroa, sim falla nodo bargaa Alayero ngaammama niro ngalwo. ⁴⁸ Curo jaannamayedən kəri tiyidəa jawuidə sanuiwawo, koro kannudə ye təmmaro nuiwawo.

⁴⁹ «Wunduso kannulan mandaaro walji.‡ ⁵⁰ Mandadə ngəla, amma kəlambo walyenoa, jiri fin gəle cayenju gairo walji? Adə nangaro nayi kəlāndo mandaaro wallowo, amando-a ye nanlewan dəgaiwo!»

KIDA ISAYE CIDI YAHUDIYAYEN

10

Kambiwu kəla kamu dəptayen

(Mat 19.1-12)

¹ Daji Isa nadəa kolje cidi Yahudiyaye ngawo bərəm Jordaniyen dəganaro leyeno. Caye gai jama kada tiro captagane, koro walde tayia alamdu badiyeno. ² Farisawa laa Isaa rijapturo isane tiro: «Kam kamunju dəptadə halal wa?» cane tia keworo. ³ Isaye tayiro: «Awi Nawi Musa nayiro wadaro njado?» yeno. ⁴ Tiro: «Nawi Musa kakkadu kamu dəptaye ruwunəme tia koldu kwaro amarjəgəna,»† yera. ⁵ Isaye tayiro: «Kəlakibbundo nangaro Nawi Musa wada adəa nayiro ruwungeyera. ⁶ Amma badidurammnin: “Ala tayia kongwa-a kamu-aro alakkeno.”† ⁷ “Dalil adəyero kwa bawanju-a yanju-aa kolje kamunjuro kərđiye ⁸ tayi yindiso tiyi fallo waljai.”† Adəgaima kua adən fuwun tayidə yindi gəni, tiloro waljana. ⁹ Adə nangaro awo Ala kələnədəa bare kam firjənni!» yeno.

¹⁰ Tayi fadon duwon, fuwurawanju kəla mana adəyen tia keworo. ¹¹ Isaye tayiro: «Wundu duwon kamunjua dəpce gade niyajənədə tiro biwu cədde kənjəna cədəna. ¹² Koro

‡ 9:49 9.49 kannulan mandaaro walji - Bonədə, tilaman kambərse kambe kibbaji. † 10:4 10.4 SK 24.1-4 † 10:6 10.6 Bad 1.27; 5.2 † 10:8 10.7-8 Bad 2.24

kamu duwon kwanjua dæpce gade niyajænadæ, ti ye kænjàna cædæna,» yeno.

*Isaye yalla sananaro barga dæptuwu
(Mat 19.13-15; Luk 18.15-17)*

¹³ Am laa Isa yallanja sananaa mukkon lejero nanjuro cawudi duwon, fuwurawadæ amdæa wusayera. ¹⁴ Isa adæa kirunniya, karwunju waje fuwurawanjuro: «Yalladæa kollowo naniro isa, bare tayiro dapkæwwi! Nodo bargaa Alayedæ am tayi gaiye nuwanja, diye! ¹⁵ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon tadaana gai nodo bargaa Alayedæa kasaccænnidæ tæmmaro ngayiwawo!» yeno. ¹⁶ Daji yalladæa nganjuro ngoje kælänjaro mukko gænajiye tayiro barga dæpkeyeno.

*Gariwu laaye ro sawisoye mada
(Mat 19.16-30; Luk 18.18-30)*

¹⁷ Isa cije jawal kidanniya, kam laa cægase ise fuwunjun tungurumje tiro: «Malëm ngælama, awi dikke ro sawisoye* fandækki?» cæne tia kiworo. ¹⁸ Isaye tiro: «Awirowa wua ngælaman bowosæmi? Ala gænia, wunduma ngæla bawo. ¹⁹ Wadawadæa nonæmma:† Bare ro kambe tuluwummi, bare kænjàna dimmi, bare nambarwu dimmi, bare sheda kambu dimmi, bare kamba jambanæme kændanju bummi, bawanæm-a yanæm-aro daraja ye!»† yeno. ²⁰ Kamdæye: «Sayinna, tøn gananiilan wada ani sammaa gakkæna,» yeno. ²¹ Isa tia ninije kirawo. Tiro: «Awo fal nia maunjæna. Lene kændanæm sammaa lade talaawaro ye, arsiyi samelan fandæmi. Daji are wua sægai!» yeno. ²² Kamdæ mana adæa fangenniya, ti jauru gariwu nangaro fækkanju kærje karwu kuttuaro sapkadan.

²³ Isa memeje fuwurawanjuro: «Gariwuye nodo bargaa Alayero ngawonju jauru jau, diye!» yeno. ²⁴ Fuwurawadæ mana adæa ajapkera. Amma Isa walde tayiro: «Tadawani, nodo bargaa Alayero ngawodæ jauru jau! ²⁵ Gariwuye nodo bargaa Alayero ngawonjudæro karimoye cuwuri riwurayen kodunjuma budu wo!» yeno. ²⁶ Fuwurawadæ cayemaa kojænaro ajapcane amanjaro: «Assha! Adægaia, wundu gæle njækkawo cuwandi?» yera. ²⁷ Isa tayia ninije: «Kambo yojiwawo, amma Alaro gæni. Alaro awiso yoji!» yeno. ²⁸ Daji Biturusse tiro: «Akko andi awindeso kolliye nia njægaiyena,» yenniya, ²⁹ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wunduma cuni-a kawuri kæji Alayedæ-a nangaro

* **10:17** 10.17 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen tæmmaro ceriwawo. † **10:19**
10.19 wadawa - Wadawa curo Attaura Nawi Musayen ruwuwada. † **10:19**
10.19 NL 20.12-16; SK 5.16-20

fado, bi yeiya, bi kanna, bi bawa, bi ya, bi yalla, bi kulo koljənadə ³⁰ dunia adəman fado, yeiya, kanna, ya, yalla, kulo gadegade mia mia kuttu-ason cuwandiawoma bawo. Koro leira wakkajiya, ro sawisoye ye cuwandi. ³¹ Amma am burwoye ngəwu daryeyero waljai, koro daryeye ye burwoyero waljai,» yeno.

Isaye kənyakkuyero kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu (Mat 20.17-19; Luk 18.31-34)

³² Isa-a fuwuranju-a jawal Jerujalembe ngojana duwon, Isa tayin fuwunno ledu cədi. Fuwurawadə ajapcana, koro am tia jagaisodə ye rijana. Koro Isa walde mewun yindindəa səgəriro cuttuluwe awo tiro fuwun wakkajiyidəa tayiro wulduwu badiyeno. ³³ Tayiro: «Fanowo, Jerujalembo leniye, Tada Kambedəa mukko wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-aro sərəccagane shara ro tuluwoye tiro cadde mukko kərdiyayero casakke, ³⁴ tayi ye tia rujane tiro lallari təwajagane kirwolan jajarjane roro ceyesi. Koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.

Lowo Yakuba-a Yahaya-aye (Mat 20.20-28)

³⁵ Daji tadawa Jabadiye Yakuba-a Yahaya-a na Isayero isane tiro: «Sayinna, awo njuworiyemadəa andiro saddəmiya, rayiye!» yera. ³⁶ Isaye tayiro: «Awi nayiro njaddəkkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo. ³⁷ Tiro: «Marne, kərmainəm darajaa fandəmiya, kolsane nammiyo, fal kəmborammlan, fal ye wailanəmlan!» yera. ³⁸ Isaye tayiro: «Awo koruwwadəmaa nonuwwi. Ranguwe kənjaram yakkidən yawi wa? Koro ranguwe kasala dikkidəa diwi wa?»‡ cəne tayia kiworənniya, ³⁹ tiro: «Aaa, rangiye!» yera. Isaye tayiro: «Kənjaram yakkidən yawi ye, kasala dikkidəa diwi ye. ⁴⁰ Amma kəmborammlan so, wailanilan so naptadə, wu gəni kambo amargəkki, na anidə am tayiro dabbargaadaye,» yeno. ⁴¹ Fuwurawa mewu gapcanadə adəa fangeranniya, Yakuba-a Yahaya-aro gərgayeyera. ⁴² Daji Isa tayi sammaa bowoje tayiro: «Nonuwwa, curo jama kərdiyasoyen am duwon jama tayia maiyaro ngojanasodə talaawanjaa jauru raccaana, koro fuwumanjaso ye amnjaro kənduwo fəlejagai. ⁴³ Amma dawundon ngai gəni. Wundu duwon dawundon kuraro waldu cəraanamadə wolodindoro waljo! ⁴⁴ Koro wundu duwon fuwumandoro waldu cəraanamadə karea nayi sammayero waljo! ⁴⁵ Awoa Tada Kambedəma tiro nanwolodi

‡ 10:38 10.38 kənjaram-a kasala-a - Bone nja.

caddoro gəni kadio, nanwolodi cədo ronju co am ngəwu merujoro kadio,» yeno.

Isaye kambu laa cunju Bartimawus isangaduwu
(*Mat 20.29-34; Luk 18.35-43*)

⁴⁶ Isa-a fuwurawanju-a bəla Jerikoyero kadira. Jama kada-a rokko Jerikolan keluwunniya, kambu laa cunju Bartimawus tada Timawusse ci jawallen napkada lowo cədi mbeji. ⁴⁷ Isa kam Najarattedə kojiro fangenniya, kowo saptu badije: «Isa, Tada Mai Daudaye,[§] wua njunosəne!» yeno. ⁴⁸ Am ngəwu tiro jakkade mədək napco yera, amma cayea kojənarə kowo sapce: «Tada Mai Daudaye, wua njunosəne!» yeno. ⁴⁹ Daji Isa daje: «Tia bowonowo iso!» yeno. Kambudəa bowojane: «Bare təma kolləmmi! Cine nia bowonji,» yera. ⁵⁰ Kambudə awonju jaktuye gəpce cije na Isayero kadio. ⁵¹ Isaye tiro: «Awi niro njəddəkkiya, raam?» cəne tia kiworo. Kambudəye: «Sayinna, sim fandəkkiya, raakko!» yeno. ⁵² Daji Isaye tiro: «Lene, kambərsenəm nangaro njəkkawo fandəmma!» yeno. Sadəman sim cuwande jawallan Isaa ga badiyeno.

KIDA ISAYE JERUJALEMNIN

11

Isaye mai gai Jerujalemba ngawo
(*Mat 21.1-11; Luk 19.28-40; Yah 12.12-19*)

¹ Jerujalemba karənjane gəre bəlawə Baitfaje-a Baitani-aye na Kau Jaitunnedəro kadiranniya, Isa fuwurawanjuye yindi cunode ² tayiro: «Bəla fuwundoyedəro lenowo! Ngawuwiyama, koro kutta wunduma tiro ngalte juwanni tuwada nagəwi. Fərangowo kudowo! ³ Kam laaye nayiro: “Awiro adəa diwi?” cənia, tiro: “Kəmadə tilan mərədunjua, kərmama kalakci,” wulgənowo!» ⁴ Daji lejane kuttadə lailan ci fadoyen tuwada nayeyera. Kuttadəa fərakcai duwon, ⁵ am laa nadən daadaye tayiro: «Awi diwi? Awiro kuttadəa fərangowi?» yera. ⁶ Jiri Isa tayiro wuljəgənadə gairo jaawu cadəne amdə ye tayia kolyera. ⁷ Daji kuttadəa* na Isayero cawude kalwunja kəladəro ferjagane Isa juwane napkeno. ⁸ Jama kada ye kalwunja kəla jawallen feryera, laa ye ngəlai karaan kamjanadəa səretkera. ⁹ Am fuwu gərjana so, ngawonnju jaana so kowo sapcane: «Hosanna![†] Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə! ¹⁰ Nodo bawande Mai Daudaye isimadəa bargaja!»

§ 10:47 10.47 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. * 11:7 11.7 kuttadəa - Noduwuram Isa mai gai rokura bawoa Jerujalemba kəlewan ngayiye. † 11:9 11.9 Hosanna - Alaa yungoriyo!

Hosanna, Mai Samemaro daraja tio!»† cani. ¹¹ Adəgaima Isa Jerujalemba ise Fado Alayero kərgawo. Awiso kirunniya, dunia ləmɟəna nangaro, tayi mewun yindində-a rokko caluwe bəla Baitaniyero leyerə.

Isaye ya tarmuye baskudu

(Mat 21.18-22)

¹² Wajənanjua Isa fuwuranju-a bəla Baitaniyelan keluwunniya, kəna tia kida. ¹³ Kuruwun ya tarmuye kalunjua kirunniya, waneye tada cuwandi cəne nadəro kadio. Kadinniya, kalu gənia, awima cuwandənni, dalilnjudə sa tarmuye gəni nangaro. ¹⁴ Daji Isaye tarmudəro: «Bare wunduma gadero tadanəm juwunni!» yeno. Koro fuwuranju adəa fangera.

Isa Fado Alayen

(Mat 21.12-17; Luk 19.45-48; Yah 2.13-25)

¹⁵ Daji Isa-a fuwuranju-a Jerujalemba kadira. Isa balballa Fado Alayero ngaye ladomaso-a njuwomaso-aa dudu badiyeno. Tewur wuri canjimasoye-a napturam tattawar ladomasoye-aa təmbalje ¹⁶ wundu yayero Fado Alayedəyen karea kodu dapkeyeno. ¹⁷ Daji jamadəa alamje tayiro: «Kitawulan ruwuwada: “Fannidəa fado moduwaye jama dunia sammayelan bowojai,”† amma nayidə tia jongo gəndewuyero kalakkew!»† yeno. ¹⁸ Wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a adəa fangeranniya, jawal Isaa njejoye madu badiyera. Isaa rijana, dalilnjudə jama samma alamdunjudəa ajapcana nangaro. ¹⁹ Dunia ləmgenniya, Isa-a fuwuranju-a bərnidən keluwo.

²⁰ Wajənanjua suwa ləp jawaldəyen kojai duwon, ya tarmuyedəa har fərdunjuro ngau ngamjəna kero. ²¹ Daji Biturus takce Isaro: «Sayinna, akko rui! Tarmu baskunəmmadə ngamjəna!» yeno. ²² Isaye tayiro: «Alaa mərsanowo! ²³ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon kau kuruwu adəro: “Cine bərambo fidəgəne!” cəne karwunjun shekku baworo awo wuljənadə wakkajiro mərsajiya, wakkaji. ²⁴ Adə nangaro nayiro wulnjagakki, awi yaye moduwalan koruwiya, tia fanduwwaro mərsanowo, kaandoji. ²⁵ Moduwaro danuwwa duwon, kam laa karwun tawwaa, tia gawurnowo! Bawando Mai Samema ye biwundo gawurnjagai. ²⁶ [Amma tia gawurnuwwia, Bawando Mai Samema ye biwundo gawurnjagaiwawo.]»

Kənduwo Isaye ndaran isi?

(Mat 21.23-27; Luk 20.1-8)

²⁷ Koro Isa-a fuwurawanju-a waldane Jerujalemba kadira. Isa curo Fado Alayen dadaji duwon, wurawa rimannaye-a malamba Attauraye-a amwurawa-a nanjuro isane ²⁸ tiro: «Kənduwo filan awo ania dimi? Wundu niro kənduwo awo ania dioyedəa njo?» cane tia keworo. ²⁹ Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njaddəkki, wuro jaawudəa sewo. Siwia, wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa nayiro wulnjagakki. ³⁰ Kasala Yahaya jamaro cəddənədə, sameyen kadio ra kamben? Wuro jaawudəa sewo!» yeno. ³¹ Daji kattenjan sawardane: «“Sameyen” wulliyea, andiro: “To, awiro gəle tia kasadduwwidə?” cəne sawori. ³² Amma “kamben” wulliyə wa?» yera. Adəa wuldunjadə, jamadəa rijana, dalilnjudə am samma Yahayaa nawiro ngojana nangaro. ³³ Daji Isaro: «Noniyende,» yera. Isaye tayiro: «Wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa wulnjagakkiwawo,» yeno.

12

Misal jərwu agərduwu kəladowaye
(Mat 21.33-46; Luk 20.9-19)

¹ Daji Isa misalnin wurawa adinwuyesoro manaduwu badiyeno. Tayiro: «Kam laa jərwu inabbe cəde garje curodən bəlaa ingi inabbe tuluwoye laje soro kuruwu juworoye kidando. Daji jərwudəa jərwuwu laaro agərjiye bəlawuroro sapkada. ² Sa fərdoye kidənniya, nuwanju cuwandro kəreanju laaa na jərwuwudəyero kinodo. ³ Amma jərwuwudə tia cadane bakcane mukko dea duyera. ⁴ Koro walde kərea gade kinodo. Ti yea cadane kəlanju bakcane tia basaryera. ⁵ Koro walde kərea gade kinodənniya, tia roro keyeso. Koro kəreawa gade kada kinodo. Laanja bakkerə, laanja keyeso. ⁶ Kamnju falma tiro gapcuwo, tadanju jauru cəraanədə. Darye tiye: «Tadaniro daraja cadi,» cəne tia nanjaro kinodo. ⁷ Amma jərwuwudə kattenjan: «Adəma warasamadə wo! Arowo tia yejiyo, warasadə kaandero walji!» yera. ⁸ Daji tia cadane roro ceyese ngawo jərwudəyen gəpkera. ⁹ To, kəma jərwuyedə awi cədi? Ise jərwuwu ania roro ceje am gadero jərwunjudəa ci. ¹⁰ Awo kitawulan ruwuwada adəa kəranuwwi wa?

“Kau duwon fado tandomaso wajanamadə,
tima kau tandoye sammaro faidaaro waljənədə wo.

¹¹ Adə kəndo Kəmandeye,
andiro jauru ajobba!”»†

¹² Jawal tia taye majai duwon, jamadæa riyera, dalilnjudæ kəlanjaman misaldæa kidoro asujana nangaro. Daji tia koljane sapkadara.

Kambiwu kəla akki njoyen
(Mat 22.15-22; Luk 20.20-26)

¹³ Daji wurawa adinwuyesodæ Isaro curo mananjuyen bəlaa lajaa cane Farisawa laa-a am Mai Hirudussa jaana laa-aa nanjuro kenodo. ¹⁴ Kadiranniya, tiro: «Sayinna, ni kam jirema ye, wundumaa rinəmbawo yero noniyena, dalilnjudæ gayirənəmbawo, jawal Alaye kalkallo yikkərami nangaro. To, Kaisarro* akki njodæ halal ra haram? Yiye ra bare yiyende?» cane tia keworo. ¹⁵ Amma Isa nanmənafəknjadæa asuje tayiro: «Awiro wua rijamsuwi? Wuro dinariyus† sukkudowo rukkel!» cəne ¹⁶ dinariyus tiro kekkudo. Tayiro: «Cu-a kəla-a wunduye tilan dasaa?» cəne tayia kiworənniya, tiro: «Kaisarre,» yera. ¹⁷ Daji Isaye tayiro: «Awo Kaisarredæa Kaisarro yowo, koro awo Alayedæa Alaro yowo!» yeno. Adəgaima tia jauro ajapkera.

Kambiwu kəla cinowo duniayen
(Mat 22.23-33; Luk 20.27-40)

¹⁸ Sadusiya laa, tayi cinowo duniaye bawo wuljaidæ, na Isayero isane tiro koro cadde: ¹⁹ «Sayinna, Nawi Musaye: “Kam laa yanjugəna tada bawo bawoje kamu koljia, kamu yanjugəna faccəgənayədæa niyajo yanjugənaro kaduwu majuwo!”† ruwujəna. ²⁰ Akko yaana tulur mbeji. Burwoyedæ kamu ngoje tada cuwandənnin bawoyeno. ²¹ Yindiyedæ ye kamudæa niyaje tada cuwandənnin bawoyeno. Yakkuyedæ ye ngai. ²² Adəgaima tayi tulurdæ tada cawandənnin bawoyera. Darye kamudæ ye bawoyeno. ²³ To, tayi tulurso tia camowonadæ, cinowo duniayen kamu wundunjayero walji?» cane tia keworo.

²⁴ Isaye tayiro: «Dalil nayi fattuwuwwayedæ, kitawu bi kənduwo Alaye nonuwwi, mare? ²⁵ Karmolan cijaiya, larusa so, niya so cadiwawo, tayi alama malaiyawa samelan dasaanadæ gairo waljai.‡ ²⁶ Koro karmon cidudæ, Attaura Nawi Musayen kəranuwwi wa? Kitawulan na kannu dawu kəska cambiyedən Alaye Musaro: “Wuma Ala Ibrahimbe-a Isakuye-a Yakubaye-a wo,”† cəna. ²⁷ Ti Ala am nunaye gəni, am roaye, diye! Nayidæ tai danuwe fattuwuwwa!» yeno.

* **12:14** 12.14 Kaisar - Gomna kura Rombe. † **12:15** 12.15 dinariyus - Wuri tilan akki biyajai. † **12:19** 12.19 SK 25.5 ‡ **12:25** 12.25 malaiyawa gai - Sawisoro na Alayen roa dasayi, gadero sanuiwawo. Adəma nangaro samelan kaduwu mada bawo. † **12:26** 12.26 NL 3.6

*Wadawa samman finja kura wo?**(Mat 22.34-40)*

²⁸ Malamba Attauraye falnja isəna kambiwunjadəa kərənji duwon, Isa tayiro jaawu ngəla cinaro asuyen-niya, tiro: «Wadawa samman finja kura wo?» cəne tia kiworo. ²⁹ Isaye tiro: «Sammaro kura wodə, tima: “Jama Israyilawuye fanowo, Ala Kəmandedə ti tilonju lok. ³⁰ Ala Kəmanəmba karwunəm ngan, ronəm ngan, hangalnəm ngan, dunonəm ngan raye!”† ³¹ Koro yindiyedə: “Kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!”† Wadawa aniro kura wo gade bawo!» yeno. ³² Maləm Attaurayedəye tiro: «Jirenəm, sayinna! Awo wulləmmadə fagat: Aladə ti tilonju. Ti gənia, Ala gade bawo. ³³ Tia karwunəm ngan, hangalnəm ngan, dunonəm ngan raame kəmaskinəm yea kəlanəm gairo rawodə, layaso-a sadaaso-a sammaro kura wo!» yeno. ³⁴ Isa maləmdə hangal kəjiaro juwarcəgəna kirunniya, tiro: «Ni-a nodo bargaa Alaye-a kattendo kuruwu gəni!» yeno. Ngawo adəyen wunduma cinju mudu kaje tiro koro gade cəddənni.

*Almasiwudə Tada Mai Daudaye**(Mat 22.41-46; Luk 20.41-44)*

³⁵ Fado Alayen Isa jamadəa alamdu cədi duwon, tayiro: «Ndayilan malamba Attaurayedəye Almasiwudə Tada Mai Daudaye§ canidə? ³⁶ Mai Dauda kəlanjuma Ruhu Alayen manaje: “Kəmandəye Kəmaniro: ‘Namme kəmborammilan duwon, kəladowanəmba cidिया sinəbero yakkəkko!’ cənna.”† ³⁷ Mai Dauda kəlanjuma tia Kəmalan bowojənədə, ndayilan gəle Almasiwudə tadanjuro walji?» yeno. Jama jauru kada karwu kəjiaro tia kərənjai.

*Hal malamba Attauraye**(Mat 23.1-36; Luk 20.45-47)*

³⁸ Curo alamdunjuyen Isaye: «Malamba Attaurayero hangal gənanowo! Kalwu kuruwua dadadu caraana, koro kasuwulan lewa darajaa-a ³⁹ dandallan bi masəna kuralan na darajaa-a jaumaro caraana. ⁴⁰ Kamu kwa faccəgənaasoye kəndanja sammaa jawui ye, halnja gəraduro fuwu jamayen moduwa kuruwuro gərjai ye. Am aniye ajawunja leiran jauru kura!» yeno.

*Sadaa kamu kwa faccəgənaaye**(Luk 21.1-4)*

† 12:30 12.29-30 SK 6.4-5 † 12:31 12.31 Lew 19.18 § 12:35 12.35 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. † 12:36 12.36 Jaw 110.1

⁴¹ Isa karən sanduwu sadaa fidaaramben napkenniya, jamadə curo sanduwudəyero wuri fijagai lawarji duwon, arsiyiwu kada isane wuri ngəwu fijagai kiro. ⁴² Koro kamu ngudi kwa faccəgənaa laa ye ise gursu kime* yindi fiyeyeno. ⁴³ Daji Isa fuwurawanjua bowoje: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamu ngudi kwa faccəgənaa adə sadaa am gadeye sammaa kojənaro fijəgəna. ⁴⁴ Tayi samma arsiyinjalan ngojane fiyeyera, amma ti ngudi duwon kəndanju sammaa fiyeyeno. Awo ronju riwoye ngaa fiyeyeno,» yeno.

13

Jawawi Isaye

kəla wurdu Fado Alaye-a sidu duniaye-ayen

(Mat 24.1-44; Luk 21.5-38)

¹ Isa Fado Alayen luwo cədi duwon, fuwurawanjuye fal tiro: «Sayinna, akko rui kau ani-a soro ani-a jaumaro ajabba!» yeno. ² Isaye tiro: «Soro mafəndi mafəndi ania rumma, gəna? Kau ani sammaa wurjane fijai, har tiloma kəla kamanjuyen gapciwaworo walji,» yeno.

Badiduram boneye

(Mat 24.3-14; Luk 21.7-19)

³ Isa kəla Kau Jaitunnen na Fado Alaye turuidən napcəna duwon, Biturus-a Yakuba-a Yahaya-a Andarawus-a runjan isane tiro: ⁴ «Andiro wulsagane, sawi awo ani wakkajai? Koro awo ani sammaye sanja cədiya, awi alama duwon ambo fəlediyidə wo?» cane tia keworo. ⁵ Isaye tayiro: «Hangal gənanowo, bare wunduma nayia njawatkənni! ⁶ Am ngəwu cunilan* isane: “Wuma ti wo!” cane am kadaa cawatki. ⁷ Kəriwu na karənsə-a kuruwusə-alan nukcənarə fanuwiya, bare hangalndo cijənni! Sai awo ani burwon wakkajaiya duwon, amma sa njerorambe kua yaye cədənni. ⁸ Lardu-a lardu gade-a lawaladai, koro kərmai-a kərmai gade-a ye kattenjan kəriwu gərjai. Cidi ye na gadegaden loloji, koro kəna ye na naro ngayi. Awo ani samma badiduram boneye bas, alama kamu tia curo lejəna gai.

⁹ «Hangal gənanowo! Fuwu majilissero njasade daldalsolan kowonjai, koro wu nangaro fuwu gomna so, mai soyen danuwi, tayiro shedaro walloworo. ¹⁰ Adəgaima sai kawuri kəji Alayedə jama duniaye sammaro wuldiyaya duwon. ¹¹ Nayia njadane shararo njasadiya, bare kəla awo wulluwiyen karwungai diwwi. Awo wulduye Ruhu

* 12:42 12.42 gursu kime - Kunguna yauidiyaye tamannju ganama.

13.6 cunilan - Cu Almasiwu Alaye kəlanjaro ngojane tayima ti wo cani.

* 13:6

Alaye sadən nayiro njadidəa mananowo, dalilnjudə nayi gəni, tima manaji nangaro. ¹² Yaana yanjugənaa sərəcciyero roro ceyesi, bawa ye tadanjua ngai, tadawa ye bawanja-a yanja-aro turu cadde casakke tayia roro ceyesi. ¹³ Cuni nangaro† am samma nayia wanjai, amma kam mərje har sa njerorambero‡ dəganamadə njəkkawo cuwandi.

Bone kura

(*Mat 24.15-28; Luk 21.20-24*)

¹⁴ «Sa duwon awo waada jauro batti masiwa kudoma na tia jussənnilan daada ruwiya,† (Kəradumadə asujo!), daji am lardu Yahudiyayen dasaanadə cija kauro cagaso leja! ¹⁵ Kam kəla soronjuyen dəganadə bare jəpce kare ngoduro curo sorodəyero ngaanni! ¹⁶ Koro kam kulolan dəganadə ye bare kalwunju ngoduro waldənni! ¹⁷ Yim anin kamu curoa so, nğanji cəmbia sodə, kuttunja! ¹⁸ Bare awo adə nangəřilan§ wakkajənni Alaa korowo! ¹⁹ Dalilnjudə yim anin bone jauro kuttu mbeji, bone duwon sa Ala dunia alakənayen tai kuro kudero ngaltema jirinju tuwandənni fuwu yen fagat tuwandiawo nangaro. ²⁰ Koro ca Kəmande bone adəye kawunju fulujənnia, wunduma njəkkawo cuwandiawo. Amma am kərejənadə nangaro kawudəa fulujəna. ²¹ Sa adən kam laaye nayiro: “Akkonju Almasiwudə!” bi “Towonju ti!” cənia, bare tia yasarawwi! ²² Dalilnjudə almasiwuwa kattuwuyeso-a nawiya kattuwuyeso-a isane alama so, awo ajabba ajabba so cadəne, yoyenoa, har am kərejənadəmaa jambajane cawatki. ²³ Nayidə, hangal gənanowo! Kawu wakkajidəro, awo sammaa nayiro wulnjagakkəna.

Kənde Tada Kambedəye

(*Mat 24.29-31; Luk 21.25-28*)

²⁴ «Amma ngawo bone yim aniyen kəngal cələmbo walji, kumbal ye nurnju ciwawo, ²⁵ sillowuwaso ye samelan casuri, koro kənduwowa sameye ye jauro lolojai. ²⁶ Daji Tada Kambedə jauro kənduwoa-a darajaa-a curo fofouyen isi carui.† ²⁷ Adəgaima malaiyawanjua cunode talgəmo duniaye dewu samman ci dajiram duniayen tai ci dajiram sameyero yade amnju kərejənadəa capcai.

Misal ya tarmuye

(*Mat 24.32-35; Luk 21.29-33*)

† **13:13** 13.13 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro. ‡ **13:13** 13.13 sa njerorambe - Kənde Tada Kambedə. † **13:14** 13.14 Dan 9.27; 11.31; 12.11

§ **13:18** 13.18 nangəři - Curo lardu yauidiyayen sanju jauro samsu ye, kuttu ye.

† **13:26** 13.26 Dan 7.13-14

²⁸ «Ya tarmuyen misal adəa asunowo! Sa fəktu badije kalu řijiya, nangəři karənjənarə nonuwwa. ²⁹ Ngaima awo ani wakkajai ruwiya, ti cinnalan del karənjənarə* nonowo! ³⁰ Jiremaro nayiro wulnjagakki, am jaman adəye sanuiwawo, sai awo ani samma wakkajaiya duwon. ³¹ Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani təmmaro baworo waljiwawo.

Faadaro dəgaiwo!

(Mat 24.36-44; Luk 21.34-38)

³² «Amma yim bi sa duwon awo ani wakkajaidəa wunduma nojənni. Bawadəro kajia, malaiyawa same-lan dasaana ye nojanni, Tadadə ye nojənni. ³³ Hangal gənanowo, faadaro dəgaiwo, sanju nonuwwi nangaro. ³⁴ Alamanju kam bəlawuro cədi gai. Kənduwo fannjuro kistuwuyedəa wolodiyanjuro koljiye wundunja yayero kidanju ce cinna guredumaro faadaro dəga cəne sapkadano. ³⁵ Adə nangaro faadaro dəgaiwo, dalilnjudə sa kəma fadoye isidəa nonuwwi nangaro, kajiri, bi bune, bi fajar, bi suwa, ³⁶ bare yekkinndo bawo kənəm diwi nayia nanjaganni! ³⁷ Awo nayiro wulnjagakkənadəa wundusoro wulgəkki, faadaro dəgaiwo!» yeno Isaye.

KARMO-A CIDU-A ISAYE

14

Isaa roro njejoro mada

(Mat 26.1-5; Luk 22.1-2; Yah 11.45-57)

¹ Sala Laya Njəkkayirambe-a sala Burodi Yis Bawoaye-aro kawu yindi gapco. Koro wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a jawal Isaa nangalan tame roro njejoye majai. ² Tayiye: «Sai sala kojiya duwon, bare jama hangalsango casangənni!» yera.

Kamu laaye Isaa sittəranjuro dabbarduwu

(Mat 26.6-13; Yah 12.1-8)

³ Isa bəla Baitaniyelan fado Siman dəřimayen* masəna cədi duwon, kamu laa səndal curonjun kawudi məndemi ye, jaurə tamanna ye, cunju nardi ngoje ise səndaldəa dauyen namje kawudidəa kəla Isayero fiyeyeno. ⁴ Am laa awo adəa kutturo carune kattenjan: «Awiro kawudidəa basarjidə? ⁵ Ca kawudi adəa dinariyus† yer yakku kojənarə calade wuridəa talaawaro cadəna!» cane tiro sariwu gənaduwu badiyera. ⁶ Amma Isaye tayiro: «Tia

* **13:29** 13.29 ti cinnalan - Tada Kambədəye kəndenju del karənjəna. * **14:3** 14.3 Siman dəřima - Ti calan dəřima duwon ngajənədə. † **14:5** 14.5 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

kollowo! Awiro tia suwolluwi? Wuro jauro ser səddəna.
⁷ Talaawasodə sawisoro curondon mbeji, koro sawi yaye, raawwaa, ranguwe tayia banagəwi, amma wudə sawisoro gəni curondon dəgakki. ⁸ Kamu adə awo rakcənədə cədo. Kawudi adəa tiyiniro fiijiye sittəraniro wua dabbarseyeno. ⁹ Jiremaro nayiro wulnjagakki, ndaran yaye curo dunia ngayen kawuri kəji Alayedəa wuljai nguson, kamu adəa takturo awo səddənədə yea wuljai,» yeno.

Yahusa Iskariyot Isaa sərəttuwuma

(*Mat 26.14-16; Luk 22.3-6*)

¹⁰ Daji Yahusa Iskariyot mewun yindindəye falnja Isaa mukko wurawa rimannayero sərəttuwuro nanjaro leyeno. ¹¹ Adəa fangeranniya, karwunja kəjije tiro wuri cadi cane wadu ngoyera. Yahusadə dama Isaa tayiro sərəttuwuye mada badiyeno.

Masəna sala Laya Njəkkayirambe

(*Mat 26.17-25; Luk 22.7-13; Yah 13.21-30*)

¹² Yim burwoye sala Burodi Yis Bawoayen, yim duwon ngəlaro Laya Njəkkayirambedəa‡ duwajaidə kidənniya, fuwurawanjuye tiro: «Ndaran leniye masəna layayedəa niro dabbarnjəgəiye bumi?» cane tia keworo. ¹³ Daji Isa fuwurawanjuye yindi cunode tayiro: «Bərnidəro ngawowo, kam laa bule ingia ngojəna-a kəla kəlluwi. Tia gaiwo, ¹⁴ fado duwon ngaanaye kəmadəro wulgənowo: “Sayinnaye kusottoram na fuwurawanju-a rokko masəna layayedəa cadidə ndaran?” ¹⁵ Nayiro soro sameye ngim kura curon karea dabbargada fəlenjagai. Nadən masənədəa andiro dabbarsaganowo!» yeno. ¹⁶ Daji fuwurawadə lejane bərnidəro ngasaye jiri Isa tayiro wuljəgənədə gai awiso kewando. Adəgaima masəna layayedəa dabbaryera.

¹⁷ Kəngal kikkurənniya, Isa mewun yindində-a rokko kadira. ¹⁸ Napcana masəna cadi duwon, Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamndo fal wua mukko kəladowayero sərənsiyi, rokkomaro masəna diye,» yeno. ¹⁹ Karwunja jauro kuttaje fal fallen wundu yaye: «Wuma wa?» cəne tia koro badiyeno. ²⁰ Isaye tayiro: «Curo mewun yindindəyen kərga, kam duwon wu-a buwururo mukko yakkiyenədə. ²¹ Tada Kambədə saptidəma,§ jiri kəlanjun kitawulan ruwuwadədə gai, amma kam duwon Tada Kambədə kəladowanjuro sərəcciyidə, kuttunju! Kam adə tambənnima tiro ngalwo!» yeno.

‡ **14:12** 14.12 ngəlaro Laya Njəkkayirambe - Ngəlaro duwon bunju wowom karmoyero kadumadə. § **14:21** 14.21 Tada Kambədə sapti - Isa nui.

*Masəna Kəməye**(Mat 26.26-30; Luk 22.14-23; 1Kor 11.23-25)*

²² Masəna cadi duwon, Isa burodi ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce tayiro ce: «Ngonowo, adə tiyini,» yeno. ²³ Koro kənjaram ngoje Alaro ardiyenniya, tayiro ce tilan tayi samma kesano. ²⁴ Isaye tayiro: «Adəma buni aman ndəptaye* duwon am kada nangaro fidənadə wo.† ²⁵ Jiremaro nayiro wulnjagakki, na adən fuwun gadero ingi inabbe† yakkiwawo, har yim nodo bargaa Alayen bərinno yakkiro,» yeno. ²⁶ Daji aiya Alaa njungoroye yeyeranniya, caluwe Kau Jaitunnero leyerə.

*Isaye Biturus tia angərji wuldu**(Mat 26.31-35; Luk 22.31-38; Yah 13.36-38)*

²⁷ Isaye fuwurawanjuro: «Nayi samma ngaworo walduwi, akko awo kitawulan ruwuwadadə: “Sənidəa bangəkkiya, dimiyadə tatardai.”† ²⁸ Amma karmolan cikkiya, nayia burwonjakke cidi Galileyerə lekki,» yeno. ²⁹ Biturusse tiro: «Tayi samma ngaworo waldai yaye, wudə ngaworo waldəkkiwawo!» yeno. ³⁰ Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, ku bune adəman kawu gudowom yindiro kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» yeno. ³¹ Amma Biturusse kowo dunoaro sapce tiro: «Dole ni-a rokko nuiyero walyeno yaye, təmmaro nia angərnjəkkiwawo!» yeno. Tayi samma ye ngai wulyerə.

*Moduwa Isaye**(Mat 26.36-46; Luk 22.39-46)*

³² Na tiro Gessemani canidəro kadiranniya, Isaye fuwurawanjuro: «Na adən nammowo duwon, moduwa dikke,» yeno. ³³ Daji Isa Biturus-a Yakuba-a Yahaya-aa ngoje rokko lejane karwunju kuttaje ronju jaurə bannadu badiyeno. ³⁴ Tayiro: «Karwuni jaurə kuttajəna, har nukki gai. Na adən danowo, faadaro dəgaiwo!» yeno. ³⁵ Gana laa kuruwuje cidiro təmdiye, yojia, sa boneyedə tia cədanniro moduwa dio badiyeno. ³⁶ Tiye: «Bawani, awiso niro yoji. Kənjaram adəa‡ wulan ngone! Adə yaye awo wu raakkəna gəni, awo ni raammadəma!» yeno. ³⁷ Na fuwurawanjuyero walladanniya, kənəm cadi nayeyeno. Biturusso: «Siman, kənəm wa dimi? Assha! Sa fallo rangəme faadaro dəgambawo wa? ³⁸ Bare jaraptuwwiro faadaro dəgaiwo, moduwa dewo! Ruhudə cəraana, amma

* **14:24** 14.24 buni aman ndəptaye - Bu Isaye aman katte Ala-a adamgəna-aye tabbacciya. † **14:24** 14.24 NL 24.8; Iri 31.31-34 † **14:25** 14.25 ingi inabbe - Diben. † **14:27** 14.27 Jak 13.7 ‡ **14:36** 14.36 kənjaram - Kənjaram bone njaye.

tiyidə duno kəskea!» yeno. § 39 Koro walde leje mana cayedəlan moduwa kido. 40 Nanjaro walladanniya, caye gai kənəm cadi nayeyeno, simnja nga kurwowujəna nangaro. Awo tiro wulduwuyema nojanni. 41 Yakkuyero walladanniya, tayiro: «Kuamison kənəmbo bowadando tussuwi wa? Cerəna! Sadə cədəna, Tada Kambədəa mukko biwumasoyero sərəccaana. 42 Cinowo, leniyo! Akkonju kam wua sərənsiyimadə del karənjəna!» yeno.

Isaa ta

(Mat 26.47-56; Luk 22.47-53; Yah 18.1-11)

43 Sadəman Isa mana cədi ngai duwon, Yahusa mewun yindindəye falnja kadio. Jama kada ye na wurawa rimannaye-a maləmba Attauraye-a amwurawa jamaye-ayen kashagar so, ka so mukkonna ti-a rokko kadira. 44 Caman ti sərəttuwumanjudə tayiro bəlaanan isanojiye: «Kam tiro lewa darajaye yiddəkkidə, tima! Tia taiwo, fərəstiwaworo yadowo!» cənna. 45 Daji Yahusa kadin-niyama, na Isayero ise: «Sayinna!» cəne tiro lewa darajaye kiddo. 46 Daji Isaa mukkon dap keda. 47 Am nanjun dajanadəye falnja kashagar ficce wolodi rıman kurayea bakce səmonju tən kamgeno. 48 Isaye tayiro: «A! Nayi kashagar so, ka so mukkonna wua gəndema gai taro wa isuwidə? 49 Yim nguson nandon Fado Alayen dəgaiye jamaa alamməkki duwon, wua sədawwi. Amma awo kitawulan ruwuwadadə wakkajo!» yeno. 50 Daji fuwurawanju samma tia koljane keyaso.

51 Jairo laa mayafi gənia, awima tiyinjun bawo Isaa jəgana mbeji. Amdə tia kedanniya, 52 mayafidəa koljiye de sul kiyaso.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen

(Mat 26.57-68; Luk 22.66-71; Yah 18.12-24)

53 Daji Isaa ngojane na rıman kurayero kesado. Nadən wurawa rimannaye-a amwurawa jamaye-a maləmba Attauraye-a samma ye capkadara. 54 Biturus ye katte kaskadaaro har balballa fado rıman kurayedəro tia jəgane kərgaanniya, kannu gəttoro dawu gureduwu Fado Alayen napkeno.

55 Wurawa rimannaye-a majiliswu samma-a sheda Isaa roro njeoro mayera yaye, cawandənni. 56 Am kada kəlanjun sheda bowuye cadəna, amma cinja tilojənni. 57 Daji am laa cijane sheda bowuye cade: 58 «Tiye: “Wudə Fado Alaye mukko kamben tədandəna adəa wurnəkke curo kawu yakkuyen mukko kamben gəni gade tandəkki,”

ngai cæne fangeiye,» yera. ⁵⁹ Amma kæla adøyeman cinja tilojønni.

⁶⁰ Daji řiman kuradæ cije dawunjan daje Isaro: «Jaawunæm bawo wa? Awi gæle am ani kælanæmnin shedajaidæ?» cæne tia kiworo. ⁶¹ Amma Isa cinju kaje jaawu cinni. Koro řiman kuradæ walde tiro: «Nima wa Almasiwu Tada Ti Bargaayedæ wo?» cæne tia kiworo. ⁶² Isaye: «Wuma! Koro Tada Kambedæ mukko kæmboram Mai Kænduwomayen napkada ye, curo fofou sameyen kænde cædi ye ruwi,»† yeno. ⁶³ Daji řiman kuradæ kalwunju karje:* «A! Sheda jiri fi gæle gade maniye? ⁶⁴ Alaa gaskadunjudæa fanuwwa. Awi gæle tæmanuw?» cæne tayia kiworænnya, tayi samma tiro shara kamjagane ronju tuluwoma jusso yera. ⁶⁵ Daji laanja tiro lallari tawatæwajagane simnju jakcane tia babaktu badiyera. Tiro: «Nawinawi de!» cani. Adøgaima gureduwudæ ye tia cadane marin babakkeræ.

Biturusse Isaa angærdu

(Mat 26.69-75; Luk 22.54-65; Yah 18.25-27)

⁶⁶ Biturus balballa fadoyedæn cidiyan duwon, kir řiman kuraye laa nadæro kadio. ⁶⁷ Biturus kannu jægætti kirunniya, tia ngælaro ninije: «Ni ye Isa kam Najaratte-a rokko kærgaw!» yeno. ⁶⁸ Amma Biturus angærje: «Awo wullæmidæmaa nokkæni, asukkæni!» yeno. Daji cinna ngaworambo culuwe gudowom kokkore kekko. ⁶⁹ Kirdæ walde tia cure am nadæn dasaanadæro: «Kam adæ ye falnja!» yeno. ⁷⁰ Koro Biturus walde angæryeno. Gana sam kidænnya, am nadæn dasaanadæye Biturusso: «Fagatto ni ye kamnja fal, ni kam lardu Galileye nangaro!» yera. ⁷¹ Amma Biturus kælanju baskuje kansu juwe: «Kam kælanjun mananuwi adæa nokkæni!» yeno. ⁷² Sadæman gudowom yindiyero kokkore kekko. Daji Biturus awo Isa tiro wuljægænadæa takkeno. Isaye: «Kawu gudowom yindiro kokkore cakkidæro, wua yakkuro angærsæmi,» cænna. Takkænnya, tai daje so ngoyeno.

15

Isa fuwu Gomna Bilatussen

(Mat 27.11-14; Luk 23.1-5; Yah 18.28-38)

¹ Dunia wayenniyama, wurawa řimannaye-a amwurawa jamaye-a malæmba Attauraye-a majiliswu samma-a ci tiloaro sawari kedo. Daji Isaa cekkere caade mukko Gomna Bilatussero kesakko. ² Bilatusse Isaro: «Nima wa Mai Yaudiyyedæ wo?» cæne tia kiworo. Isaye: «Nima

† 14:62 14.62 Jaw 110.1; Dan 7.13-14 * 14:63 14.63 kalwunju karje - Karwukuttanjuro kalwu daunjuyedæmaa karyeno.

wulləm, wuma!» yeno. ³ Wurawa řimannayedə awo kadan Isaa burwuyera. ⁴ Daji Bilatus walde tiro: «Kalakkəmbawo wa? Awo kadan burwunjanadəa fanəmmi wa?» cəne tia kiworo. ⁵ Amma Isa kua yaye tiro kalakcəgənni, har Bilatus ajapkeno.

Isaro shara karmoye kamduwu

(*Mat 27.15-26; Luk 23.13-25; Yah 18.39-19.16a*)

⁶ Caman kərwu nguson sala adəlan gomnadə kosoma fal jama caworənadəa tayiro salamjiyi. ⁷ Sa adən kam laa amanju-a tuřu cade kam ceyese kosolan rojana mbeji, cunju Barabbas. ⁸ Daji jama na gomnayedəro isane awo caman tayiro caddidəa njəddoro tia koro badiyera. ⁹ Bilatusse tayiro: «Mai Yaudiyayedəa wa nayiro salamnəgakkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo. ¹⁰ Awoa nandəřinja nangaro wurawa řimannayedə Isaa mukkonjuro sərətkeyeraro nojəna. ¹¹ Amma wurawa řimannayedə jamadəa casakke cuju Isayero Barabbassa tayiro salamjuwo yera. ¹² Bilatusse walde tayiro: «Awi gəle kam tia Mai Yaudiyayelan bowonuwwadəro yiddəkki?» cəne tayia kiworo. ¹³ Kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne no!» yera. ¹⁴ Bilatusse: «Awiro? Ayau awiye cədo?» yenniya, caye baworo kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne no!» yera. ¹⁵ Daji Bilatus awo ronjaye cədiya cəraana nangaro, tayiro Barabbassa salamgeyeno. Amma cakke Isaa kirwolan jajaryeranniya, tia kəskaro jajaaro mukkonjaro kekko.

Sojiyaye Isaa basardu

(*Mat 27.27-31*)

¹⁶ Daji sojiyadə Isaa curo balballa gomnariyero caade kəwunja sojiyaye sammaa bowojane capkera. ¹⁷ Kalwu kime* tiro lujagane ariawu kariyiye† kəlejane kəlanjuro gənayeyera. ¹⁸ Daji tiro: «Ala ngəwuro, Mai Yaudiyaye!» wulduwu badiyera. ¹⁹ Kalan kəlanju babakcane lallari tiro təwajagane fuwunjun tungurumjane tiro daraja kedo. ²⁰ Tiro rudu gənajagane kerənniya, kalwu kimədəa řinjane kajəmunju cayedəa lujagane tia kəskaro jaduwo kesado.

Isaa kəskaro jaduwo

(*Mat 27.32-44; Luk 23.26-43; Yah 19.16b-27*)

²¹ Kam laa bəla Kuraneye mbeji, cunju Siman, tidə Aleksanda-a Rufus-aye bawanja. Karaan cijəna kodu cədi duwon, sojiyadə dunodunon tia casakke kəska Isayedəa ngoje leyera. ²² Isaa na tiro Golgota canidəro kesado, Golgotaye maananjudə Na Buwo Kəlaye. ²³ Isaro diben curonjun

* **15:17** 15.17 kalwu kime - Kalwu maila. † **15:17** 15.17 ariawu kariyiye - Jawa kərmaiye.

awo laa mir cani‡ diyadaa caro kedo, amma kənjaro wayeno. ²⁴ Daji tia kəskaro jajagane kajəmunju ngojane wundunja yaye nuwanju cuwandoro walawala cade kattenjan dagaryera. ²⁵ Sa Isaa jajaanadə, sa ləgar suwaye. ²⁶ Allo ayaunju kəlan ruwuwadadə: MAI YAUDIYAYE. ²⁷ Gəndewu yindi yea ti-a rokko jayeyera, faldə kəmboramnjulan, faldə ye wailanjulan. ²⁸ [Adəgaima awo kitawulan ruwuwadadə wakkayeno. Tiye: «Amso tia biwumaro ngoyera,»† cənna.] ²⁹ Am kamjana kojaisodə tiro rudu gənajagane kəlanja kalakalacane tiro: «Ap! Ni Fado Alayea wurnəme curo kawu yakkuyen tandəmidə, ³⁰ nda kəskadən jəmme kəlanəm moye!» cani. ³¹ Wurawa rimannaye ye maləmba Attauraye-a rokko adəgai tiro rudu gənajagane amanjaro: «Am gadea cəkkaana, amma rakce kəlanju cəmoyiwawo! ³² Almasiwu Mai Israyilawuyedə kəskadən kərma jəpco, ruiyo tia kasaddiyol!» cani. Gəndewu yindi ti-a rokko jajaanadə ye Isaa rarayera.

Karmo Isaye

(*Mat 27.45-56; Luk 23.44-49; Yah 19.28-37*)

³³ Kausu kəla dawu duwon, dunia nga təmje cələmbo walje, har sa yakku kajiriyero kiado. ³⁴ Sa yakku kajiriyedə Isa kowo dunoaro sapce: «Eloi, Eloi, lama sabaktani?» yeno, maananjudə «Alani, Alani, awiro wua kolsem?» ³⁵ Am nadən dajanadə adəa fangeranniya, laanjaye: «Fanowo, Nawi Iliyaa bowoji!» yera. ³⁶ Daji falnja cəgase leje soso ngoje diben comcombo ləpciye cuttuluwe karo lassiye Isaro sayeyeno. Tiye: «Nda kollowo, Nawi Iliya ise tia kəskadən cəsayia, ruiyo!» yeno. ³⁷ Daji Isa kowo dunoaro sapce ro kirəmbo.

³⁸ Sa adən juwa curo Fado Alayen dəganadə§ samen tamiya kəla cidiyannaro kudero farak yindiro kargadan. ³⁹ Kajalla sojiyaye fuwu Isayen daadadə jiri Isa ba-wojənadəa kirunniya, tiye: «Jiremaro kam adə Tada Alayedəma!» yeno.

⁴⁰ Kamuwa laa ye kuruwunin awo ania lawarjai mbeji. Curonjan Meram Magdala-a Meram Yakuba Gana-a Josi-aye yanja-a Salomi-a. ⁴¹ Sa Isa cidi Galileyedən tia jaane banajagai. Koro kamuwa gade kada Isaa jaane Jerujalembo isana ye nadən mbeji.

Sittəra Isaye

(*Mat 27.57-61; Luk 23.50-56; Yah 19.38-42*)

‡ **15:23** 15.23 awo laa mir cani - Karwun tiyi jau nəmdaye. † **15:28** 15.28 Ish 53.12 § **15:38** 15.38 juwa curo Fado Alayen dəganadə - Juwa adə na Ala-a tadoye gəraji. Maana kardunjuyedə barga karmo Almasiwuyen jawal Ala-a tadoye kaada.

⁴² Yim adə yim dabbarduye.* Wajiya yim tustuye nan-garo, dunia kajiriyenniya, ⁴³ Isuwu kam Arimatiyaye, ti curo majiliswudəyen jauru kam kura ye, nodo bargaa Alayedəye kəndenju gureji ye, na Gomna Bilatussero ridu bawoaro leje kamin Isayedəa tiro cadoro kiworo. ⁴⁴ Bilatus Isa nagatto bawojənadəa ajapce kajalla sojiyayedəa bowoje Isa tussəna wa bawojənadəro kiworo. ⁴⁵ Kajalladəyen Isa bawojənaro asuyenniya, kaminnjudəa Isuwuro kaino. ⁴⁶ Daji Isuwu leje lowowon batta linne ciwe kamindəa kəskadəlan cəsaye battadən kəkərje kauri curo kauyen lajana laaro cakke sənaje ci kauridəyero kau kura təmbalyeyeno. ⁴⁷ Meram Magdala-a Meram Josiye yanju-a ye lawarjane na Isaa sənajanadəa kero.

16

Karmolan cidu Isaye

(*Mat 28.1-10; Luk 24.1-12; Yah 20.1-10*)

¹ Yim tustuye koyenniya, Meram Magdala-a Meram ya Yakubaye-a Salomi-a lejane kawudi kamin Isayedəro fidaaro kesiwo. ² Mawuye yim burwoyeya* suwa ləp kəngal kiluwunniya, kauridəro leyeru. ³ Kattenjan: «Wundu gəle ci kauridəyen kau kuradəa andiro təmbalji?» cani. ⁴ Amma kəla sapkeranniya, akko kau mafəndidə təmballada kero. ⁵ Kauridəro kasargaanniya, jairo laa kalwu bulla kəmboramnin napkada kero. Tia kerunniya, karwunja tai daje kamgadano. ⁶ Jairodəye tayiro: «Bare karwundo kamdənni! Isa kam Najaratte ti kam kəskaro jajaanadəa manuwi. Ti na adən bawo, cijəna! Akko na tia sənajanadəa ruiwo! ⁷ Amma lenowo fuwurawanju-a Biturus-aro: “Ti nayia burwonjane cidu Galileyero leji. Nayiro wulnjaanadə gai, nadən tia ruwi,” wulgənowo,» yeno. ⁸ Daji karwunja kamdəna kar kar lolojaiaro kauridən caluwe cagase leyeru. Jauru rijana nangaro, wundumaro awima wuljaganni.

Isaye fəleduwunju-a samero ledunju-a

(*Mat 28.16-20; Luk 24.36-53; Yah 20.11-23*)

⁹ [Mawuye yim burwoyeya suwa ləp karmolan ciyenniya, Isa burwon Meram Magdala kamu tilan sedan tulur dujənadəro fəleyaada. ¹⁰ Meram ye leje am calan Isa-a rokko dasaanadə karwukuttaro cesiridəa najiye tayiro wulyeyeno. ¹¹ Amma Isa roaro waljəna ye, Meram tia curuna yero fangeranniya, njasarairo wayera.

* **15:42** 15.42 yim dabbarduye - Jəmma, yim tustuye səbdu. mawuye yim burwoyeya - Ladu.

* **16:2** 16.2

¹² Ngawo adøyen jiri gaden Isa amnja yindi karaaro ledu cadidëro fəleyaada. ¹³ Tayi yindidə ye waldane amnja gapcanadëro wulyeyera, amma tayi yea njasarairo wayera.

¹⁴ Koro fuwurawanju mewun tilondə masəna cadi duwon, Isa tayi yero fəlediye kəla njasarainambunja-a kəlakibbunja-ayelan tayiro kikkado, dalilnjudə am ngawo cijənyen tia carunadəa njasarairo wayera. ¹⁵ Daji Isaye tayiro: «Dunia ngaro lenowo, kawuri kəji Alayedəa adamgəna sammaro wulgənowo! ¹⁶ Kam kasacce tiro kasala caddənamadə njəkkawo cuwandi, amma kam kasaturo wajənamadə wowom Alaye tia cə dai. ¹⁷ Am kasacənamadə akko alama rakcane cadidə: Cunilan sedanna dujai, təlamba gade bərin manajai, ¹⁸ kadi mukkon ngojai. Sum casaia, tayia lorujiwawo. Mukkonja am dondiro gənajagəi ya, nanlewa cawandi,» yeno.

¹⁹ Kəma Isa mana adəa tayiro cəddənaye ngawon, tia samero casade kəmboram Alayen napkeno. ²⁰ Tayi ye lejane ndara yayero kawuri kəji Alayedəa wuljagai adəgai duwon, Kəmadə tayia banajiye alama kadan manadəa jirero tabbacciyi kərga.]

LUKA Kawuri kəji Isa Almasiwuye Luka ruwujənadə

Linjila Lukayedə

Kitawu Luka ruwujənadə, tima Linjila kənyakkuyedə wo. Luka lowotor cidi Gəresse. Ti kəngayamba mewun yindin Isaye falnja gəni yaye, Ruhu Alaye tia cakke lawar Isayea tən badiduramnjun jəgane hangallayen cucuwore fangeniya, awo ania sawije kitawunjudəa ruwuyeno. Lamar ani wakkajanadə ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adə gadejənnin har nandero kadio.

DƏLWU KITAWU ADƏA RUWUDUYE

¹ Tiyo falas, Ala ngəwuro! Amnde ngəwu gərgam kəla lamarra dawunden wakkajana aniyen ruwuduro ngəssana, ² jiri am duwon tən badiduramnin awo ania simnjan caruna-a mana Alaye sattuwumasoro waljana-adə andiro isanosanadə gai. ³ Barganəmmin, tən badiduramnjan awo ani sammaa gakke hangallayen kokorəkke fakkəna nangaro, wu ye tayia sawinəkke niro kitawulan ruwunjəgəkki yekko. ⁴ Ngainin awowa niro njakkarana sammaa tabbatto nonəmi.

TAMBO-A WURADU-A ISAYE

Lawar tambo Nawi Yahayaye

⁵ Jaman Mai Hirudus lardu Yahudiyaye cunodidən, řiman laa mbeji kəwu řimanna Abiyayen kərga, cunju Jakariya. Kamunju ye kaduwu Nawi Harunaye, cunju Alisabatu. ⁶ Tayi yindiso na Alayen jirewu, wada Kəmandeye sammaa taldu baworo jaana. ⁷ Tada cawandənni, Alisabatu rakce cambiwawo nangaro, koro tayi yindi kawu ngəwu jawuna.

⁸ Kəwu Abiyaye sanja dirije kidənniya, Jakariya ye kidanju nanřimanne fuwu Alayen badiyeno. ⁹ Kəla ada řimannadəyen kamnja fal Fado Alaye na darajaaro ngawo kaaji cakkoro walawala cade Jakariyaa kəreyera. ¹⁰ Sa kaaji njakkoyen jama samma balballadən captana moduwa cadi duwon, ¹¹ malaiya Kəmandeye laa kəmboram kaaji njakkoramben daada tiro fəleyaada. ¹² Jakariya tia kirunniya, hangalnju jade karwunju pət kamgada. ¹³ Amma malaiyadəye tiro: «Jakariya, bare rinəmmi, Ala moduwanəm cəmwona. Kamunəm Alisabatu niro tada kongwa njəkkambi, tiro cu Yahaya yakke. ¹⁴ Tiramnin jauru

karwunəm kajji, koro tambonjudəye am kada ye kajji fanjai. ¹⁵ Ti na Kəmandeyen kam darajaaro walji. Bare diben bi mbal fimaa canni,* kawu tambimaro Ruhu Alaye tilan dəgai. ¹⁶ Kaduwu Israyilaye kadaa jawal Ala Kəmanjayero kalakciyi. ¹⁷ Tidə ro-a kənduwo-a Nawi Iliyayelan Kəmadəa burwoje ise bawaso-a tadawanjaso-a soloji, am ansiya Alaye ye hangal jirewuyero kalakciyi. Adəgaima Kəmadəro jamaa dabbarjiyi,» yeno. ¹⁸ Amma Jakariyaye malaiyadəro: «Awiawin mana adəa jirero nokki? Akko wu kiarinəkkəna, kamuni ye kəmurjoənədə,» yeno. ¹⁹ Daji malaiyadəye tiro: «Wuma Jibərilla fuwu Alayen dadumadə wo. Tima wua nanəmbo lawar kajji adəa njukkudəkkoro sunodo. ²⁰ Amma manani yasarammidə, har awo ani wakkajaidəro, mədək namməme mana dimbaworo walləmi. Awo wulnjəgəkkəna adə sanju cədiya, tabbato wakkaji.» ²¹ Jama Jakariyaa gurejai ngai duwon, na darajaadən jauru tussənədəa ajapkerə. ²² Kiluwunniya, mana tayiro njəddo tiro tiyero. Jamadə awo ajabba laa na darajaalan tiro fəledəgənarə asuyera. Muwamuwan gənia, tayiro rakce manajiyiwawo, mədək napkeno. ²³ Kida nanřimanne sanju kerənniya, fadoro wallada.

²⁴ Ngawo kawu aniyen kamunju Alisabatu curo ngoyeno. Kəndawu uwuro kuwulero kəlanju cakke karwunjun: ²⁵ «Akko ser Kəmande səddəna. Kawu anin kanjimərinju wuro fəlesiyə dawu amben nanguni cuttuluwuna,» yeno.

Lawar tambo Isaye

²⁶ Alisabatu curo ngojənyə kəndawu arakkua Ala malaiya Jibərillaa bəla Najarat cani cidi Galileyədəro cunode ²⁷ na fero kəlayakku laa təmajinju† kaduwu Mai Daudayə laa cunju Isuwuyero leyeno. Ferodə cunju Meram. ²⁸ Malaiyadə na Merambero ise tiro: «Wuse, ni Kəmande jauru barga dəmnjəgənamadə! Kəmadə ni-a rokko,» yeno. ²⁹ Merambe hangalnju kəla lewa adəyen jauru cije awi maananjuro kəlanju cuwori duwon, ³⁰ malaiyadəye tiro: «Meram, bare rinəmmi, Ala niro barga dəmnjəgəna. ³¹ Akko curo ngonəme tada kongwa yambəmi, tiro cu Isa yakke. ³² Ti kam darajaaro walje tia Tada Mai Samemayelan bowojai. Ala Kəmande tiro kərmai kaarinju Mai Daudayədəa ci. ³³ Adəgaima jama Yakubayea‡ har abadaro cunodi, kərmainju ye təmmaro ceriwawo.» ³⁴ Daji Merambe malaiyadəro: «Awiawin attə yoji, wu ngaltema

* **1:15** 1.15 Bare diben bi mbal fimaa canni - Ala tia jauru cədana nangaro.

† **1:27** 1.27 təmajinju - Kəla ada yaudiyayen Meram jiremaro kamu Isuwuyə, amma koro yaye ti-a rokko dəganni. ‡ **1:33** 1.33 jama Yakubayə - Israyilawu.

kwa nokkənīdə?» cəne tia kiworo. ³⁵ Malaiyadəye tiro: «Ruhu Alaye kəlanəmbo jəpciye kənduwo Mai Samemaye nia fofou gairo jannji. Adə nangaro tada tayir nilan tambidəa *Tada Alayelan bowojai. ³⁶ Akko kəraminəm Alisabatu ye nankəmurjonjun curo ngojəna. Kamu rakce cambiwawo canidə, kərma curonju kəndawu arakkuyea. ³⁷ None, awima Alaro tiyeri bawo!» ³⁸ Merambe: «Wu kanji Kəmandeye. Kəla mananəmben wakkajo!» yeno. Daji malaiyadə tia kolje sapkadan.

Kalmaram: Tada Alaye

Bargaande Isa Alaa Bawanjulan bowoyeno. Kəmande Ala ye Isa Almasiwudəa Tadanjulan bowoyeno. Nonowo, Aladə adamgəna gəni, tidə ruhu, maananjudə tiyinju bawo. Tambo Isayedə, kənduwo Ruhu Alaye fero kəlayakku kwa nojənniro jəpciye curo ngoje Isaa kembo. Adəgainin Isa kambo walyeno. Kam fi yaye dunia adən bawa adamgəna cədana, amma tambonju jauru ajabba nangaro Isa bawa adamgəna cədanni. Nawi Adamdə, Ala tia alakkeno, koro andi samma ye adamgəna ti gai, amma Bargaande Isa Alayen kadio. Adəma nangaro Isaa Tada Alayelan bowojai.

Nangi rəpta Merambe Alisabaturu

³⁹ Yim anin Meram cije duwaduwan bəla cidi Yahudaye curo kauwa kura kurayen dəgana laaro leje ⁴⁰ fado Jakariyayero ngaye Alisabaturu salamgeyeno. ⁴¹ Alisabatu salamnjudəa fangenniya, tada curonjuyedə moji kido. Ruhu Alaye Alisabaturu jəpciye ⁴² kowo dunoaro sapce: «Curo kamuwayen nima bargaa wo, tada curonəmbədə ye bargaa! ⁴³ Koro awiro gəle Kəmande wuro ser sədde, har ya Kəmaniye naniro isidə? ⁴⁴ Akko salamməmdəa fangekkəniyama, tada curoniyedə karwukəjiro moji kido. ⁴⁵ Awo Kəmande niro wulnjəgənədə wakkajiro mərsanəmmədə, barganəm!» yeno.

Aiya Merambe

⁴⁶ Daji Merambe:

«Karwuni Kəmandea jajakci,

⁴⁷ roni Ala Njəkkayimanilan kəji fanji.

⁴⁸ Wu kanjinjudəa curo nantalaaniyen§ surune ngurnosəna.

Na adən fuwun am jaman sammaye wua bargaaan bowo-
sai,
49 Mai Kənduwoma ser kura wuro səddəna nangaro.
Cunju darajaa.

- 50 «Jaman kureyen tai jaman ngusoro
kanjimarınju am tia rıjanaro fəlejiyi.
51 Kəmande mukkonjun kərmai fəleje,
am karwunjan rokuraa tarjəna.
52 Maiyaso kərmailan cəsaye səlje,
talaawaso yea darajaaro cədəna.
53 Am kənanjaasoa awo ngəlan ambaje,
gariwuwaso yea mukko dea dujəna.
54 Kəmande kanjimarınju fəledu koljənni,
kanjinju Israyilaa banajəgəna,
55 amwurawande Nawı Ibrahim-a kaduwunju
har abada-aro wuljəgənadə gai.»

56 Meram fado Alisabatuyen kəndawu yakku gairo nap-
kenniya, fannjuro wallada.

Tambo Nawı Yahayaye

57 Alisabatu sanju njamboye kidənniya, tada kongwa
kembo. 58 Am fannjuye-a kəmaskıyanju-a ser kura
Kəmande tiro cəddənədəa fangeranniya, karwukəjinja tiro
fəleyeyera. 59 Kawu wuskua jama kajanjuro kadiranniya,
tiro cu bawanju Jakariyaye njakko mayera, 60 amma yan-
juye: «A'a, tia Yahayalan bowojai,» yeno. 61 Tayiye tiro:
«Wunduma curo kəramıyanəmben cu adəa bawo!» yera.
62 Daji muwamuwan bawanjuro cu fi tadadəro cakkiya
cəraworo keworo. 63 Jakariya allo cuwore tilan "Cunju
Yahaya" ruwuyenniya, tayi samma ajapkerə. 64 Sadəman
Jakariya ci ye cuwande, tələmnju ye wuide, Alaa cungorıaro
mana badiyeno. 65 Daji kəmaskıyanja samma riyera, koro
lawar adə cidinja Yahudiyaye kauwa kura kuraa sammaro
tatargaada. 66 Jama adəa fanjana samma karwunjan rojana,
amanjaro: «Tadaana adə, awiro gəle walji?» canı. Fagatto
mukko Kəmandeyedə* tilan kərga.

Nawınawı Jakariyaye

67 Daji Ruhı Alaye Jakariyaro jəpçıye nawınawı cəde:

68 «Ala Kəma Israyılawuyədəa yungoriyo!
Nguwu jamanjuyero ngaye tayia merujəna,

* 1:66 1.66 mukko Kəmandeye - Kərmainju.

- 69 andiro curo kaduwu kanjinju Mai Daudayen Njökkayima kənduwoa galasaana.
- 70 Kəmande kuren ci nawiyanju kərejənayen wuljənadə gai,
- 71 mukko kəladowande-a waduwunde samma-ayen samoye
- 72 amannju bargaa koljənnilan amwurawandero kanjimarınju fəlejiyi.
- 73 Akko kansi duwon bawande Nawi Ibrahimbo jəbbunadə:
- 74 Mukko kəladowandeyen andia samoyiya, andi ye ridu bawoaro rangiye tia gaiye
- 75 fuwunjun nanmumin-a jire-alan kawunde samman tiro ambətkəiye.
- 76 «Ni ye tadanidə, nia nawi Mai Samemayen bowonjai. Kəmadən fuwunno lenəme tiro jawal dabbargəmi,
- 77 jamanjuro biwunja gawurduyen njəkkawodəa isanogəmi.
- 78 Ala Kəmande kanjimərıma ye, serma ye nangaro, cakke Nur Kudoma nandero samelan ise
- 79 am duwu-a kaudi karmoye-alan dasaanadəa wassi, koro andiro jawal nanlewayedəa fəlesagai.»
- 80 Adəgaima tadadə wuraji ye, Ruhu Alayen dunoaji ye, har yim jama Israyilayero fəledəgənarə karaan kərga.

2

Tambo Isaye (Mat 1.18-25)

1 Jaman adən Kaisar* Agustas wada ce am larduwanjuye sammaa komja yeno. 2 Sa kom burwoye adəa cadidən, Kərinıyus tima gomna cidi Siriyaye wo. 3 Daji am samma bəlanja bəlanjaro tayia komjaro leyera. 4 Ngaima duwon Isuwu ye, ti kaduwu Mai Daudaye nangaro, bəla Najarat cidi Galıleyelan cije bəla Mai Daudaye Baitalami canı cidi Yahudiyayedəro leji cəne 5 təmajınju Meram curoadəa ngoje tayia komjaro kallo leyera. 6 Tayi Baitalamilan duwon, Merambe sanju njamboye kidənniya, 7 tada kongwa karuro kembo. Kusottoramın† na jəpturam cawandənni nangaro, Meram tia jenen kəleje curo kalwo kəmboram ləmannayen sənayeno.

Səniya-a malaiyawa-a

* 2:1 2.1 Kaisar - Gomna kura Rombe. † 2:7 2.7 kusottoram - Jaman adən na kusottorambedən amdə ye soro sameyelan, ləmannadə ye cidiyalan dasayi.

⁸ Cidi adən səniya laa karaan dasaana ləmannañja bune gurejai duwon, ⁹ malaiya Kəmandeye laa tayiro fəlediye daraja Kəmandeye nur gai tayia wasse dirije kəlyenniya, tai dajane riyera. ¹⁰ Amma malaiyadəye tayiro: «Bare rinuwwi, akko kawuri kəji nayiro wulñ-jagakki, kawuri duwon jama sammaye karwu kəjijiyidə. ¹¹ Ku bəla Mai Daudayen Njəkkayimando tambəna. Tima Almasiwu Kəmadə wo! ¹² Akko awo nayiro naptu alamaye cədidə: Timal jenen kəleyada curo kalwo kəmboram ləmannañyen bowada nagəwi,» yeno. ¹³ Sadəman malaiyadəro malaiyawa kəriwuwu Kəmandeye kəldagane Alaa congərəne: ¹⁴ «Samelan Alaro daraja tio, dunia yen am ngurnojənaro nanlewa jəpcuwo!» yera.

¹⁵ Malaiyawadə tayia koljane samero walladaranniya, səniyadəye kattenjan: «Ciniyo Baitalamiro leniyo, awo wakkaje Kəmande andiro isanosaana adəa ruiyo!» yera. ¹⁶ Daji duwaduwan lejane Meram-a Isuwu-a timal curo kalwo kəmboram ləmannañyen bowadadə-aa nayeyera. ¹⁷ Tia kerunniya, tayi ye awo malaiyadə kəla tadadəyen tayiro wuljəgənadəa isanoyera. ¹⁸ Am lawar səniyadə tayiro wuljaanadəa fanjanadə nga ajapkerə. ¹⁹ Meram ye awo ani sammaa karwunjun rojəna tayia takci kərga. ²⁰ Daji awo malaiyadə tayiro wuljəgəna sammaa kalkallo fanjana ye caruna ye nangaro, səniyadə Alaa congərəne tiro daraja cadiaro karaanjaro walladara.

²¹ Kawu mawua yim tadadəa kajaduye kidənniya, tiro cu Isa kesakko, cu duwon malaiyadə kawu yanju curo ngojiro wuljənadə.

Isaa Kəmandero saduwu

²² Kəla Attaura Nawı Musayen sanja tayirro walduye‡ kidənniya, Isuwu-a Meram-a tadadəa ngojane Kəmandero saduwuro Jerujalembə kesado, ²³ Attauralan ruwuwadadə gai: «Tada kongwa karu tambəna nguson Kəmandeyero waljo!»† ²⁴ Koro sadaa yea kəla awo Attauralan wuldənadəyen kedo: «Bullam yindi bi tattawar sanana yindi.»†

²⁵ Sa adən Jerujalemlan kam laa mbeji, cunju Simiyon. Tidə jirema ye, adinma ye, sa simalo jama Israyilaye cinduyedəa gureji, koro Ruhu Alaye tilan kərga. ²⁶ Caman Ruhu Alayedə tiro Almasiwu Kəmandeyedəa curunni duwon nuiwawo wuljəgəna. ²⁷ Ngaima duwon Ruhu Alayedə Simiyonna cakke balballa Fado Alayero kərgawo. Isuwu-a

‡ **2:22** 2.22 sanja tayirro walduye - Tada tambənayə kawu fidewua, ya nguson Fado Alayero leje sadaa cədi. † **2:23** 2.23 NL 13.2, 12 † **2:24** 2.24 Lew 12.6-8

Meram-a awo Attaura wuljēnadēa dioro Isaa kewudēnniya,
 28 Simiyon tia nganjiro ngoje Alaa cungere:

29 «Kēmande, wuro wulsēgēmmadē gai,
 kērna wu kanjinēmba kolsēne kēlewan nukko!

30 Akko njēkkawonēm simmin rukkāna,
 31 njēkkawo duwon fuwu jama duniaye sammayen
 dabbarnēmmadē.

32 Adē jama kērdiyayero nur Alaye njukkudoma ye,
 jamanēm Israyilawuyero daraja njoma ye,» yeno.

33 Bawanju-a yanju-a awo kēlanjun wuljēnadēa fanger-
 anniya, ajapkera. 34 Simiyon tayiro barga dēpciye Mer-
 ambo: «Akko Ala kajarjēna tada adē nangaro curo jama
 Israyilawuyen am kada ye cijai, kada ye casuri. Ti naptu
 alama waadaye cēdi, 35 karwu am kadayen gēraada federo
 culuwo. Nidē ye, kashagar karwunēm sukci,» yeno.

36 Nadēn nawi kamuye laa ye mbeji, cunju Hannatu.
 Ti fero Fanuwelle ye, kaduwu Asherre ye. Kawu ngēwu
 juwuna, kēlayakkun kwanju-a rokko kērwu tulturro nap-
 kenniya, 37 kwadē bawoyeno, ngawo adēyen runju napce,
 har kērwu fiskun lukko dewun kiwando. Ngaltēma Fado
 Alayedēa koljēnni, asem-a moduwa-a cēdilan bune-a kausu-
 a Alaa ambēcciyi kērga. 38 Sa adēn Hannatu ye ise Alaro
 ardije kēla tadadēyen am duwon Jerujalem merudu gurejai
 sammaro mana kiddo.

39 Daji kēla wada Kēmandeyen awo sammaa kedēnniya,
 Isuwu-a Meram-a bēlanja Najaratte cidi Galileyero wal-
 ladara. 40 Adēgaima tadadē wuraji ye, dunoaji ye, jairo
 rashiduji ye, koro barga Alaye tilan kērga.

Isa kērwu mewun yindinna Fado Alayen

41 Saa nguson Isaye bawanju-a yanju-a Jerujalembo
 sala Laya Njēkkayirambero lejai. 42 Ngai duwon Isa
 kērwunju mewun yindin§ kidēnniya, kēla adayen kallo
 saladēro leyera. 43 Ngawo sala kojēnayen, fadoro wal-
 dai duwon, nojannilan tada Isadē Jerujalemnin napkeno.
 44 Ti dawu jamadēyen cane ledu kawu falle kedēnniya,
 curo kēramiyanja-a sawawanja-ayen tia madu badiyera.
 45 Cawandēnnidē, Jerujalembo tia maduro walladara.

46 Ngawo kawu yakkuyen Isa Fado Alayen dawu
 malēmbayen napkada tayia kērēnji ye, cuwori ye nayey-
 era. 47 Am tia kērēndu cadi samma kēla hangalkējinju-a

§ 2:42 2.42 Isa kērwunju mewun yindin - Kēla ada salayedēn kērwu adēman
 jairo yaudiyaye samma rakcane ibada dio badiyera.

jaawunju-ayen ajapcana. ⁴⁸ Bawanju-a yanju-a tia keruniya, jauro ajapcane yanjuye tiro: «Tadani, awiro adəa andiro seddəm? Wu-a bawanəm-a hangalnde nga cijəna nia manjiye,» yeno. ⁴⁹ Isaye tayiro: «Awiro wua masew? Fado Bawaniyedən naptudə wuro wajipdəro nonuwwi wa?» yeno. ⁵⁰ Amma mananju adəa asujanni.

⁵¹ Daji Isa tayia jəgane kallo bəla Najarattero waldane mananja ngoji kərga. Yanju awo ani sammaa karwunjun royeno. ⁵² Adəgaima Isa wuraji ye, rashiduji ye, na Alaye-a ambe-an ardiya cuwandi ye kərga.

DABBARDA KIDA ISAYE

3

*Nawi Yahayaye Isaro jawal dabbarduwu
(Mat 3.1-12; Mar 1.1-8; Yah 1.19-28)*

¹ Nodo Kaisar* Tiberiyasse saa kənməwu wuria Buntus Bilatus gomna cidi Yahudiyaye, Hirudus ye mai Galileye, awanjugəna Filibus ye mai cidi Ituriyaye-a Tarakunitisse-aye, Lisaniyas ye mai Abileneye, ² koro Annas-a Kaifasa ye wurawa rimannaye. Jaman adən mana Alaye karaan Nawi Yahaya tada Jakariyayero jəpkeyeno. ³ Daji Yahaya cidi bərəm Jordaniye sammaa jəgane jamaro kawuri cədde kasala tuwaye biwuwa gawurduye wormaji kərga. ⁴ Adəgaima awo Nawi Ishaya curo kitawunjuyen ruwujənadə wakkayeno. Tiye:

«Karaan kam laa kowo sapce:
“Kəmandero jawal dabbargənowo,
koduramnju cəkko dewo!

⁵ Ngorso rəpkadaro walja,
kəri-a kau-aso ye sanaadaro walja.
Jawal kəriyadaso cəkko walja,
batti ye tassa.

⁶ Ngainin adamgəna samma njəkkawo Alayedəa carui,”
cəne wormaji.» †

⁷ Jama kada na Yahayayero tayiro kasala tuwaye cəddoro isai duwon, Yahayaye tayiro: «Nayi kaduwu fusiyyeso! Wundu nayia ajawu isidəro kasoworo galanja? ⁸ Awo tuwa jireye fəlejijisoa dewo! Bare karwundon: “Andi kaduwu Nawi Ibrahimbe,” wulluwwi. Nayiro wulnjagakki, Alaye kənduwonju dongur kauye anilan Nawi Ibrahimbo kaduwu alaktuwuye mbeji. ⁹ Akko kərmamaro bewodə

* 3:1 3.1 Kaisar - Gomna kura Rombe. † 3:6 3.4-6 Ish 40.3-5

fərdu kəskayen gənaada. Kəska fi duwon tada ngəla cakkiwawodəa caljane kannuro fijagai,» yeno.

¹⁰ Daji jama captanadəye tiro: «Awi gəle diye?» cane tia keworo. ¹¹ Yahayaye tayiro: «Kam nanjun gəmajə yindiadə kam cədanniro fal co, koro kam nanjun kəmboadə ye ngai cədo!» yeno. ¹² Akki mowomaso ye tayiro kasala tuwaye cəddoro nanjuro isane tiro: «Sayinna, awi gəle diye?» cane tia keworo. ¹³ Tayiro: «Bare awo wowom wulnjaanadəa kojənarə mowuwwi!» yeno. ¹⁴ Koro sojiya ye tiro: «Andi nda, awi gəle diye?» cane tia keworənniya, tayiro: «Bare dunon bi jirenambun wuri kambe mowuwwi, amma kəla biyandoyen danowo!» yeno.

¹⁵ Jamadə təmanjaa karwunjan Yahayama wa Almasiwudə woro cawori duwon, ¹⁶ Yahayaye tayi sammaro: «Wu ingilan nayiro kasala ngeddəkko, amma kam laa wua kənduwon kosəna je sunonjuyə wuiduma tikkəni isi. Tidə Ruhu Alayə-a kannu-alan nayiro kasala njaddi. ¹⁷ Akko mukkonjun kəmo laladuramba na wasturamnjuyero isə algama-a kalari-a firji. Algamanjudəa culore bəralan gənaji, amma kalariđəa kannu təmmaro nuiwawolan warji,» yeno. ¹⁸ Adəgaima mana kadan Yahaya jamadəa galajə tayiro kawuri kəji Alayədəa wulyeyeno.

¹⁹ Calan Yahaya Mai Hirudusso kamu yanjugənaye Ya Hirudiyaa kamuro cəmowona-a awo diwi kada cədənədə-a nangaro jəkkadəna. ²⁰ Daji Mai Hirudus biwunjuro biwu gade cərgane Yahayaa kosoro kekko.

Ruhu Alayə Isaro jəptuwu
(Mat 3.13-17; Mar 1.9-11)

²¹ Jaman Nawi Yahaya jama sammaro kasala tuwaye cəddidən, Isa yero kasala kiddo. Daji Isa moduwa cədi duwon, same farakko fərəmde ²² Ruhu Alayə alama bullam gai tiro jəpciye samelan kowo nukce: «Nima Tadani wo, njəraakkəna. Niramnin jauro karwuni kəjijəna!» yeno.

Kaariya Isayə
(Mat 1.1-17)

²³ Isa kərwunju fiakku gai duwon, kidanju badiyeno. Jamadə tia tada Isuwuyero ngoyera. Isuwudə tada Eliye, ²⁴ Eli ye tada Mattayə, Matta ye tada Lewiye, Lewi ye tada Malkiye, Malki ye tada Jannayə, Janna ye tada Isuwuyə, ²⁵ Isuwu ye tada Mattatiyayə, Mattatiya ye tada Amosse, Amos ye tada Nahumbe, Nahum ye tada Esliye, Esli ye tada Naggaiye, ²⁶ Naggai ye tada Maatte, Maat ye tada Mattatiyayə, Mattatiya ye tada Semeyinne, Semeyin ye tada Yosakke, Yosak ye tada Yodayə, ²⁷ Yoda ye tada

Yohanaye, Yohana ye tada Resaye, Resa ye tada Jorobabelle, Jorobabel ye tada Sheyaltiyelle, Sheyaltiyel ye tada Neriye, ²⁸ Neri ye tada Malkiye, Malki ye tada Addiye, Addi ye tada Kosambe, Kosam ye tada Almadamaye, Almadama ye tada Yeriye, ²⁹ Yeri ye tada Yushawuye, Yushawu ye tada Aliyejerre, Aliyejer ye tada Yerimaye, Yerima ye tada Mattaye, Matta ye tada Lewiye, ³⁰ Lewi ye tada Simiyonne, Simiyon ye tada Yahudaye, Yahuda ye tada Isuwuye, Isuwu ye tada Jonamiye, Jonami ye tada Aliyakimbe, ³¹ Aliyakim ye tada Malayaye, Malaya ye tada Mannaye, Manna ye tada Mattataye, Mattata ye tada Natanne, Natan ye tada Mai Daudaye, ³² Mai Dauda ye tada Yisaiye, Yisai ye tada Abidaye, Abida ye tada Bowosse, Bowos ye tada Salmonne, Salmon ye tada Nashonne, ³³ Nashon ye tada Aminadabbe, Aminadab ye tada Adaminne, Adamin ye tada Arambe, Aram ye tada Hesronne, Hesron ye tada Feresse, Feres ye tada Yahudaye, ³⁴ Yahuda ye tada Yakubaye, Yakuba ye tada Isakuye, Isaku ye tada Nawi Ibrahimbe, Nawi Ibrahim ye tada Tarahuye, Tarahu ye tada Nahorre, ³⁵ Nahor ye tada Serukke, Seruk ye tada Rewuye, Rewu ye tada Felekke, Felek ye tada Abiruye, Abiru ye tada Shelaye, ³⁶ Shela ye tada Kenanne, Kenan ye tada Arfajadde, Arfajad ye tada Samuye, Samu ye tada Nawi Nuhuye, Nawi Nuhu ye tada Lamekke, ³⁷ Lamek ye tada Matusalembe, Matusalem ye tada Idərisaye, Idərisa ye tada Jaredde, Jared ye tada Mahalallele, Mahalalel ye tada Kenanne, ³⁸ Kenan ye tada Yenosse, Yenos ye tada Shituye, Shitu ye tada Nawi Adambe, Nawi Adam ye Alaye.

4

Yiwulisse Isaa jaraptu

(Mat 4.1-11; Mar 1.12-13)

¹ Ruhu Alaye Isalan dəgana duwon, Isa bərəm Jordaniye kolje Ruhu Alaye tia simojiye karaa dəfiro culuwe ² kawu fidewuro Yiwulis tia jarapci kərga. Yim anin Isa awima juwunni, ngawo adəyen kəna tia kida. ³ Daji Yiwulisse tiro: «Ni Tada Alayea, dongur kauye adəro wulgəne kəmboro waljo!» yeno. ⁴ Isaye: «A'a, kitawulan ruwuwada: "Kam kəmbo baslan gəni dəgai,»† yeno.

⁵ Koro Yiwulis tia na tori laaro cade samdən tiro larduwa duniaye sammaa fəleyeyenniya, tiro: ⁶ «Kənduwo-a daraja-a larduwa ani sammayedəa niro njikki. Awo ania wuro sadəna, wu ye kam raakkənaro tayia yikki. ⁷ Wuro sujada səddəmia, ani samma kaanəmbo waljai,» yeno. ⁸ Isaye:

† 4:4 4.4 SK 8.3

«A'a, kitawulan ruuwada: "Ala Kəmandero sujada yidde, ti tilonjuro ambətkəgəne!"»† yeno.

9 Koro yaye Yiwulis tia Jerujalemba cade loiloiram Fado Alayen gənayenniya, tiro: «Ni Tada Alayea, na adən səktəne cidiro yukkure! 10 Awoa kitawulan ruuwada: "Ala malaiyawanjuro wada ce nia njəriwi," 11 koro: "Nia mukkonjan kamnjagai bare sinəm kauro gəmdəgənni,"»† yeno. 12 Isaye tiro kalakciye: «A'a, kitawu ye wuljəna: "Bare Ala Kəmandea rijamməmmi!"»† yeno. 13 Tia jarapce kerənniya, Yiwulis tia har sa gade laaro kolyeno.

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

Isaye kidanju badidu

(Mat 4.12-17; Mar 1.14-15)

14 Daji Isa kənduwo Ruhu Alayea cidi Galileyero wallada. Lawarnju ye lardu sammaro tatargaada. 15 Dandal dandallo leje jamaa alamgenniya, wunduso tia jajakkeno.

Am bəla Najaratte Isaa wadu

(Mat 13.53-58; Mar 6.1-6)

16 Ngai duwon Isa Najarat bəla wurajənədəro kadio. Kəla adanjuyen yim tustuyea dandallo ngaye jamadəro kəra njəddoro cije dayeno. 17 Tiro kitawu Nawi Ishayaye cade kayenniya, na adə ruuwadadəa kiwando. Tiye:

18 «Ruhu Kəmandeye wulan kərga, tima kawuri kəji talaawaro wulgəkkoro wua galasəna nangaro.

Am cadane karearo waljanaro

nankam kəlaye cawandi,

kambuwa yero sim cawandi wulduwuro

wua sinodo.

Koro am curo jəktuyen dasaanaye asərnja jakturo

wua sinodo.

19 Ngaima "Sa ser Kəmandeye fandoye cədəna!"

jamaro wulgəkke wormaduro kadikko,»† yeno.

20 Daji kitawudəa jakce kistuwwamadəro kalakciye napkeno.* Am samma dandaldən tiro sim fijaana duwon, 21 tayiro: «Kuma awo kitawulan ruuwada səmondon fanuwwa adə wakkajəna,» yeno. 22 Tayi samma kəla mana serra cinjun culuwuna adəyen ajapcane tia jajakcane amanjaro: «A! Kam attə tada Isuwuyedəma, gəna?» cani. 23 Daji Isaye tayiro: «Fagatto karau adəa sədduwe: "Karwunma,

† 4:8 4.8 SK 6.13 † 4:11 4.10-11 Jaw 91.11-12 † 4:12 4.12 SK 6.16 † 4:19

4.18-19 Ish 61.1-2

* 4:20 4.20 napkeno - Sayinna napcəna duwon, jamadəa

alamdu badiji.

kəlanəm isangaane!” Koro wuro: “Awo ajabba ajabba bəрни Kafarnaamben dimma faniyenadəa bəlande yen de, ruiye!” nuwi. ²⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, nawi fimaa bəla wurajənalān kasaccanni.

²⁵ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kuren jaman Nawi Iliyayen lardu Israyilayen kamuwa kwa faccaanaa kada mbeji, koro kərwu yakku redaaro ingi duro waje lardu sammaro kəna kura kərgawo. ²⁶ Adə yaye kamu kwa faccəgənaa laa bəla Sarepta lardu Sidonnedəro† gənia, Ala Nawi Iliyaa na wundunjamayero cunodənni. ²⁷ Koro jaman Nawi Iliyasayen lardu Israyilayen am barasua kada mbeji. Adə yaye Naaman kam lardu Siriyayea‡ gənia, Nawi Iliyasa wundunjamaa isangajəgənni,» yeno. ²⁸ Adəa fangeranniya, am dandalnin dasaana samma tiro fum gərgayeyera. ²⁹ Cijane tia cadane ngawo bəlayero cattuluwe ci kau kura bəlanja kəladən garjanadəyero kesado. Nadən tia cidiyaro gəptuwu majai duwon, ³⁰ Isa dawunjayen reje koje leyeno.

Isaye kam karuwaa isangaduwi
(Mar 1.21-28)

³¹ Daji Isa bəрни Kafarnaambe cidi Galileyero kadio. Yim tustuye kidənniya, dandallo ngaye jamaa alamdu badiyeno. ³² Jamadə alamdunjudəa ajapkera, kənduwoaro manaji nangaro. ³³ Curo dandaldəyen karuwama laa mbeji, kamdə burwu dunoaro cakke: ³⁴ «A! Isa kam Najaratte, awi lambonəm andiro? Andia siduwuro wa kadim? Nia asunjəkkəna, nima Tayir Alayedə wol!»§ yeno. ³⁵ Amma Isa sedandəro jəkkade mana dapciye: «Cinəm jange kamdəa kolle luwe!» yeno. Sedandə kamdəa dawunjan cidiro yapkeyenniya, tia lorujənnin kolje kiluwo. ³⁶ Tayi samma ajapcane amanjaro: «Attə mana jiri fi? Kənduwoaro sedansoro wada ciya, caluwi!» cani. ³⁷ Lawar Isaye cididə ngaro tatargaada.

Isaye am ngəwua isangaduwi
(Mat 8.14-17; Mar 1.29-39)

³⁸ Isa dandaldən kiluwunniya, fado Simannero leyeno. Ya kəsai Simannedə dondi, kange tia jauro cədana. Daji Isaro lawarnju wulyeyeranniya, ³⁹ ise tiro ngujiye kangedəro kikkado. Kangedə tia kolje, ya kəsai ye sadəman cije tayia sosayeno.

⁴⁰ Kəngal kikkurunniya, amnja dondi kasuwa jiri jiria sammaa na Isayero kewudo. Wundunja yayero mukko gənajiyə isangayeyeno. ⁴¹ Sedanna ye am ngəwun caluwe

† 4:26 4.26 lardu Sidonne - Lardu yauidiyaye gəni, kərdiyaye. ‡ 4:27 4.27 lardu Siriyaye - Lardu kərdiyaye. § 4:34 4.34 Tayir Alayedə - Biwubawoma, am gade-a gade.

yiljaiaro: «A! Ni Tada Alaye!» cani. Amma Isa tayiro jëkkade manadu amarjægənni, ti Almasiwuro nojana nangaro.

⁴² Wajənanjua suwa ləp Isa cije culuwe na wunduma baworo leyeno. Am ngəwu tia madaro keluwo. Kewandənniya, bare tayia koljənniro tia roduro mayera. ⁴³ Amma Isaye tayiro: «Dole bəlawə gadero lekke kawuri kəji nodo bargaa Alayedəa wulgəkki. Adəma nangaro Ala wua sinodo,» yeno. ⁴⁴ Adəgaima cidi Yahudiyaye yen dandalnjan jamaro kawuri kəjidəa wulyeyeno.

5

Isaye fuwuranju burwoyeyə bowodu
(Mat 4.18-22; Mar 1.16-20)

¹ Yim laa Isa ci bərəm Genesaretten daada, am ngəwu ye mana Alaye fanduro gəgərəptagane tia kimiccagai ngai duwon, ² maara yindi ci ingidəyen tuwada kiro. Buni tawudə jəpcana, karenja buni taye tuldu cadi. ³ Daji Isa leje maara Simannedəro ngaye tiro: «Ci ingidəyen ganaro lene!» yeno. Ngai kidənniya, Isa ci maaradəyen napce koro yaye jamadəa alamdu badiyeno.

⁴ Mana cəde kerənniya, Simanno: «Maaradəa na kuruwuro yade, buni taramndo figənowo buni taiwo!» yeno. ⁵ Simanne tiro: «Maləm, bune farai ngənəptiye diyenason, awima taiyende! Amma wulsəgəmmadəro, buni taramdəa ingidəro figəkki,» yeno. ⁶ Fiyeyeranniya, buni kada kadami cadane, har buni taramnjadə kakamdu badiyeno. ⁷ Daji amanja maara toyedəa mukkon cəgəpcane isa tayia banajaaro bowoyera. Isane maara yindi sammaa bunin kek casəmbəre, har maara yindiso ləpturo mayera.

⁸ Siman tiro Biturus canidə adəa kirunniya, fuwu Isayen tungurumje: «Kəma, marne nani kolle! Wu biwuma, diyel!» yeno. ⁹ Awoa ti-a am rokkonjuyeyə-aso kəla buni ngəwu cadanadəyen ajapkera. ¹⁰ Koro sawawanju kidaye Yakuba-a Yahaya-a tadawa Jabadiye ye ajapkera. Daji Isaye Simanno: «Bare rinəmmi, kua adən fuwun kam tamaro walləmi!»* yeno. ¹¹ Maaranja ci ingiyero kewudənniya, awonja sammaa koljane tia geya.

Isaye kam barasua isangaduwwu
(Mat 8.1-4; Mar 1.40-45)

¹² Isa bəla laan duwon, kam laa tiyinju ngan barasua mbeji. Isaa kirunniya, fədəryero təmdə tia lowoje: «Kəma, raammaa, rangəme wua isangasəgəme tayirro walləkki,»

* 5:10 5.10 kam tama - Kam duwon am gadea Isaa gawuro waljaro majidə.

yeno. ¹³ Isa mukko sajiye kamdæa leje: «Raakkæna, tayirro walle!» yeno. Sadæman barasudæ tia kolyeno. ¹⁴ Daji Isa tiro wada ce: «Bare wundumaro adæa wulgæmmi, amma lene fimandæro fæledægæne. Tayirro wallæmmadæ, sadaa Nawi Musa wuljænadæa de, jamaro shedaro waljo!» yeno. ¹⁵ Adæson lawar Isaye cayea kojænaro ndarasoro tatargaada. Am kada kadami tia kærændu-a kasuwanjan ngadu-aro nanjuro capkadara. ¹⁶ Amma Isa ngæwusoro karaa wunduma baworo leje moduwa cædi.

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwwu

(Mat 9.1-8; Mar 2.1-12)

¹⁷ Yim laa Isa fado laan jamaa alamdu cædi duwon, Farisawa-a malæmba Attauraye-a nadæn napkada ye mbeji. Tayidæ bælawa samma cidi Galileye-a Yahudiyaye-a bærni Jerujalembe-alan isana, koro na Isayen kænduwo Kæmandeye am dondi isangaduwwuye mbeji. ¹⁸ Daji am laa kam tiyi nunaa kæla bænaramben ngojane kadira. Kamdæa cawude fuwu Isayen gænajai cane mayerason, ¹⁹ jama captana nangaro rakcane nanjuro isaiwawodæ, daji sorodæro jawane kajane kamdæa kæla bænaramnjuyen dawu jamayen fuwu Isayero sayeyera. ²⁰ Isa kambærsenja kirunniya, kamdæro: «Kam, biwunæm gawurdæna,» yeno.

²¹ Daji malæmba Attauraye-a Farisawa-adæ karwunjan: «Wundu gæle kam Alaa gaskajæna attæ? Ala gænia, wunduma kambo biwu gawurjiyi bawo, mare?» cani. ²² Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Awiro karwundon ngai wulluwidæ? ²³ Ndaso gæle budu wo: “Biwunæm gawurdæna” wulduma ra “Cine lene!” wulduma? ²⁴ Nonowo, Tada Kambedæ† nanjun kænduwo biwu ambe dunialan gawurduye mbeji!» yeno. Daji kam tiyinju nunaadæro: «Niro wulnjægækki, cine bænarammæm ngone fannæmbo lene!» yeno. ²⁵ Sadæman kamdæ fuwu jamadæyen cije bænaramnju ngoje Alaa cungoriaro fannjuro leyeno. ²⁶ Tayi samma jauru ajapcane rijane Alaa congøræne: «Ku awo ajabba ajabba ruiyena!» yera.

Isaye Lewia bowodu

(Mat 9.9-13; Mar 2.13-17)

²⁷ Ngawo adæyen Isa culuwe akki mowoma laa cunju Lewi kidaramnjun napkadaa kiro. Isaye tiro: «Wua sægai!» yenniya, ²⁸ cije kare sammaa kolje tia giya.

²⁹ Daji Lewi fannjun Isaro masæna kura dabbaryeyeno. Akki mowomaso-a am gadeso-a kada ye Isa-a fuwurawanju-a rokko masæna dioro napkera. ³⁰ Farisawa-a malæmbanja

† 5:24 5.24 Tada Kambedæ - Isa kæla Tada Kambedæyen manajiya, kælanjuman manaji.

Attauraye-a adəa kerunniya, karwunja waje fuwurawan-
juro: «Awirowo akki mowomaso-a biwuma gadeso-a rokko
masəna diwidə?» yera. ³¹ Isaye tayiro: «Kam dondi
gənia, kam ngadə lowotor majiwawo. ³² Jiremasoa gəni,
biwumasoa bowokke tuwa cadoro kadikko,» yeno.

Kambiwu kəla asemben
(*Mat 9.14-17; Mar 2.18-22*)

³³ Am laaye Isaro: «Fuwurawa Nawi Yahayaye-a
Farisawaye-a ngəwusoro asem‡ cadai ye, moduwa cadi ye,
amma kaanəm jawui ye, casai ye,» yera. ³⁴ Isaye tayiro:
«Mai larusaye dawunjan duwon, ngaladiyaa yakkuwe asem
cadai wa? ³⁵ A'a, amma sa ise mai larusayedəa dawunjan
cattuluwiya, sa adən duwon asem cadai.»

³⁶ Koro walde tayiro misal adəa cədde: «Wunduma
kajəmu bərin karje guntu ngoje kajəmu dinaro cukkududi-
wawo. Ngai cədia, kajəmu bərin ye kardəna, guntu bərin
ye dinadəro candənni. ³⁷ Koro wunduma diben bərin ngoje
satki dinaro fijiwiwawo. Ngai cədia, diben bərində satkidəa
falje§ cidiro fidiyi, satki ye bannadi. ³⁸ A'a, amso diben
bərindəa satki bərinno fijagai. ³⁹ Koro wunduma diben dina
canadə bərindəa majiwawo, tiye: "Diben dinadə kəji," cəni
nangaro.»

6

Isa kəma yim tustuye
(*Mat 12.1-8; Mar 2.23-28*)

¹ Yim tustuyea laa Isa-a fuwurawanju-a kulo algamaye
rejane kojai duwon, fuwurawadə kəla algamaye ficcane
mukkonjan kəməssane ngəro badiyera. ² Farisawa laaye
tayiro: «Awi nangaro awo yim tustuyea kəndoro haramdəa
diwidə?» yera. ³ Isaye tayiro: «Sa Nawi Dauda-a amnju-
a kəna fanjanadən, awo cədənədəa kitawulan kəranuwwi
wa? ⁴ Curo Fado Alayero ngaye burodi sadaaye ngoje
jəgəre amnju yero ce gewo. Rimannaro gənia, am gadero
burodi sadaaye ngərodə haram!»† ⁵ Daji Isaye tayiro: «Tada
Kambədə kəma yim tustuye, diye!» yeno.

Isaye kam mukkonju canaa isangaduwu
(*Mat 12.9-14; Mar 3.1-6*)

⁶ Koro yim tustuyea laa Isa dandallo ngaye jamaa alamdu
badiyeno. Nadən kam laa mukkonju kəmboram canaa
mbeji. ⁷ Maləmba Attauraye-a Farisawa-a Isaro ayau
gənaduwu majai nangaro hangalnjayen tia ninijai, yim

‡ **5:33** 5.33 asem - Asem faral gəni, nafila. § **5:37** 5.37 diben bərində
satkidəa falje - Diben bərin mojomolje kuraro walji nangaro, satki dinadəa falji.

† **6:4** 6.4 1Sam 21.1-6

tustuyeaman kamdæa isangayeyenoaro. ⁸ Amma Isa awo karwunjaye asuje kam mukko canaadæro: «Cine dawunden dane!» yeno. Kamdæ cije dayenniya, ⁹ Isaye jamadæro: «Nayia njaworækki, yim tustuyea ser dio ra niadiwi dioma halal wo? Ro kambe njækkawo ra ro tuluwoma halal wo?» ¹⁰ Isa memejiaro tayi sammaa curui duwon, kamdæro: «Mukkonæm sane!» yeno. Sayenniya, mukkonju kælewa salairo walyeno. ¹¹ Malæmba Attauraye-a Farisawa-a jauru gærgajane sawardane awo Isaro njæddoye mayera.

Isaye kængayamba mewun yindindæa galadu

(Mat 10.1-4; Mar 3.13-19)

¹² Yim anin Isa leje kæla kauyero juwane bune farai moduwa kido. ¹³ Dunia wayenniya, fuwurawanjua bowoje curonjan mewun yindin kæreje tayia kængayambanjuro galayeno. ¹⁴ Tayima Siman kam tiro cu Biturus cakkænadæ, yanjugæna Andarawus, Yakuba, Yahaya, Filibus, Bartolomi, ¹⁵ Matiyu, Toma, Yakuba tada Alfawusse, Siman tiro kam lardunju rawoma canidæ, ¹⁶ Yahusa tada Yakubaye, Yahusa Iskariyot kam fuwun aman bomaro waljænadæ.

Jawawi Isaye faya laan

(Mat 4.23-25; Mar 3.7-12)

¹⁷ Isa kængayambanju-a rokko kaudælan jæpce faya laan na fuwurawanju kada captanalan dayeno. Koro jama gade jauru ngæwu bæрни Jerujalembe-a lardu Yahudiyaye sammaa bæрниya ci tekuye Tir so, Sidon so-alan ye ¹⁸ mananju kærandu-a kasuwanjan ngadu-aro nanjuro kadira. Am duwon karuwa tayia basarjaidæ ngayera. ¹⁹ Jama samma Isaa leduro mayera, dalilnjudæ kænduwo tiyinjun culuwe tayi sammaa isangajiyi nangaro.

Barga-a kuttu-a

(Mat 5.3-12)

²⁰ Daji Isa fuwurawanjua niniyenniya, tayiro:

«Bargando nayi talaawadæ,*
nodo bargaa Alayedæ nuwandodæro.

²¹ Bargando nayi kæрма kænandoadæ,
fuwun kulluwidæro.

Bargando nayi kæрма yiruwidæ,
fuwun kaasu diwidæro.

²² «Am Tada Kambedæ nangaro nayia wanjane dunjane raranjane diwindo wuljaiya, bargando! ²³ Sa adæn kæji

* **6:20** 6.20 nayi talaawadæ - Am duwon kælanjaa awimaro ngojænni Alaa mærsajanadæ.

fanowo, bikke ye farnowo, dalilnjudə samelan mukowando jauro ngəwu nangaro. Nonowo, adəgaiman amwurawanja kureyeso nawiyo keddō.

²⁴ «Kuttundo nayi gariwuwadə,
nuwando dunialan fanduwwadəro.

²⁵ Kuttundo nayi kərma kulluwwadə,
fuwun kəna fanuwidəro.

Kuttundo nayi kərma kaasu diwidə,
fuwun karwukutta nayia njadane yiruwidəro.

²⁶ «Am samma ngəlando wuljaiya, kuttundo! Nonowo, adəgaiman amwurawanja kureyeso nawiya kattuwuyero keddō.

Kəladonəm rawo
(Mat 5.43-48)

²⁷ «Amma nayi manani fanuwidəro wulnjagakki, kəladowandōa rawowo, waduwundoro ser yiddowo, ²⁸ am nayia baskunjanadəro barga dəpkənowo, koro am nayia basarnjanadə yero Alaa yukkorowo. ²⁹ Kam fərinəm mařin bakcia, feri faldə yea fəlegəne. Koro kam kalwunəm gari ngojia, bare gəmajedəa dapkəmmi. ³⁰ Wundu duwon njuworənadəro ye, koro kam karenəm ngojənadəro bare yukkorəmmi. ³¹ Jiri am nayiro njaddiya raawwadə gai, nayi ye tayiro yiddowo!

³² «Am nayia njaraanaa raawia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye am tayia caraanadəa caraana. ³³ Am nayiro ser njaddiro ser yidduwia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye ngai cadi. ³⁴ Am nayiro njakkarəmbiro kasu yiwia, awi mukowaye diw? Biwumaso ye tayiro kalkal kalakcaaro amanjaro kasu cadi. ³⁵ Amma nayidə, kəladowandōa rawowo, ser yiddowo, kasu yiwiya, bare awima fanduwiro təmanuwwi. Daji mukowando ngəwuro walje, nayi ye tadawa Mai Samemayero walluwi, dalilnjudə ti am kəladowa so, sernambuwi soye serma nangaro. ³⁶ Bawando kanjiməřimadə gai, nayi ye amba njunonowo!»

Bare wundumaro shara yidduwwi!
(Mat 7.1-6)

³⁷ «Bare wundumaro shara yidduwwi,† nayi yero shara njaddiwawo. Bare wundumaro ayau gənagəwwi, nayi yero ayau gənənjagaiwawo. Gawurnowo, nayi yea gawurnjai. ³⁸ Yowo, nayi yero njadi, jakka kek cəmbəřəna, har fidun

† 6:37 6.37 Bare wundumaro shara yidduwwi - Bare kəlandōa sharawu am gadeyero ngonuwwi.

fidi gairo nayiro njadi. Jiri ambo ngalgawidə gai, nayi yero ngalnjagai.»

³⁹ Daji Isa tayiro misal adəa ce: «Kambu kambu kamanjua jeji wa? Tayi yindi samma bəlaaro casukkuri, mare? ⁴⁰ Fuwura maləmnjua kojənni. Amma fuwura fi yaye ngəlaro alamgadaro waljiya, maləmnju gairo walji.

⁴¹ «Awiro kaləm sim kamanəmben rumi duwon, karjəm curo simməmben asunəmbawodə? ⁴² Akko ni simməmlan karjəmbadə, awiawin gəle kamanəmbə: “Sawani, kolle kaləm simməmbədə tuluwukke,” nəmi? Mənafək! Karjəm simməmbədə tuluwumiya duwon, daji ngəlaro rume kaləm sim kamanəmbədə tuluwumi.

Kəska-a tadanju-a

(Mat 7.15-20; 12.33-37)

⁴³ «Kəska ngəla tada diwi cakkiwawo, koro kəska diwi ye tada ngəla cakkiwawo. ⁴⁴ Kəska fi yaye tadanjuln asudi. Tarmu kolollan cadoriwawo, koro inab ye coccořilan njakcawawo. ⁴⁵ Kam ngələdə awo ngəla karwunjulan dəgana nangaro ngəla cədi, koro kam diwidə ye awo diwi karwunjulan dəgana nangaro diwi cədi. Adəgaima awo karwulan dəganadəmaa ci manaji.

Misal fado tandowu yindiye

(Mat 7.24-27)

⁴⁶ «Awiro wua Kəma, Kəmalan bowosuwi, amma awo wulləkkənədə diwwawodə? ⁴⁷ Wundu duwon naniro ise manani fanje jəganamadə, nayiro camunonju fəlenjagakki. ⁴⁸ Ti alama kam soro cədandi cəne leje kuruwuro laje fərdudəa kəla kauyen gənajənədə gai. Ingi bərəmbe ngəwuje fala tarje sorodəa babakkenniya, wurjənni, dalilnjudə sorodə ngəlaro tədandəna nangaro. ⁴⁹ Amma kam duwon manani fanjəna jəgannimədə, ti alama kam soro fərdu bawo cidilan cədandənədə gai. Ingi bərəmbe ngəwuje fala tarje sorodəa bakkenniyama, wurgada. Wurdu sorodəye jauru diwi,» yeno Isaye.

7

Isaye soji kura Rombeye kařea isangaduwwu

(Mat 8.5-13; Yah 4.43-54)

¹ Isa mananju samma jamaro cədde kerənniya, bəрни Kafarnaambero leyeno. ² Nadən soji kura Rombe laa kařeaju jaumaro cəraana dondi no cədi mbeji. ³ Soji kuradə lawar Isaye fangenniya, amwurawa yaudiyaye laaa nanjuro cunode tia lowoja iso kařeaju isangajuwo yeno. ⁴ Na Isayero kadiranniya, tia jauru lowojane: «Marne, adəa tiro yiddəmiya jussəna, ⁵ dalilnjudə jamande yaudidəa

cæraana, har dandal andiro settando,» yera. ⁶ Daji Isa tayi-a rokko leyera. Isa fadodæa karængenniya, soji kuradæ sawawanju laaa na Isayero cunode tiro: «Soji kuraye yeno: “Kæma, bare suwoldæmmi, nia fannin sawo tikkæni. ⁷ Nanæmbo kændema ye tikkæni. Biya wada ye, kæreani ngaji. ⁸ Wudæ cidiya kænduwo amben kærgakko, færduni yen sojiya takkæna. Falnjaro: ‘Lene!’ nækkiya, leji. Fal laaro: ‘Are!’ nækkiya, isi. Koro kæreaniro: ‘Adæa de!’ nækkiya, cædi.”» ⁹ Isa adæa fangenniya, ajapce suworde jama tia jagaidæro: «Nayiro wulnjagakki, curo jama Israyilawuyeman kambærese kura adæ gai fandækkæni!» ¹⁰ Daji am soji kura cunodænadæ fadodæro walladaranniya, kæreadæa kælewanju salai nayeyera.

Isaye tada kamu kwa faccægænaayea roaro kalaktu

¹¹ Ngawo adæyen tussænni Isa bæla laa Nayin canidæro leyeno. Fuwurawanju-a am ngæwu-a ye tia casadduwe leyera. ¹² Ngaworam bælayedæa karænjana duwon, kam laa nuna ngojana kaurilaro casadi. Yanjudæ tada gade cædanni, kwanju ye faccægæna, koro jama kada bæladæye yadæa casadduwi. ¹³ Kæmadæ tia kirunniya, njunoje tiro: «Bare yiræmmi!» yeno. ¹⁴ Balangardæa karænje leje am tia ngojanadæ gæm dayera. Isaye: «Jairo, niro wulnjægækki, cine!» yenniya, ¹⁵ kam nunadæ cije napce mana badiyeno. Daji Isa tia yanjuro kalakkeyeno. ¹⁶ Am samma rijane Alaa congoræne: «Fagat, nawi kura curonden culuwuna, Ala jamanjua banaduwo isæna!» yera. ¹⁷ Lawar Isaye adæ cidi Yahudiyaye-a larduwa tia dirijane kæljana-a sammaro tatargaada.

*Isa-a Nawi Yahaya Kasalama-a
(Mat 11.1-19)*

¹⁸ Fuwurawa Nawi Yahayaye awo ani sammaa tiro wulyeyera. Daji Yahaya curonjan yindi bowoje ¹⁹ na Kæma Isayero koro adæa njæddoro kinodo: «Nima wa fuwun isimadæ wo* ra gade gureniye?» ²⁰ Na Isayero kadiranniya, tiro: «Yahaya Kasalama andia nanæmbo koro adæa njæddoro sanodo: “Nima wa fuwun isimadæ wo ra gade gureniye?”» cane tia keworo. ²¹ Sa adæn Isa am kændondia-a kasuwaa-a karuwaa-a kada isangajiyi, koro kambuwa ngæwua simbaro cædi. ²² Daji Isaye fuwurawa Yahayayero: «Waldænowo, awo ruwua-a fanuwua-aa Yahayaro wulgænowo: Kambuwa sim cawandi, ngurdiyiyi ye sinjan lejai, am barasua ngajane tayirro waljai, muwaso ye fanjai, am sanuna roaro waljai, koro talaawa ye kawuri

* 7:19 7.19 nima wa fuwun isimadæ wo - Almasiwu Alaye.

kəjidəa fanjai. ²³ Barganju kam wu nangaro taljiwawodə!» yeno.

²⁴ Fuwurawa Yahayayedə sapkadaranniya, Isa kəla Yahayayen jamadəro mana njəddo badiyeno. Tiye: «Awi curo karaayen kuroro leyew? Ngəlei laa kanji kanjiro karuwaye cakke moji cədi wa? ²⁵ A'a. Awi gəle kuroro leyew? Kam kajəmu shawa cakkənaa wa? A'a, am kajəmu shawa casakke curo larasuyen dasaanadə mairilan kasarga. ²⁶ To, awi gəle kuroro leyew? Nawia wa? Aaa, nayiro wulnjagakki, nawimaa kojəna. ²⁷ Tima kam duwon kəlanjun kitawulan adə ruwuwadadə: "Nin fuwunno kəngayammi nodəkke niro jawalnəm cassai."† ²⁸ Nayiro wulnjagakki, curo kam kamulan tambəna sammayen wunduma Yahayaa kojəna bawo. Amma curo nodo bargaa Alayen təngəridə tia kojəna.» ²⁹ (Jama samma akki mowomason kundenno caman kawuri Yahayaye fanjanadə, Alaa jiremaro asujane kasaccane tayiro kasala tuwaye kiddo. ³⁰ Amma Farisawa-a maləmba Attauraye-a awo Ala tayiro niajəgənadəa wajane kasala tuwaye Yahayayedəa kasaccanni.)

³¹ «Wundusoro am jaman adəyedəa rattalgəkki? Awi gəle tayi-a camun wo? ³² Tayi alama yalla ci kasuwuyen napkada kowo sapcane amanjaro: "Algaita nayiro funjagaiyena duwon, bikke randuwwi. Koro so lagaranne diyena duwon, yiruwwi," cani gai. ³³ To, Yahaya Kasalama ise burodi ye juwunni, diben ye canni, "Ti karuwama!" yew. ³⁴ Koro Tada Kambədə ise juwui, cai, "Akko kəmboma, kənjama, sawa akki mowomaso-a biwumaso-aye!" yew. ³⁵ Amma nanrashidudə kəndonju ngan asudi.»

Isaye kamuro biwunju gawurduwu

³⁶ Farisa laa Isaa masəna dioro doyenniya, Isa fannjuro ngaye masənarə napkeno. ³⁷ Bəladən kamu biwuma laa mbeji. Isa fado Farisadəyən masəna cədiro fangenniya, səndal curonjun kawudi tamannaa ngoje ise ³⁸ ngawo Isayen daje ciriaro si Isayero simalo kokoljiye kanduri kəlanjuyen cinje ka cinjuye gənajiye kawudidəa fiyiye samgeyeno. ³⁹ Adəa kirunniya, Farisa Isaa dojənadə karwunjun: «Ca kam adə nawia, kamu tia lejidə biwumaro noji,» yeno. ⁴⁰ Isaye tiro kalakciye: «Siman, awo laa niro wulnjəgəkkiya, raakkəna,» yenniya, tiye: «Sayinna, wulle!» yeno. ⁴¹ Isaye: «Am yindi kam laayen wuri tagariyera. Faldə kasuro dinariyus† yer uwu ngoyeno, faldə ye dinariyus fiwu ngoyeno. ⁴² Cawande carəmbənnidə, kamdə kasudəa tayi yindi sammaro wayeyeno. Wundunja

† 7:27 7.27 Mal 3.1 † 7:41 7.41 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

gæle tia jaumaro cərayi?» cəne tia kiworo. ⁴³ Simanne: «Təmanidən kam tiro ngəwu wajəgənadəma,» yenniya, Isaye: «Jire wulləm,» yeno. ⁴⁴ Daji Isa kanji kamudəyero suworde Simanno: «Kamu adəa rumma, gəna? Fannəmbo ngaakkənadən, ingi si tuldaye sukkudəmmi, amma kamu adə simalonju siniro kokoljiye kanduri kəlanjuyelan cin-geno. ⁴⁵ Feriniro ka cinəmbe gənaame kaptuwu darajaa ye səddəmmi, amma ngaakkənaman, ti wuro sinilan lewa darajaye njəddo koljənni. ⁴⁶ Ni kəlaniro kəndawu jaitunnema figəmmi, amma ti siniro kawudi tamanna fiyiye samgeyeno. ⁴⁷ Adə nangaro niro wulnjəgəkki, biwunju ngəwu gawurdənarə kərawo kura wuro fəlesəgəna, amma kam biwu ganaa gawurdənadə kərawo ganama fəlejiyi.» ⁴⁸ Daji Isaye kamudəro: «Biwunəm gawurdəna,» yeno. ⁴⁹ Am masəna dioro ti-a kallo napcanadəye amanjaro: «Wundu kam biwu gawurduma attə?» yera. ⁵⁰ Daji Isaye kamudəro: «Kambərsənəm nangaro njəkkawo fəndəmma, kəlewan lene!» yeno.

8

Kamuwa laa njadduwowu Isaye

¹ Ngawo adəyen tussənni Isa bəla kuran ganansoa jəgane jamaro kawuri kəji nodo bargaa Alaye wulyeyeno. Fuwurawanju mewun yindində-a ² kamuwa laa karuwa so, kasuwa son isangajəgəna-a tia kesadduwo. Kamuwadə tayima Meram kamu tilan sedan tulur caluwuna tia Magdalan bowojai-a ³ Yanna kamu Ba Kuja cuwuramma Mai Hirudusse-a Susanna-a kamu gade ngəwu-a. Koro kamuwa laa gade ngəwu kəndanjalan Isa-a fuwurawanju-aa banajagai kasarga.

Misal kasuni jəjərdumaye (*Mat 13.1-9; Mar 4.1-9*)

⁴ Am kada kadami bəla bəlan isai duwon, jama ngəwu na Isayen capkadaranniya, tayiro misal adəa wulyeyeno. ⁵ Tiye: «Kam laa kuloro algama jəjərduro kiluwo. Jəjərji ngai duwon, kasuni laa jawalnin fiyada. Daji am koduwu guguwaccane ngudowa isane cotto gewo. ⁶ Kasuni laa ye na kau kauan fiyada. Riyenniya, noso nambu nangaro rimje ngamgeno. ⁷ Kasuni laa ye na ngiwian fiyada. Ngiwidə ti-a kallo řije algamadəa kimitkeyeno. ⁸ Amma kasuni laadə ye na katti ngəlaan fiyadanniya, řije tada mia mia kekko,» yeno. Isa adəa wulyenniya, kowo sapce: «Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

*Dalil Isaye ambo misalnin manaduwaye**(Mat 13.10-17; Mar 4.10-12)*

⁹ Fuwurawanju maana misal adəyedəa keworənniya,
¹⁰ Isaye: «Nayiro asər nodo bargaa Alaye noduro amardəgəna, amma am gadesodəro misalnin wuldiyi. Ngaima: “Caruima, asujaiwawo. Fanjaima, cariwawo.”†

*Maana misal kasuni jəjərdumaye**(Mat 13.18-23; Mar 4.13-20)*

¹¹ «Akko maana misaldəye: Kasunidə mana Alaye.
¹² Kasuni kəla jawallen fidanasodə, tayima am manadəa fanjana duwon, bare kasaccane njəkkawo cawandənniro, Yiwulis ise manadəa karwunjan cuttuluwidə wo. ¹³ Kasuni na kauan fidanasodə, tayima am manadəa fanjaiya, karwu kəjiaro camoyidə wo. Amma tayilan fərdu bawo nangaro, kawu ganaro kasaccai yaye, kəla manadəyen kuttu casaiya, wajane koljai. ¹⁴ Kasuni na ngiwian fidanasodə, tayima am manadəa fanjana duwon, karwungai dio so, arsiyi mangardu so, duniaaram so karwunjaro ngasaane kun bərin manadəa kəpcane tayiro faidajiyiwawodə wo. ¹⁵ Amma kasuni na katti ngəlaan fidanasodə, tayima am manadəa fanjane ngojane karwunja ngəlan rojana tayiro faidajiyi, kanadin nema laa casakkidə wo.

*Misal fatəlaye**(Mar 4.21-25)*

¹⁶ «Wunduma fatəla wasse kəmon təmjiwawo bi cidiya dəgəllen gənajiwawo. Kam fatəla wassiya, am ngasayidə nurdəa caroro tia kəla gənaduramnjuyen gənaji. ¹⁷ Awima gəraada federo culuwawodə bawo, koro awima asərre isanodiwawodə ye bawo. ¹⁸ Adə nangaro jiri manani fanuwiro hangal gənanowo! Kam nanjun awoamadə,* tiro casargai, amma kam nanjun bawomadə,† awo cədana təmajənadəmaa tilan camoyi,» yeno.

*Isaye yanju-a yanjugənaso-a**(Mat 12.46-50; Mar 3.31-35)*

¹⁹ Daji Isaye yanju-a yanjugənaso-a nanjuro kadira, amma jama ngəwu nangaro rakcane tia gərejanni. ²⁰ Am laaye tiro: «Yanəm-a yanəmgənaso-a deyan daada nia manjai,» yeranniya, ²¹ Isaye tayiro: «Nonowo, yani-a yanigənaso-adə,‡ tayima am mana Alaye fanjane jagaidə wo!» yeno.

† **8:10** 8.10 Ish 6.9 * **8:18** 8.18 kam nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənarə asuji. † **8:18** 8.18 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi.

‡ **8:21** 8.21 yani-a yanigənaso-a - Na Alayen nankəramidə buye gani, Ala-a Almasiwunju-aa kasattuye.

Kənduwo Isaye kəla karuwa-a cambaldu ingiye-ayen
(*Mat 8.23-27; Mar 4.35-41*)

²² Yim laa Isa fuwuranju-a rokko curo maarayero ngasaane tayiro: «Leniyo bərəmdəa falliyo ci ingiye todəro koniyo!» cəne ledu badiyera. ²³ Lejai duwon, kənəm Isaa ngoyeno. Daji karuwa dunoa cije ingi maaradəa ləptu maje, har masiwa tayia fando karəngeno. ²⁴ Fuwurawadə isane tia kənəmnin kesangəranniya, tiro: «Maləm, maləm, nuiye!» yera. Isa cije karuwadə-a cambaldu ingiyedə-aro kikkadənniya, dajane dunia gəmbo walyeno. ²⁵ Daji Isaye tayiro: «Nda kambərsendodə?» yeno. Fuwuranjudə rijane ajapcane amanjaro: «A! Wundu gəle kam attə? Karuwa-a ingi-amaro wada ciya, jagai!» yera.

Kənduwo Isaye kəla sedannayen
(*Mat 8.28-34; Mar 5.1-20*)

²⁶ Daji Isa-a fuwuranju-a bərəmdəa faljane kojane cidi Gərasawuye fuwu cidi Galileyero kadira. ²⁷ Isa maaradəlan jəpkenniyama, karuwama laa bəladən ise tia kapkeyeno. Tussəna kamdə kajəmu ye lujənni, fado yen napcənni, kaurilalan kərga.

²⁸ Kamdə Isaa kirunniya, burwu cakke fuwunjun tun-gurumje nguje dunonjuro yilje: «Awi lambonəm wuro, Isa Tada Ala Mai Samemayedə? Lowonjəkkəna, bare wuro ajawu gənasəgəmmi!» yeno. ²⁹ Adəa wuldunjudə, Isa burwoje sedandəro wada ce kamdəa koljo culuwo cəna nangaro. Calan ngəwuro sedandə kamdəa cədana. Mukkonju-a sinju-a sargasolan tasakkerəna yaye, tayia tən kakamje sedandə tia karaaro cuttulwi. ³⁰ Daji Isaye tiro: «Wundu cunəm?» cəne kiworənniya, tiye: «Kəwu Sojiyaye,» § yeno, sedan kada tiro ngasaana nangaro. ³¹ Bare tayia na ajawuyədəro dujəgənniro sedannadə Isaa lowoyera. ³² Nadən alade kada kəla kau kuruwuyen newo cadi ye mbeji. Koro sedannadə Isaa lowojane tayia koljo curo aladeyadəyero ngasaworo. Tayiro amarjiye ³³ kamdən caluwe curo aladeyadəyero kasargawo. Daji aladeyadə ngərəmjane kaulan jəpcane bərəmdəro fidagane ingiye ngoje kasuno.

³⁴ Səniya aladeyadə awo wakkajənədə kerunniya, cagase lejane bəladə-a karaanju-alan lawardəa ambo wulyeyera. ³⁵ Daji amdə ye awo wakkajənədə kuroro keluwo. Na Isayero isane kam duwon tilan sedanna caluwunadə kajəmunju ye lujəna, hangalnju ye kalkaljəna fuwu Isayen napkada nayeyeranniya, riya. ³⁶ Am lamar adəa

carunadə jiri karuwamadə nanlewa cuwandənadəa tayiro wulyeyera. ³⁷ Karwunja jaurō kamdəna nangaro, am cidi Gərasawuye samma Isa cidinja koljoro tia lowoyera. Daji ci bərambe todəro walduro Isa maaradəro kərgawo. ³⁸ Kam tilan sedanna caluwunadə ye Isaa lowoje kasacco rokko leja yeno. Amma Isa tia salamje: ³⁹ «Waldəne fannəmbo, ser kura Ala niro njəddənadəa tayiro satkəgəne!» yeno. Daji kamdə leje bəlanja sammalan ser kura Isa tiro cəddənadəa ambo wulyeyeno.

Kənduwo Isaye kəla kəndondi-a karmo-ayen
(*Mat 9.18-26; Mar 5.21-43*)

⁴⁰ Isa cidi Galileyero walladanniya, jamadə cijane mukko yindin tia kemowo, tayi samma tia gurejai nangaro. ⁴¹ Daji kura dandalle laa cunju Jairus na Isayero ise fuwunjun tungurumje fannjuro isoro tia jaurō lowoyeno, ⁴² dalilnjudə feronju tok tilo kərwu mewun yindinna gai no cədi nangaro. Isa ledu cədi duwon, jamadə jaurō tiro kəkəldagane tia gəgərəpkeyera.

⁴³ Kamu laa ye nadən mbeji, kərwu mewun yindinno bu fidanju* dajənni. Koro kəndanju sammaa karwunmasoyen cuwatkəna yaye, wunduma tia rakce isangajəgənni. ⁴⁴ Daji kamudə ise ngawo Isayen susuje ci kalwunjuyedəa leyeno. Sadəman bu fidanju dayeno. ⁴⁵ Isaye: «Wundu wua lesə?» cəne kiworo. Wundu yaye ti gəni yenniya, Biturusse: «Maləm, jamadə nia dirinjane kəlnjana gəgərəmnjagaj, diye!» yeno. ⁴⁶ Amma Isaye: «Kam laa wua lesəna, kənduwo wulan culuwunaro asukkəna,» yeno. ⁴⁷ Kamudə rakce gəradiwaworo kirunniya, lolojiaro ise fuwunjun tungurumje tiro fuwu jama sammayen dalil tia lejəna-a jiri nanlewa sadəman cuwandəna-adəa wulyeyeno. ⁴⁸ Isaye tiro: «Feroni, kambərsenəm nangaro njəkkawo fandəmma! Kəlewan lene!» yeno.

⁴⁹ Isa manaji ngai duwon, kam laa fado Jairussen ise tiro: «Feronəm bawojəna, bare gadero maləmdəa suwolləmmi,» yeno. ⁵⁰ Amma Isa adəa fangenniya, tiro: «Bare rinəmmi, biya yasarai, ngaji,» yeno. ⁵¹ Fadodəro kadiranniya, Isaye Biturus-a Yahaya-a Yakuba-a ferodəye bawa-a ya-a ani gənia, bare wunduma ti-a rokko ngaanni yeno. ⁵² Sa adən am samma kəla ferodəyen karwukuttaro casiri. Daji Isaye tayiro: «Bare yiruwwi. Ferodə bawojənni, kənəm cədi,» yeno. ⁵³ Amma ferodə nuna nojanadəro, tia rujane tiro kaasu keddo. ⁵⁴ Daji ferodəa mukkoeyen cədanə kowo sapce: «Feroma, cine!» yeno. ⁵⁵ Ferodə ro cuwande

* **8:43** 8.43 bu fidanju - Salanambu.

sadəman ciyeno. Isaye awo kəmboye ferodəro cado yeno. ⁵⁶ Bawanju-a yanju-a jauru ajapkera. Amma Isa wada ce tayiro bare wundumaro awo wakkajənadəa wuljaganni yeno.

9

Isaye kəngayambanju mewun yindindəa nodo
(*Mat 10.5-15; Mar 6.7-13*)

¹ Daji Isa mewun yindindəa bowoje tayiro kənduwo sedan sammaa dudaye-a am kasuwaa isangaduwwuye-a ce ² tayiro leja kawuri kəji nodo bargaa Alaye jamaro wuljaa am dondi yea isangajaa yeno. ³ Tayiro: «Bəlawurodəro bare awima ngonuwwi: ka, bi ngərwu, bi kəmbo, bi wuri, bi gəmaje yindi. ⁴ Ndaran yaye fado ngawuwwadən nammowo, har kawu nadəa kolluwiro. ⁵ Amma ndaran yaye nayia njamowonna, bəlanja kolluwiya, katti sindoye kagangowo, tayiro shedaro waljo!»* yeno. ⁶ Adəgaima kəngayambanjudə saptane bəla bəlaro lejane kawuri kəji Alaye jamaro wulyeyera, koro ndarasolan am dondi isangayeyera.

Mai Hirudusse hangal cidu
(*Mat 14.1-12; Mar 6.14-29*)

⁷ Mai Hirudus awo wakkajəna sammaa fangenniya, hangalnju caa cijəna, dalilnjudə am laaye: «Yahaya Kasalama roaro walje cijo!» cani, ⁸ laaye: «Nawi Iliya ambo walde fəleduwo!» cani, laaye: «Nawiya kureye falnja roaro walje cijo!» cani. ⁹ Mai Hirudusse: «Wuma kəla Yahayayedəa kamməkko. Wundu gəle kam awo kada kəlanjun fakki attə?» yeno. Adəgaima Isaa kuroro maji.

Isaye am dəwu uwu ambadu
(*Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Yah 6.1-15*)

¹⁰ Kəngayambadə walladaranniya, awo cadəna sammaa Isaro wulyeyera. Daji tayi runjaa ngoje karaa bəla laa Bait-saida canidəyero leyera. ¹¹ Amma jama adəa asuyeranniya, tia geya. Isa jamadəa cə moye tayiro mana kəla nodo bargaa Alayen wuljiye amnja dondidəa isangayeyeno. ¹² Dunia ləmdu badiyenniya, tayi mewun yindində isane tiro: «Na dəgaiyenadə karaa. Jamadəa salamme, bəladəya-a bəlasoro leja bənaram-a kəmbo-a maja!» yera. ¹³ Amma Isaye tayiro: «Nayima awo kəmboye tayiro yowo!» yeno. Tayiye: «A! Burodi uwu-a buni yindi-a gənia, awima gade taiyende. Leniye kəmbo jama ani sammaro yikkiwiye wa?» yera. ¹⁴ Nadən kongwa alama dəwu uwu gai mbeji. Isaye

* **9:5** 9.5 katti sindoye kagangowo - Səmo kasta, maananjudə wowom Alayero tayia koljagai.

fuwurawanjuro: «Jamadæa yakkowo, kəwu fiwu fiwuyero napca,» yeno. ¹⁵ Adəgai cade am samma napkera. ¹⁶ Daji burodi uwudə-a buni yindidə-a ngoje kəla samero sapce Alaro ardiyenniya, burodidəa fəsakce fuwurawanjuro ce fuwu jamadəyen gənayera. ¹⁷ Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowodəa capkeranniya, jowo mewun yindin kesəmbəro.

Biturusse Isama Almasiwu Alayedə woro asudu
(Mat 16.13-20; Mar 8.27-30)

¹⁸ Yim laa Isa runju moduwa cədi, fuwurawanju ye rokkonjun duwon, tayiro: «Wunduro wua amsodə ngosera?» cəne tayia kiworo. ¹⁹ Tayiye: «Am laa nima Yahaya Kasalama wo cani, laa ye Nawi Iliya cani, laa ye nawiya kureye falnja roaro waljo cani,» yera. ²⁰ Daji Isa walde: «Nayidə, wunduro wua ngosew?» cəne tayia kiworənniya, Biturusse: «Nima Almasiwu Alayedə wo!» yeno. ²¹ Amma Isa səmonja kasse tayiro wada ce bare wundumaro adəa wuljaganni yeno.

Isaye kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 16.21-28; Mar 8.31-9.1)

²² Koro Isa walde tayiro: «Ala kadarjəna Tada Kambədə kuttu tai daje cane amwurawa-a wurawa rimannaye-a maləmba Attauraye-a tia wajane roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.

²³ Daji Isaye tayi sammaro: «Kam laa wua ga cəraanaa, mərədu kəlanjuye wajo wajisoro kəskanju karmoye† ngojo wua səga. ²⁴ Dalilnjudə wundu duwon ronju fiwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma kam duwon wu nangaro ronju cuwatkənamadə ronjudəa cəriwi. ²⁵ Kam dunia adə ngaa jəgande ronju asarjiya, nda riwanju? ²⁶ Wundu duwon kəla wu-a manani-ayen nangujənamadə, Tada Kambədə ye darajanju-a daraja Bawadəye-a malaiyawanjuye-aa isiya, tia nanguji. ²⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa na adən daada mbeji, kawu kawunja dajidəro, nodo bargaa Alaye carui,» yeno.

Isaye darajanjua fəledu
(Mat 17.1-13; Mar 9.2-13)

²⁸ Ngawo Isa awo ania wuljənayen kawu wusku gaia, moduwa dioro cije Biturus-a Yahaya-a Yakuba-a ngoje kəla kau kuruwu laayero gewa. ²⁹ Moduwa cədi duwon, alama fəkkanjuye falde kajəmunju ye bul fok tai daje yiyiljiro walyeno. ³⁰ Sadəman am yindi Isa-a jandejai mbeji, tayima

† 9:23 9.23 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

Nawi Musa-a Nawi Iliya-a. ³¹ Jauro nurra fæledagane kæla karmo Isaye Jerujalemnin wakkajiyen manajai. ³² Biturus-a amanju-aa kænəm dama bawo ngojæna duwon, fayeranniya, Isaye darajanjudæ-a am yindi nanjun daadadæ-aa kero. ³³ Sa am yindidæ nanjun saptaidæn, Biturusse Isaro: «Maləm, andi na adæn mbejidæ jauro ngæla. Kolle ngurwo yakku lammiyo: fal kaanəm, fal Nawi Musaye, fal ye Nawi Iliyaye,» yeno, amma awo wuljidæmaa nojønni. ³⁴ Manaji ngai duwon, fofou ise tayia jakkeno. Fofou tayia jakcænaro kerunniya, riyera. ³⁵ Daji curo fofoudæyen kowo nukce: «Adæma Tadani wo, tia kærenækkæna. Mananju fanowo!» yeno. ³⁶ Kowodæ næmgenniya, Isaa tilonju lon kero. Yim anin wundumaro awo carunadæa wuljaganni gæm napkera.

Isaye tada karuwaa isangaduwu

(Mat 17.14-21; Mar 9.14-29)

³⁷ Wajænanjua Isa-a fuwurawanju yakkudæ-a kaudæn jækerranniya, am kada kadami nanjuro isane tia kapkeyera. ³⁸ Daji curo jamadæyen kam laa kowo sapce: «Sayinna, nia lowonjækkæna, tademia njunone! Ti gænia, gade takkæni. ³⁹ Sedan tia cædaiya, sadæman burwu cakke cinju nga bilwua kar kar loloji. Tussænaro basarjænnia, tia koljiwawo. ⁴⁰ Sedandæa dujaro fuwurawanæmba lowoyekkæniya, tayiro katkero,» yeno. ⁴¹ Isaye tayiro: «Am jaman adæyeso kambærsenambuwu karwu yeskadaa, har sawi gairo dawundon dægakke nayia rannjakki?» yenniya, kamdæro: «Tadanəm kude!» yeno. ⁴² Tadadæ kænde cædi duwon, sedandæ tia babakce cure færdaktu badiyeno. Amma Isa sedandæro jækkade tadadæa isangajiye bawanjuro kalakkeyeno. ⁴³ Jama samma kænduwo Alayedæa jauro ajapkera.

Isaye walde kæla karmonju-a cidunju-ayen wuldu

(Mat 17.22-23; Mar 9.30-32)

Jamadæ awo Isa cædi ngæa ajapcana duwon, Isaye fuwurawanjuro: ⁴⁴ «Awo kærma wulnjagakkidæa ngælaro kælandon taiwo, Tada Kambedæa mukko ambero særæccagai,» yeno. ⁴⁵ Amma fuwurawadæ mana adæa asujanni, maananju tayiro gæraaada, koro kæla mana adæyen tia kororo riyera.

Wundunja kura wo?

(Mat 18.1-9; Mar 9.33-41)

⁴⁶ Daji kattenjan kambiwu kæla wundunja kura woyen ciyeno. ⁴⁷ Isa awo karwunjaye asuje tadaana laaa ngoje gærenjun isadajiye ⁴⁸ tayiro: «Wundu duwon cunilan‡ tada

‡ 9:48 9.48 cunilan - Isa nangaro.

adæa cəmowonamadə, wumaa səmowo. Koro wundu duwon wua səmowonamadə, ti wua sunodənamadəa cəmowo. Awoa kam curondon ganadə, tima kura wo,» yeno.

⁴⁹ Yahayaye Isaro: «Maləm, kam laa sedanso cunəmlan duji kiruiyendeya, andia saanni nangaro, tiro dapkeyeie!» yeno. ⁵⁰ Amma Isaye: «Bare tiro dapkəwwi, awoa kam lawalamando gənidə kaando,» yeno.

ISA KƏLA JAWAL JERUJALEMBEN

Am cidi Samariyaye Isaa saworo wadu

⁵¹ Isaye sanju samero saptaye karəngenniya, nia Jerujalembo leduye tai daje ngoyeno. ⁵² Kəngayamba tin fuwunno cunode tiro jəpturam dabbarduwo lejane bəla laa cidi Samariyayero kasargawo. ⁵³ Amma Jerujalembo leji nangaro, am bəladəye tia saworo wayera. ⁵⁴ Fuwurawanju Yakuba-a Yahaya-a adæa kerunniya, tiro: «Kəma, wada yiye samelan kannu jəpce tayia juwuiya, raamma wa?» cane tia keworo. ⁵⁵ Amma Isa suworde tayiro kikkado. ⁵⁶ Daji bəla gadero koyera.

Isaa ga kəske gəni

(Mat 8.18-22)

⁵⁷ Jawalnin lejai duwon, kam laaye Isaro: «Ndara lenəmi yaye nia njəgakki,» yeno. ⁵⁸ Isaye tiro: «Kəluwuso bəlaanja, ngudoso sameye ye fannjaa, amma Tada Kambədəye nanju tustuyema bawo,» yeno. ⁵⁹ Isaye kam laaro: «Wua səgai!» yenniya, kamdəye tiro: «Kəma, amarsəgəne lekke bawania sittərakkiya duwon,» yeno. ⁶⁰ Amma Isaye tiro: «Kolle am sanuna amanja sanunadəa sittərāja! Amma nidə, lene nodo bargaa Alayedəa ambo satkəgəne!» yeno. ⁶¹ Koro kam laaye Isaro: «Kəma, nia njəgakki, amma amarsəgəne lekke jamanja alakələwakkija duwon,» yeno. ⁶² Daji Isaye tiro: «Kam barero ngujəna duwon ngawo curuimadə, nodo bargaa Alayedən faidanju bawo,» yeno.

10

Isaye fuwurawanjuyə fitulur yindin nodo

¹ Ngawo adəyen Kəmadə curo fuwurawanjuyen am fitulur yindin gade kəreje tayia yindi yindiye cunode bəla so, bəladəya so, na leji sammaro tin fuwunno leyera. ² Tayiro: «Kaladə ngəwu, amma kidawudə gana. Adə nangaro kəma kalayedəa lowonowo, kidawu gade yea tiro

§ 9:53 9.53 am bəladəye tia saworo wayera - Am cidi Samariyaye yaudi, amma ngalongawuri. Yaudiya ye tayia wayera, tayi ye yaudiyadəa wayera.

kala njëddoro cunodo! ³ Lenowo, dimiya curo bulduwayero ngasaana gairo nayia njanodækki. ⁴ Bare wuri, bi ngärwu, bi suno gade ngonuwwi, koro bare këla jawallen danuwe wundumaa lewanuwwi. ⁵ Fado fi yayero ngawuwiya, burwon ambo: “Fado adä barga cuwando!” wulgänowo. ⁶ Kam nanlewaye nadän mbejia, bargandodä tilan dëgai. Amma bawoa, bargandodä nandoro waldi. ⁷ Fado adän jëmmowo nammowo, awo njadänadëa buiwo yaiwo, kidamaro ngänëwuramnju wajipcägëna nangaro. Bare fado adëa kolluwe fado fadoro lenuwwi. ⁸ Bëla fi yayero ngawuwe nayia njamoyiya, awo njadänadëa buiwo, ⁹ amnja dondi nadän isangagänowo, koro jamadëro: “Nodo bargaa Alaye nayia karënnjana!” wulgänowo. ¹⁰ Amma sa bëla laaro ngawuwe nayia mowo wajaiya, farsambo luwowo tayiro: ¹¹ “Katti bëlandoye sinderö tandägänadëmaa cinniye nayiro kolnjagaiye! Amma adëa nonowo, nodo bargaa Alaye karënjëna!” wulgänowo. ¹² Nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowom am bëla adäyedä am bërni Sodombea* nanjaunin koji.

Isaye am ansiya Alayea wusadu
(Mat 11.20-24)

¹³ «Kuttundo am bërni Korajinne! Kuttundo am bërni Baitsaidaye! Ca awo ajabba ajabba nandon tädënasodä bërni Tirre-a Sidonne-alan† tädënaa, tën kuren amnja tuwa cade ajaja-a buwu-alan‡ napcana. ¹⁴ Amma kiyama wakkajiya, wowomndo am bërni Tirre-a Sidonne-ayedëa§ nanjaunin koji. ¹⁵ Nayi ye am bërni Kafarnaambe, samero wa samnjai tëmäyew? A'a, kannuro kolnjagai.

¹⁶ «Kam manando ngojënamadë mananimaa ngojo. Kam nayia wanjanamadë wumaa waso. Koro kam wua wasënamadë ye ti wua sunodänadëmaa wajo,» yeno.

Fuwurawa fitulur yindindäye waldu

¹⁷ Fuwurawanju fitulur yindindë karwu këjiaro wal-ladaranniya, Isaro: «Këma, cunëmlan sedannama man-ande jaana,» yera. ¹⁸ Isaye tayiro: «Yiwulis radu gai samelan curi kirukko. ¹⁹ Fanowo, nayiro kënduwo kadi so, këlanji so guwattuye njadëkkëna, koro kënduwo këla duno këladodäye sammäyen njadëkkëna. Awima rakce nayiro njaddiwawo. ²⁰ Adä yaye bare sedanna

* **10:12** 10.12 bërni Sodombe - Bërni duwon amnju jaurö diwi nangaro Ala tayiro samelan kannu fijiye siyeyeno. † **10:13** 10.13 bërni Tirre-a Sidonne-a - Bërniya kerdäyaye. ‡ **10:13** 10.13 ajaja-a buwu-a - Noduwuram lagaranne.

§ **10:14** 10.14 bërni Tirre-a Sidonne-a - Bërniya duwon amnja jaurö diwi nangaro Ala tayia siyeyeno.

manando jagaidəro karwundo kəjjənni, cundo samelan ruwuwadəro kəjjo!»

Isaye karwunju kəjido

²¹ Sa adən Ruhu Alaye cakke karwu Isaye tai daje kəjije: «Wusenjəkkəna, Bawani, Kəma same-a dunia-aye, dalilnjudə awo ania rashiduwa so, ilmuwu soro gəraame tadawa sananaro isanogəmma nangaro. Aaa Bawa, adəma awo raamma wo.

²² «Bawani awo sammaa mukkoniro cakkəna. Ti gənia, wunduma Tadadəa nojənni. Koro wunduma Bawadəa nojənni, sai Tadadə-a am tayiro Tadadə isanojjiya, cəraana-a,» yeno.

²³ Isa suworde fuwurawanju runjaro: «Sim duwon awo ruwwadəa caruidə, barganja! ²⁴ Nayiro wulnjagakki, kuren nawiya so, maiya so kada awo ruwwadəa kuroro caraana, amma carunni. Koro awo fanuwwadəa fanduro caraana, amma fanjanni,» yeno.

Misal kam kanjimarima cidi Samariyaye

²⁵ Maləm Attauraye laa Isaa rijapturo cije tiro: «Sayinna, awi dikke ro sawisoye* fandəkki?», yenniya, ²⁶ Isaye tiro: «Awi curo Attaurayen ruwuwadadə? Ndayiro tia kərayem?» yeno. ²⁷ Tiye: «“Ala Kəmandea karwunəm ngan, ronəm ngan, dunonəm ngan, hangalnəm ngan rayel!† Koro kəmaskinəm yea kəlanəm gairo rayel!”‡ yeno. ²⁸ Isaye: «Kalkallo wulyem. Adəa de, ro fandəmi,» yeno.

²⁹ Amma maləm Attaurayedə ti jiremaro fəleduwuro maje Isaro: «To, wundu gəle kəmaskini wo?» yeno. ³⁰ Daji Isaye tiro: «Kam laa Jerujalemnin cijəna bəla Jerikoyero leji duwon, jawalkorjimaso tia kapcagane řinjane babakcane tia nuna gai koljane leyerə. ³¹ Adəgai duwon, řiman† laa jawaldəyen ise kamdəa kirunniya, səgərije koje leyeno. ³² Lewi‡ laa ye nadəro ise tia kirunniya, səgərije koje leyeno. ³³ Kam cidi Samariyaye laa ye bəlawuro cədi duwon, nadəro kadio. Tia kirunniya, jauru njunoje ³⁴ ise tunowanjuro kəndawu-a diben-a karwunno fiyiye kəlekəleyeno. Daji tia koronjuro dam gənajiye kusottorambo cuwude tiro kiskeyeno. ³⁵ Wajənanjua dinariyus yindi cuttuluwe kəma kusottorambero ce tiro: “Kam adəro kiskəne. Waldəkkiya, wuri kojənarə yejəmma sammaa niro kalannjəgəkki,» yeno.

* **10:25** 10.25 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen təmmaro ceriwawo.

† **10:27** 10.27 SK 6.5 † **10:27** 10.27 Lew 19.18 † **10:31** 10.31 řiman - Rimanna Israyilawuye kaduwu Nawi Harunaye, koro kidanja Fado Alayen kedo.

‡ **10:32** 10.32 Lewi - Kaduwu Nawi Lewiye, řimanna gai kidanja Fado Alayen kedo.

³⁶ «To, maləm, niyen wa curo am yakku aniyen wundunja kəmaski kam jawalkorjimaso kapcaanadəye wo?» cəne tia kiworo. ³⁷ Maləm Attauraye: «Kam tia njunojənədəma,» yenniya, Isaye tiro: «Ni ye lene, ti gai de!» yeno.

Marta-a Meram-a

³⁸ Isa-a fuwurawanju-a lejai duwon, bəla laaro kadi-ranniya, kamu laa cunju Marta tia fannjun kisawo. ³⁹ Yanjugəna cunju Meram fuwu Kəmadəyen napkada mananju kərəndu cədi duwon, ⁴⁰ Martaro kida sosaye ngəwuiye hangalnju jauru jaada. Daji Marta na Isayero ise tiro: «Kəma, yanigəna wua kolsəna runi kida dikkidə, ni lambonəm gəni wa? Tiro wulgəne wua banasuwo!» yeno. ⁴¹ Kəmadəye tiro: «Marta, Marta, awo ngəwuro hangalnəm jadi, ⁴² amma awo faidaadə falma, diye! Meram awo ngalwodəa kərəjo, koro wunduma nanjun cəmoyiwawo.»

11

Isaye kəla moduwayen alamdu

(Mat 6.9-15; 7.7-12)

¹ Yim laa Isa na laan moduwa cəde kerənniya, fuwurawanjuye falnja tiro: «Kəma, andiro moduwa dio sakkarai, jiri Yahaya fuwurawanjuro cəkkəranadə gai,» yeno. ² Isaye tayiro: «Sa moduwa diwiya, ngai wulowo:

“Bawa, cunəmbo daraja tio!

Nodonəm bargaa iso!

³ Yimbi yaye kəmbonde sade.

⁴ Biwunde gawursagane,

andi ye am biwu saddənədəa gawurniye nangaro.

Bare kolsame jaraptiyende.”»

⁵ Koro Isa walde tayiro: «Kamndo laa sawanjua duwon dərdu fannjuro leje tiro: “Sawa, burodi yakku tagarisəgəne.

⁶ Kərmama sawani laa curo bəlawuroyen duwon, nanin jəpkeno, koro wu ye awima tiro yikke juwui bawo,»

yenniya, ⁷ sawanjudə curo fadodəyen tiro: “Kolsəne, bare suwolsəmmi! Cinna ye jakkada, koro wu-a yallani-a ye boniyena. Rangəkke cikke njikkiwawo,» cəni wa? ⁸ Nayiro wulnjagakki, nansawanja nangaro gəni, dolero cije awo cəraana sammaa ci. Dalilnjudə kamdə nangujənni tia cuworiya, cuwori nangaro.

⁹ «Koro nayiro wulnjagakki, korowo njadi, manowo fanduwu, cinna bangowo kanjagai. ¹⁰ Wundu duwon cuworimadəro cadi, kam majimadə ye cuwandi, koro kam cinna bəkcimadə yero kajagai. ¹¹ Bawa fi curondon

tadanju tia buniro cuworiya, cujunguro kadi cidə? ¹² Bi ngəwullo cuworiya, kəlanji cidə? ¹³ Nayi diwidə awowa ngəla tadawandoro njo nonuwwa, balle Bawa Mai Samema Ruhunjudəmaa am tia caworiro juwajiyidə!» yeno.

Kənduwo Isaye ndaran isi?

(Mat 12.22-32; Mar 3.20-30)

¹⁴ Yim laa Isa sedan kam laaa muwaro cədənaa duje kiluwunniya, kamdə mana badiyeno. Jamadə ajapkera, ¹⁵ amma laaye: «Kənduwo Beljabul* mai sedannayen sedannaa duji,» yera. ¹⁶ Laanja ye tia rijapturo alama laa sameye tayiro fəlejuworo mayera.

¹⁷ Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Kərmai fi yaye kəlanjuro yaktəgənədə dəgaiwawo, koro fado duwon kəlanjuro yaktəgənədə dəgaiwawo. ¹⁸ Wu sedan-naa kənduwo Beljabullen dukki nuwwa. To, Yiwulis ye kəlanjuro yaktiyia, ndayilan gəle kərmainjudə dəgai? ¹⁹ Koro wudə kənduwo Beljabullen sedannaa dukkia, fuwurawando kənduwo wunduyen gəle sedannaa dujai? Adəmaro tayi sharawundoro waljai. ²⁰ Amma kənduwo Alayeman sedannaa dukkia, daji nodo bargaa Alaye nandoro isəna, diye!

²¹ «Kam dunoa mukkon barimia fannju gurejiya, kəndanju samma kəlewa. ²² Amma kam laa tia dunon kojəna ise tia lawalaje nasardiya, bariminju ardiženədə cəməye kəndanju sammaa ngoje dagarji. ²³ Nonowo, kam wuro kəldəgənnidə lawalamani, koro kam wua banasiye rokko cammiyewawodə tarduma.

Waldu sedanne

(Mat 12.43-45)

²⁴ «Sedan kamlan culuwiya, leje curo karaa dəriyen na naptuye maji, cuwandiawodə, daji kəlanjuro: “Nda fanni kolləkkənədəro waldəkke,” cəni. ²⁵ Waldiya, fadodəa tas fəraada ye, tassana ye najiyi. ²⁶ Daji leje sedan tulur gade tia niadiwin kojana capce cuwude ngasaane napcai. Adə nangaro naptu kam adəyedə cayemaa kojənarə kuttaji,» yeno.

²⁷ Isa manaji ngai duwon, kamu laa curo jamadəyen kowo sapce: «Bargaa kamu nia njambe kiam njinadə!» yeno. ²⁸ Isaye: «Attəroa, barganja am mana Alaye fanjane jaanadə!» yeno.

Alama Nawi Yunusse

(Mat 12.38-42)

* **11:15** 11.15 Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis cani.

29 Jamadə na Isayen cacaptai adəgai duwon, Isaye: «Am jaman adəye jauro diwi. Alama laa sameye majai, amma alama Nawī Yunusse gənia, alama fima tayiro fəlediyiwawo. 30 Jiri Nawī Yunus kuren am bəрни Niniweyero alamaro waljənadə gai,† Tada Kambədə ye am jaman adəyero alamaro walji. 31 Kiyama wakkajiya, Mai kamuye lardu Anəmbədə cije am jaman adəyedəa jirenambuuro shedaji, dalilnjudə ti ci duniayen cije na Mai Sulemanayero nanrashidunju fanduro isəna nangaro. Akko awo laa Mai Sulemanaa kojəna nadən mbeji. 32 Kiyama wakkajiya, am bəрни Niniweye ye cijane am jaman adəyedəa jirenambuuro shedajai, dalilnjudə tayi mana Nawī Yunusse ngojane tuwa cadəna nangaro. Akko awo laa Nawī Yunussa kojəna nadən mbeji.

Misal fatəla-a nurnju-aye

(Mat 5.15; 6.22-23)

33 «Wunduma fatəla wasse na turuiwawolan bi kəmon təmjiwawo. Kam fatəla wassiya, am ngasayidə nurdəa caroro tia kəla gənaduramnjuyen gənaji. 34 Simməmdə, tima fatəla tiyinəmbe wə. Simməm ngaa, tiyinəm samma ye nurraro walji. Amma simməm kuttua, tiyinəm samma ye duwuro walji. 35 To, hangal gənane, bare nur nilan dəganadə duwuro waljənniro! 36 Tiyinəmlan ndarama duwu bawo samma nurraa, alama fatəla nurnjulən nia wasnjidə gai kərgam.»

Kuttunja Farisawa-a maləmba Attauraye-a!

(Mat 23.1-36)

37 Isa mana cədi ngai duwon, Farisa laa fannjuro tia masəna dioro doyenə. Leje fadodəro ngaye masənarə napkera. 38 Farisadə kəla Isa mukkonju tulje tayirro cədənin masənarə napcənayen ajapkeno. 39 Daji Kəmaye tiro: «Nayi Farisawadə ngawo tasaye-a gəmdowolombe-adəa tulluwe tayirro kalanguwi, amma curondodə kare kambe luwaptu so, niadiwi solan cəmbərəna. 40 Nayi hangal kuttua! Ti ngawodəa alakcənadə curodə yea alakcənni wa? 41 Karwu tiloaro sadaa yowo, daji awiso nayiro tayirro walnjagai.

42 «Kuttundo nayi Farisawa! Bulu kaskasi so, nana so, kərijuwo samma solan‡ jakka tuluwuwi, amma jire dio so, Alaa rawo soa kolluwwa. Tayidəa kolluwwin awo ani yea dio wajimnjaana. 43 Kuttundo nayi Farisawa!

† **11:30** 11.30 Nawī Yunus gai - Jiri Nawī Yunus kawu yakkuro curo buni mafəndiyen dəganadə gai, Isa ye nune kawu yakkuro kaminnju curo kauriyen dəgai. ‡ **11:42** 11.42 Bulu kaskasi so, nana so, kərijuwo so - Jire dio so, Alaa rawo sodə, tayi jakka kaluyedəa faidan kojana.

Dandallan napturam fuwuye-a kasuwulan lewa darajaa-a raawwa. ⁴⁴ Kuttundo, nayi alama kauri noduram bawoa[§] am nojannilan tia guwaccane kojaidə gai,» yeno.

⁴⁵ Maləmba Attauraye falnjaye tiro: «Sayinna, adəgai wulləmiya, andi yea rasamma, diye!» yeno. ⁴⁶ Daji Isaye tiro: «Nayi ye kuttundo, maləmba Attauraye! Katkun kurwowu dama bawo ambo gənağəwi, amma nayi ngulondoma sanguwe tayia banagəwwawo. ⁴⁷ Kuttundo! Kauriya nawiya kureye tanduwi, koro amwurawandodəma tayia ceyeso! ⁴⁸ Ngainin awo amwurawando cadəna sammaa kasadduwwaro shedanuwi, dalilnjudə tayi nawiya ceyesəna, nayi ye kauriyanja tanduwwa! ⁴⁹ Adə nangaro nanrashidunjulan Alaye: “Nawiya-a kəngayambaa tayiro juwaakki. Laanja ceyesi, laanja yea basarjai,” cəna. ⁵⁰ Adəma nangaro bu nawiya sammaye kawu dunia alaktənaman am jaman adəyero cukkuri, ⁵¹ bu duwon jaman Nawi Haabilayen tamiya har jaman Nawi Jakariya katte laya duwadurambe-a Fado Alaye-ayen bawojənadəyero kudero samma fidənadə. Ai, nayiro wulnjagakki, kəla am jaman adəyemaro cukkuri. ⁵² Kuttundo, maləmba Attauraye! Cuworam ilmuye ngonuwi. Nayi kəlando ye ngawuwwi, koro am tia ngaworo majaidə yero dapkəwwa.»

⁵³ Isa nadəa kolyenniya, maləmba Attauraye-a Farisawa-a tiro jauro gərgajagane koro kəla awo ngəwuyelan tia jəkcane ⁵⁴ jawal mananjulan tia taye madu badiyera.

12

Bare rinuwwi!
(Mat 10.26-33)

¹ Sa adən am kada kadami isane captane, har amanjaa guguwaccai duwon, Isa burwolan fuwurawanjuro manaduwwu badiyeno. Tayiro: «Farisawadəro hangal gənanowo, nanmənafəknja yis gai. ² Awima gəraada federo culuwiwawodə bawo, koro awima asərre isanodiwawodə ye bawo. ³ Adəgaima awo curo buneyen wulluwwadəa kausulan fanjai, koro awo curo ngimben tatapkəwwadəa farsamlan kurukcai.

⁴ «Sawawani, nayiro wulnjagakki, bare am ro kambe cattuluwe ngawo adəyen awima gade rakcane cadiwawodəa rinuwwi. ⁵ Amma ti rinuwimadəa nayiro fəlenjagakki: Rinowo ti duwon ngawo ro kambe cuttuluwunayen kənduwo

[§] 11:44 11.44 kauri noduram bawoa - Jiri kauri guwattudə amba tayir gəniro kalakcidə gai, Farisawa-a adanja-adə ye amba na Alayen kuruwunno kalakcai.

tia kannuro njakkoye cədana. Aaa, nayiro wulnjagakki, Alaa rinowo! ⁶ Binaru uwu gursu yindiro caladi, gəna? Adə yaye Ala falnjamaa cəpciyiwawo. ⁷ Nonowo, kanduri kəlandoyema samma komgada. Bare rinuwwi, binaru ngəwua darajan konuwwa.

⁸ «Nayiro wulnjagakki, wundu duwon fuwu amben ti kakke cənnamadə, Tada Kambedə ye fuwu malaiyawa Alayen kamdə kaanju cəni. ⁹ Amma kam duwon fuwu amben wua angərsənamadə fuwu malaiyawa Alayen angərđi. ¹⁰ Wundu duwon kəla Tada Kambedəyen manakuttu wuljidə, tiro gawurđiyi. Amma kam Ruhu Alayea bassimadə, tiro gawurđiyiwawo. ¹¹ Sa nayia dandallo, bi jujuriro, bi mairiro njasadiya, kəla awo wulluwiyen bi jiri kəlando mowuwiyen bare hangalndo cijənni, ¹² dalilnjudə sa adən Ruhu Alayə awo wulduyedəa nayiro njakkarai nangaro,» yeno.

Misal gəriwu hangal bawoaye

¹³ Curo jamadəyen kam laaye Isaro: «Sayinna, yeiyaniro wulgəne, curo warasandeyen nuwani sio!» yenniya, ¹⁴ Isaye tiro: «A! Wundu wua shara kamdamandoro bi warasa dagardumandoro sədo?» yeno. ¹⁵ Daji jamadəro: «Hangal gənanowo! Arsiyi luwapturo kanowo, kam ləman ngəwu jəgandəna nangaro gəni roa dəgai,» yeno. ¹⁶ Daji tayiro misal cədde: «Gəriwu laa kulonju nema jauru kekkənniya, ¹⁷ kəlanjuro: “Na nemani adəa camməkke njakkoye bawodə, awi gəle dikki?” yeno. ¹⁸ Daji walde: “Akko awo dikkidə: Jawuwanisoa wurnəkke gade kura kura tandəkke curonjan algamani-a awo gade gandəkkəna samma-a camməkke yakəkki. ¹⁹ Daji wuye karwunin: ‘Akko kəmboso kərwu kadaye takkəna. Garal namməkke bukke yakke, kəji fakki!’ nəkki.” ²⁰ Amma Alayə tiro: “Ni hangal bawoa! Bune adəman kawunəm dajə numi! Daji awo ani kəlanəmbo capkəmmadə, wundu gəle tayia jəgandiyi?” yeno. ²¹ Ngaima kam kəlanjuro arsiyi capcəgəna, amma na Alayen gəriwuro waljənnimadə, ti yero wakkajiyi,» yeno.

Bare karwungai diwwi!

(Mat 6.25-34)

²² Daji Isaye fuwurawanjuro: «Adə nangaro nayiro wulnjagakki, bare kəla awo rondoro buwiyen bi kəla awo tiyindoro yakkuwiyen karwungai diwwi. ²³ Rodə kəmboa kojəna, koro tiyidə ye kajəmua kojəna. ²⁴ Ngawusoa ruiwo, kulo ye canadiwawo, kala ye cadiwawo, koro ngajiram-a jawu-a ye cadanni yaye, Ala tayia ambaji. Nayidə jauru

ngudowaa darajan konuwwa, diye! ²⁵ Wundundo gæle rakce karwungainjulan sa falma kawunjuro cærgai? ²⁶ To, ranguwe awo kæske adæmaa diwwawoa, awiro gæle kæla awowa gadedæyen karwungai diwi?

²⁷ «Færeso jiri rijaidæa ruiwo, ngænæpcaiawo, koro caa cadiwawo. Amma nayiro wulnjagakki, Mai Sulemana jairo darajaa yaye, ngaltema kajæmu fære aniye falnjaa nanshawan najægæna cakkænni. ²⁸ Ala færeso ku karaan rijai bari kannuro fijagai ania ngai jakcidæ, fagatto nayi yea jannjai, nayi kambærese ganaadæ! ²⁹ Bare awo buwi-a yawi-aa manuwwi, bare karwungai diwwi. ³⁰ Jama duniaye samma awo ania majai, amma Bawando nayi ye awo anin mæradundoaro nojæna. ³¹ Attæroa, nodonju manowo duwon, awo ani yea nayiro njadi.

³² «Nayi jama gana, bare rinuwwi, Bawando nodonju bargaa nayiro njoro cæraana nangaro. ³³ Kændando ladowo, wuridæa talaawaro yowo. Kælandoro aritta dinjiwawo yikkududowo, arsiyindo samelan har abadaro ceriwawo, na duwon barwu ye lejiwawo, kanam ye juwuiwawodæ. ³⁴ Nonowo, na arsiyindo dæganadæman karwundo ye kærga.

Misal wolodiya amanna-a aman bawoa-aye

(Mat 24.45-51)

³⁵ «Canjando ye gerowo, fatælawando ye waskada kolowo! ³⁶ Wolodiya waldu kæmanjaye gurejai gairo dab-bardænowo. Sa kæmanja larusadin ise cinnadæa bakciyama, tiro kajagai. ³⁷ Barganja wolodiya kæmanja ise tayia faada najiyidæ! Jiremaro nayiro wulnjagakki, dabbarde tayia cakke masæna dioro napcane ise ti kælanju kæmbo tayiro sajiyi. ³⁸ Bune dærdu bi dærdu kojænaman kadioro walyenoa, tayia faada najiyia, barganja! ³⁹ Amma adæa nonowo, ca kæma fadoyedæ sa barwu fannjuro isidæa nojænaa, tia kolje fannjuro ngayiwawo. ⁴⁰ Nayi ye faadaro dægaiwo, dalilnjudæ sa tæmanuwwilan Tada Kambedæ isi nangaro,» yeno.

⁴¹ Daji Biturusse: «Kæma, misal adæa andiro wa wul-sagami, ra jama sammaro?» cæne tia kiworo. ⁴² Kæmaye tiro: «Wundu gæle wolodi amanna ye, hangalla yedæ wo, ti duwon kæmanja tia kæreje wolodiya amanjuro nuwanja kæmboye sa tæraanan njoro galajidæ? ⁴³ Kæjinju wolodi kæmanju wal-diya, ngai cædi najiyidæ! ⁴⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kæmadæ kændanju sammaa mukko wolodi adæyero cakki. ⁴⁵ Amma ca wolodi adæ karwun-jun: “Kæmani duwan isiwawo,» cæne wolodiya amanjua kamun kwan babaktu badije juwe diben cane sagarandi

kərgaro walyenoa, ⁴⁶ daji wolodi adəye kəmanju yim təmajənni-a sa nojənni-alan ise tia kirwolan jajarje curo aman bowuyero cakki. ⁴⁷ Wolodi məradu kəmanjuye nojəna duwon dabbarduro bi məradu kəmanjuyedəa galduro wajənamadə, jauru tia kowojai. ⁴⁸ Amma wolodi awo kəmanju cəraana nojənni duwon awo tiro wowom gənaduwaye cədənəmadə, tia ganamaro kowojai. Wundu duwon tiro awo ngəwu cadənədə, nanjun ngəwu cawori. Koro kam mukkonjuro awo jauru ngəwu casakkənədə, nanjun ngəwudəmaa kojəna cawori.

Nanlewa gəni, firda
(Mat 10.34-39)

⁴⁹ «Kannu duniaro njəttaro kadikko. Kannudə kərmaman cambənaa, jauru raakko! ⁵⁰ Wuro kasala laaa* saddi mbeji. Kawu ceridəro, kasala adəye kurwowunju jauru jau fakki. ⁵¹ Duniaro nanlewa wa kudoro kadikkoro təmayew? A'a, nayiro wulnjagakki, nanlewa gəni, firda. ⁵² Na adən fuwun fado falnin kam uwu firdai, yakkudə kəlado am yindiyero waljai, yindidə ye kəlado am yakkuyero waljai. ⁵³ Adəgaima firdai, bawa kəlado tadanjuyero walji, tada ye bawanjuyero, ya kəlado feronjuyero walji, fero ye yanjuyero, ya kəsai kəlado kamu tadanjuyero walji, kamu tadaye ye kəsainjuyero.»

⁵⁴ Daji Isaye jamadəro: «Keyera fəden cijəna ruwiya, sadəman nayiye: “Ingi fandiye,” nuwi, adəgaima wakkaji. ⁵⁵ Koro karuwa anəmbe cijəna ruwiya, nayiye: “Ku jauru kausuaro walji,” nuwi, adəgaima wakkaji. ⁵⁶ Nayi mənafəkkaso! Awo same-a cidi-alan fəlediyidəa fisardu nonuwwadə, awiro gəle awo jaman adən wakkajidəa fisardu nonuwwidə?

⁵⁷ «Awi nangaro nayidə kəlandoro kommuwe awo dioye jussənədəa nonuwwawodə? ⁵⁸ Sa lawalamanəm-a rokko shararambo lenuwiya, kəla jawalledəman kowəri de tawaktəne, bare nia fuwu alkaliyero njadənni. Adə gənia, alkali nia mukko sojiyero njakke, soji ye nia kosolan jannjiyi. ⁵⁹ Niro wulnjəgəkki, nadən təmmaro luwumbawo, sai wuridəa cotto rəmbəmiya duwon,» yeno.

13

Tuwa dewo!

¹ Sa adən am laa na Isayero isane lawar am cidi Galileye bu fida cadi duwon, Gomna Bilatus cakke tayia ceyesənayedəa tiro kekkudo. ² Isaye tayiro: «Galilewu

* 12:50 12.50 kasala laaa - Kasala adəye maananju bone cane nui.

ani bone ngai casana nangaro, Galilewu gade sammaa biwunin kojanaro tēmanuwwa wa? ³ A'a, nayiro wulnjagakki, nayi tuwa diwwawoa, nayi samma ye nuwi. ⁴ Ra, am mewun wuskun soro kuruwu lakka Silowambe wurde kəlanjaro cukkure sanunadə, am gade Jerujalemnin dasaanadəa biwunin kojanaro tēmanuwwa wa? ⁵ A'a, nayiro wulnjagakki, nayi tuwa diwwawoa, nayi samma ye nuwi.»

Misal ya tarmuye tada bawoaye

⁶ Daji Isa tayiro misal adəa cədde: «Kam laa curo jərwunju inabbeyen ya tarmuye kokcəna duwon, tada madaro kadinniya, cuwandənni. ⁷ Daji jərwu njattomadəro: “Akko ku kərwu yakku kəska adən tada madaro isəkkiya, awima fandəkkiwawodə. Calle tia! Awiro bowuro na cəmoyi?” ⁸ Amma jərwu njattomadəye tiro: “Bani ngimba, kasadde kəməne adə tia kolle, fərdunju tamməkko muri figəkko. ⁹ Bəriminna tada kekkoa, ngəla. Bawoa, calləmi,» yeno.

Isaye kamu karuwaa isangaduwu

¹⁰ Yim tustuyea laa Isa dandalnin jamaa alamji duwon, ¹¹ kamu laa nadən mbeji, karuwa tia leje maskinno cədəna kərwu mewun wuskunno nguwada rakce cəkko dajiwawo. ¹² Isa tia kirunniya, bowoje tiro: «Yani, nanmaskinnəm-a fainjakkəna!» yeno. ¹³ Tiro mukkonju gənayeyenniyama, kamudə cije cəkko dajə Alaa jajaktu badiyeno. ¹⁴ Amma Isa yim tustuyea kamudəa isangajəgəna nangaro, kura dandaldaye gərgajə jamaro: «Curo mawuyen kawu arakku kidaye kambo amardəgəna. Yim tustuyea gəni, yim animaa arowo isanganjaa!» yeno. ¹⁵ Kəmaye tiro kalakciye: «Mənafəkka! Wundundo yaye yim tustuyea dalonju bi koronju wuije cade catti, gəna? ¹⁶ To, kamu adə, kaduwu Nawı Ibrahimbe duwon Yiwulis kərwu mewun wuskunno tia cikkerənadə nda? Yim tustuyea tia wuidu wuro wajimsəgənni wa?» yeno. ¹⁷ Adəa wulyenniya, waduwunju sammaa nangu kida, amma jama gade samma awo ajabba ajabba cədidəye kəji fanjai.

Misal kasuni mutarre-a yis-aye
(*Mat 13.31-35; Mar 4.30-34*)

¹⁸ Daji Isaye: «Nodo bargaa Alayedə, awi camunonju wo? Awiro tia rattalgəkki? ¹⁹ Alamanjudə kasuni mutarre kam laa ngoje jərwunjulən fije řije kəska kuraro walje, har ngudoso dəlambanjun fannja cadandənadə gai,» yeno.

²⁰ Koro Isa walde tayiro: «Awiro nodo bargaa Alayedəa rattalgəkki? ²¹ Alamanjudə yis kamu laa ngoje rungo

algamaye jaa yakku-a kälje dije, har fum fujenadə gai,» yeno.

Cinna jəkkayen ngawowo!

(Mat 7.13-14, 21-23)

²² Isa jawal Jerujalembe jəgailan bəla kuran gənansolan jamadəa alamji ngai duwon, ²³ kam laaye tiro: «Kəmani, am ganama wa njəkkawo cawandi?» cəne tia kiworo. Isaye jamaro: ²⁴ «Cinna jəkkadəyen jəktənowo ngawowo, nayiro wulnjagakki, am kada ngaworo majai, amma rakcawo. ²⁵ Fanowo, sa kəma fadoye cije cinnadəa kərəp jakciya, nayi deyan daadadə cinna banguwe: “Kəma, kasagane!” nuwi, amma tiye: “Nayia nonjakkəni ndaran kadiwmaro,” cəni. ²⁶ Daji nayi ye: “A! Ni-a kallo buiyena ye, yaiyena ye, koro farsam bəlandeyeson jamaa alamməmma, diye!” nuwi, ²⁷ amma tiye: “Nayia nonjakkəni ndaran kadiwmaro.” Wun kuruwunno lenowo, nayi diwi diomaso!» cəne kalannjagai.

²⁸ «Nadən so ye tədi, sheri ye naldi, sa adən Nawi Ibrahim-a Nawi Isaku-a Nawi Yakuba-a nawiya gade samma-a nodo bargaa Alayen ruwi, amma nayi kəlandodəa deyarə gəmnjagai. ²⁹ Am laa adinnam-a fəde-a yala-a anəm-alan* isane tayi ye nodo bargaa Alayen masəna dioro napcai. ³⁰ Adəgaima am laa daryeyedə burwoyero waljai, koro laa burwoyedə ye daryeyero waljai,» yeno.

Karwukutta Isaye Jerujalembo

(Mat 23.37-39)

³¹ Sa adən Farisawa laa na Isayero isane tiro: «Lene, na adəa kolle! Mai Hirudus nia njejoro manji,» yera. ³² Isaye tayiro: «Lenowo, dəla jambamadəro: “Akko ku-a bari-a sedanna dukki, am yea isangagəkki, kawu yakku kidanidəa tumogəkki,” wulgənowo. ³³ Fagatto ku-a bari-a waare-a jawalni gakkı. Jerujalemlan gənia, na gaden nawi fimaa ceyesiwawo,» yeno.

³⁴ Koro Isa walde: «Jerujalem, Jerujalem, nayi duwon nawiya dəa roro yejuwe am juwanjaanadəro dongur kauye gəgəpkəwe sanuidə! Alama kuwui tadawanju fefedowanjun jakcidə gai, ngəwuro nayia nanin captundo raakkəna, amma wayew. ³⁵ Akko fanndo de sul kolnjaana.† Nayiro wulnjagakki, wua suruwawo, har nayiye: “Bargaa ti cu Kəmandeyen isamadə!” wulluwiro.»

14

Isaye kam dondia isangaduwu

* **13:29** 13.29 am adinnam-a fəde-a yala-a anəm-alan - Kərdiya. † **13:35** 13.35 fanndo de sul kolnjaana - Ala nguwunjan culuwuna.

¹ Yim tustuyea laa Isa masəna dioro fado Farisawaye kuranja laayero leyenniya, amdə jauro Isaa ninijai duwon, ² kam laa tiyinju nga fuwadaa fuwunjun kiro. ³ Isaye maləmba Attauraye-a Farisawa-aro: «Yim tustuyea kamba isangaduwuma halal ra haram?» cəne tayia kiworo. ⁴ Gəm kedənniya, Isa kamdəa cədane isangajiye salamje leyeno. ⁵ Daji tayiro: «Wundundo tadanju bi dalonju yim tustuyea barambo cukkuriya, sadəman cuttuluwiwawodə?» yeno. ⁶ Koro mana tiro kalaktuwuye tayiro katkerō.

Bare rokura diwwi!

⁷ Isa am masəna dioro dojanadə na darajaa kərejane napcai kirunniya, tayiro misal cədde: ⁸ «Kam laa masəna larusayero nia donjiya, bare na darajaadən namməmmi, dalilnjudə waneye sosamanəm kam nia darajan konjəna laa dojəna. ⁹ Adəgaia, sosamandodə nanəmbo ise niro: “Cine nadəa tiro kolgəne!” cəni. Daji nangunəmbaro cinəme lenəme na daraja bawodəlan namməmi. ¹⁰ Amma kam laa nia donjiya, lene na daraja bawolan namme. Daji sosamanəmdə isiya, niro: “Sawani, are na darajaan namme!” cəne fuwu jama dojəna sammayen daraja fandəmi. ¹¹ Nonowo, wundu duwon kəlanjua jajakcənamadə, tia bassai. Koro kam kəlanjua awimaro ngojənnimadə, tia jajakcai.»

¹² Daji Isaye sosamanjudəro: «Ngəməri masəna kausuye bi lesaye dabbarnəmiya, bare sawawanəm, bi yanəmgəna, bi kəramiyanəm, bi kəmaskiyanəm gariwuwa donəmmi. Adəgai kidəmba, tayi ye nia donjane njakkarəmbi. ¹³ Amma ngəməri masəna dioye dabbarnəmiya, ngudiya so, maskinna so, ngurdiyiya so, kambuwa soa done. ¹⁴ Adəgainin bargaaro walləmi, tayi rakcane niro njakkarəmbiwawo nangaro. Yim cinowo jirewuyea Ala niro njəkkərambi.»

Misal masəna ngəməriye

(Mat 22.1-14)

¹⁵ Curo masənawuyen falnja adəa fangenniya, Isaro: «Barganju kam nodo bargaa Alayen masəna juwuidə!» yeno. ¹⁶ Isaye tiro: «Kam laa masəna ngəməriye cədi cəne am kada doyeno. ¹⁷ Sa masənayedə kidənniya, wolodinjua cunode am dojənadəro: “Arowo, awiso kərma dabbargada!” yeno. ¹⁸ Amma tayi samma wajane fal fallen gawara koro ngəskera. Burwoyedə tiro: “Lowonjəkkəna gawurso, kulo yiwukkəna dolero lekke rukki,” yeno. ¹⁹ Fal ye: “Lowonjəkkəna gawurso, dalo bareye mewu yiwukkəna lekke tayia rijamməkki,” yeno. ²⁰ Faldə ye: “Bərinmaro

larusa kidækko. Adəmaro rangəkke lekkiwawodə,” yeno. ²¹ Daji wolodidə na kəmanjuyero walde awo ani sammaa wulyeyeno. Adəa fangenniya, kəma fadoyedə gərgaje wolodinjudəro: “Duwan luwe bəlaye farsam farsam so, lai lai so gai, talaawa-a maskinna-a kambuwa-a ngurdiyiyaa sammaa mane kude!” ²² Daji wolodidə walde tiro: “Kəmani, awo wulləmmadə tədəna, amma koro yaye na gapcəna mbeji,” yeno. ²³ Koro kəmadəye wolodinjuro: “Bəlan luwe jawal kuran gananso gai amba yakke isa, fanni cappo cəmbəro! ²⁴ Nayiro wulnjagakki, am burwon dokkənədəye falnjama masənani juwuiwawo, diye!”»

Fuwura Isayero waldu

²⁵ Am kada kadami Isaa casadduwuna kallo ledu cadu duwon, Isa suworde tayiro: ²⁶ «Kam laa naniro ise bawanju-a yanju-a, kamunju-a yallanju-a, yeiyawanju-a kannawanju-a, har ronjudəmaa wajənnia, rakce fuwuraniro waljiwawo. ²⁷ Koro wundu duwon kəskanju karmoye* ngoje wua səgannimadə, rakce fuwuraniro waljiwawo. ²⁸ Wundundo gəle soro sameye tando cəraana duwon, dunonju koji ra kojiwaworo nojoro napce wuri ceji sammaa burwon komjənni tando badijidə? ²⁹ Ngai gənia, fərdudəa gənaje rakce sorodəa təmojəgənniro walyenoa, am caruna samma rudu tiro gənajagane: ³⁰ “Ruiwo, kam adə soro tando badijəna duwon, tumoduwu tiro katkero!” cani. ³¹ Koro mai laa amnju dəwu mewua duwon mai kamanju am dəwu findiaro kəriwu njəkkado majia, burwon napce rakce tayia kəriwun juwui ra juwuiwawodəa curui, mare? ³² Tia jawuiro kiroa, lawalamanju kuruwunin duwon, naptu nanlewaye kororo am cukkunodi. ³³ Adəgaima kam duwon kəndanju ngaa wajənnidə rakce fuwuraniro waljiwawo.

³⁴ «Mandadə ngəla, amma kəlambo walyenoa, jifi fin gəle cayenju gairo walji? ³⁵ Manda kəlamdə kattiro bi mufiro fiduwuro faidaa gəni, tia deyan yirjai. Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

15

Misal dimi faccəgənyaye (Mat 18.10-14)

¹ Yim laa akki mowomaso-a biwuma gadeso-a Isaa kərənduro nanjuro isai duwon, ² Farisawa-a maləmba Attauraye-a adəa kutturo carune kattenjan: «Kam adə biwumaso kasacce, har tayi-a rokko masəna cadu,» yera.

* 14:27 14.27 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

³ Daji Isa tayiro misal adæa cædde: ⁴ «Kamndo laa diminju miaa duwon, fal fatkeyenoa, filëgar lægaridæa karaalan kolje leje fal faccægænadæa maje, har cuwandi, mare? ⁵ Cuwandiya, karwu kæjiaro ngawanan ngoje ⁶ fannjuro waldi. Daji sawawanju-a kæmaskiyanju-aa bowoje tayiro: “Wu-a nayi-a karwukæjinde kallo fæleniyo, dimini faccægænadæa fandækkæna nangaro,” cæni. ⁷ Nayiro wulnjagakki, adægaima samelan karwukæji duwon kæla biwuma fal tuwa cæðanayen tædidæ, kæla jirewu filëgar lægari jawallan caluwunnidæmayen kojænaro tædi.

Misal cungo faccægænaye

⁸ «Koro kamu laa cunjonju mewua duwon, fal fatkeyenoa, fatæla wasse fadodæa færaje hangallayen kulasse, har cuwandi, mare? ⁹ Cuwandiya, koiyanju-a kæmaskiyanju-aa bowoje tayiro: “Wu-a nayi-a karwukæjinde kallo fæleniyo, cungoni faccægænadæa fandækkæna nangaro,” cæni. ¹⁰ Nayiro wulnjagakki, adægaima biwuma fal tuwa cædiya, malaiyawa Alaye ye kæji fanjai.»

Misal tada faccægænaye

¹¹ Koro Isa walde: «Kam laa tada yindia duwon, ¹² tængærimadæye tiro: “Bawa, nuwani warasaye se!” yenniya, bawadæ tayiro kændanju dagaryeyeno. ¹³ Ngawo kawu ganayen tængærimadæ awonju sammaa capce lardu kuruwu laaro leje nadæn nanjairo cæde kændanju basaryeno. ¹⁴ Wufinju sammaa ceje cot kerænniya, kæna jau lardudæro ngaye lambimaro walyeno. ¹⁵ Daji cije kam larduye laaro napciye aladeya neworo kulowanjuro tia kinodo. ¹⁶ Tada kæskaye aladeya jawuidæa juwune curonju njæmbæforo jouro mangarjæna, amma wunduma tiro cinni. ¹⁷ Daji kæla naptunju adæyen tuwore karwunjun: “Kai! Kidama bawaniye fi yaye kæmbo juwe, har kulji, amma akko wua na adæn kænaye sesi. ¹⁸ Kolle cikke bawaniyero lekke tiro: ‘Bawa, Mai Samema yero biwu yiddækkæna, ni yero biwu njæddækkæna. ¹⁹ Kua wua tadanæmlan bowoduro yittækkæni. Marne, kasadde kidawunæmbe falnja gairo wallækko!’ nækki.” ²⁰ Daji cije na bawanjuyero leyeno. Amma bawanjudæ kuruwun tia kirunniya, jouro njunoje cægase daunjuro kamdiye lewa kærawoye tiro kiddo. ²¹ Daji tadadæye tiro: “Bawa, Mai Samema yero biwu yiddækkæna, ni yero biwu njæddækkæna. Kua wua tadanæmlan bowoduro yittækkæni,” yeno. ²² Amma bawadæye wolodiyanjuro: “Duwan lenowo, kalwu gari

ngalwodæa kudowo tiro luwunowo. Ngulondonjuro kulum yakkowo, sinju yero suno yakkowo. ²³ Koro kænna kaisuadæa kudowo duwanowo. Bæri ngæmæriye buiyo, bikke diyo, ²⁴ dalilnjudæ tadani adæ nuna duwon roaro walyeno, faccægæna duwon tia kiwandækko nangaro," yeno. Daji karwunja jauro kējije ngæmæri badiyera.

²⁵ «Sa adæn tada kuramadæ kulon. Fado karængenniya, ganga-a algaita-a nukcai fangeno. ²⁶ Wolodi laaa bowoje awo wakkajænadæa kiworo. ²⁷ Tiye: "Kannanæm diye walde iso. Bawanæm tia kælewa salai cuwandæna nangaro, kænna kaisuadæa duwajæna," yeno. ²⁸ Daji tada kuramadæ gærgaje fadodæro ngawo wayeno. Bawanju cije culuwe tia lowodu ngæskeno. ²⁹ Amma tiye bawanjuro: "Akko kærwu kadaro kæræa gairo ngænæptække niro kida njæddækki, koro sawiso mananæm ngokki yaye, ngaltema wuro kani tængærima sime sawawani-a ngæmæri diyende. ³⁰ Amma tadanæm adæ, arsiyinæm sammaa jawarraro ræmæs cikkeje basarje walde kadinniyama, tiro kænna kaisuadæa duwayeyem!" ³¹ Daji bawadæye tiro: "Tadani, ni sawiso nanin kærgam, koro awo kakke samma kaanæm. ³² Ngæmæri dio-a kæji fanda-a ani andiro wajimsaana diye, dalilnjudæ kannanæm adæ nuna duwon roaro walyeno, faccægæna duwon tia kiwandiye nangaro," yeno.»

16

Misal wakkil nangaaye

¹ Koro Isa walde fuwurawadæro: «Gæriwu laa wakkilnjua duwon, am nanjuro isane wakkilnjudæa ngadarjane arsiyinju basarji yera. ² Gæriwudæ tia bowoje: "Awi kælanæmlan wuljai fakkænadæ? Balas sædde, kua adæn fuwun ni wakkilni gæni," yeno. ³ Daji wakkildæye karwunjun: "Bani ngimba nanwakkilnin wua suttuluwunadæ, awi gæle dikki? Dunoni bareye bawo, koro lowo dio ye wuro nangua. ⁴ To, awo wua kidanin suttuluwiya dikke am fannjan samoyidæa nokkæna," yeno. ⁵ Daji am duwon banju ngimba kasuro jægai sammaa tilo tiloyen bowoje burwoyedæro: "Ndawuro bani ngimba nia njægai?" cæne tia kiworo. ⁶ Tiye: "Kændawu jaitunne tono miaro," yenniya, wakkildæye tiro: "Kakkadunæm kasuye ngone duwan namme fiwu ruwune." ⁷ Koro kam gædero: "Ni nda, ndawuro nia njægai?" yeno. "Algama buwu miaro," yenniya, wakkildæye: "Kakkadunæm ngone fisku ruwune," yeno. ⁸ Banju ngimbadæ wakkil jire bawoa kæla nanganju adæyen kingoro, dalilnjudæ duniawu arsiyinjalan nanga kam fandoyen jama Alayea kojana nangaro. ⁹ Nayiro

wulnjagakki, arsiyi dunia adəyelan sawawa fadowo. Sa dajənalən, nayia kəndəgairam sawisoyen ngəlaro njamoyi.

¹⁰ «Kam awo ganan jireadə, ngəwu yen jirea. Koro kam awo ganan jire bawoadə, ngəwu yen jire bawoa. ¹¹ Arsiyi dunia adəyen jirenambu diwwaa, wundu gəle arsiyi jireye sameyedəa mukondoro cakki? ¹² Koro ləman kaando gənidəlan jirenambu diwwaa, wundu gəle nayiro nuwa kaando njadi? ¹³ Wolodi fima rakce wolodi kəma yindiyero waljiwawo. Bi fal waje fal cərayi, bi fal bərsəmje fal bassi. Nayi ye ranguwe wolodi Ala-a wuri-ayero walluwawo.»

Attaura Nawi Musaye-a nodo bargaa Alaye-a

¹⁴ Farisawa tayi wuri rawowu nangaro awo ani sammaa fangeranniya, Isaro rudu gənayeyera. ¹⁵ Isaye tayiro: «Nayi fuwu amben kəlandoa jirewuro ngonuwaa, amma Ala awo karwundoye nojəna. Awo fuwu amben ngəlaro jajakcaidə na Alayen waada.

¹⁶ «Attaura-a kitawuwa nawiyaye-adə dasaana duwon har jaman Yahaya Kasalamaye kadio. Tən sa adən kawuri kəji nodo bargaa Alaye ambo wuldiyi, koro wundu yaye tiro ngaworo maldı. ¹⁷ Adə yaye səkkal fal Attauraye baworo waldudəro same-a cidi-a baworo walduma budu wo. ¹⁸ Wundu duwon kamunjua dəpce gade niyajənadə kənjəna cədəna. Koro kam duwon kamu dəpkadaa niyajənadə, ti ye kənjəna cədəna.

Misal gariwu laa-a Lajarus-aye

¹⁹ «Gariwu laa mbeji, yim nguson kajəmu kime so, kaila linne ngalwo so luji ye, kullum tamtam-a daraja-alan napci ye. ²⁰ Cinna fannjuyen ngudi laa ye bowada tiyinju samma tunoa mbeji, cunju Lajarus. ²¹ Kənanjuadəro, kəmbo tewur gariwudəyen cidiro fidənadəa boro mangarji kərga, koro kəriyama isane tunowanjudəa məməlaccai. ²² Ngudidə bawoyenniya, malaiyawa tia ngojane gəre Nawi Ibrahimero kesado. Gariwudə ye bawoje tia sittərayera. ²³ Curo kannuyen ajawu jauru cai duwon, kəla sapkenniya, kuruwun Nawi Ibrahim-a gərenjun Lajarus-aa kiro. ²⁴ Daji yilje: “Bawande Ibrahim, wua njunosəne Lajarus node ci ngulondonjuye ingiro ləpcuwo təlammı samjo, curo kannu adəyen jauru bone yakki, diye!” yeno. ²⁵ Amma Nawi Ibrahimbe tiro: “Tadani, tange sa dunialan jauru kəji yamidə, Lajarus ye jauru kuttu caidə. Amma kərma ti na adən ronju bowada, ni ye curo boneyen kərgam. ²⁶ Koro ngawo adəyeman kattenden bəlaa kura kuruwu fetta, bare nanden wunduma cije nandoro lejənni, bi nando yen wunduma nandero isənni nangaro!” yeno. ²⁷ Tiye:

“Marne, Bawa, lowonjækkæna, Lajarussa fado bawaniyero node, ²⁸ yaanani uwu mbeji. Kolle lejo tayia galajo, bare tayi ye na ajawuye adæro isannirol!” ²⁹ Amma Nawi Ibrahimbe tiro: “Attaura-a kitawuwa nawiyaye-a nanjan mbeji. Kolle tayia fanja!” yeno. ³⁰ Koro tiye: “A’a, Bawa Ibrahim! Amma kam laa karmolan cije nanjaro leyenoa, tuwa cadi,” yenniya, ³¹ Nawi Ibrahimbe: “Attaura-a kitawuwa nawiyaye-a fanduro wayeraa, kam nuna roaro walje cijænama kasaccaiwawo.”»

17

Bare kamba karwulan tawwi!

¹ Daji Isaye fuwurawanjuro: «Awowa casakke am taljane biwu cadidæ kadu baworo isai, amma kuttunju kam tiyen isaidæ! ² Kamdæye daunjuro kau neduram mafændi luja-gane bæræmbo gæpcaanama tiro ngalwo, tadawa sanana aniye falnjaa cakke talje biwu cædidæro. ³ Hangal gænanowo! Kæraminæm biwu niro njæddia, tiro wulgæne. Tæmjia, tia gawurne. ⁴ Curo kawu fallen tulurro biwu ngiddo yaye, tulurro walde ise niro: “Tæmmækkæna,” cænia, tia gawurne.»

⁵ Daji kængayambadæye Kæmadæro: «Kambærsendedæa yirgai!» yeranniya, ⁶ Kæmaye tayiro: «Ca kambærsendo mbejia, kasuni mutarre gai tængærima yaye, ranguwe kæska kura adæro: “Mæktæne, curo bæræmben koktæne!” wulgæwiya, manando jægai.

⁷ «Kamndo laa kærænju kulo baredu bi læman neworo leje karaan walde isiya, tiro: “Duwan are namme bæri bui!” cæni wa? A’a! ⁸ Tiro: “Bæri desægæne, kajæmunæm kadawu bawoa yakkæmiya, are kæmboni kude fisægæne. Bukke yakkiya duwon, ni ye bui yai,” cæni. ⁹ Koro kærænju awo tiro wuljægænadæa cædæna nangaro, tia wuseji wa? A’a! ¹⁰ To, nayi ye awo Ala wulnjaana sammaa diwe ceriya, adægai wulowo: “Andi kæræawa faida bawoa, awo wajimsaana bas kidiye!”»

Isaye am barasua mewu isangaduwu

¹¹ Isa bæрни Jerujalemboro ledu cædi duwon, karangi katte cidi Samariyaye-a Galileye-aa giya. ¹² Bæladeya laa karængenniya, kongwa barasua mewu tia kapkeyera. Kuruwun dajane ¹³ kowo sapcane tiro: «Sayinna Isa, marne andia njunosane!» yera. ¹⁴ Isa tayia kirunniya, tayiro: «Lenowo, rimannadæro fæledægænowo!» yeno. Lejai ngai duwon, ngajane tayirro walyera. ¹⁵ Falnja ngajænaro asuyenniya, kowo sapce Alaa cungoriaro walde ¹⁶ fuwu Isayen tungurumje ngumnju cidin gænaje tia wuseyeno.

Tidə kam Samariyaye. ¹⁷ Daji Isaye: «Tayi mewu samma ngajana, mare? To, nda tayi ləgardə? ¹⁸ Kusotto adəro kajia, wundunjama walde Alaa wuseji bawo wa?» ¹⁹ Daji kamdəro: «Cine lene! Kambərsenəm nangaro njəkkawo fandəmma,» yeno.

Kənde nodo bargaa Alaye
(Mat 24.15-28, 36-44)

²⁰ Yim laa Farisawaso Isaro kəla yimbi nodo bargaa Alaye duniaro isiyen keworənniya, tayiro: «Nodo bargaa Alaye asuduramsolan gəni isi, ²¹ koro wundumaye: “Akko ti!” bi “Towo ti!” wuljiwawo. Nonowo, nodo bargaa Alayedə dawundoman kərga,» yeno.

²² Daji Isaye fuwurawadəro: «Sa ise kawu fal yayero Tada Kambedəa kuroro jauro raawwa, amma tia ruwwawo. ²³ Amsoye nayiro: “Akkonju!” bi “Towonju!” caniya, bare lenuwe tayia gawwi. ²⁴ Jiri same ci fallan har todəro cuwalde wassidə gai, yim kəndənjuyedən Tada Kambedə ye ngai. ²⁵ Amma Ala kədarjəna, sai jauro bone cane am jaman adəyedə tia wajaiya duwon.

²⁶ «Jaman Tada Kambedəye alamanju jaman Nawi Nuhuye gai. ²⁷ Sadən amso jawui ye, casai ye, larusa so, niya so cadi ye ngai duwon, har yim Nawi Nuhu maaradəro ngaye ingi tufanaye ise tayi sammaa siyeyeno. ²⁸ Koro alamanjudə jaman Nawi Lutuyeye gai. Amso jawui ye, casai ye, kasuwun luwa so, lado so cadi ye, kulo barejai, fado casandi ye kasarga. ²⁹ Daji yim Nawi Lutu bəla Sodomben culuwunadən, dəlawu kannuye-a kauwa kannuaye-a samən cudure tayi sammaa siyeyeno. ³⁰ Yim duwon Tada Kambedə fəlediyidən adəgaima wakkaji.

³¹ «Yim adən kam duwon kəla soronjuyen karenju ye curo soroyen dəganadə bare jəpce kare ngoje leji cəne curo sorodəyero ngaanni! Koro kam kulolan dəganadə ye bare fadoro waldənni! ³² Tangowo kamu Lutuyea! ³³ Wundu duwon ronju riwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma wundu duwon ronju* cuwatkənamadə ronjudəa cəriwi. ³⁴ Nayiro wulnjagakki, yim adən bune am yindi dəgəl tilon bowada duwon, fal ngojane fal koljai. ³⁵ Koro kamu yindi ye kallo nedu cadi duwon, fal ngojane fal koljai. ³⁶ [Kongwa yindi ye kulon duwon, fal ngojane fal koljai.]»

³⁷ Daji fuwurawanjuyeye tiro: «Kəma, ndaran awo adə wakkaji?» cane tia keworənniya, tayiro: «Na riwa dəganalan kowuwaso ye captai,» yeno.

* **17:33** 17.33 ronju - Kam duwon ronju na Alayen riwo cəraanamadə ronju dunian cuwatki, amma kam duwon Isa nangaro ronju dunian cuwatkənamadə ronju na Alayen cəriwi.

18

Misal kamu kwa faccægənaa-a alkali-aye

¹ Daji Isa fuwurawanjuro kəla sawiso təma koljannilan moduwa cadoyen misal adəa kiddo. ² Tayiro: «Bəla laan alkali laa Ala yea rijənni, kam yea nangujənni mbeji. ³ Koro curo bəla adəyen kamu kwa faccægənaa laa ye mbeji. Kullum na alkalidəyero ise tia lowoje: “Wuro shara kəla kəladoniyen sədde!” cəni. ⁴ Tussəna sonju cəmowonni, amma ngawo adəyen alkalidə karwunjun: “Ala yea rikkəni, kam yea nangunəkkəni yaye, ⁵ kamu adə kullum wua suwolsəna nangaro, tiro shara yiddəkki, bare kənde ngəwunjudən karwuni təgəmbo jajənni!” yeno.» ⁶ Daji Kəmadəye: «Awo alkali jirenambuma adə wuljənadəa fanowo! ⁷ To, Ala nda, am kərejəna bune-a kausu-aro tiro sonja caddidəro shara kəla kəladowanjayen cəddiwawo wa? Ra, kawu kadaro tussəna duwon, tayia banajiyi? ⁸ Nayiro wulnjagakki, duwaman sharanja kamji. Adə yaye sa Tada Kambədə duniaro walde isiya, koro yaye kambərse dunialan cuwandi wa?»

Misal Farisa-a akki mowoma-aye

⁹ Daji Isa am tayi kəlanjaa jirewuro ngojane am gadea rujanaro misal adəa kiddo: ¹⁰ «Am yindi moduwa dioro Fado Alayero lejane kasargawo. Kam faldə Farisa, faldə ye akki mowoma. ¹¹ Farisadə cije daje karwunjun moduwa cəde: “Ala, wu am gade-a gade nangaro wusenjəkkəna. Wu barwu gəni, diwi dioma gəni, kənjənama gəni, bi akki mowoma adə gai gəni. ¹² Wudə curo mawuyen yindiro asem dikki, koro awo fəndəkkəna ngan fal curo mewuyen sadaaro yikki,” yeno. ¹³ Amma ti akki mowomadə, ngawolan daada kəlama sapcənnin nganjnju bakciaro:” * “Ala, wu biwuma, wua njunosəne!” yeno. ¹⁴ Nayiro wulnjagakki, Farisadəa gəni, akki mowomadəa Ala jiremaro ngojo. Nonowo, wundu duwon kəlanjua jajəkənamadə, tia bassai. Koro kam kəlanjua awimaro ngojənnimadə, tia jajəkai,» yeno.

*Isaye yalla sananaro barga dəptuwu
(Mat 19.13-15; Mar 10.13-16)*

¹⁵ Am laa Isa yallanja sananaa mukkon lejero nanjuro cawudi duwon, fuwurawadə adəa kerunniya, amdəa wusayera. ¹⁶ Amma Isa yalla sananadəa bowoje fuwuranjuro: «Yalladəa kollowo naniro isa, bare tayiro dapkəwwi! Nodo bargaa Alayedə am tayi gaiye nuwanja,

* 18:13 18.13 nganjnju bakciaro - Karwukutta fəledu.

diye! ¹⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon tadaana gai nodo bargaa Alayedæa kasaccænnidæ tæmmaro ngayiwawo!» yeno.

Kam kura laaye ro sawisoye mada
(Mat 19.16-30; Mar 10.17-31)

¹⁸ Kam kura laaye Isaro: «Malæm ngælama, awi dikke ro sawisoye fandækki?» cæne tia kiworo. ¹⁹ Isaye tiro: «Awirowa wua ngælaman bowosæmi? Ala gænia, wunduma ngæla bawo. ²⁰ Wadawadæa† nonæmma: Bare kænjenja dimmi, bare ro kambe tuluwummi, bare nambawu dimmi, bare sheda kambu dimmi, bawanæm-a yanæm-aro daraja ye!»† yeno. ²¹ Kamdæye: «Tæn ganani lan wada ani sammaa gakkæna,» yeno. ²² Isa adæa fangenniya, tiro: «Koro yaye awo fal nia maunjæna. Kændanæm sammaa lade talaawaro dagargæne, arsiyi samelan fandæmi. Daji are wua sægai!» yeno. ²³ Kamdæ adæa fangenniya, ti jauru gariwu nangaro karwukutta tia tai daje kida. ²⁴ Isa karwukuttanjudæa kirunniya, tiye: «Gariwuye nodo bargaa Alayero ngawonju jauru jau, diye! ²⁵ Gariwuye nodo bargaa Alayero ngawonjudæro karimoye cuwuri riwurayen kodunjuma budu wo!» yeno. ²⁶ Am adæa fanjanadæye tiro: «Assha! Adægaia, wundu gæle njækkawo cuwandi?» yera. ²⁷ Isaye: «Awo kambo yojiwawodæ Alaro yoji!» yeno. ²⁸ Daji Biturusse tiro: «Akkonde awindeso kolliye nia njægaiyena,» yenniya, ²⁹ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wunduma nodo bargaa Alaye nangaro fado, bi kamu, bi yaana, bi bawa, bi ya, bi yalla koljænadæ, ³⁰ dunia adæman awo koljænadæmaa ngæwuro kojæna cuwandiawodæma bawo. Koro leira wakkajiya, ro sawisoye ye cuwandi,» yeno.

Isaye kanyakkuyero kæla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mat 20.17-19; Mar 10.32-34)

³¹ Isa mewun yindindæa sægæriro cuttuluwe tayiro: «Fanowo, Jerujalembo leniye, koro awo nawiyaso kæla Tada Kambedæyen ruwujana sammaa wakkaji. ³² Am tia cadane mukko kærdiyayero casakke, tayi ye tia rujane rarajane tiro lallari tuwajagane ³³ kirwolan jajarjane roro ceyesi. Koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno. ³⁴ Amma fuwurawadæ awima asujanni. Maananju tayiro gæraaada nangaro, awo wuljænadæa nojanni.

Isaye kambua isangaduwu
(Mat 20.29-34; Mar 10.46-52)

† 18:20 18.20 wadawa - Wadawa curo Attaura Nawi Musayen ruuwada.

† 18:20 18.20 NL 20.12-16; SK 5.16-20

³⁵ Isa bəla Jerikoye karəngenniya, kambu laa ci jawallen napkada lowo cədi mbeji. ³⁶ Jama kojairo fangenniya, awi wakkajoro kiworo. ³⁷ Tiro: «Isa kam Najaratte kodu cədi,» yera. ³⁸ Daji kowo sapce: «Isa Tada Mai Daudaye,‡ wua njunosəne!» yeno. ³⁹ Am fuwu gərjana lejaidə tiro jakkade mədək napco yera, amma cayeə kojənarə kowo sapce: «Tada Mai Daudaye, wua njunosəne!» yeno. ⁴⁰ Daji Isa daje tia nanjuro cawudo yeno. Kewudənniya, tiro: ⁴¹ «Awi niro njəddəkkiya, raam?» cəne tia kiworo. Tiye: «Kəma, sim fandəkkiya, raakko!» yeno. ⁴² Daji Isaye tiro: «Sim fande! Kambərsənəm nangaro nanlewa fandəmma,» yeno. ⁴³ Sadəman sim cuwande Alaa cungoriəro Isaa giya. Jama sanna adəa kerunniya, tayi ye Alaa jajaktu badiyera.

19

Isa-a Jakaya-a

¹ Isa bəla Jerikoyero ngaye reje kodu badiyeno. ² Bəladən kam laa mbeji, cunju Jakaya. Ti kura akki mowomasoye ye, jaurə gəriwu ye. ³ Wundu ti Isa wo cəne tia kuroro maji, amma kəla jama kadayen rangəme kuroro tiro katkero, ti kori nangaro. ⁴ Daji Isaa kuroro cəgase fuwuro leje na Isa kojidəyən kəla tarmu laayero tatkeno. ⁵ Isa nadəro kadinniya, kəla sapce tiro: «Jakaya, duwan jəmme, ku sai fannəmlan jəmməkkiya!» yeno. ⁶ Jakaya ganje jəpce karwu kəjiaro tia kapciye sosayeno. ⁷ Jamadə adəa kerunniya, karwunja waje: «Fado biwumayən jəpcəna!» cani. ⁸ Amma Jakaya cije daje Kəmadəro: «Kəma, reda kəndaniyedəa talaawaro yikki. Koro kam laayen wuri cukkowonaro mowokkənaa, kawak dewu tiro kalakkəgəkki,» yeno. ⁹ Daji Isaye: «Ku fado adən njəkkawo jəpcəna, dalilnjudə kam adə ye kaduwu Nawi Ibrahimbe* nangaro. ¹⁰ Nonowo, Tada Kambədə am faccaanaa maje njəkkaworo kadio,» yeno.

Misal Mai-a wolodiyanju-aye

(Mat 25.14-30)

¹¹ Jamadə awo ania kərənjai ngai duwon, Isa tayiro misal wulduwu badiyeno, dalilnjudə Jerujələmba kərənjenja ye, koro tayidə nodo bargaa Alaye sadəman duniaro jəpciyiro təmajana ye nangaro. ¹² Tayiro: «Maina laa lardu kuruwu laaro leje kərmai lardunjuye cuwande walde isi cəne sapturo ciyeno. ¹³ Daji wolodiyanju mewu bowoje

‡ **18:38** 18.38 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye.

* **19:9** 19.9 kaduwu Nawi Ibrahimbe - Jakaya ye Nawi Ibrahim gai Alaa kasacce na Alayen njəkkawo cuwandəna. Adəma nangaro Jakaya kaduwu jireye Nawi Ibrahimbe.

wundunja yayero mina[†] fal fal ce tayiro: “Kawu waldakke isakkiro tilan sawur dewo,” yeno. ¹⁴ Amma am lardudaye tia wajane, har ngawonjun am canode: “Kam adə maindero waljidəa rayiyende!” yera.

¹⁵ «Maije kadinniya, wada ce wolodiyanju tayiro wuri cinadəa bowoja isa awiso sawurlan cawandoro nojo yeno. ¹⁶ Burwoyedə ise tiro: “Barganəmmin, akko mina simmadən mina gade mewu fandəkko,” yeno. ¹⁷ Maiye tiro: “Wuse, wolodi ngələma! Awo ganan aman dimma nangaro, nia lawan bəla mewuyero galanjəkki,” yeno. ¹⁸ Yindiyedə ye ise tiro: “Barganəmmin, mina simmadən gade uwu fandəkko,” yenniya, ¹⁹ Maiye: “Nia lawan bəla uwuyero galanjəkki,” yeno. ²⁰ Daji wolodi gade ye ise tiro: “Barganəmmin, akko minanəm. Tia kesolan kərnəkke dam gənayekko. ²¹ Ni kam jau nangaro, ringekko. Awo gənanəmmidəa ngonəmi, awo nadəmmidə yea kalanəmi,” yeno. ²² Maiye tiro: “Mana cinəmben shara njəddəkki, wolodi kəlado! Wu kam jau, awo gənakkəni ngokki, koro awo nadəkkəni kalakkiro nonəmna, gəna? ²³ To, awiro gəle wuřinidəa bankilan gənanəmmidə? Ca ngai dimmaa, waldunidən wuřini riwanjua mowokkəna,” yeno. ²⁴ Daji Maiye am nadən daadadəro: “Minadəa nanjun mowowo, kam nanjun mewuadəro yowo!” yeno. ²⁵ Tayiye: “A! Barganəmmin, nanjun mewu mbeji, diye!” yeranniya, ²⁶ Maiye: “Nayiro wulnjagakki, wundu duwon nanjun awoamadə,[‡] tiro casargai, amma kam nanjun bawomadə,[§] awo cədanadəmaa tilan camoyi. ²⁷ Kəladowani mainjaro walləkkiro wajanadəa kudowo fuwunin roro yejowo!” yeno.»

KIDA ISAYE JERUJALEMNIN

Isaye mai gai Jerujalemba ngawo

(Mat 21.1-11; Mar 11.1-11; Yah 12.12-19)

²⁸ Ngawo Isa adəa wuljənyen, koro walde kəla fuwunna Jerujalemba ledu badiyeno. ²⁹ Gəre bəlawə Baitfajə-a Baitani-aye na Kau Jaitunne canidəa karəngeranniya, Isa fuwurawanjuyə yindi cunode ³⁰ tayiro: «Bəla fuwundoyədəro lenowo! Ngawuwiyama, koro kutta wunduma tiro ngalte juwanni tuwada nagəwi. Fərangowo kudowo! ³¹ Kam laaye: “Awiro fərangowi?” cəne nayia njaworia, tiro: “Kəmadə tilan mərədunjua,” wulgənowo!» ³² Daji am

[†] 19:13 19.13 mina - Mina faldə alwasi kida kawu miaye. [‡] 19:26 19.26 wundu duwon nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənarə asuji.

[§] 19:26 19.26 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi.

tayia cunodənadə lejane Isa tayiro wuljəgənadə gai nayeyera. ³³ Kuttadəa fərakcai duwon, kəmanjusoye tayiro: «Awiro fərangui?» yeranniya, ³⁴ tayiye: «Kəmadə tilan mərədunjua,» yera. ³⁵ Daji kuttadəa* na Isayero cawude kalwunja kəladəro ferjagane tia ngoyeyera. ³⁶ Leji adəgai duwon, am kalwunja kəla jawallen feryera. ³⁷ Na jawal Kau Jaitunnedən jəpcidəa karəngenniya, fuwurawanju samma karwu kəjiaro kowo sapcane kəla awo ajabba ajabba carunayen Alaa njungoro badiyera. ³⁸ Tayiye: «Bargaa mai cu Kəmandeyen isimadə! Kərma duwon katte Ala-a amnju-ayen nanlewa kərga, Mai Samemaro daraja tio!»† cani. ³⁹ Curo jamadəyen Farisawa laaye Isaro: «Sayinna, fuwurawanəmbo wulgəne gəm cado!» yeranniya, ⁴⁰ tiye: «Nayiro wulnjagakki, nəmgeraa, dongur kauyesoma burwu casakki,» yeno.

Isaye Jerujalemba njikkiro

⁴¹ Isa Jerujalemba del karənje bərnidəa kirunniya, tiro kikkiro. ⁴² Bərnidəro: «Kai! Ca ku awo nanlewa njukku-didəa nonəmmaa, amma kərma nodu adə niro gəraaadaro waljəna. ⁴³ Adə nangaro yim laa ise kəladowanəm dirinjane kəlnjane kanji fiyen yaye kikiminjagane garunəmbo cidi capcagane tiyen kojane ⁴⁴ ni-a am curonəmlan dasaana-a sammaa təgəmbo sinjagai, har kau falma kəla kamanjuyen gənaada baworo cadi, dalilnjudə sa Kəmande amnjua cəkkayiye isənaro nonəmmi nangaro,» yeno.

Isa Fado Alayen

(Mat 21.12-17; Mar 11.15-26; Yah 2.13-25)

⁴⁵ Daji Isa balballa Fado Alayero kərgaanniya, kare ladomasoa dudu badiyeno. ⁴⁶ Tayiro: «Kitawulan ruwuwada: “Fannidə fado moduwaye!”† amma nayidə tia jongo gəndewuyero kalakkew!»† yeno.

⁴⁷ Yim nguson Isa Fado Alayen jamaa alamdu cədi duwon, wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a amwurawa jamaye-a tia njejoro majai, ⁴⁸ amma jawal cawandənni, dalilnjudə jama samma hangalnja nanjun tia fanjana nangaro.

20

Kənduwo Isaye ndaran isi?

(Mat 21.23-27; Mar 11.27-33)

* **19:35** 19.35 kuttadəa - Noduwuram Isa mai gai rokura bawoa Jerujalemba kəlewan ngayiye. † **19:38** 19.38 Jaw 118.26 † **19:46** 19.46 Ish 56.7 † **19:46** 19.46 Iri 7.11

¹ Yim laa Isa Fado Alayen jamaa alamje tayiro kawuri kaji Alayedaa wuljiyi duwon, wurawa rimannaye-a malamba Attauraye-a amwurawa-a nanjuro isane ² tiro: «Andiro wulsagane, kænduwo filan awo ania dimi? Wundu niro kænduwo adaa njo?» cane tia keworo. ³ Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njaddakki, wulsægənowo! ⁴ Kasala Yahaya jamaro cəddənədə, sameyen kadio ra kamben?» cəne tayia kiworo. ⁵ Daji kattenjan sawardane: «“Sameyen” wulliyea, andiro: “To, awiro gəle tia kasadduwwidə?” cəne sawori. ⁶ Amma “Kamben” wulliyea, jama samma andiro kau gəgəmsagane seyesi, dalilnjudə Yahayaa nawiro ngojana nangaro.» ⁷ Daji Isaro ndaran kadiomaro nojanni yera. ⁸ Isaye tayiro: «Wu ye kænduwo filan awo ania dikkidəa wulnjagakkiwawo,» yeno.

Misal jərwu agəriduwu kəladowaye
(Mat 21.33-46; Mar 12.1-12)

⁹ Daji Isa misal adaa jamaro manaduwo badiyeno. Tayiro: «Kam laa jərwu inabbe cəde jərwuwu laaro agərijiye bəlawuro kawu kadayero sapkada. ¹⁰ Sa fərdoye kidənniya, nuwanju cuwandro kəəəanju laaa na jərwuwdəyero kinodo. Amma jərwuwdə tia cadane bakcane mukko dea duyera. ¹¹ Koro walde kəəəa gade kinodo. Ti yea cadane bakcane basarjane mukko dea duyera. ¹² Koro walde kəəəa yakkuye kinodənniya, caye gai ti yea larujane duyera. ¹³ Daji kəma jərwuwdəyē: “Awi gəle dikki? Tadani raakkənədəmaa nodakki. Waneye tiro daraja cadi,” yeno. ¹⁴ Amma jərwuwdə tadanjudəa kerunniya, kattenjan: “Adəma warasamadə wo! Tia yejiyo, warasadə kaandero waljo!” yera. ¹⁵ Daji tia cadane jərwuwdəlan cattuluwe roro keyeso.

«To, kəma jərwuyedə awi cədi? ¹⁶ Ise jərwuwu ania roro ceje am gadero jərwunjudəa ci,» yeno. Jamadə adaa fangeranniya, tayiye: «Suwana! Bare ngairo waljənni!» ¹⁷ Amma Isa tayia ninije: «To, awi maana awo kitawulan ruwuwada adəye?»

“Kau duwon fado tandomaso wajanamadə,
tima kau tandoye sammaro faidaaro waljənədə wo.”†

¹⁸ Nonowo, kam kəla kau adəyero cukkurənamadə
nanamdi,
koro kaudə kambo cukkuriya, kəluwuro kalakci,»† yeno.

¹⁹ Malamba Attauraye-a wurawa rimannaye-a jawal tia taye majai duwon, jamadæa riyera, dalilnjudæ kèlanjaman misaldæa kidoro asujana nangaro.

Kambiwu kèla akki njoyen
(Mat 22.15-22; Mar 12.13-17)

²⁰ Daji wurawa adinwuye ani Isaa mèlastu badijane curo mananjuyen cada mukko gomnayero casakkoro am laa jirewu gairo kèlanja kalakcanaa nanjuro kenodo. ²¹ Tiro: «Sayinna, mana wuldunëm-a jamaa alamdunëm-a samma jirero noniyena, koro wundumaa gayirnëmbawo ye, jawal Alaye kalkallo yikkèrami ye. ²² To, Kaisarro* akki njodæ, andiro halal ra haram?» cane tia keworo. ²³ Amma Isa niadiwinjadæa asuje tayiro: ²⁴ «Wuro dinariyus† fælesægənowo rukke! Cu-a kèla-a wunduye tilan dasaa?» cæne tayia kiworənniya, tiro «Kaisarre,» yera. ²⁵ Daji Isaye tayiro: «Ngaimaa, awo Kaisarredæa Kaisarro yowo, koro awo Alayedæa Alaro yowo!» yeno. ²⁶ Adəgaima rakcane fuwu jamayen Isaa curo mananjuyen cadanni. Jaawunjudæa jauro ajapcane mædæk napkera.

Kambiwu kèla cinowo duniayen
(Mat 22.23-33; Mar 12.18-27)

²⁷ Sadusiya laa, tayi cinowo duniayea kasaccannidæ, na Isayero isane ²⁸ tiro koro cadde: «Sayinna, Nawi Musaye: “Kam laa yanjugəna tada bawo bawoje kamu koljia, kamu yanjugəna faccægənayedæa niyajo yanjugənarø kaduwu majuwø!”† ruwujəna. ²⁹ Akko yaana tulur mbeji. Burwoyedæ kamu ngoje tada cuwandənnin bawoyeno. ³⁰ Yindiyedæ ye kamudæa niyayenniya, ngai. ³¹ Yakkuyedæ ye ngai. Adəgaima tayi tulurso tada cawandənnin bawoyera. ³² Ngawo adəyen kamudæ ye bawoyeno. ³³ To, tayi tulurso tia camowonadæ, cinowo duniayen kamu wundun-jayero walji?» cane tia keworo.

³⁴ Isaye tayiro: «Am jaman adəye larusa so, niya so cadi, ³⁵ amma am duwon leira-a karmon cidu-aa cawandənadæ larusa so, niya so cadiwawo. ³⁶ Karmon cidudən nuwanjaa nangaro, tayidæ tadawa Alaye, malaiyawa gai rakcane gadero sanuiwawo.‡ ³⁷ Koro Nawi Musa kèlanjuma kitawulan na kannu dawu kəska cambiyedən am bawojana cijaidæa tabbaccəgəna. Tidæ Kəmandea Ala Ibrahimbe-a Ala Isakuye-a Ala Yakubaye-alan bowoyeno.† ³⁸ Kəmandedæ

* **20:22** 20.22 Kaisar - Gomna kura Rombe † **20:24** 20.24 dinariyus - Dinariyus faldæ alwasi kida kawu falle. † **20:28** 20.28 SK 25.5 ‡ **20:36** 20.36 malaiyawa gai - Sawisoro na Alayen roa dasayi, gadero sanuiwawo. Adəma nangaro samelan kaduwu mada bawo. † **20:37** 20.37 NL 3.6

Ala am nunaye gəni, am roaye, nanjun tayi samma ronjaa nangaro,» yeno. ³⁹ Daji maləmba Attauraye laaye tiro: «Sayinna, jaawunəmdə kalkal!» yera, ⁴⁰ Adəgaima wunduma cinju mudu kaje tiro koro gade cəddənni.

Almasiwudə Tada Mai Daudaye

(*Mat 22.41-46; Mar 12.35-37*)

⁴¹ Daji Isaye tayiro: «Ndayilan Almasiwudə Tada Mai DaudayeŞ canidə? ⁴² Mai Dauda kəlanjuma kitawu Jawurayelan manaje: “Kəmandeye Kəmaniro: ‘Namme kəmboramman duwon, ⁴³ kəladowanəmba cidiya sinəmbəro yakkəkko!’ cəna.”† ⁴⁴ Mai Daudaye tia Kəmalan bowojənədə, ndayilan gəle Almasiwudə tadanjuro walji?» yeno.

Hal maləmba Attauraye

(*Mat 23.1-36; Mar 12.38-40*)

⁴⁵ Jama samma tia kərənjai duwon, Isaye fuwurawanjuro: ⁴⁶ «Maləmba Attaurayero hangal gənanowo! Kalwu kuruwua dadadu caraana, koro kasuwulan lewa darajaa-a dandallan bi masəna kuralan na darajaa-a jaumaro caraana. ⁴⁷ Kamu kwa faccəgənaasoye kəndanja sammaa jawui ye, halnja gəraduro fuwu jamayen moduwa kuruwuro gərjai ye. Am aniye ajawunja leiran jauru kura!» yeno.

21

Sadaa kamu kwa faccəgənaaye

(*Mar 12.41-44*)

¹ Isa kəla sapkenniya, arsiyiwu laa curo sanduwu sadaa fidaarambedəro wuri fijagai kiro. ² Koro kamu ngudi kwa faccəgənaa laa ye gursu kime yindi* fijiyi kiro. ³ Daji Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamu ngudi kwa faccəgənaa adə tayi sammaa kojənaro fijəgəna. ⁴ Tayi samma arsiyinjalan ngojane fiyeyera, amma ti ngudi duwon awo ronju riwoye ngaa fiyeyeno,» yeno.

Jawawi Isaye

kəla wurdu Fado Alaye-a sidu duniaye-ayen

Wurdu Fado Alaye

(*Mat 24.1-14; Mar 13.1-13*)

⁵ Fuwurawanju laaye kəla jiri Fado Alayedəa kauwanju shawa shawa-a sadaa Alaro sadakcaana-alan janejanədəye

Ş 20:41 20.41 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye. † 20:43 20.42-43 Jaw 110.1 * 21:2 21.2 gursu kime - Kunguna yauidiyaye tamannju ganama.

kəlan manajai duwon, Isaye: ⁶ «Awo ruwi anidə, sanja cəde kau ani sammaa wurjane fijai, har tiloma kəla kamanjuyen gapciwaworo walji,» yeno. ⁷ Tayiye: «Sayinna, sawi awo ani wakkajai? Koro awo ani sammaye sanja cədiya, awi alama duwon ambo fəlediyidə wo?» cane tia keworo. ⁸ Isaye tayiro: «Hangal gənanowo, bare wunduma nayia njawatkənni! Am ngəwu cunilan[†] isane: “Wuma ti wo!” koro “Sadə cədəna!” cani. Bare tayia gawwi! ⁹ Kəriwu so, hangalsango soye lawar fanuwiya, bare yaanuwwi! Sai awo ani burwon wakkajaiya duwon, amma sa njerorambe kua yaye cədənni.»

¹⁰ Koro Isa walde tayiro: «Lardu-a lardu gade-a lawaladai, koro kərmai-a kərmai gade-a ye kattenjan kəriwu gərjai. ¹¹ Cidi ye na gadegaden jauro loloji, wowa-a kəna-a ye na naro ngasayi. Koro awowa riduye-a alama ajabba ajabba-a ye samelan fəledagai. ¹² Amma kawu awo ani samma wakkajaidəro, nayia njadane basarnjane dandalnin sərənɟagai, kosoro njasakki, koro cuni nangaro[‡] fuwu mai so, gomna so yero njasadi. ¹³ Ngainin dama shedaro walduye fanduwu. ¹⁴ Adə nangaro kawudəro nia ngonowo, bare kəla awo kəlando moworo wulluwiyen karwungai diwwi, ¹⁵ dalilnjudə wuma awo kalkal wulluwidəa njadəkki, koro curo waduwundoyen wundunjama rakce nayia kambiwunjaiwawo. ¹⁶ Bawando-a yando-a so, yaanawando so, kəramiyando so, sawawando so nayia njadane laandoa roro ceyesi. ¹⁷ Cuni nangaro am samma nayia wanjai, ¹⁸ amma kanduri kəlandoyema facciyiwawo. ¹⁹ Kanadi ngonuwiya, njəkkawo fanduwu.

Wurdu Jerujalembe

(Mat 24.15-28; Mar 13.14-23)

²⁰ «Sa sojiya kada isane bərni Jerujalembea dirijane kəljana ruwiya, wurdunju karənɟəno ro nonowo. ²¹ Sa adən am lardu Yahudiyayen dasaanadə cija kauro cagaso leja! Am curo bərnidəyən dasaanadə ye caluwo, koro am karaanjulən dasaanadə ye bare bərnidəro ngasaanni! ²² Dalilnjudə adəma sa ajawu gənaduwwuyedə wo, ngainin awo kitawulan ruwuwada samma wakkajai.[†] ²³ Yim anin kamu curoa so, nganji cəmbia sodə, kuttunja! Masiwa kura lardudəro ngayi, Ala jama adəro gərgəɟəgəna nangaro. ²⁴ Laanjaa kashagarsolan ceyesi, laanja yea cadane kəfəa gai larduwa gade sammaro casadi. Kərdiyadə Jerujalembea wurjai, har sa Ala tayiro kadarɟəgənadə cədiya.

[†] **21:8** 21.8 cunilan - Cu Almasiwu Alaye kəlanjaro ngojane tayima ti wo cani.

[‡] **21:12** 21.12 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro. [†] **21:22** 21.22 Hos 9.7

*Kənde Tada Kambedəye**(Mat 24.29-31; Mar 13.24-27)*

²⁵ «Samelan alamaso kəngal-a kumbal-a sillowuwalan tarui, dunia yelan nuktu tekuye-a cambaldunju-a casakke jama larduwaye hangalnja ciji. ²⁶ Kəla awo dunialan wakkajiyen ambe karwunja kamde, har muwajai, kənduwowa sameye jauro lolojai nangaro. ²⁷ Daji Tada Kambedə kənduwoa-a jauro darajaa-a curo fofouyen isi carui.† ²⁸ Awo ani wakkadu badijaiya, danowo kəlendo sangowo, sa nayia meruduye karənjəna nangaro.»

*Misal ya tarmuye**(Mat 24.32-35; Mar 13.28-31)*

²⁹ Daji Isa tayiro misal adəa cədde: «Akko ya tarmuye-a kəska gadeso samma-a ruiwo! ³⁰ Sa kaluwanja ridu badijana ruwiya, nayi kəlendo nangəri karənjənarə nonuwwa. ³¹ Ngaima awo ani wakkajai ruwiya, nodo bargaa Alaye karənjənarə nonowo! ³² Jiremaro nayiro wulnjagakki, am jaman adəye sanuiwawo, sai awo ani samma wakkajaiya duwon. ³³ Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani təmmaro baworo waljiwawo.

*Faadaro dəgaiwo!**(Mat 24.36-44; Mar 13.32-37)*

³⁴ «Hangal gənanowo! Bare curo njəmbəro so, sagarandu so, duniasuwol so hangalndo ngojane yim adə ise kel gai tadu bawo nayia rəp njadanni. ³⁵ Nonowo, yim adə am dunialan dasaana sammaro cukkuri. ³⁶ Faadaro dəgaiwo, duno awo wakkaji sammaro kanuwe fuwu Tada Kambedəyen daduye fandoworo sawisoro Alaa korowo,» yeno Isaye.

³⁷ Adəgaima yim nguson kausu Isa Fado Alayen jamaa alamji, bune bərnidən culuwe leje na Kau Jaitunne canidəyen waji. ³⁸ Koro jama samma tawajane tia kərənduro Fado Alayero isai kasarga.

KARMO-A CIDU-A ISAYE**22***Isaa roro njejoro mada**(Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Yah 11.45-57)*

¹ Sala Burodi Yis Bawoaye tia sala Laya Njəkkayiramben bowojaidə karənjəna. ² Koro wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-a jawal Isaa njejoye majai, amma jamadəa rijana.

† 21:27 21.27 Dan 7.13-14

Yahusa Iskariyot Isaa sərəttuwuma
(*Mat 26.14-16; Mar 14.10-11*)

³ Daji Yiwulis Yahusa kam tiro Iskariyot cani mewun yindindəye falnjaro kərgawo. ⁴ Yahusa leje wurawa rimannaye-a wurawa Fado Alaye gureduwuye-a rokko jande kəla jawal Isaa mukkonjaro sərəttuwuyen keddo. ⁵ Karwunja jauru kəjije tiro wuri cadi yeranniya, ⁶ Yahusa kasacce dama Isaa tayiro jama nojannilan sərəttuwuye mada badiyeno.

Masəna sala Laya Njəkkayirambe
(*Mat 26.17-25; Mar 14.12-21; Yah 13.21-30*)

⁷ Sala Burodi Yis Bawoayen, yim duwon ngəlaro Laya Njəkkayirambedəa* duwajaidə kidənniya, ⁸ Isa Biturus-a Yahaya-aa cunode tayiro: «Lenowo, masəna layayedəa andiro dabbarsaganowo, buiyolo!» yeno. ⁹ Tiro: «Ndaran tia dabbarniyeya, raam?» cane tia keworo. ¹⁰ Isaye tayiro: «Akko bərnidəro ngawuwiya, kam laa bule ingia ngojəna-a kəla kəlluwi. Fado ngayidəro tia gaiwo ngawowo, ¹¹ kəma fadoyədəro wulgənowo: “Sayinnaye kusottoram na fuwurawanju-a rokko masəna layayedəa cadidə ndaran?” ¹² Nayiro soro sameye ngim kura curon karea fəlenjagai. Nadən masənədəa dabbarnowo!» yeno. ¹³ Daji fuwurawadə lejane jiri Isa tayiro wuljəgənədə gai awiso kewando. Adəgaima masəna layayedəa dabbaryera.

Masəna Kəmaye
(*Mat 26.26-30; Mar 14.22-26; 1Kor 11.23-25*)

¹⁴ Sa kidənniya, Isa kəngayambanju-a rokko masənaro napkera. ¹⁵ Isaye tayiro: «Caman masəna Laya Njəkkayirambe adəa kawu bone yakkidəro nayi-a rokko buiyeya, jaumaro raakkəna. ¹⁶ Nayiro wulnjagakki, na adən fuwun tia bukkiwawo, sai jiremaro nodo bargaa Alayelan maananju wakkajiya duwon,» yeno. ¹⁷ Kənjaram curon dibenna ngoje Alaro ardiyenniya, tayiro: «Kənjaram adəa taiwo, wundundo yaye ca! ¹⁸ Nayiro wulnjagakki, na adən fuwun ingi inabbe† yakkiwawo, har nodo bargaa Alaye napciro,» yeno. ¹⁹ Daji burodi ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce tayiro ce: «Adə tiyini nayi nangaro tinadə. Wua takturo adəa dewo!» yeno. ²⁰ Adəgai koro ngawo masənayen kənjaram ngoje tayiro ce: «Kənjaram adə aman bərin bunilan ndəpkada,‡ bu duwon nayi nangaro

* **22:7** 22.7 ngəlaro Laya Njəkkayirambe - Ngəlaro duwon bunju wowom karmoyero kadumadə. † **22:18** 22.18 ingi inabbe - Diben. ‡ **22:20** 22.20 aman bərin bunilan ndəpkada - Bu Isaye aman katte Ala-a adamgəna-ayea tabbacciyidə.

fidənədə.† 21 Kam duwon wua mukko kəladowaniero sərənsiyidə, akkonju wu-a rokko masəna diye. 22 Tada Kambədə saptidəma,§ jiri Ala kədarjənədə gai, amma kam duwon tia sərəcciyidə, kuttunju!» 23 Daji kattenjan kəla wundunja awo adəa dioma woyen koro badiyera.

Wundunja kura wo?

24 Daji fuwurawadə kattenjan kambiwu kəla wundunja kura woyen cadi duwon, 25 Isaye tayiro: «Maiya dunia adəye talaawanjaa raccagai, koro am tayiro serma canidə ye kənduwonja fəlejai. 26 Amma nayidə, ngai gəni. Kura-mandodə təngəri gairo waljo, koro kam nayia njanodimadə wolodi gairo waljo! 27 Wundu gəle kura wo? Kam masənarə napcənəmadə ra wolodinjudə? Kam masənarə napcənəmadə, mare? Amma wudə curondon wolodindo gai.

28 «Curo jaraptani sammayen nayima gərenin nammuw. 29 Jiri Bawani wuro kərmai sinadə gai, wu ye nayiro njadəkke 30 curo kərmainiyen wu-a rokko buwe yawe, koro kəla kuris kərmaiye nammuwe jiriya mewun yindin Israyilawuyero shara yidduwi.

Isaye Biturus tia angərji wuldu

(*Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Yah 13.36-38*)

31 «Siman, Siman, fane! Yiwulis jiri am argəm lalajidə gairo nayia laladuro Alaa cuworəna,* 32 amma bare kambərsənəm kolləmmiro Alaa ngikkorəkko. Ni ye waldəmiya, kəramiyanəmdəa dunoagəne!» 33 Biturusse tiro: «Kəma, koso bi karmoro dabbardəkkəna, ni-a rokko leniyo!» yenniya, 34 tiye: «Biturus, niro wulnjəgəkki, gudowom ku kokkore cakkiwawo, sai yakkuro wua angərsəmiya,» yeno.

35 Koro Isa walde tayiro: «Sa nayia wuri bawoa, ngərwu bawoa, suno gade ye bawoa njanodəkkənədən, awo laa maunjana wa?» cəne tayia kiworənniya, «Mausanni,» yera. 36 Daji tayiro: «To, amma kərma kam wufinjuadə ngojo, kam ngərwunjuadə ye ngai, koro kam kashagarnju bawoadə ye kalwunju gari cəlado fal ciwo. 37 Nayiro wulnjagakki, sai awo kitawulan ruwuwada adə wulan wakkajiya: “Amso tia biwumaro ngoyera.”† Aaa, awo kəlanin ruwuwadadə wakkaji,» yeno. 38 Tiro: «Kəma, akko kashagar yindi,» yeranniya, tayiro: «Kollowo, cədəna,» yeno.

† 22:20 22.20 NL 24.8; Iri 31.31-34 § 22:22 22.22 Tada Kambədə sapti - Isa nui. * 22:31 22.31 nayia laladu - Yiwulis tayia rijapciya, cəraana. † 22:37 22.37 Ish 53.12

*Moduwa Isaye**(Mat 26.36-46; Mar 14.32-42)*

³⁹ Isa bərnilan culuwe cayedə gairo Kau Jaitunnero leyeno, fuwurawanju ye tia geya. ⁴⁰ Nadəro kadinniya, tayiro: «Bare jaraptuwwiro moduwa dewo!» yeno. ⁴¹ Daji tayia kolje gana laa kuruwuje tungurumje moduwa dio badiyeno. ⁴² Tiye: «Bawani, kasaddəmmaa, kənjaram adəa† wulan ngone! Adə yaye rawonidə gəni, kaanəmdəma ti wo!» yeno. ⁴³ [Daji malaiya laa samelan ise tiro fəlediye karwunju kibbayeyeno. ⁴⁴ Isa jəktu dama baworo fanji duwon, cayea kojənarə tai daje moduwa kido, har kəmuwunju bu cidiro fidiyi gairo tok tok fiyadan.] ⁴⁵ Ngai moduwa kidənniya, cije na fuwurawanjuyerə walde ise tayia karwukuttarə casambarəna kənəm cadi najiye ⁴⁶ tayiro: «Awiro kənəm diwidə? Cinowo, bare jaraptuwwiro moduwa dewo!» yeno.

*Isaa Ta**(Mat 26.47-56; Mar 14.43-52; Yah 18.1-11)*

⁴⁷ Isa mana cədi ngai duwon, jama kada kam tiro Yahusa cani mewun yindindəye falnja fuwu gərjiaro kadira. Yahusadə Isaro lewa darajaye njəddoro tia karəngenniya, ⁴⁸ Isaye tiro: «Yahusa, lewa darajayelan wa Tada Kambedəa sərətkəgəmi?» yeno. ⁴⁹ Am nanjuyedə awo wakkajidəa kerunniya, tiro: «Kəma, kashagarlan tayia cacalliyea, nda!» cane ⁵⁰ falnja wolodi rıman kurayea bakce səmonju kəmboramdəa tən kamgeno. ⁵¹ Amma Isaye tayiro: «Danowo! Cədəna!» yenniya, səmonju leje isangayeyeno. ⁵² Daji Isaye wurawa rımannaye-a wurawa Fado Alaye gureduwuye-a amwurawa jamaye-a tia taro isanadəro: «A! Nayi kashagar so, ka so mukkonna wua gəndema gai taro kadiw? ⁵³ Yim nguson nayi-a rokko Fado Alayen dəgaiye duwon, wua sədawwi. Amma adəma sando wo, sa duwon duwu kərmainju cunodidə.»

*Biturusse Isaa angərdu**(Mat 26.69-75; Mar 14.66-72; Yah 18.25-27)*

⁵⁴ Daji Isaa cadane balballa fado rıman kurayedəro kesado. Biturus ye katte kaskadaaro tayia giya. ⁵⁵ Dawu balballayen kannu fujane napkeranniya, Biturus ye dawunjan napkeno. ⁵⁶ Daji kir laa Biturussa nur kannuyedən napkada kirunniya, tia ngəlaro ninije: «Kam adə ye Isa-a rokko,» yeno. ⁵⁷ Amma Biturus angərje: «Feroma, wu tia nokkəni!» yeno. ⁵⁸ Gana sam kidənniya, kam laa ye tia cure: «Ni ye falnja!» yeno. Biturusse: «Kai! Wu gəni!» yeno.

† 22:42 22.42 kənjaram - Kənjaram bone njaye.

⁵⁹ Alama sa fal gai cæde kam laa gade: «Fagatto kam adə ye Isa-a rokko, ti ye kam lardu Galileye nangaro!» yenniya, ⁶⁰ Biturusse tiro: «Kaiya! Awo wulləmidəa nokkəni!» yeno. Sadəman manaji ngai duwon, gudowom kokkore kekko. ⁶¹ Daji Kəmadə suworde Biturussa niniyeno. Biturus ye awo Kəma tiro wuljəgənədə takkeno. Kəmaye: «Ku kawu gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» cənna. ⁶² Takkenniya, deyaro culuwe tai daje so ngoyeno. ⁶³ Adəgai duwon am Isaa gurejaidə tia rurujane babaktu badiyera. ⁶⁴ Simnju jakcane tiro: «Nawinawi de! Wundu nia bannjo?» yera. ⁶⁵ Koro radu kada tiro keddo.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen

(*Mat 26.57-68; Mar 14.53-65; Yah 18.12-24*)

⁶⁶ Dunia wayenniya, amwurawa jamaye-a wurawa rimannaye-a maləmba Attauraye-a majilisan captane casakke Isaa fuwunjaro kewudo. ⁶⁷ Tiro: «Nima wa Almasiwudə wo? Andiro wulsagane!» cane tia keworo. Amma Isaye tayiro: «Wulnjagakkia, kasadduwawo. ⁶⁸ Koro njaddəkkia, jaawu siwwawo. ⁶⁹ Amma kua adən fuwun Tada Kambədə mukko kəmboram Ala Kənduwomayen napkada dəgai,»[†] yeno. ⁷⁰ Daji tayi sammaye tiro: «Nima gəle Tada Alayedə wo?» yeranniya, tayiro: «Nayima wulluw, wuma!» yeno. ⁷¹ Daji tayiye: «A! Sheda jiri fi gəle gade maniye? Andi kəlande mana cinjulan culuwuna adəa faniyena,» yera.

23

Isa fuwu Gomna Bilatussen

(*Mat 27.11-14; Mar 15.1-5; Yah 18.28-38*)

¹ Daji majiliswu samma cijane Isaa fuwu Gomna Bilatussero caade ² ayau gənaduwu badiyera. Tayiye: «Kam adə jamandea tuɾu cadoro təmbaljiyi nayeyeyiye. Kaisarro akki njo dapciyi, koro tima Almasiwu maidə wo cəni,» yera. ³ Bilatusse tiro: «Nima wa Mai Yaudiyayedə wo?» cəne tia kiworo. Isaye: «Nima wulləm, wuma!» yeno. ⁴ Daji Bilatusse wurawa rimannaye-a jama captanadə-aro: «Kam adəlan ayau fima fandəkkəni,» yeno. ⁵ Amma amdə cayea kojənarə kowo sapcane: «Alamdunjun jamandə cididə Yahudiyaye sammaa jawallan cuttuluwi, cididə Galileyen badije har na adəro kadio,» yera.

Isa fuwu Mai Hirudussen

⁶ Bilatus adəa fangenniya, Isa kam Galileye waro kiworo. ⁷ Isa kam Galile cididə duwon Mai Hirudus cunodidəyero

[†] 22:69 22.69 Jaw 110.1; Dan 7.13-14

asuyenniya, cakke Isaa na maidəyero kesado, sa adən ti ye Jerujalemnin nangaro. ⁸ Mai Hirudus Isaa kirunniya, karwunju jauru kəjiyeno. Tussəna ti-a tado cəraana, dalilnjudə calan lawarnju fanjəna, koro alama laa sameye tiyen kuroro təmajəna nangaro. ⁹ Koro kada tiro kiddo, amma Isa awima tiro kalakcəgənni. ¹⁰ Wurawa rimannaye-a maləmba Attauraye-a ye nadən daada tia jauru burwujai. ¹¹ Mai Hirudus ye sojiyanju-a rokko tiro rudu gənajagane rarayera. Daji kalwu darajaa tiro lujagane na Bilatussero kalakkeru. ¹² Caman Mai Hirudus-a Gomna Bilatus-aye kat-tenja kuttu duwon, yim adəman kəjijane sawaro walyera.

Isaro shara karmoye kamduwu

(Mat 27.15-26; Mar 15.6-15; Yah 18.39-19.16a)

¹³ Daji Gomna Bilatus wurawa rimannaye-a amwurawa jamaye-a jamadə-aa bowoje ¹⁴ tayiro: «Kam adə jamadəa turu cadoro təmbaljiyi nuwe naniro kiwudu. Fuwundon tiro koro kiddəkkəniya, ayau tiro gənagəwwadən falma fandəkkəni. ¹⁵ Koro Mai Hirudus ye cuwandənni nangaro, cakke tia kalakkeru. Akko awima tia roro njejoye cədəna bawo. ¹⁶ Adə nangaro yakkəkke tia kirwon jajarjane salamməkki,» yeno. ¹⁷ [Caman kəla adayen sala adən kosoma fal tayiro salamjiyi.]

¹⁸ Daji jama samma ci tiloaro kowo sapcane: «A'a! Kam adəye ronju tuluwe! Barabbassa andiro salamsagane!» yera. ¹⁹ Ti Barabbasdə, bərnilan turu cade kam laaa ceyesənadəro, tia kosoro casakkəna. ²⁰ Bilatus Isaa salamjiya cəraanadə, walde tayiro manayeyeno, ²¹ amma kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne! Kəskaro tia jagəne no!» cani. ²² Yakkuyədən walde tayiro: «Awiro? Ayau awiye cədo? Awima roro njejoye tilan fandəkkəni. Adə nangaro yakkəkke tia kirwon jajarjane salamməkki,» yeno. ²³ Amma jamadə caye baworo kowo sapcane Isaa kəskaro jajuwo no cane, har kowonjan nasargadara. ²⁴ Daji Bilatus shara kamje awo caworənadəa tədi yeno. ²⁵ Kam tia caworəna, kam duwon turu-a kam njejo-a nangaro kosoro casakkənadəa salamgeno, amma Isaa awo caraanadəa cadoro mukkonjaro kekko.

Isaa kəskaro jaduwu

(Mat 27.32-44; Mar 15.21-32; Yah 19.16b-27)

²⁶ Sojiya Isaa caadi duwon, kam laa bəla Kuraneye cunju Siman karaan isidəa cadane kəska karmoyədəa ngoje ngawo Isaye jəgane leyera. ²⁷ Curo jama tərəm ngawonju jagaidəyen kamuwa kada ti nangaro karwukuttaro nganji

bakcai ye, casiri ye mbeji. ²⁸ Daji Isa suworde tayiro: «Kamuwa Jerujalembe, bare wu nangaro yiruwwi! Kəlando-anjuriyando-aro yikkirowo! ²⁹ Nonowo, sa laa cəde ambe: “Barganja kamuwa rakcane casambiwawodə! Barganja kamuwa ngaltema casambəne təgam cadənnidə!” cani. ³⁰ Sadən kauwa kuruwuro: “Kələndero yukkurowo!” koro kəriso yero: “Andia jansanowo!” wuldu badijai. ³¹ Awoa kəska kəridəro ngai caddia, awi gəle kəska ngamdudəro wakkajiyi?»

³² Sojiyadə gəndewu yindi yea ti-a rokko njejoro kesado. ³³ Na tiro Buwo Kəlaye canidəro kadiranniya, nadən Isaa kəkəkadəro jayeyera. Gəndewu yindidə yea jayeyera, faldə kəmboramnjulan, faldə ye wailanjulan. ³⁴ Daji Isaye: «Bawani, tayia gawurne, awo cadı nojanni nangaro,» yeno. Sojiyadə kajəmunju ngojane walawala cade dagaryera. ³⁵ Jamadə nadən daada carui ngai duwon, amwurawadə tiro rudu gənajagane: «Am gadea cəkkaana. Tima Almasiwu Ala kərejənaa, nda kəlanju cəmowo!» cani. ³⁶ Sojiyadə ye tia rujane nanjuro isane tiro diben comcom sajjagane: ³⁷ «Ni Mai Yaudiyayedəa, kəlanəm moye!» cani. ³⁸ Kəlakajinjuna adəa allolan ruwuwada: TI ADƏMA MAI YAUDIYAYE WO.

³⁹ Gəndewu yindi jajaanadəye falnja Isaro manakuttu cədde: «Nima gəna Almasiwudə wo? Nda kəlanəm moye, andi yea sakkaye!» ⁴⁰ Amma faldə ye kamanjuro jəkkade: «A! Ni yero shara ro tuluwoye njaddənama, Alaa rinəmbawodə? ⁴¹ Kaandedə jussəna, diwi diyena nangaro ajawu gənasaana, amma kam adə awima diwi cədənni,» yeno. ⁴² Daji walde: «Isa, kərməinəm fandəmiya, wua kəlan sədai,» yenniya, ⁴³ Isaye: «Jiremaro nirowulnjəgəkki, kumaro wu-a rokko jannalan dəgaiye,» yeno.

Karmo Isaye

(Mat 27.45-56; Mar 15.33-41; Yah 19.28-37)

⁴⁴ Kausu kəla dawu duwon, dunia nga təmje cələmbo walje, har sa yakku kajiriyero kiado, ⁴⁵ kəngal ye wasturo wayeno. Sa adən juwa curo *Fado Alayen dəganadə farak yindiro kargadan. ⁴⁶ Daji Isa kowo dunoaro sapce: «Bawani, roni curo mukkonəmbero yakkəkki,» yenniya, ro kirəmbo. ⁴⁷ Kajalla sojiyayedə awo wakkajəna sammaa kirunniya, Alaa jajakce: «Fagatto kam adə jirema!» yeno. ⁴⁸ Jama kada na lamar adəyen captanadə ye awo wakkajəna sammaa kerunniya, karwukuttaro nganji bakcaiaro waladara. ⁴⁹ Amma am Isaa nojanadə-a kamuwa tia cidı Galileyen jaane isanadə-a kuruwunin daada awo ania lawarjai kasarga.

Kalmaram: Fado Alaye

Fado Alayedə Jerujalemnin kərga. Fadodən soro mafəndi-a balballa yindi-a mbeji. Curo soro mafəndidəyen na jauru tayir tiro na Ala-a tadoye cani-a juwa nadəa gərajī-a mbeji. Kərwu fi yayen yim laya gawara fandoyea řiman kuradə laya duwaje na Ala-a tadoyedəro ngayi. Laya duwajiya, řiman kuradə budəa ngoje Ala biwu jamanjuye cinjo tayia ardijoro na Ala-a tadoyedəro ngaye fuwu Kəmandeyen fi. Nonowo, řiman kuraro kajīya, kam gadero juwadəa koje nanjuro ngawodə amardəgənni, bare nunniro.

Sa Bargaande Isa Almasiwu řonju ce nuna kaldən, juwa na Ala-a tadoye gərajənadə farak yindiro kargadan. Adə noduwuram Kəmande Isa řonju njodəa ardijənyaye. Barga adəyen jawal Ala-a tadoyedə kərma kaada, maananju am Isa Almasiwua jaanadə gawara cawande bu fida gade bawoaro nodo bargaa Alayero ngasayiro walyeno.

Sittəra Isaye

(Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Yah 19.38-42)

⁵⁰ Kam laa nadən mbeji, cunju Isuwu. Tidə kam ngəlama ye, jirema ye, ⁵¹ kam Arimatiya cidi Yahudiyaye, koro nodo bargaa Alayedəa gureji. Ti majiliswudəye falnja yaye, awo amanju niajane Isaro caddənadəa kasaccənni. ⁵² Daji Isuwu na Gomna Bilatussero leje kamin Isayedəa kiworo. ⁵³ Kamindəa kəskadəlan cəsaye lowowon batta linnen kəkərje kauri duwon curo kauyen laada wundumaa casakkənniro cakke sənayeno. ⁵⁴ Yimdə yim dabbarduye,* koro yim tustuye badidunju del karənjəna. ⁵⁵ Kamuwa duwon Isa-a rokko cidi Galileyen isanadə ye jaane kauridəa lawarjane jiri kaminnju sənajanadəa kero. ⁵⁶ Daji waldane kawudi-a kəndawu-a dabbaryera. Yim tustuyea kəla wadayen tuskera.

24*Karmolan cidu Isaye*

(Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Yah 20.1-10)

¹ Mawuye yim burwoyeya* suwa ləp kamuwadə kawudi-a kəndawu-a dabbarjanadəa ngojane kauridəro leyeran-niya, ² kau kuradə ci kauriyedən təmballada nayeyera. ³ Kasargaanniya, kamin Kəma Isayedəa cawandənni. ⁴ Kəla adəyen hangalnja cijəna duwon, kongwa yindi kajəmu yiy-iljia gərenjan daada tayiro fəleyaadara. ⁵ Karwunja kamde kəla cidiyaro kesakkəranniya, kongwawadəye tayiro: «Awi

* **23:54** 23.54 yim dabbarduye - Jəmma, yim tustuye səbdu. mawuye yim burwoyeya - Ladu.

* **24:1** 24.1

nangaro kam roa curo am sanunayen manuwidə? ⁶ Ti na adən bawo, cijəna! Awo Isa sa ti cidi Galileyen nayiro wulnjaanadəa tangowo: ⁷ “Ala kadarjəna, Tada Kambedəa mukko biwumasoyero casakke kəskaro jajagane ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji.” ⁸ Daji mananjudəa takkera. ⁹ Kauridən walladaranniya, awo ani sammaa mewun tilondə-a fuwurawa gadesodə-aro wulyeyera. ¹⁰ Kamuwa awo ania kəngayambadəro wuljaanadə, tayima Meram Magdala-a Yanna-a Meram ya Yakubaye-a kamuwa gadeso-a wo. ¹¹ Amma mananjadəa kəla bawoaro ngojane tayia njasarairo wayera. ¹² Adə yaye Biturus cije cəgase kauridəro leyeno. Nguje lotkeyenniya, batta linne gənia, awima gade curunni.† Daji awo wakkajənadəa jauru ajapce fadoro walladan.

Isaye fuwurawanjuye yindiro fəleduwu

¹³ Yim adəman fuwurawanjuye yindinja cijane bəla laa Imawus cani kilometər mewun yindin gai Jerujalemlan dəganadəro lejai duwon, ¹⁴ kəla awo wakkajana ani sammayen jande badiyera. ¹⁵ Jandejane gasipcai duwon, Isa kəlanju karənje tayi-a rokko leyera. ¹⁶ Amma simnjan tia carunama, ti wunduro asuduro dapkaada. ¹⁷ Isaye tayiro: «Kəla awiyen jawallan jandenuwidə?» cəne tayia kiworənniya, karwu kuttua gəm dayera. ¹⁸ Falnja cunju Kəleyofas tiro: «Curo kusottowa Jerujalembe sammayen ni tilonəm awo kawu anin wakkajənadəa nonəmmi wo?» yeno. ¹⁹ Tayiro: «Awi gəle wakkajo?» yenniya, tiro: «Awo Isa kam Najarattero wakkajəgənadə! Ti nawi kura fuwu Ala-a jama samma-ayen awo cədi-a manajia samma kənduwoa duwon, ²⁰ wurawande řimannaye-a amwurawande-a wowom karmoye tiro gənajaaro tia sərəccagane kəskaro jayeyera. ²¹ Amma tima kam duwon jama Israyilayea merujimadə woro təmaniyena. Akko awo ani wakkajanadə ku kawu yakku. ²² Koro kamuwa laa curonden lawar ajabba andiro sakkudəna. Ku suwa ləp kauridəro leyeranniya, ²³ kaminjudəa cawandənni. Daji waldane isane andiro malaiyawa tayiro nadən fəledagane ti ronjua cane wulseyera. ²⁴ Adəgaima amnde laa ye kauridəro leyeranniya, kamuwadə wuljanadə gai, awo sammaa kalkallo nayeyera, amma tidəa curunni!» ²⁵ Daji Isaye tayiro: «Am hangal bawoa! Kua yaye awo nawiyaso wulnjaanadəa njasarai wanuwwa. ²⁶ Ala kadarjəna, ti Almasiwudə bone adəa cane duwon daraja na Alayen cuwandiawo wa?» yeno. ²⁷ Daji Attaura Nawi Musayen

† **24:12** 24.12 awima gade curunni - Biturus kamin Isayedəa curunni.

tamiya har kitawuwa nawayaye gadedəro kudero awo kəlanjun kitawu samman ruwuwadadəa tayiro fisaryeyeno.

²⁸ Bəla lejaidəa karəngeranniya, Isa fuwuro koji gairo kido. ²⁹ Amma tia lowojane: «Marne, andi-a rokko jəmmiyo! Kəngal njukkuro cədi, dunia ləmdu maji,» yeranniya, ngaye tayi-a rokko jəpkera. ³⁰ Masəna dioro napkeranniya, burodi ngoje Alaro ardije fəsakce tayiro keno. ³¹ Daji kəlanja fərəmde tia asuyera, amma tayiro fatkeyeno. ³² Kattenjan: «Kəla jawallen mana sadde kitawu Alaye fisarsagai duwon, karwunde tai daje kəjijənni wa?» yera. ³³ Sadəman cijane Jerujalemba waldane kəngayamba mewun tilondə-a amanja gade-a captana nayeyeranniya, ³⁴ jamaye tayiro: «Jiremaro Kəmadə karmolan cijəna, har Simanno fəledəgəna!» yera. ³⁵ Daji tayi yindidə ye awo kəla jawallen wakkajəna-a jiri burodi fəsakce dagarjənalalan tia asujana-adəa wulyeyera.

*Isaye fuwurawanju sammaro fəleduwu
(Mat 28.16-20; Mar 16.9-18; Yah 20.19-23)*

³⁶ Fuwurawadə kəla awo aniyen jande cadi ngai duwon, Isa kəlanju dawunjan daje tayiro: «Salam aleikum!» yeno. ³⁷ Kaime kam nunaye laa caro cane karwunja pət kamgada. ³⁸ Amma Isaye tayiro: «Awiro hangalndo cijənadə? Awi nangaro kəla wuyen danguwi? ³⁹ Akko mukkonni-a sini-a ruiwo, wu kəlanima! Lesənowo ruiwo, kaimelan silla-a da-a bawo, amma wu takkənaro ruwi,» yeno. ⁴⁰ Adəa wulyenniya, mukkonju-a sinju-a tayiro fəleyeyeno. ⁴¹ Daji karwunja tai daje kəjijəna yaye, ajapcane tia mərsajannidə, Isaye: «Na adən awo laa kəmboye mbeji wa?» cəne tayia kiworo. ⁴² Njango buni wargadaye tiro kekkudəranniya, ⁴³ cəmoye fuwunjan gigəro.

⁴⁴ Daji Isaye tayiro: «Akko manani sa dawundon dəgakkənadən nayiro wulnjagakkənadə: “Ala kadarjəna, awowa duwon kəlanin curo Attaura Nawi Musaye-a kitawuwa nawayaye-a Jawura-ayen ruwuwadadə sai wakkajaiya,» yeno. ⁴⁵ Daji Isa kəlanja fərəmje kitawuwadəa tayiro bayinduwu badiyeno. ⁴⁶ Tayiro: «Akko awo kitawulan ruwuwadadə: “Almasiwudə bone cai, kawu yakkua karmolan ciji, ⁴⁷ koro Jerujalemnin tamiya har jama duniaye sammaro kudero cunjulan kawuři tuwa dio-a gawara fando-ayedəa wuljagai.” ⁴⁸ Nayima shedawu awo aniye wo. ⁴⁹ Wudə awo Bawani wadu ngoje nayiro njadi cənnadə‡ juwanjagakki. Nayi ye bərnəni adən nammowo duwon, har samelan kənduwo nayiro jəmnjagairo,» yeno.

‡ 24:49 24.49 awo Bawani wada ngoje nayiro njadi cənnadə - Ruhu Alaye.

*Isaye samero ledunju**(Mar 16.19-20)*

⁵⁰ Daji Isa tayia bərnidən cuttuluwe karən bəla Baitaniyero kiwudənniya, mukkonju yindi sapce tayiro barga dəpkeyeno. ⁵¹ Tayiro barga dəpçiyi ngai duwon, nanja kolje tia samero kesado. ⁵² Tiro ambətkeyeranniya, karwukəjinja dama bawo Jerujalembo walladara. ⁵³ Adəgaima kullum Fado Alayen Kəmandea congori kasarga.

YAHAYA

Kawuri kəji Isa Almasiwuye

Yahaya ruwujənədə

Linjila Yahayayedə

Kitawu Yahaya ruwujənədə, tima Linjila kəndewuyedə wo. Ti Yahayadə Nawi Yahaya Kasalama gəni, am mewun yindin Isa tayia kəngayambanjuro galajənədəye falnja. Koro tiro fuwura Isa tia jauru cəraanadə cani. Adə nangaro alama ajabba ajabba Isa cədənədəa cure awo wuljəna-a jamaro alamjəgəna-adəa fangeno. Ngawo saa kadayen Ruhu Aləye tia cakke taldu bawoaro awo curuna-a fanjəna-aa ruwuyeno. Amma awo Matiyu-a Markus-a Luka-a kitawunjan ruwujana sammaa ruwujənni, kitawunjudə gade. Lamar ani wakkajanadə ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adə ye gadejənnin har nandero kadio.

BADIDURAM

Isa Kalma Aləye

¹ Badiduramnin Kalma, Kalmadə Ala-a rokko, Kalmadə Ala kəlanjudəma. ² Badiduramnin Ala-a rokko kasarga. ³ Awiso tiyelan alaktəna. Curo awo alaktənədə sammayen, tiyen gənia, awo alaktəna falma bawo. ⁴ Tilan ro kərga,* rodə tima nur kambe wo. ⁵ Nurdə curo duwuyen yiyilji, amma duwudə tia cəmowonni.

⁶ Kam laa Ala cunodəna mbeji, cunju Yahaya.† ⁷ Tidə shedaro kadio. Am samma tiyelan kasaccaro, nurdəa shedajoro kadio. ⁸ Ti kəlanju gəni nurdə wo, amma nurdəa shedajoro kadio.

⁹ Nur adə tima nur jireye wo, duniaro ise am sammaa wassimadə. ¹⁰ Tidə dunialan duwon, duniadə ye tiyelan alaktəna yaye, duniadə tia nojənni. ¹¹ Na jamanjuyero kadio, amma jamanju tia camowonni. ¹² Amma am duwon tia camoye cunju kasaccanamasodəro kənduwo tadawa Alayero walduye kaino. ¹³ Tayidə buyen gəni, bi kərawo tiyiyen gəni, bi kərawo kamben gəni, amma Alayen katambəra.

¹⁴ Kalmadə kambo walje dawunden napkeno. Ti jauru serra ye, jirea ye. Koro darajanjua ruiyena, daraja duwon daraja Tada tilo lok na Bawayen isənayedə gai. ¹⁵ Yahaya

* **1:4** 1.4 tilan ro kərga - Kalmadə, tima fərdü roye wo. † **1:6** 1.6 Yahaya - Nawi Yahaya Kasalama.

tia shedaje kowo sapce: «Tima kam kəlanjun wuye: “Kam ngawonin isidə wua kosəna, wun burwonno ti mbeji nangaro,” wulləkkənədə.»¹⁶ Barga dəptuwunju dama bawodəro andi samma ser cinju bawo kiwandiye.¹⁷ Wadadə Nawi Musayen kadio, amma ser-a jire-adə Isa Almasiwuyen kadira.¹⁸ Wunduma ngalte Alaa curuna bawo, amma Tada tilo lok, tidə Ala ye, na Bawayen dəganama ye, tima Aladəa andiro isanosaa.

KIDA ISAYE DUNIALAN

Sheda Nawi Yahayaye

(*Mat 3.1-12; Mar 1.1-8; Luk 3.1-20*)

¹⁹ Sa yaudiya Jerujalemnin na Yahayayero řimanna-a Lewiya-aa ti wunduro kororo canodənadən, akko sheda Nawi Yahayayedə.²⁰ Angərjənnin federo wulje tayiro: «Wu gəni Almasiwudə wo!» yeno.²¹ Daji tiro: «Ni wundu gəle? Nima wa Nawi Iliya wo?» cane tia keworo. Tayiro: «A'a, wu gəni,» yeno. Tiro: «Ni nawidə wa?» yeranniya, tayiro: «A'a,» yeno.²² Daji tiro: «To, ni wundu gəle? Jaawu am andia sanodənadəro yikkadiyoro, awi gəle kəlanəmlan wulləmi?» cane keworo.²³ Yahayaye tayiro: «Wuma “kam karaan kowo sapce: ‘Jawal Kəmandeye cəkko dewo!’ cəni,»† Nawi Ishaya wuljənədə gai,» yeno.

²⁴ Curo kəwu Farisawaye yen am laaa canodəna.²⁵ Tayiye Yahayaro: «Ni Almasiwu gəni, Nawi Iliya ye gəni, nawidə ye gəni, awiro gəle ambo kasala‡ yiddəmi?» cane tia keworo.²⁶ Tayiro: «Wudə ingilan ambo kasala kiddəkko, amma dawundon kam laa daada nonuwwi mbeji,²⁷ tidə kam je sunonjuye wuiduma tikkəni ngawonin isi,» yeno.²⁸ Awo ani bəla Baitani ci bərəm Jordaniye todən na duwon Yahaya ambo kasala cəddidən wakkayera.

Isa Tama Alaye

²⁹ Wajənanjua Yahaya nanjuro Isa kənde cədi kirunniya, tiye: «Akko Tama Alaye§ biwu duniaye ngojimədə! ³⁰ Tima kam kəlanjun wuye: “Kam ngawonin isidə wua kosəna, wun burwonno ti mbeji nangaro,” wulləkkənədə. ³¹ Wu kəlani tia nokkəni, amma ingilan ambo kasala njəddoro kadikko, ti jama Israyilayero fəleduworo.» ³² Yahaya shedaje: «Ruhu Alaye alama bullam gai samelan jəpce kəlanjun napci kirukko. ³³ Wu kəlani tia nokkəni, amma Ala wua ingilan ambo kasala yiddəkkoro sunodənadəye wuro: “Ruhudə samelan jəpce kəla kam laayen napci rumi. Tidə Ruhu Alayen ambo kasala cəddi,» cəna. ³⁴ Wu kəlani

† 1:23 1.23 Ish 40.3 ‡ 1:25 1.25 kasala - Kasala Nawi Yahayayedə kasala

tuwaye. § 1:29 1.29 Tama Alaye - Ngəlaro Laya Njəkkayirambe.

rukkəna ye, shedanəkkəna ye, tima Tada Alayedə wo!» yeno.

Fuwurawa burwoye Isaye

³⁵ Wajənanjua Yahaya fuwurawanjuye yindi-a rokko nadən dajana duwon, ³⁶ Yahaya Isa koji kirunniya, tiye: «Akko Tama Alaye!» yeno. ³⁷ Fuwurawa yindidə mana adəa fanjane Isaa geya. ³⁸ Isa suworde tia jagai kirunniya, tayiro: «Awi manuwu?» cəne kiworo. Tiro: «Rabbi, ndaran kərgam?» cəne tia keworo. Maana rabbiyedə sayinna. ³⁹ Isaye tayiro: «Arowo ruiwo!» cəne lejane na dəganadəa carune nadən ti-a rokko dabduyera. Sadə ye sa dewu kajiriye gai. ⁴⁰ Tayi yindi mana Yahayayedəa fanjane Isaa jaanadəye falnjaye cunju Andarawus, yaana Siman Biturusse. ⁴¹ Burwon leje yaananju Simanna maje tiro: «Almasiwudəa fandiye!» yeno. Maana Almasiwuyedə kam tiro Kəristi canı. ⁴² Daji Simanna na Isayero kiwudo. Isa tia kirunniya, tiro: «Nima Siman tada Yahayaye, na adən fuwun nia Kefasnin bowonjai,» yeno. Maana Kefassedə Biturus.*

⁴³ Wajənanjua Isa cidi Galileyero leduro nia ngoyeno. Filibusse kiwandənniya, tiro: «Wua səgai!» yeno. ⁴⁴ Filibusdə kam Baitsaidaye bəla Andarawus-a Biturus-aye. ⁴⁵ Daji Filibus ye leje Nataniyella maje tiro: «Kam duwon kəlanjun Nawi Musa curo Attaurayen ruwuje nawiya kitawulan ruwujanadəa fandiye!» Tidə Isa kam bəla Najaratte, tada Isuwuye,» yeno. ⁴⁶ Nataniyelle tiro: «A! Najaratlan awo laa ngəla culuwi wa?» yenniya, Filibusse: «Are rui!» yeno. ⁴⁷ Isa Nataniyel nanjuro kənde cədi kirunniya, Isa kəlanjun manaje: «Akko Israyilama jireye, tilan awo jirenambuye bawo!» yeno. ⁴⁸ Nataniyelle tiro: «Ndayin wua nosem?» cəne tia kiworo. Isaye tiro: «Kawu Filibus nia bowonjimarə, ni cidiya tarmuyen duwon, njurukkəna,» yeno. ⁴⁹ Daji Nataniyelle tiro: «Sayinna, nima Tada Alayedə wo! Nima Mai Israyilawuyedə wo!» yeno. ⁵⁰ Isaye tiro: «Cidiya tarmuyen njurukkəna nirowulnjəgəkkənədəro wa wua kasansəm? Awo ania kojana rumi,» yeno. ⁵¹ Daji Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, same kaada malaiyawa Alaye kəla Tada Kambədəyən† taccai ye, jəpcai ye ruwi,» yeno.

2

Isaye ingia dibenno kalaktu

* **1:42** 1.42 Biturus - Maananjudə kau. † **1:51** 1.51 Tada Kambədə - Isa kəla Tada Kambədəyən manajiya, kəlanjuman manaji.

¹ Yimbe yakkua bēla Kana cidi Galileyen larusa kedo. Ya Isaye nadən mbeji, ² koro Isa-a fuwurawanju-a yea larusadəro dojana. ³ Diben cotto kerənniya, ya Isaye tiro: «Diben bawo cerəna,» yeno. ⁴ Amma Isaye: «Yani, awiro naniro kadim? Sani koroma cədənni, diye!» yeno. ⁵ Yanjuye wolodiyadəro: «Awi yaye nayiro wulnjagaidəa dewo!» yeno. ⁶ Nadən gəmdo kauye arakku gənaada mbeji. Yaudiyaye adanja nantayirro faidada, gəmdo fi yaye alama bule yindi bi yakku gai ngoji. ⁷ Daji Isaye wolodiyadəro: «Gəmdowadəa ingilan yimbərowo!» cəne tayia fer ferro kesəmbəro. ⁸ Isaye tayiro: «Kərma kurumowo, kəma ngəməriyedəro yadowo!» cəne kurumjane kekkado. ⁹ Kəma ngəməriyedə ingi dibenno waljənadəa kidambənniya, ndaran kewudomaro nojənni, amma wolodiya ingidəa kurumjanadə nojana. Daji mai larusayedəa bowoje ¹⁰ tiro: «Wundu yaye burwon diben kəji con ci, sagarandaiya, diben burwoyedəa najəgənni ci. Amma nidə har kərməro diben kəji condəa gənayem!» yeno. ¹¹ Adəma awo Isa bēla Kana cidi Galileyelan cədənadə, tima alamanju ajabba burwoye wo. Adəgainin darajanjua fəlejiye fuwurawanju tia kasatkera.

¹² Ngawo adəyen ti-a yanju-a yanjugənaso-a fuwurawanju-a rokko bərnī Kafarnaambəro lejane kawu ganaro nadən napkera.

Isaye Fado Alayen sawurwua dudu

(*Mat 21.12-17; Mar 11.15-26; Luk 19.45-48*)

¹³ Sala yaudiyaye Laya Njəkkayirambe sanju karəngenniya, Isa Jerujalembə leyeno. ¹⁴ Curo Fado Alayen am dalo so, ngəlaro so, tattawar so caladi ye, canjimasə napkada yea nayeyeno. ¹⁵ Daji Isa jalan kirwo catte tayi sammaa ngəlaro-a dalo-a kundenno Fado Alayedən duyeno. Koro wuri canjimasoyedəa cidiro fije tewurnjadəa təmbalje ¹⁶ tattawar ladomasodəro: «Ngonowo ani ngaa na adən tuluwowo! Bare Fado Bawaniyedəa kasuwuro kalanguwwi!» yeno. ¹⁷ Daji fuwurawanjudə awo kitawulan ruwuwada adəa takkera: «Kəla fannəmba raakkənayen kuttuye wua sesi.»† ¹⁸ Daji yaudiyadəye* tiro: «Alama filan andiro awo ania dioyedəa fəlesagami?» cane tia keworo. ¹⁹ Isaye tayiro: «Fado Alaye adəa wurnowo, wu ye curo kawu yakkuyen waldəkke tia tandəkki,» yeno. ²⁰ Daji yaudiyadəye tiro: «A! Fado Alaye adəa tandoro kərwu fidewun arakkun cado duwon, ni curo kawu yakkuyen waldəme tandəmi?» yera. ²¹ Amma fado duwon Isa

† **2:17** 2.17 Jaw 69.9 * **2:18** 2.18 yaudiyadə - Wurawa adinwu yaudiyadə.

kəlanjun mana cədənədə tiyinjū. ²² Adə nangaro Isa walde karmolan cijənaye ngawon, fuwurawanju ye mana adəa wuljənədəa takcane kitawudə-a mana Isayedə-a kasatkera.

²³ Adəgaima Isa sala Laya Njəkkayirambero Jerujalemnin dəgana duwon, am kada alama ajabba ajabba Isa cədidəa carune tia kasatkera. ²⁴ Amma Isa am sammaa jauru nojəna nangaro, wundumaa mərsajənni. ²⁵ Koro kəla kamben shedaro wundumaa majənni, ti kəlanju awo karwu kamedəa nojəna nangaro.

3

Isa-a Nikodimus-a

¹ Kəwu Farisawayen kam laa kura yaudiyaye mbeji, cunju Nikodimus. ² Curo buneyen na Isayero ise tiro: «Sayinna, nidə maləm na Alayen kadimbo noniyena, dalilnjudə wunduma Ala-a rokko gənia, rakce alama dimi ania cədiwawo,» yeno. ³ Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, kam duwon bərinno tambənnidə, rakce nodo bargaa Alayedəa curuiwawo,» yeno. ⁴ Nikodimusse: «Ndayin gəle kam kiarijənədəa rakcane casambi? Curo yanjuyero wa walde yindiyero ngaye tia casambi?» yeno.

⁵ Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, kam duwon ingi-a Ruhu Alaye-alan tambənnidə, rakce nodo bargaa Alayedəro ngayiwawo. ⁶ Awo kamben tambənamadə kamdəma, amma awo Ruhu Alayen tambənamadə ruhudəma. ⁷ Bare ajamməmmi kəla "Sai bərinno tambuwiya," wulnjəgəkkəna adəyen. ⁸ Karuwa cijiya, na cəraanaro fuji. Kowonju fanəmi, amma na culuwuna-a na leji-adəa nonəmmi. Adəgaima kam duwon Ruhu Alayen tambənamadə ye.»

⁹ Nikodimusse tiro: «Jiri filan attə yoji?» cəne kiworo. ¹⁰ Isaye tiro: «Ni maləm nowada Israyilawuye duwon awo ania nonəmmi? ¹¹ Jiremaro niro wulnjəgəkki, andi awo noniyena mananiye, koro awo ruiyena shedaniye, amma nayi kua yaye shedandedəa kasatturo wanuwwa. ¹² Nayiro awowa duniayeso wulnjagəkkəna kasadduwwi duwon, sameyesodəa wulnjagəkkia, ndayilan gəle kasadduwi? ¹³ Wunduma samero taccənni, Tada Kambe samelan jəpcənədə gənia. ¹⁴ Jiri Nawi Musa karaan kadi rojəgənədə gai, sai ngairo Tada Kamedə yea rojagaiya, ¹⁵ kəla adəyen wundu duwon tia kasaccənamadə ro sawisoye* cuwandi.

¹⁶ «Awoa Ala duniadəa jaumaro cəraye Tadanju tilo lok kaino, wundu duwon tia kasaccənamadə bare faccəgənni,

* 3:15 3.15 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen təmmaro ceriwawo.

amma ro sawisoye cuwando nangaro. ¹⁷ Ala duniaro shara njëddoro gëni Tadanjudëa kinodo, amma tilaman duniadëa cëkkaworo. ¹⁸ Wundu duwon tia kasaccënamadë, tia shara cëdaiwawo, amma wundu duwon tia kasaccënnimadë, caman tia shara cëdana, dalilnjudë cu Tada tilo lok Alayedëa kasaccënni nangaro. ¹⁹ Adëma sharadë wo: Nurdë duniaro isëna, amma am nurdëa wajane duwudëa kerawo, këndonjaso diwi nangaro. ²⁰ Diwi dioma fi yaye nurdëa waje na nurdëyero isiwawo, bare këndonju diwidëa am federo carunniro. ²¹ Amma jire diomadë na nurdëyero isi, këndonjudë Alayen tëdoro fëlediyi nangaro.»

Isa-a Nawi Yahaya-a

²² Ngawo adëyen Isa-a fuwuranju-a cidi Yahudiyayero lejane kawu ganaro tayi-a rokko napce ambo kasala kiddo. ²³ Yahaya ye na Aion cani karën bëla Salimben ambo kasala cëddi, nadën ingi ngëwu mbeji nangaro. Am nanjuro isane tayiro kasala cëddi. ²⁴ Sadën Yahayaa kosoro casakkënni duwon.

²⁵ Daji fuwurawa Yahayaye laa-a yaudi laa-a këla nantayirro walduyen kambiwu badiyera. ²⁶ Na Yahayayero isane tiro: «Sayinna, kam ni-a rokko ci bërëm Jordaniye todëyen napkada duwon këlanjun shedanëmmadë, akkonju ambo kasala cëddi, koro am samma nanjuro lejai,» yera. ²⁷ Yahayaye tayiro: «Kam rakce awima cuwandi-wawo, awo samelan tiro tinadë gënia. ²⁸ Nayi këlandoma wu adëa wullëkkënaro shedasuwi: “Wu gëni Almasiwudë wo, amma wu kam Ala tin fuwunno cunodënadë.” ²⁹ Kam njuduamadë tima mai larusayedë wo. Koro sawa gërenjun daada tia kërënjimadë kowo sawanjuyë fanjiya, karwunju jauru këjji. Wu ye adëgai karwuni jauru këjje dama baworo waljëna. ³⁰ Sai tidë kuraje, wu ye tängërinëkkiya.

³¹ «Kam duwon samelan isënamadë sammaa kojëna. Kam duwon cidilan dëganamadë cidiyedëma, koro awo cidiyedëmaa manaji. Kam duwon samelan isënamadë sammaa kojëna. ³² Awo curuna-a fanjëna-aa shedaji, amma wunduma shedanju kasacciwawo. ³³ Kam duwon shedanju kasaccënamadë Alaa jiremario tabbaccëna. ³⁴ Awoa kam Ala cunodënamadë mana Alaye manaji, Ala tiro Ruhunju dadu bawoaro cina nangaro. ³⁵ Bawadë Tadadëa cëraana, koro awo sammaa mukkonjuro cakkëna. ³⁶ Kam Tadadëa kasaccënamadë ro sawisoye cuwandëna. Amma kam Tadadëa kasattu wajënamadë ro cuwandi-wawo, gërgadu Alaye tilan dëgai,» yeno.

4

Isa-a kamu cidi Samariyaye-a

¹ Isa Yahayaa kojənaro fuwurawa cuwande tayiro kasala cəddidəa Farisawa fanjanaro Isa asuyeno. ² Adə yaye Isa ti kəlanju gəni, fuwurawanju ambo kasala caddi. ³ Daji cidi Yahudiyayea kolje cidi Galilejero wallada. ⁴ Amma sai cidi Samariyayen reje kojiya duwon. ⁵ Adəgaima Isa bəla laa cidi Samariyaye tiro Sakar cani karən kulo Nawi Yakuba tadanju Nawi Isuwuro cinadəro kadio. ⁶ Nadən baram Yakubaye mbeji, koro kausu kəla dawu, Isa ye bəlawuroro cəmbarəna, ise ci baramdəyen napkeno.

⁷ Kamu Samariyaye laa ingi gudoro kadio. Isaye tiro: «Ingi se yakke!» yeno. ⁸ Sa adən fuwurawanju awo kəmboye njuworo bəlaro lejana. ⁹ Amma kamu Samariyayedəye tiro: «Ni yaudi, wu ye kamu Samariyaye, awiawin wua ingi kənjayero suworəmi?» Awoa caman yaudiya-a Samariyawu-a tawaktaiwawo. ¹⁰ Isaye tiro: «Ca kənjo Alayea-a wundu ingi kənjayero njuworənaa-a nonəmmaa, nima tia korəme ingi roye niro nji,» yeno. ¹¹ Kamudəye tiro: «Kəma, karwi ye tammi, baram ye kuruwu. Ndaran ingi roye adəa fandəmi? ¹² Ra, nidə kaarinde Nawi Yakuba ti duwon andiro baram adəa sade ingi ti kəlanju cane tadawanju-a ləmannanju-a ye casanadəmaro wa kura wo?» ¹³ Isaye tiro: «Wundu duwon ingi adəa canadə nangadembo ngudu fanji, ¹⁴ amma wundu duwon ingi tiro yikkidəa canadə təmmaro ngudu fanjiwawo. Ingi tiro yikkidə curonjun sim ingi royero walje har ro sawisoyero bəlbəldi.» ¹⁵ Kamudəye tiro: «Kəma, ingi adəa wuro se, kua adən fuwun bare ngudu fakke ingi gudoro na adəro waldəkke isəkkəniro,» yeno.

¹⁶ Isaye tiro: «Lene kwanəm bowone, na adəro arowo!» yeno. ¹⁷ Kamudəye: «Kwa takkəni,» yenniya, Isaye tiro: «“Kwa takkəni,” nəmmadə, jirenəm. ¹⁸ Amma kwa uwu dim, koro ti kərma rokko dəgawwadə kwanəm gəni. Awo wulləmmadə jire,» yeno. ¹⁹ Daji kamudəye tiro: «Kəma, ni nawiro asunəkkəna. ²⁰ Kaariyandeso* kəla kau kuruwu adəyen Alaro ambətkeyera, amma nayidə† na Alaro ambəttuwuyedə sai Jerujalemnin nuwi.» ²¹ Isaye kamudəro: «Wua sasarai, sa laa ise Bawadəro kəla kau kuruwu adəyen gəni bi Jerujalemlan gəni ambətkəwi. ²² Nayidə awo nonuwuiro ambətkəwi. Andidə awo noniyenaro ambətkəiye, awoa njəkkawodə yauidiyayen isi.

* 4:20 4.20 Kaariyandeso - Am cidi Samariyaye yaudi, amma ngalongawuri.

† 4:20 4.20 nayidə - Yaudiya.

23 Amma sadə isi har isənama, ambəttuwuwu jireyedə Bawadəro curo ruhu-a jire-ayen ambəccagai, dalilnjudə Bawadə am jiri anima tiro ambəccaaro maji nangaro. 24 Aladə Ruhu, am tiro ambəccagaidə sai curo ruhu-a jire-ayen ambəccaa!» 25 Kamudəye tiro: «Almasiwu kam tiro Kəristi canidə isiro nokkəna. Isiya, andiro awo sammaa isanosagai,» yeno. 26 Daji Isaye tiro: «Wu niro mananjəgəkkidə, wuma ti wo!» yeno.

27 Sa adən fuwurawanju isane Isa kamuro mana cəddidəa ajapkera, amma wundunjama kamudəro: «Awi raam?» bi Isaro: «Awiro tiro managəmi?» wuljənni. 28 Daji kamudə bulenju kolje bəlaro walde ambo: 29 «Arowo, kam awo dikkəna sammaa wulsəgənaa ruiwo! Waneye tima Almasiwudə wo?» yeno. 30 Jamadə na Isayero leduro bəladən keluwo.

31 Sa adən fuwurawadə tia lowojane: «Sayinna, masəna de!» cani. 32 Amma tayiro: «Kəmboni nonuwwi mbeji,» yenniya, 33 fuwurawadə kattenjan: «Kam laa tiro kəmbo cukkudəna wa?» cani. 34 Isaye tayiro: «Kəmbonidə, tima awo ti wua sunodənamadə cəraanadəa dio-a kidanju tumoduwu-adə wo. 35 Nayiye: “Kaladəro kəndawu dewu gapco,” nuwi, gəna? Wu nayiro wulnjagakki, kəla sam-mowo kulowadə kaladəro basawunaro ruiwo! 36 Kam kalajimadə alwasi cuwande nema ro sawisoyero capci. Adəgaima kam cənadimadə-a kam kalajimadə-a rokko karwunja kəjiji. 37 Kəla adəyen awo wuldənadə jire: “Kam laa cənadi, kam laa ye kalaji.” 38 Nayia awo kidanuwwi kaladuro ngenodəkko. Am gade kidadəa cado, nayi ye barga kidanjaye kiwanduw.»

39 Samariyawu bəla adən dasaana kada Isaa kasatkera, kamudəye shedaje: «Awo dikkəna sammaa wulsəgəna!» cəna nangaro. 40 Nanjuro kadiranniya, nanjan napcoro tia lowojane Isa kawu yindiro napkeno. 41 Mananju nangaro am kada ye cayema kojənaro tia kasatkera. 42 Daji kamudəro: «Kərma awo wulləmmadə gəni nangaro tia kasatkeiye. Andi kəlandema ye tia faniyena, koro jiremaro tima Njəkkayima duniayedə woro noniyena!» yera.

*Isaye kowonaye tada isangaduwu
(Mat 8.5-13; Luk 7.1-10)*

43 Ngawo kawu yindiyen Isa bəladəa kolje cidi Galileyero leyeno. 44 Caman Isa kəlanjuma nawi bəlanjan daraja cədanni cəna. 45 Cidi Galileyero kadinniya, am cididəye tia ngəlaro sosayera. Tayidə awo Isa Jerujalemnin sa salayen cədəna sammaa caruna, dalilnjudə tayi ye saladəro lejana nangaro.

⁴⁶ Daji Isa walde bēla Kana cidi Galileye na ingia dibenno kalakcēnadēro kadio. Bērni Kafarnaambelan kowona laa mbeji, tadanju dondi. ⁴⁷ Kowonadē Isa cidi Yahudiyayea kolje Galilero isēnaro fangenniya, nanjuro leje tia lowoje iso tadanju no cēdidēa isangajuwo yeno. ⁴⁸ Isaye tiro: «Alama so, awo ajabba ajabba so kiruw gēnia, tēmmaro yasarawwawo!» yeno. ⁴⁹ Kowonadēye tiro: «Kēma, kawu tadani nuiro are!» yeno. ⁵⁰ Isaye tiro: «Lene, tadanēm ronjua!» yenniya, kamdē mana Isa tiro wuljēgēnadēa kasacce leyeno.

⁵¹ Ledu cēdi duwon, wolodiyanju tia kapcagane tiro: «Tadanēm ronjua,» yera. ⁵² Sa tadanju ngajēnadēa kiworēnniya, tiro: «Bikka sa fal kajiriyen kangedē tia kolyeno,» yera. ⁵³ Bawadē sa adēman Isaye tiro: «Tadanēm ronjua!» cēnnadēro asuyeno. Daji ti-a am fannjuye sanna-a Isaa kasatkera. ⁵⁴ Adēma alama ajabba yindiye Isa ngawo cidi Yahudiyayea kolje cidi Galileyerō isēnāyēn cēdēnadē wo.

5

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwo

¹ Ngawo adēyēn ngēmēri yaudiyaye laa kidēnniya, Isa Jerujalembō leyeno. ² Jerujalemlan karēn Ngaworam Dimiyayedēn falwu ingiye ngurwo uwua mbeji, tēlam yaudiyaudin tiro Baitsata canī. ³ Ngurwo anin am dondi kada bowada mbeji: kambuwa so, ngurdiyaya so, am tiyinja nuna so. [Ingidēye bēljēmduwju gurejai, ⁴ dalilnjudē sa laa sa laan malaiya Kēmandēye jēpce ingidēa bēljēmji nangaro. Wundu duwon ingi bēljēmjēnadēro burwon ngaanamadē, kēndondi jiri fi tilan dēga yaye, ngaji.] ⁵ Nadēn kam laa kērwu fiakkun wuskunno dondi mbeji. ⁶ Isa kamdēa bowada kirunniya, koro nadēn jaurō tussēnaro nojēnadē, tiro: «Ngadu raamma wa?» cēne kiworo. ⁷ Kam dondidēye tiro: «Kēma, sa ingidē bēljēmjiya, kam nanin wua ingidēro sakki bawo. Koro ledu dikki duwon, kam gadē wua burwose ngayi,» yeno. ⁸ Isaye tiro: «Cine bēnarammēm ngone lene!» yeno. ⁹ Sadēman kamdē ngaje bēnaramnju ngoje ledu badiyeno.

Yim adē yim tustuye. ¹⁰ Adē nangaro yaudiyaye kam ngajēnadēro: «Yim tustuyea bēnarammēm ngodu niro amardēgēnni,» yera. ¹¹ Tayiro: «Kam duwon wua isangasēgēnadē, tima wuro: “Bēnarammēm ngone lene!”» yeno. ¹² Tayiye tiro: «Wundu kam duwon niro bēnarammēm ngone lene cēnnadē?» cēne keworo. ¹³ Amma kam ngajēnadē ti wundumaro nojēnni, Isa curo

jamadayero kældægəna nangaro. ¹⁴ Ngawo adəyen Isa kamdəa Fado Alayen najiye tiro: «Akko nganəmma! To, biwu dio kolle, bare awo laa jauru diwi adəa kojəna nia njuwandənniro,» yeno. ¹⁵ Daji kamdə leje yaudiyadəro Isama tia isangajuwo yeno.

¹⁶ Isa awo ania yim tustuyea cədəna nangaro, yaudiyadə tiro niadiwi fəleduwu badiyera. ¹⁷ Amma Isaye tayiro: «Bawani ku kundenno kida cədi, wu ye kida dikki,» yeno. ¹⁸ Adə nangaro yaudiyadə cayema kojənarəo tia roro njejoro mayera. Yim tustuyea awo dioro dapkada runju gəni cədo, koro Aladəma Bawanju wo cəne Alaa gaskayeno.

Kənduwo Tadaye

¹⁹ Daji Isaye yaudiyadəro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, Tadadə kəlanju awima rakce cədiwawo, sai awo Bawadə cəde curunadəa. Koro awi yaye Bawadə cədidəa Tadadə ye cədi. ²⁰ Awoa Bawadə Tadadəa cəraana awo ti kəlanju cədi sammaa tiro fəlejiji. Koro kəndo animaa kojəna tiro fəlejiji, nayi ye jauru ajammoworo. ²¹ Jiři Bawadə am sanunaa cəsange tayiro ro cidə gai, Tadadə ye kam cəraanaro ro ci. ²² Bawadə wundumaro shara cəddiwawo, amma shara sammaa mukko Tadadəyero cakkəna, ²³ am nga Tadadəro daraja cado, jiři Bawadəro daraja cadidə gai. Kam Tadadəro daraja ciwawomadə Bawa tia cunodənadəro daraja ciwawo. ²⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam manani fanje ti wua sunodənadəa kasaccənamadə ro sawisoye cuwandəna. Shara tia cədaiwawo, amma karmoro kaje ro cuwandəna.

²⁵ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, sadə isi har isənama, sa duwon am sanuna kowo Tada Alayedəa fanjai, koro tayi fanjanamadə roa dasayi. ²⁶ Jiři Bawadə fərdu royedə gai, ngaima cakke Tadadə ye fərdu royerəo waljəna. ²⁷ Koro kənduwo shara kamdaye tiro cina, dalilnjudə tima Tada Kambədə wo nangaro. ²⁸ Bare adəa ajammuwwi, sa ise am kaurilan samma kowonju fanjane ²⁹ caluwi. Am duwon awo ngəla cadənamasodə roaro cijai, amma am duwon awo diwi cadənamasodə shararo cijai.

³⁰ «Wu runi awima rangəkke dikkiwawo. Jiři fakkidə gai, shara dikki. Koro sharani ye jire, dalilnjudə awo raakkəna gəni, awo ti wua sunodənamadə cəraanaa dioro makki nangaro.

Shedawu Isaye

³¹ «Wu kəlanin kəlani shedadumaro walyekkoa, shedanidə jire gəni. ³² Shedamani gade mbeji, koro sheda kəlanin cədidə jirero nokkəna. ³³ Yahayaro am yikkunoduwwa, ti ye jiredəa shedajo. ³⁴ Wudə kamben

gəni sheda makki, amma njəkkawo fandoworo awo ania wulləkki. ³⁵ Yahayadə fatəla waskada nur ci. Sa ganaro karwukəjia curo nurnjuyen nammuwwa. ³⁶ Amma shedani sheda Yahayayea nankuran kojəna, dalilnjudə kəndo Bawadə wuro tumowokkoro sinadə, kəndodəmaa dikko, tayima Bawadə wua sunodənarə kəlanin shedasai nangaro. ³⁷ Koro Bawa wua sunodənadə, tima kəlanin shedajəna. Amma nayidə ngaltema kowonju ye fanuwwi bi fasalnju ye ruwwi, ³⁸ koro mananju ye karwundon napcənni, dalilnjudə kam cunodənadəa kasadduwwi nangaro. ³⁹ Kitawuwadəa kəla hangallayen kəranuwi, tayilan ro sawisoye fanduwiro təmanuwwa nangaro. Kitawuwa anidə, tayima kəlanin sheda cadi. ⁴⁰ Adə yaye naniro isuwe ro sawisoye fandoro wayew.

⁴¹ «Amben gəni daraja makki. ⁴² Amma nayia non-jakkəna, kərawo Alaye karwundon bawo. ⁴³ Cu Bawaniyen kadikko, amma wua moworo wasew. Kam gade cu kəlanjuyen kadioa, tia mowuwi. ⁴⁴ Nayi daraja kattendon manuwi, amma daraja Ala runjuyen isidəa manuwawodə, ndayilan gəle ranguwe wua sasarawi? ⁴⁵ Bare wuma nayia na Bawadəyen ngadarnjakkiro təmanuwwi. Ngadarmandodə, tima Nawi Musa wo, kam duwon təmando tiro yakkuwadə. ⁴⁶ Ca Nawi Musaa jiremaro yasarawwaa, wu yea sasarawi, kəlanin ruwujəna nangaro. ⁴⁷ Amma awo ruwujənadəa yasarawwia, ndayin gəle manani yasarawi?» yeno.

6

Isaye am dəwu uwu ambadu

(Mat 14.13-21; Mar 6.30-44; Luk 9.10-17)

¹ Ngawo adəyen Isa bərəm Galileye tia bərəm Tiberiyaslan bowojaidəye cinju todəro koyeno. ² Jama kada ye tia geya, alama ajabba ajabba kəla am dondiyen cədi caruna nangaro. ³ Daji Isa kəla kau kuruwu laayero juwane fuwurawanju-a rokko napkera. ⁴ Akko sala Laya Njəkkayirambe sala yaudiyadə karənjəna. ⁵ Isa kəla sapce jama kada nanjuro isairo kirunniya, Isaye Filibusso: «Ndaran burodi yuwiye am ani jaworo?» cəne kiworo. ⁶ Adəa wuldunjudə Filibussa rijapturo, dalilnjudə Isa kəlanjuma awo cədidəa nojəna nangaro. ⁷ Daji Filibusse tiro: «Wundunja yaye burodi gana laa cuwandoro dinariyus* yer yindima cədiwawo!» ⁸ Fuwurawadəye falnja Andarawus yaana Siman Biturusse tiro: ⁹ «Akko na adən tadaana laa burodi sayirre uwu-a buni yindi-a cədana

* 6:7 6.7 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

mbeji, amma am ngəwu aniro awi cəddi?» yeno. ¹⁰ Isaye tayiro: «Jamadəa yakkowo napca,» yeno. Nadən kajim kəri tənəs mbeji nangaro, amdə napkera. Tayi kongwadə alama dəwu uwu gai. ¹¹ Daji burodidəa ngoje Alaro ardiyenniya, am napkadadəro dagaryeyeno. Bunidə yen ngai cəde, har mərədunja galyeno. ¹² Jawune kulyeranniya, Isaye fuwurawanjuro: «Njongowa gapcanadəa cammowo, bare awima faccəgənni,» yeno. ¹³ Adəgaima njongo burodi uwu sayirre am jawune koljanayedəa capcane jowo mewun yindin kesəmbəro. ¹⁴ Jamadə alama ajabba Isa cədənadəa kerunniya, tayiye: «Jiremaro kam adə tima nawi duniaro isimadə wo!»†† cani. ¹⁵ Adə nangaro isane tia dunodunon cadane mairo cadiro asuyenniya, Isa tayia kolje runju tok kəla kaudəyero walde giwa.

Isaye kəla ingiyen silan ledu
(Mat 14.22-36; Mar 6.45-56)

¹⁶ Dunia kajiriyenniya, fuwurawa Isayedə ci bərəmbero jəpcagane ¹⁷ maararo ngasaye kanji bərni Kafarnaambero faljane kodu badiyera. Dunia ləmjəna, Isa ye koroma tayia najəgənni. ¹⁸ Karuwa dunoa cije fuje, har bərəmdə jauru camballadan. ¹⁹ Kilometər uwu bi arakku gairo ledu kedənniya, Isa kəla ingiyen silan leje maaradəa karənji kero. Kerunniya, jauru riyera. ²⁰ Amma Isaye tayiro: «Wuma, bare rinuwwi!» yeno. ²¹ Daji fuwurawadə karwu kəjiaro curo maaradəyen tia camoye kərgaanniyama, maaradə na lejaidəro kadio.

²² Wajənanjua jama ci bərəmbe todən napcanadə maara falma nadən dəgaro asuyera. Koro Isa maaradəro fuwurawanju-a rokko ngaanni, amma runja leyeraro nojana. ²³ Daji maarawa gade bəla Tiberiyasselən karən na Kəma Isa Alaro ardije burodi jawunadəyero kadira. ²⁴ Jamadə Isa ye bawo, fuwurawanju ye baworo kerunniya, daji maarawadəro ngasaye bərni Kafarnaambero tia maduro leyerə.

Isa kəmbo roye

²⁵ Jamadə ci bərəmbe todən Isaa kewandənniya, tiro: «Sayinna, sawi na adəro kadim?» cane keworo. ²⁶ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, alama ajabba ajabba ruwwa nangaro gəni, burodi buwe kulluwwa nangaro wua masuwi. ²⁷ Bare kəmbo njəpci adəro kida diwwi, amma kəmbo ro sawisoyero kida dewo, kəmbo duwon Tada Kambədə nayiro njadidə, awoa Ala Bawadə tawa kənduwonjuyedəa

† 6:14 6.14 tima nawi duniaro isimadə wo - Almasiwu Alaye.

† 6:14 6.14

Tada Kambedəro gənajəgəna.»²⁸ Daji tiro: «Kida Alayedəa dioro awi gəle diye?» cane keworo.²⁹ Isaye tayiro: «Kida Alayedə, tima kam cunodənadəa kasaddowo!» yeno.

³⁰ Tiro: «Alama ajabba ajabba jiri fi dime ruiye nia kasannjiye? Awi gəle dimi?»³¹ Kaariyande kəmbo tiro man canidəa karaalan jawuna, kitawulan ruwuwadadə gai: “Tayiro kəmbo samelan isənadəa jaworo kaino.”†³² Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, Nawi Musa gəni kəmbo samelan isənadəa njado, amma Bawanima nayiro kəmbo jireye sameyedəa njadi.³³ Kəmbo Alayedə, tima kam samelan jəpce duniaro ro sawisoye njomadə wo!»³⁴ Daji tiro: «Kəma, sawisoro kəmbo adəa andiro sadəne!» yera.

³⁵ Isaye tayiro: «Wuma kəmbo royedə wo! Kam naniro isənamadə təmmaro kəna fanjiwawo, koro kam wua mərsasənamadə ye təmmaro ngudu fanjiwawo.³⁶ Amma nayiro wulnjagakkəna, wua suruwwa duwon, njasarai wayew.³⁷ Am duwon Bawadə wuro sina samma naniro isai, koro kam naniro isənadəa təmmaro wakkiwawo.³⁸ Awo karwuni cəraana gəni, awo ti wua sunodənadə cəraana dioro samelan jəpkekko.³⁹ Akko awo ti wua sunodənadə cəraanadə, tima bare curo am wuro sinadəyen falma kolləkkəniro, yim daryeyea‡ tayia karmolan sangəkki.⁴⁰ Akko awo Bawani cəraanadə, wundu duwon Tadadəa cure kasaccənadə ro sawisoye cuwandi, koro yim daryeyea wu ye tia karmolan sangəkki,» yeno.

⁴¹ Tima kəmbo samelan isənadə wo cənna nangaro, yaudiyadə karwunja waje:⁴² «Ti adə Isa tada Isuwuye, gəna? Bawanju-a yanju-aa noniyena, gəna? Ndayin gəle samelan kadikko cəni?» yera.⁴³ Isaye tayiro: «Bare karwundo wajənni!⁴⁴ Wunduma rakce naniro isiwawo, sai Bawa wua sunodənamadə tia gərjiyiya. Wu ye yim daryeyea tia karmolan sangəkki.⁴⁵ Akko awo curo kitawu nawiyayen ruwuwadadə: “Tayi sammaa Ala alamji.”† Wundu duwon Bawadəa fanje asujənamadə naniro isi.⁴⁶ Wunduma Bawadəa curunni, ti Alayen isənadəro kajia. Tidə Bawadəa curuna.⁴⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam wua mərsasənamadə ro sawisoye cuwandi.

⁴⁸ «Wuma kəmbo royedə wo!⁴⁹ Kaariyando kəmbo tiro man canidəa karaan jawuna, koro sanuna.⁵⁰ Amma kam duwon kəmbo samelan isidəa juwuidə, nuiwawo.⁵¹ Wuma kəmbo roye samelan isənadə wo. Kam kəmbo adəa juwuia, sawisoro dəgai. Kəmbo duwon duniaro ro sawisoye cawandoro yikkidə, tima da tiyiniye wo.»

† 6:31 6.31 NL 16.4, 15 ‡ 6:39 yim daryeyea 6.39 - Cidu duniaye. † 6:45 6.45 Ish 54.13

⁵² Adə nangaro yaudiya kattenjan kambiwu cade: «Ndayin gəle rakce da tiyinjuye sade ngəriyo?» cani. ⁵³ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, da tiyi Tada Kambedəa ngəruwwawoa, bunju ye yawwawoa, nayilan ro bawo. ⁵⁴ Kam duwon dani jəgəre buni caimadə ro sawisoye cuwandəna, koro wu ye yim daryeyea tia karmolan sangakki. ⁵⁵ Dani ye kəmbo jireye, buni ye kənja jireye. ⁵⁶ Kam dani jəgəre buni caimadə wulan dəgai, wu ye tilan dəgakki. ⁵⁷ Jiri Bawa Kəndəgaima wua sunode ti nangaro wu ye roa dəgakkidə gai, kam duwon wu kəmbonju womadə, wu nangaro ti ye roa dəgai. ⁵⁸ Adəma kəmbo jireye samelan isənadə wo, jiri kaariyandoso jawune sanunadə gai gəni. Kam kəmbo adəa juwunamadə sawisoro dəgai,» yeno. ⁵⁹ Curo dandal bəрни Kafarnaamben jamadəa alamji duwon, Isa awo ania wulyeyeno.

Mana ro sawisoye

⁶⁰ Fuwurawa Isaye ngəwunja adəa fangeranniya, tayiye: «A! Mana adə jauro jau! Wundu gəle rakce tia fanji?» yera. ⁶¹ Isa karwunja mana adəa wajiro asuyenniya, tayiro: «Adə cakke talluwi wa? ⁶² To, Tada Kambedə nanju caye dəganadəro walde juwai ruwia, nda? ⁶³ Ruhu Alaye tima ro njomadə wo, kənduwo kambedə awimaro faidajiwawo. Mana nayiro wulnjagakkənadə ruhu ye, ro ye. ⁶⁴ Amma curondon am laa kasaccanni mbeji,» yeno. Tən badiduramnin Isa am tia kasaccannidə-a kam tia sərəcciyidə-aa nojəna. ⁶⁵ Daji Isaye: «Adəma nangaro nayiro wulngeyerakko, wunduma rakce naniro isiwawo, sai Bawadə tiro amarjiyiya duwon,» yeno.

⁶⁶ Kəla adəyen fuwurawa Isaye ngəwunja tia ga koljane ngaworo walladara. ⁶⁷ Daji Isaye mewun yindindəro: «Nayi ye wua kolsuwiya, raawwa wa?» cəne tayia kiworo. ⁶⁸ Siman Biturusse tiro: «Kəma, na wunduyero gəle leniye? Nima mana ro sawisoyea wo! ⁶⁹ Yasaraiyena ye, noniyena ye, nima Tayir Alayedə wo!» yeno. ⁷⁰ Isaye tayiro: «Wu gəna nayi mewun yindindəa kərenjakko? Amma kamndo fal sedan!» yeno. ⁷¹ Adəa kəla Yahusa tada Siman Iskariyotten wulyeno, dalilnjudə tima mewun yindindəye falnja mukko kəladowayero Isaa sərəcciyidə wo.

7

Isa Ngəməri Leimayen

¹ Ngawo adøyen Isa cidi Galileyen didiriyeno. Cidi Yahudiyayen didiridu cëraanni, yaudiyadë tia roro njeoro majai nangaro. ² Ngëmæri Leimaye sanju karængenniya, ³ yaanawa Isaye tiro: «Na adæn cine cidi Yahudiyayero lene, fuwurawanëmsodë ye kida dimidëa caroro. ⁴ Kam nowadaro waldu cëraanamadë awo cëdidëa gërajiwawo. Awo ania dimia, duniaro fëledägëne!» yera. ⁵ Ase, yaananjudëma tia kasaccanni. ⁶ Daji Isaye tayiro: «Sani koroma cëdënni, amma sandodë sawiso dabbargada. ⁷ Duniadë rakce nayia wanjaiwawo, amma wua wasëna, dalilnjudë këndonju diwi wullëkki nangaro. ⁸ Nayidë na ngëmæridøyero lenowo, wudë ngëmæri adëro lekkiwawo, sani koroma cëdënni nangaro,» yeno. ⁹ Awo ania tayiro wulyeyenniya, cidi Galileyen napkeno.

¹⁰ Amma yaanawanjudë na ngëmæridøyero leyeranniya, Isa ye federo gëni, asërlan cije leyeno. ¹¹ Yaudiyadë na ngëmæridøyen tia majane: «Ti ndaran?» cani. ¹² Koro curo jamadøyen am kada këlanjun kambiwu kedo. Laaye: «Ti kam ngëla,» cani, laa ye: «A'a, amba cuwatki,» cani. ¹³ Amma wunduma këla Isayen federo mana cëdiwawo, yaudiyadëa rijana nangaro.

¹⁴ Daji ngëmæridë dawunjun duwon, Isa Fado Alayero ngaye jamaa alamdu badiyeno. ¹⁵ Yaudiyadë ajapcane: «Kam adë ngaltema kërajënnidë, ndayin kitawudëa noyeno?» cani. ¹⁶ Isaye tayiro: «Alamdunidë wuye gëni, ti wua sunodënadëye. ¹⁷ Kam awo Ala cëraanadëa dio cëraanaa, alamdudë wuye gëni, Alayero noji. ¹⁸ Kam ngumnjun mana cëdimadë daraja këlanjuyë maji, amma kam tia cunodënadëye daraja majidë, tidë jirema, koro tilan jirenambu bawo. ¹⁹ Nawi Musa nayiro Attauradëa njadëna, gëna? Amma wundundoma wadawanjudëa jëgaiwawo. Awiro wua roro njeoro manuwu?» yeno. ²⁰ Jamadë tiro: «Ni karuwama! Wundu nia njeoro maji?» yera. ²¹ Isaye tayiro: «Awo ajabba fal kidëkkëniya, nayi samma ajapkew! ²² Nawi Musa wada kajaduyë njadënadë, kajadë tiyen gëni, amma kaariyandøyen kadio, adë yaye yim tustuyëa kam kajanuwu. ²³ Bare wada Nawi Musaye ganambu tädënniyo yim tustuyëa kam kajanuwu, awiro gële këla yim tustuyëa kam sëramba isangagëkkënyen wuro gërgasuwi? ²⁴ Bare kuro simben shara diwwi, amma këla jireyen shara dewo!» yeno.

²⁵ Daji am Jerujalembe laaye: «Tima gëna kam duwon tia roro njeoro majaidë? ²⁶ Akkonju federo mana cëdi duwon, awima tiro wuljaanni. Ra, jiremaro wurawandëdë tia Almasiwuro asujana wa? ²⁷ Na kam adë isënadëa

noniyena. Amma Almasiwudə isiya, wunduma na isənadəa nojiwawo,» yera. ²⁸ Daji Isa Fado Alayen jamadəa alamdu cədi duwon, kowo sapce: «Wua nosuwwa, koro na isəkkənadə yea nonuwwa. Ngumnin gəni kadikko, amma ti wua sunodənamadə jirema. Tia nonuwwi. ²⁹ Wu tia nokkəna, dalilnjudə nanjun kadikko, koro tima wua sunodo,» yeno. ³⁰ Adə nangaro Isaa taro mayera, amma wunduma tiro mukko gənajəgənni, sanju koroma cədənni nangaro. ³¹ Curo jamadəyen ngəwunja tia kasaccane: «Almasiwu isiya, awo ajabba ajabba kam adə cədənadəa kojəna cədi wa?» cani.

³² Farisawa jamadə awo ania kəla Isayen wuljai fangeranniya, wurawa řimannaye-a Farisawa-a Isaa taro gureduwu Fado Alayea juwayera. ³³ Isaye tayiro: «Kawu gana laaro nayi-a rokko dəgakki, ngawo adəyen na ti wua sunodənadəyero waldəkki. ³⁴ Wua masuwi, amma suwanduwawo. Na dəgakkiro ranguwe isuwawo.» ³⁵ Daji yaudiyadə kattenjan: «Ndara leji na duwon rangiye tia fandiyyawodə? Ra, yaudiya curo am lardu Gəressero tatardeenadəyero wa leje am Gəressedəa alamji? ³⁶ Awi maana awo wuljənadəye? “Wua masuwi, amma suwanduwawo. Na dəgakkiro ranguwe isuwawo.”»

³⁷ Yim daryeye yim kura ngəmərīdəyeya Isa cije daje kowo sapce: «Kam duwon ngudunjuamadə, naniro iso ca! ³⁸ Kam wua kasansənamadə, kitawulan ruwuwadadə gai: “Ingi roye bəřəm gai karwunjun culuwe falalaji!”»† ³⁹ Adəa wuldunjudə, kəla Ruhu Alaye am tia kasaccanamadə fuwun cawandiyen wulyeno. Amma sa adən Ruhudə koroma tinni, dalilnjudə Isa koroma darajanjuro ngaanni nangaro.

Yaktu jamaye kəla Isayen

⁴⁰ Jamadə mana ania fangeranniya, laanjaye: «Kam adə tima jiremaro nawidə wo!» cani. ⁴¹ Laaye: «Kam adə tima Almasiwudə wo!» cani. Amma laaye koro: «Almasiwudə cidi Galileyen wa isi? ⁴² Ra, kitawulan Almasiwudə ti kaduwu Mai Daudaye, koro bəla Baitalami na Mai Dauda dəganadən isi† cəna, gəna?» ⁴³ Adəgaima kəla Isayen jamadə kəwu yindiro yakkadara. ⁴⁴ Curonjan laanja tia taro mayera, amma wunduma tiro mukko gənajəgənni.

⁴⁵ Gureduwu Fado Alaye walladaranniya, wurawa řimannaye-a Farisawa-a tayiro: «Awiro Isaa kuduwwidə?» cane keworo. ⁴⁶ Gureduwuye: «Ngalte wunduma kam adə gairo mana cədənni!» yera. ⁴⁷ Daji Farisawaye tayiro: «Nayi yea jambanjana wa? ⁴⁸ *Wurawa adinwuye bi

Farisawaye kam laa tia kasaccəna mbeji wa? ⁴⁹ Amma jama Attaura Nawi Musaye nojanni adə baskuwada!» yera.

⁵⁰ Daji Nikodimus, ti duwon Farisawaye falnja na Isayero calan lejənadə, tayiro: ⁵¹ «Kəla wadandeyen kambe cinjun faniye awo cədidəa noniyendelan tiro shara yiddiyewawo, gəna?» cəne kiworo. ⁵² Amma tiro: «Ni ye kam Galileye wa? Kitawudəa kərane rui, nawi fima cidi Galileyen culuwunni!» ⁵³ [Daji wundu yaye fannjuro walladan.

Kalmaram: Wurawa adinwu yaudiyaye

Farisawadə kəwu laa adinwu yaudiyaye jaman Bargaande Isa Almasiwuyen. Maləmbanja jauro Attaura Nawi Musaye nojana, amanjaro wada Alaye sammaa kalkallo jaaro casakkarai. Amma ada kaanja ngəwu wada Alayedəro kəljagane kurwowu jamaro gənayeyera. Nafila ngəwu cadi nangaro am gadedəa nanmuminnin kojanaro təmayera. Rokuranja nangaro ngəwunja Isa Almasiwu-a kawurɨnju-aa ga wajane jawal tia njejoye mayera.

Sadusiyadə ye kəwu laa adinwu yaudiyaye jaman Bargaande Isa Almasiwuyen. Sadusiyadə cinowo bawo, malaiya so, jinni so ye bawo cani, amma Farisawadə awo ani samma mbeji cani. Wurawa rimannaye ngəwunja Sadusiya. Bargaande Isa jauro kənduwoa-a mayawaa-a nangaro nandəri tayia kek cədane tayi ye jawal tia njejoye mayera.

8

Kamu kənjəna cədilan tədana

¹ Isa Kau Jaitunnero leyeno. ² Suwa ləp koro walde Fado Alayero leyeno. Am samma nanjuro isai duwon, napce tayia alamdu badiyeno. ³ Daji maləmba Attauraye-a Farisawa-a kamu laa kənjəna dio cədi cadanaa cawude dawunjan tia casakke dayeno. ⁴ Tayiye Isaro: «Sayinna, kamu adə kənjəna dio cədi duwon, tia keda. ⁵ Attauralan Nawi Musaye andiro wada sade jiri aniro kau gəpkəiyo tayia roro yejiyo cənna.† To, ni nda, awi wulləm?» cane tia keworo. ⁶ Adəa wuldunjadə, Isaa rijapturo awo laa tiro burwuduye cada nangaro. Amma Isa nguje ngulondon cidi kurda badiyeno. ⁷ Tiro dama baworo koro caddi duwon, cije tayiro: «Kam curondon biwu bawomadə kamudəro burwon kau gəpcuwo!» yeno. ⁸ Koro walde nguje cidi kurda badiyeno. ⁹ Adəa fangeranniya, kuran tamiya ganaro

† 8:5 8.5 Lew 20.10; SK 22.22-24

kudero fal fallen saptane, har Isa runju kamu fuwunjun daadadæa kolyera. ¹⁰ Isa cije dayenniya, kamudæro: «Ndaran tayi? Wunduma niro wowom gənanjəgənni wa?» cæne tia kiworo. ¹¹ Tiye: «Kəma, wunduma wowomsənni,» yeno. Daji Isaye tiro: «Wu ye niro wowom gənanjəgəkkiwawo. Lene, amma adə fuwun bare gadero biwu dimmi!» yeno.]

Isa nur duniaye

¹² Koro Isa walde jamadæro mana cædde: «Wu nur duniaye. Wundu duwon wua səganamadə təmmaro curo duwuyen lejiwawo, nur roye cuwandi,» yeno. ¹³ Farisawaye tiro: «Ni kəlanəmlan kəlanəm shedanəmi nangaro, shedanəmdə jire gəni,» yera. ¹⁴ Isaye tayiro: «Sheda kəlaniye dikki yaye, shedanidə jire, dalilnjudə na isəkkəna-a na lekki-adəa nokkəna nangaro. Amma nayidə na isəkkəna-a na lekki-adəa nonuwwi. ¹⁵ Nayidə ambo shara kuro kamben yidduwi, amma wu kam fimaro shara yiddəkkiwawo. ¹⁶ Amma shara dikki yaye, sharanidə jire, dalilnjudə wu runi gəni, Bawa wua sunodənadə-a rokko sharaniye nangaro. ¹⁷ Wadandoman ruwuwada sheda kam yindiyedə jire.† ¹⁸ Wuma sheda kəlaniye dikki, koro Bawa wua sunodənadə ye kəlanin sheda cædi,» yeno. ¹⁹ Daji tiro: «Bawanəmdə ndaran?» yeranniya, Isaye: «Wua nosuwwi, Bawani yea nonuwwi. Ca wua nosuwwa, Bawani yea nonuwi,» yeno. ²⁰ Isa Fado Alayen alamdu cædi duwon, na sadaa fidaramben mana ania wulyeno. Amma wunduma tia cædanni, sanju koroma cædənni nangaro.

²¹ Koro Isa walde tayiro: «Wu lekki, koro wua masuwi, koro curo biwundayen nuwi. Na lekkidæro nayidə ranguwe lenuwwawo,» yeno. ²² Kəla adəyen yaudiyadəye: «Kəlanju ceji wa? Adəmaro wa: “Na lekkidæro nayidə ranguwe lenuwwawo,” cənidə?» yera. ²³ Isaye tayiro: «Nayi cidiye, amma wu sameye. Nayi dunia adəye, amma wu dunia adəye gəni. ²⁴ Adəma nangaro nayiro curo biwuwandoyen nuwi wulngeyerakko. Wuma ti woro kasadduwwia, curo biwuwandoyen nuwi,» yeno.

²⁵ Tiro: «Ni wundu?» cane keworənniya, Isaye tayiro: «Awo tən badiduramnin wulnjagakkənadəma. ²⁶ Awo ngəwu kəlandon wulduye-a sharaduye-a takkəna, amma ti wua sunodənadə jirema, koro awo tiyen fakkənadəmaa duniaro wulgəkki,» yeno. ²⁷ Amma kəla Bawadəyen tayiro manajiyidæro asujanni. ²⁸ Daji Isaye tayiro: «Tada Kambedəa rogəwiya, wuma ti woro nonuwi, koro awima

† 8:17 8.17 SK 19.15

kəlaniro dikkiwawo, amma Bawa wua alamsənadə gai, awo ania wulləkkiro nonuwi. ²⁹ Ti wua sunodənadə wu-a rokko. Wua runi kolsənni, dalilnjudə sawisoye awowa cəraanadəa dikki nangaro,» yeno. ³⁰ Sa Isa adəa wuljidən, am kada tia kasatkera.

Tadawa jireye Nawı Ibrahimbe

³¹ Daji Isaye yaudiya tia kasaccanamadəro: «Manani gawia, nayi jiremaro fuwurawani. ³² Jiredəa nonuwi, jiredə ye nayiro nankam kəlaye njadi,» yeno. ³³ Tiro: «Andi kaduwu Nawı Ibrahimbe, koro kareəa wunduyemaro ngaltema walliyende! Ndayin nankam kəlaye fandiye nəmi?» yera. ³⁴ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon biwu cədimadə kareəa biwuye. ³⁵ Kareədə sawisoro gəni fadon dəgai, amma tadadə sawisoro dəgai. ³⁶ Adə nangaro Tadadə nankam kəlaye njadiya, nankam kəlayədəa fanduwı, diye! ³⁷ Nayi kaduwu Nawı Ibrahimbero nokkəna, amma wua njejoro manuwı, dalilnjudə karwundoro manani ngayiwawo nangaro. ³⁸ Wu awo na Bawaniyen rukkənadəa wulləkki, amma nayi awo bawandoyen fanuwwadəa diwi,» yeno.

³⁹ Tiro: «Bawandedə tima Nawı Ibrahimdə wo!» yera. Isaye tayiro: «Ca nayi kaduwu Nawı Ibrahimbea, kəndo Nawı Ibrahim cədənadəa diwi. ⁴⁰ Kərma wu nayiro jire Alayen fakke wulnjagakkəna duwon, wua njejoro manuwı. Nawı Ibrahim ngaltema adəa cədənni! ⁴¹ Nayi kəndo bawandoyədəa diwi,» yenniya, tiro: «Andia ngəriwu gəni sesambo, bawande tilo Ala kəlanjudəma!» yera.

⁴² Isaye tayiro: «Ca Ala bawandoə, wua səraawi, dalilnjudə akkoni na Alayen kadikko. Kəlani nangaro gəni kadikko, tima wua sunodo. ⁴³ Awıro awo nayiro wulnjagakkidəa asunuwwawodə? Dalilnjudə mananidəa ranguwe fanuwwawo nangaro. ⁴⁴ Bawando tima Yiwulis wo, awo bawando cəraanadəa diwiya, raawwa. Tən badiduramnın ti kamceji, koro kəla jireyen dajənni, tilan jire bawo nangaro. Kattuwu kamjiya, halnju fəleji, dalilnjudə ti kattuwuma, koro bawa kattuwuye nangaro. ⁴⁵ Amma wudə jire wulləkkiyəro, wua kasansuwwawo. ⁴⁶ Wundundo biwu dikkənaro shedaji? Jire wulləkkiya, awıro wua kasansuwwawo? ⁴⁷ Kam Alayədə mana Alayədəa fanji. Dalil nayi fannuwwawoyədə, nayi Alaye gəni nangaro,» yeno.

Isa-a Nawı Ibrahim-a

⁴⁸ Daji yauidiyadəye tiro: «Ni kam Samariyaye karuwama niyenadə, jirende, gəna?» yera. ⁴⁹ Isaye tayiro: «A'a, wulan sedan bawo. Bawaniro daraja yikki, amma nayi wuro

daraja njo wanuwwa. ⁵⁰ Kəlaniro darajadəa magəkkiwawo, amma Fal laa tia maji mbeji, tima sharamadə wo. ⁵¹ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam duwon mananidəa ngojənamadə təmmaro nuiwawo,» yeno.

⁵² Yaudiyađəye tiro: «Kərma nilan sedannaro noniyena! Nawi Ibrahim nuna, nawiya gade ye sanuna, amma niye: “Kam mananidəa ngojənamadə təmmaro nuiwawo!” nəmi. ⁵³ Ni bawande Nawi Ibrahimdəa konəmma wa? Ti nuna, nawiya gade ye sanuna. Ni wunduro kəlanəm ngoyem?» yeranniya, ⁵⁴ Isaye: «Kəlaniro daraja yikkia, darajani faidanju bawo. Bawani daraja wuro si, ti duwon tiro Alando nuwidə. ⁵⁵ Tia ngaltema nonuwwi, amma wu tia nokkəna. “Tia nokkəni,” wulləkkia, kattuwuma nayi gairo walləkki. Amma tia nokkəna, koro mananju ngokki. ⁵⁶ Bawando Nawi Ibrahim karwu jauru kəjiaro jamanni kuroro cəraana. Tia cure karwunju kəjjəna,» yeno.

⁵⁷ Daji yaudiyađəye tiro: «Kərwu fiwuma tammi duwon, Nawi Ibrahimba rumma?» ⁵⁸ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kawu Nawi Ibrahim tambimaro, wu mbeji!» yeno. ⁵⁹ Adə nangaro dongur kauye tiro gəptuwuro ngoyera, amma Isa gərade Fado Alayen kiluwo.

9

Isaye kam kambu tambənaa isangaduwu

¹ Isa kodu cədi duwon, kam laa kambu tambənaa kiro. ² Fuwurawanjuyə tiro: «Sayinna, wundu biwu cəde kam adə kambu katambo? Tima ra bawanju-a yanju-a?» cane tia keworo. ³ Isaye tayiro: «Biwunju nangaro gəni bi biwu bawanjuyə-a yanjuyə-a nangaro gəni, Ala tilan kəndonju fəlejoro kam adə kambu katambo. ⁴ Kausu duwon, dole kida ti sunodənadəyedəa diyo! Bunejiya, wunduma rakce kida cədiwawo. ⁵ Wu dunialan dəgakki duwon, wu nur duniaye,» yeno.

⁶ Awo ania wulyenniya, kanduři cidiro tuwajiye dije ngoje sim kambudəyero cingeyeno. ⁷ Isaye tiro: «Lene, falwu ingi Silowamben lamdəne!» yeno. Maana Silowamdə tunodəna. Daji kambudə leje lamgadanniya, sim cuwande walladan.

⁸ Kəmaskiyanju-a am calan tia lowo cədi caruna-adəye: «Tima gəna kam napkada lowo cədidə?» cane keworo. ⁹ Laaye: «Tima!» canı, laa ye: «A'a, ti gəni, camunonju,» canı. Amma kamdəye: «Wuma, diye!» cəni. ¹⁰ Adə nangaro tiro: «Ndayin gəle sim kiwandəm?» cane keworo. ¹¹ Tayiro: «Kam tiro Isa canidə cidi dije simmiro cinjiye wuro: “Lene, Silowamlan lamdəne!” yeno. Daji lekke lamgadakkəniya,

sim kiwandækko!» yeno. ¹² Tiro: «Kam attə ndaran?» yeranniya, tayiro: «Nokkəni,» yeno.

Farisawaye kambu sim cuwandənadəro koro njəddo

¹³ Daji kam calan kambudəa na Farisawayero kewudo. ¹⁴ Yim duwon Isa cididəa dije sim kambudəye kajənadə yim tustuye. ¹⁵ Koro Farisawadə waldane kamdəa jiri fin sim kiwandro keworo. Tayiro: «Cidi dije simmiro cinjiye lamgadakkəniya, rukki,» yeno. ¹⁶ Farisawadəye laanjaye: «Kam adə Alayen gəni kadio, yim tustuyero daraja cinni nangaro,» cani. Amma laanjaye: «Awiawin biwuma rakce awo ajabba ajabba ngai cədi?» cani. Daji tayi kəwu yindiro yakkadara. ¹⁷ Koro Farisawadə waldane kambudəro: «Awi kəla kam simməm kajənadəyen wulləmi?» cane keworənniya, tiye: «Ti nawi,» yeno.

¹⁸ Amma yaudiyadə ti kambu duwon curuiro waljənadəa njasarai wajane har bawanju-a yanju-aa bowoyera. ¹⁹ Tayiro: «Adə tadando wa? Ti kambu katambo nuwidə? To, awiawin kərma curuiro walyeno?» cane keworo. ²⁰ Bawanju-a yanju-aye: «Ti tadande ye, kambu katambo yero noniyena. ²¹ Amma jiri fin kərma curuiro bi wundu simnju kajoro noniyende. Ti tadaana gəni, tia korowo! Cinjuman wulji,» yera. ²² Bawanju-a yanju-a adəa wuldunjadə, yaudiyadəa rijana nangaro. Caman tayidə wundu duwon Isa Almasiwuro kasaccidəa dandallan cattuluwi canna. ²³ Adəma nangaro bawanju-a yanju-adəye: «Ti tadaana gəni, tia korowo!» yera.

²⁴ Koro caye baworo waldane yaudiyadə kam calan kambudəa bowojane tiro: «Alaro daraja ye!* Noniyena, kam adə biwuma,» yera. ²⁵ Tayiro: «Ti biwuma bi biwuma gəniro nokkəni. Awo fal nokkəna, wu kambu duwon kərma rukki,» yeno. ²⁶ Daji tiro: «Awi niro njəddo? Ndayin simməm kayeno?» cane keworənniya, ²⁷ tayiro: «Wulnjagakkənəma, fannuwwi. Awiro gademinno fandu rawuw? Nayi ye fuwurawanjuro wa waldu rawuw?» yeno. ²⁸ Tia rarajane tiro: «Nima fuwuranju wo, amma andidə fuwurawa Nawi Musaye! ²⁹ Ala Nawi Musaro mana cəddənarə noniyena, amma ti adə ndaran kadiomaro noniyende!» yera.

³⁰ Kamdəye tayiro: «Simmi kajənama, ndaran kadioro nonuwwidə jauro ajabba! ³¹ Ala biwuwua kərənjiwaworo noniyena, amma wundu duwon Alaro daraja ce awo cəraanaa cədimadə, Ala tia kərənji. ³² Tən dunia alaktənayəman wunduma kam kambu tambənayə sim

* 9:24 9.24 Alaro daraja ye! - Maananjudə jire wulle!

kajənadəa ngalte fanjənni. ³³ Kam adə Alayen gəni kadioa, awima rakce cədiwawo!» yeno. ³⁴ Tayiye tiro: «A! Ni curo biwuyen tambəmma duwon andia alamsami!» cane tia deyarə kettuluwo.

Kambuwa jireye

³⁵ Isa kamdəa dandaldən cattuluwunaro fangeno. Tia kattadəranniya, tiro: «Tada Kambedəa kasaddəmma wa?» yeno. ³⁶ Kamdəye: «Kəma, wundu ti wo, tia kasaddəkki?» cəne kiworo. ³⁷ Isaye tiro: «Tia rumma, koro tima niro mananjiyidə wo!» yenniya, ³⁸ daji kamdəye: «Kəma, kasaddəkkəna,» cəne tiro ambətkeyeno.

³⁹ Daji Isaye: «Shara kamduro dunia adəro kadikko, am caruiwawomadə caroro, koro am caruimadə kamburo waljaro!» yeno. ⁴⁰ Farisawa nanjun dasaana laa mana adəa fangeranniya, tiro: «A! Andi ye kambu wa?» yera. ⁴¹ Isaye tayiro: «Ca nayi kambua, biwundo bawo, amma kərma: “Ruiye!” nuwi nangaro, biwundoa dəgawi,» yeno.

10

Isa səni ngələma

¹ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam duwon bəri dimiyayero cinnayen ngayiwawo na gadeyen tacce ngayimadə, ti barwu ye, jawalkorjima ye. ² Amma kam cinnayen ngayimadə, tima səni dimiyadəyedə wo. ³ Cinna guredumadə tiro kajiyi, dimiyadə ye kowonju fanjai. Dimiya kaanjua cunjalan bowoje cuttuluwi. ⁴ Kaanju sammaa cuttuluwiya, fuwunjaro koje dimiyadə tia jagai, kowonju nojana nangaro. ⁵ Təmmaro kusotto jagaiwawo, tin kuruwunno ngərəmjai, kowo kusottowaye nojanni nangaro,» yeno. ⁶ Isa tayiro misal adəa wulyeyeno, amma maananjudəa asujanni.

⁷ Koro Isa walde: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, wuma cinna dimiyadə wo. ⁸ Am burwosane isanadə samma barwuwa ye, jawalkorduwo ye, amma dimiyadə tayia fanjanni. ⁹ Wudə cinna. Kam wuyen ngayia, njəkkawo cuwandi. Ngaye culuwi, səniram ye cuwandi. ¹⁰ Barwudə ndaldu so, njejo so, bannadu so gənia, awima gadero isiwawo. Amma wudə am ro har tayilan gapcəna cawandoro kadikko.

¹¹ «Wu səni ngələma. Səni ngələmadə dimiya nangaro ronju ci. ¹² Kidamadə səni gəni, dimiyadə ye kaanju gəni. Buldu kənde cədi curuiya, dimiyadəə kolje cəgasi, daji buldudə ise tayia cədanə tatarji. ¹³ Tidə kidama nangaro, dimiyadəro lambonju bawo.

¹⁴ «Wu səni ngələma. Dimiyanidəa nokkəna, tayi ye wua nosana, ¹⁵ jiri Bawa wua nosəna, wu ye tia nokkənədə gai. Dimiyadə nangaro roni yikki. ¹⁶ Koro dimiya gade bəri adəye gəni takkəna. Tayi yea dole kudəkki, koro kowoni fanjai. Daji bəri fal ye, səni fal yero waljai. ¹⁷ Bawadə wua səraana, roni yikkiya, waldəkke mowokki nangaro. ¹⁸ Wunduma rakce roni ngojiwawo, amma rawonin tia yikki. Kənduwo nanin tia njoye mbeji, koro kənduwo nanin tia mowoye mbeji. Adəma wada Bawaniyen fandəkkənədə,» yeno.

¹⁹ Kəla mana aniyen yauidiyadə caye baworo kəwu yindiro yakkadara. ²⁰ Ngəwunjaye: «Kai! Ti karuwama, jəri! Awiro tia kərənnuwi?» cani. ²¹ Am laaye: «Adə mana karuwamaye gəni. Karuwama rakce kambuye sim kaji wa?» cani.

Isa Ngəməri Barga Dəptayen

²² Binəm Jerujalemnin Ngəməri Barga Dəptaye cadi duwon, ²³ Isa balballa Fado Alayen tiro Ngurwo Nawi Mai Sulemanaye canilan dadaji. ²⁴ Daji yauidiyadə tia dirijane kəljane tiro: «Har sawiro andia curo duwuyen kolsami? Nima Almasiwudə woa, federo wulsagane!» yera. ²⁵ Isaye tayiro: «Nayiro wulnjagakkəna, amma wua kasansuwwi. Kəndo cu Bawaniyen dikkidə wua shedasi. ²⁶ Amma wua kasansuwwawo, nayi curo dimiyaniyen bawo nangaro. ²⁷ Dimiyanidə kowoni fanjai. Tayia nokkəna, wua sagai. ²⁸ Tayiro ro sawisoye yikki, koro təmmaro sanuiwawo. Wunduma tayia mukkonin cəmoiyawo. ²⁹ Bawani tayia wuro sinadə sammaa nankuran kojəna. Wunduma rakce tayia mukko Bawadəyen cəmoiyawo. ³⁰ Wu-a Bawadə-a tilo,» yeno.

³¹ Daji yauidiyadə tia roro njejoro waldane dongur kauye tiro gəptuwuro ngoyera. ³² Isaye tayiro: «Kəndo ngəla kada Bawaniye nayiro fəlenjagakkəna. Finja nangaro wuro dongur kauye gəmsuwe sesuwi?» cəne kiworo. ³³ Yauidiyadəye tiro: «Kəla kəndo ngəlayen gəni, kəla Alaa gaskadunəmben njejiye. Ni kam duwon kəlanəm Alaro ngonəmidə!» ³⁴ Isaye tayiro: «Kitawundon ngai ruwuwada, gəna? “Wuye: Nayi alawa!”† cəna. ³⁵ Kitawu Alayədə rakce baworo tədiwawo. Ala am duwon tayiro mananju cinadəro alawa cənaa, ³⁶ awiro wu duwon Ala kərese duniaro sunodənədəro Alaa gaskakkəna nuwi, wu Tada Alaye nəkkənədəro? ³⁷ Kəndo Bawaniyedəa dikkiwawoa, bare wua kasansuwwi. ³⁸ Amma tayia dikkia, kasansuwwawo yaye, kəndodəa kasaddowo, nonowo asunowo

Bawa curonin kèrga, wu ye curo Bawayen kèrgakkoro.»
³⁹ Koro waldane tia taro mayera, amma mukkonjan kiluwo.
⁴⁰ Koro Isa walde ngawo bërəm Jordaniyen na Nawi Yahaya kasala tuwaye cèdènadèro leje napkeno. ⁴¹ Daji am kada nanjuro isane: «Nawi Yahaya awo ajabba falma cèdènni, amma awo Yahaya kèla kam adøyen wuljèna samma jire!» yera. ⁴² Adəgaima am kada nadən Isaa kasatkera.

11

Karmo Lajarusse

¹ Curo bəla Baitaniyen na Meram-a yanjugəna Marta- a dasaanadən kam laa dondi mbeji, cunju Lajarus. ² Ti Lajarusdə yanjugəna Meram kamu duwon kawudi si Kəmayədəro fijiye kandurinjūn cinjənədəye. ³ Yaana yindidə kam laa na Isayero canode: «Kəma, kam raammadə dondi,» yeno. ⁴ Adəa fangenniya, Isaye: «Kəndondi adəye njeroramnju karmo gəni, Alaro daraja ci, koro Tada Alaye ye tiyen daraja cuwandoro!» yeno.

⁵ Isa Marta-a yanjugəna-a Lajarus-aa cəraana. ⁶ Daji Lajarus dondiro fangenniya, na dəganadən koro kawu yindiro napkeno. ⁷ Ngawo adəyen Isaye fuwurawanjuro: «Cinowo cidi Yahudiyayero waldiyo!» yeno. ⁸ Fuwurawanjuye tiro: «Sayinna, tussənni yauidyadə nia dongur kauyen njeoro mangera, koro nadəro waldəmi?» yera. ⁹ Isaye tayiro: «Dabdulan sa mewun yindin dəga, mare? Kam kausu lejia, taljiwawo, nur dunia adəyedəa curui nangaro. ¹⁰ Amma kam bune lejia, talji, tilan nur bawo nangaro,» yeno.

¹¹ Adəa wulyenniya, Isaye tayiro: «Sawande Lajarus kənəm cədi, lekke tia sangəkki,» yeno. ¹² Fuwurawadəye tiro: «Kəma, kənəm cədia, ngaji,» yera. ¹³ Isa kəla karmo Lajarusen manajəna, amma tayidə kəla kənəmben manajiro təmayera. ¹⁴ Daji Isaye federo tayiro: «Lajarus nuna. ¹⁵ Nayi nangaro wu nadən bawodəro kəji fakki, wua kasansoworo. Cinowo nanjuro leniyo!» ¹⁶ Daji Toma kam tiro Kawu canidə fuwurawa gadedəro: «Andi ye leniyo Isa-a rokko nuiyo!» yeno.

Isa kəma karmolan cinowo-a ro sawisoye-əye

¹⁷ Isa kadinniya, ase Lajarus kawunju dewu rai curo kauriyen. ¹⁸ Bəla Baitaniyedə karən Jerujalēmben, kattenja alama kilometər yakku gai, ¹⁹ koro yauidya kada na Marta- a Meram-ayero kəla karmo yanjagənayen tayia tajiduro isana. ²⁰ Marta Isa kənde cədiro fangenniya, cije tia kapkeyeno, amma Meram fadon napkeno.

²¹ Martaye Isaro: «Kəma, ca ni na adənna, yanigəna bawojənni. ²² Amma kərmamaro awi yaye Alaa korəmiya, Ala njiro nokkəna,» yeno. ²³ Isaye tiro: «Yanəmgəna karmolan walje ciji,» yeno. ²⁴ Martaye: «Yim daryeye yim cinowo duniayea karmolan walje cijiro nokkəna,» yeno. ²⁵ Isaye tiro: «Wuma karmolan cinowo-a ro-adə wo! Kam wua kasansənamadə, bawoji yaye, roa dəgai.* ²⁶ Koro wundu duwon roa dəgane wua kasansənamadə təmmaro nuiwawo. Adəa yasamma wa?» yenniya, ²⁷ tiro: «Aaa, Kəma, nima Almasiwu Tada Alaye duniaro isənadə woro kasaddəkkəna,» yeno.

²⁸ Adəa wulyenniya, Marta leje yanjugəna Meramba bowoje asərlan tiro: «Sayinna isəna, nia bowonji,» yeno. ²⁹ Meram adəa fangenniya, nagatto cije nanjuro leyeno. ³⁰ Isadə bəlaro ngaanni, kuami yaye na Marta tia kapcəgənadən kərga. ³¹ Yaudiya duwon curo fadoyen tia tajijanadə Meram nagatto cije culuwunaro kerunniya, tia geya. Kauriro so dioro lejiro təmayera.

³² Daji Meram na Isa dəganadəro ise tia kirunniya, fuwunjun tungurumje tiro: «Kəma, ca ni na adənna, yanigəna bawojənni,» yeno. ³³ Isa Meram-a yaudiya ti-a rokko isənadə-a casiro kirunniya, karwunju kuttaje hangalnju caa ciyeno. ³⁴ Tayiro: «Ndararo tia kekkuw?» cəne kiworənniya, tayiye tiro: «Kəma, are rui!» yera. ³⁵ Daji Isa so ngoyeno. ³⁶ Yaudiyaye: «Jiri tia cəraanadəa ruiwo!» yera. ³⁷ Amma laanjaye: «Ti kambuye sim kajənadə rakce Lajarussa karmoro cəkkayiwawo wa?» yera.

Isaye Lajarussa karmolan sango

³⁸ Koro Isa karwunju jauro bannadəna duwon, kauridəro leyeno. Kauridə kul kauye, koro cinju kau kuralan jakkada. ³⁹ Isaye: «Kaudəa tuluwowo!» yeno. Marta yaana kam bawojənadəye tiro: «Kəma, jauro kinaji, bawojənaye kawu dewu rai, diyel!» yeno. ⁴⁰ Isaye tiro: «Wulnjəgəkkəni wa? Yasammaa, daraja Alaye rumi,» yeno. ⁴¹ Daji kaudəa kettuluwo. Isa kəla samero sapce: «Bawa, wua kərənsəmmadəro wusenjəkkəna. ⁴² Sawiso wua kərənsəmiro nokkəna, amma jama na adən dajanadə nangaro adəa wulyekko, nima wua sunodəmdəa kasacaro,» yeno. ⁴³ Adəa wulyenniya, kowo dunoaro sapce: «Lajarus, luwe!» yeno. ⁴⁴ Daji kam bawojənadə kiluwo, si-a mukko-a batta linnen tikkerəna, fəkka ye batta linnen jakkada. Isaye tayiro: «Tia wuinowo, lejo!» yeno.

* 11:25 11.25 roa dəgai - Ro sawisoye cuwandi.

*Isaa roro njejoro mada**(Mat 26.1-5; Mar 14.1-2; Luk 22.1-2)*

⁴⁵ Adə nangaro yaudiya kada na Merambero isana duwon awo Isa cədənəa carunadə tia kasatkera. ⁴⁶ Amma curonjan laa na Farisawayero lejane awo Isa cədənədə tayiro wulyeyera. ⁴⁷ Daji wurawa řimannaye-a Farisawa-a majilisdəa capcane tayiro: «Kam adə alama ajabba ajabba kada cədidə, awi gəle diye? ⁴⁸ Tia kolliye adəgai cədia, wundu yaye tia kasacci. Daji Romanwudə isane nandə-a jamandə-a sammaa camoyi,» yera. ⁴⁹ Daji falnja cunju Kaifas, tima saa adən řiman kura wo, tayiro: «Awima nonuwwi. ⁵⁰ Jamadə samma sanuiro kam fal nunama nayiro ngalworo asunuwwi wa?» yeno. ⁵¹ Mana adəa ngumnjun gəni wulyeno, amma saa adən ti řiman kuradə, nawinawi cəde Isa fuwun jamadə nangaro nui yeno, ⁵² koro jamadə runju gəni nangaro, tadawa Alaye tataradanədə capce fallo waljaro. ⁵³ Daji tən yim adən nia Isaa roro njejoye ngoyera.

⁵⁴ Adəma nangaro Isa federo fuwu yauidiyayen culuwiwawo, amma cidi karən karaayedəro leje bəla laa Ifərayim canidən fuwurawanju-a rokko napkeno.

⁵⁵ Ngəməri yauidiyaye sala Laya Njəkkayirambedə karəngenniya, am kada bələdeyalan cijane Jerujalembə kəlanja tayirro kalakcaro leyerə. ⁵⁶ Fado Alayen dajana Isaa majai duwon, kattenjan: «Awi təmanuw? Ngəmərīdəro isiwawo wa?» canī. ⁵⁷ Caman wurawa řimannaye-a Farisawa-a wada cade kam laa na Isa dəganədəa nojənaa, iso tayiro wuljuwo tia cada canna.

12*Merambe Isaa sittəranjuro dabbarduwu**(Mat 26.6-13; Mar 14.3-9)*

¹ Sala Laya Njəkkayirambero kawu arakku gapcoa, Isa bəla Baitaniye na Lajarus kam duwon karmolan cəsangənədə dəganədəro leyeno. ² Nadən Isaro masəna dabbaryeyera. Marta masənədəa dagarji, Lajarus ye am Isa-a rokko masəna boro napcanədəye falnja. ³ Daji Meram səndal curonjun kawudi jaurə tamanna cunju nardi ngoje si Isayero fiyiye kanduri kəlanjuyen cinje, har buwuttu kawudidəyedə fado ngaa kimowo. ⁴ Fuwurawanjuyə falnja Yahusa Iskariyot canī kam duwon tia fuwun kəladəwanjuro sərəcciyidəye: ⁵ «Awiro kawudi adəa dinariyus yer yakkuro calade wuridəa talaawaro cadənnidə?» yeno. ⁶ Adəa wuldunjudə, talaawaro kissəgəna gəni, ti barwu, koro arittanja ye mukkonjun awo curodəro casakkidəa

ndalji nangaro. ⁷ Isaye tiro: «Tia kolle! Kawudi adəa gənadunjudə, yim sittəranियero wua dabbarduwuro adəa kido. ⁸ Talaawasodə sawisoro curondon mbeji, amma wudə sawisoro gəni curondon dəgakki,» yeno.

Lajarus roro njejoro mada

⁹ Jama yaudiya kada kadami Isa nadən mbejiro fangeranniya, cijane ti runjua gəni, Lajarus kam karmolan cəsangənadə yea kuroro kadira. ¹⁰ Daji wurawa rimannaye nia Lajarus yea roro njejoye ngoyera, ¹¹ dalilnjudə yaudiya kada kəla tiyen tayia koljane Isaa kasaccana nangaro.

Isaye mai gai Jerujalembo ngawo

(*Mat 21.1-11; Mar 11.1-11; Luk 19.28-40*)

¹² Wajənanjua jama kada ngəmərīdərō isanadə Isa Jerujalembo isiro fangeranniya, ¹³ ngəlai diwinoye ngojane tia kaptuwuro kəluwo. Kowo sapcane: «Hosanna!* Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə! Bargaa Mai Israyilayedə!»† canī. ¹⁴ Daji Isa koro kutta cuwande juwane kəlanjun napkeno, kitawulan ruwuwadadə gai: ¹⁵ «Bare rinəmmi, fero Siyonne!‡ Akko mainəm kəla koro kuttayen‡ napkada kəndə cədi.»† ¹⁶ Fuwurawanju awo ania awimaro burwon asujanni, amma Ala Isaro daraja kenniya, daji awo ani kəlanjun kitawulan ruwudəna ye, tiro caddəna yea takkera. ¹⁷ Jama duwon Isa-a rokko sa Lajarus curo kauriyen bowoje karmolan cəsangənadən dasaanadə sheda cadi. ¹⁸ Dalil jama kada tia kaptuwuro caluwunayedə alama adəa cədəna fanjana nangaro. ¹⁹ Daji Farisawaye kattenjan: «Ruwi wa? Awima ranguwe diwwawo. Akko dunia nga ngawonju jaana!» yera.

Isaye kəla darajanju-a karmonju-ayen manadu

²⁰ Curo am Alaa ambəttuwuro sa ngəmərīye Jerujalembo isanadəyen am lardu Gəresse laa ye mbeji. ²¹ Na Filibus kam bəla Baitsaida cidi Galileyero isane tiro: «Maləm, Isaa kuroro maniye,» yera. ²² Filibus leje Andarawusso wuljiye, Andarawus-a Filibus-a ye na Isayero lejane tiro wulyeyera.

²³ Isaye tayiro: «Sa cədəna, sa duwon Tada Kambe daraja cuwandidə. ²⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kasuni algamaye cidiro cure nuiwawoa, runju napci. Amma nuia, nema kada cakki. ²⁵ Kam duwon ronju cəraanamadə ronjudəa cuwatki, koro kam duwon dunia adən ronjua wajənamadə tia har ro sawisoyero cəriwi. ²⁶ Kam laa

* **12:13** 12.13 Hosanna - Alaa yungoriyo! † **12:13** 12.13 Jaw 118.25-26
 † **12:15** 12.15 fero Siyonne - Jama Jerujalembe. ‡ **12:15** 12.15 kəla koro kuttayen - Noduwuram Isa rokura bawoa kəlewan kəndə cədiye. † **12:15** 12.15 Jak 9.9

nanwolodi wuro sæddia, wua sæga! Koro na dægakkænadæn wolodini ye dægai. Kam laa nanwolodi wuro sæddia, Bawadæ daraja tiro ci.

²⁷ «Kærma karwuni kuttu. Awi gæle wullækki? Bawa, sa adæro[§] wua sækkiye? A'a, adæma nangaro sa adæro kadikko. ²⁸ Bawa, cunæmbo daraja ye!» yeno. Daji kowo samelan nukce: «Tiro daraja yikkæna, koro yaye daraja yikki,» yeno. ²⁹ Jama nadæn daadadæ kowodæa fangeranniya, gærdu keyeraye cani, laaye: «Malaiya laa tiro mana cæddo,» cani. ³⁰ Isaye tayiro: «Kowo adæ wu nangaro gæni, nayi nangaro nukkeno,» yeno. ³¹ Kærmama dunia adæro shara kamdiyi, kærma maina dunia adæyea* dujane culuwi. ³² Wudæ, wua rosægæwiya, am sammaa naniro gærgækki. ³³ Adæa wuldunjudæ, karmo jixi fin fuwun nuidæa fæleyeno.

³⁴ Daji jamadæye tiro: «Curo Attaurayen Almasiwudæ sawisoro dægairo faniyena.† Ndayin gæle Tada Kambedæa rojagai næmi? Wundu Tada Kambe adæ?» yera. ³⁵ Daji Isaye tayiro: «Nurdæ koro yaye dawundon sa ganaro mbeji. Nur tawwa duwon, dadanowo, bare duwu nayia njawandænniro. Kam duwon curo duwuyen lejimadæ na leji nojænni. ³⁶ Nurdæa tawwa duwon, nurdæa kasaddowo, tadawa nurrero walloworo,» yeno. Isa awo ania wulyen-niya, nadæa kolje tayilan gæraadan.

Kasattunambu yauidiyaye

³⁷ Isa fuwu jamayen alama ajabba ajabba kada cædæna yaye, tia kasaccanni. ³⁸ Adægaima awo Nawî Ishaya kitawulan wuljænadæ wakkayeno. Tiye: «Kæmande, wundu kawurindedæa kasacco? Koro wunduro Kæmande mukkonju kænduwoa fælejuwo?»† cænna. ³⁹ Adæma nangaro rakcane kasaccaiwawo. Koro yaye Nawî Ishayaye:

⁴⁰ «Ala simnja jakce kælanja kibbajægæna, bare simnjan carunni, koro karwunjan asujanni. Ngai gænia, naniro waldane tuwa cade, tayia isangagækki,»† cænna.

⁴¹ Nawî Ishaya daraja Isaye curuna ye, kælanjun manajæna ye nangaro, awo ania wulyeno.

⁴² Adæ yaye curo wurawa yauidiyadæyen ngæwu Isaa kasaccana. Amma Farisawa nangaro federo wuljaiwawo,

§ 12:27 12.27 sa adæro - Sa bone-a daraja-aye. * 12:31 12.31 maina dunia adæye - Yiwulis. † 12:34 12.34 Jaw 110.4; Ish 9.7; Ejk 37.25; Dan 7.14 † 12:38 12.38 Ish 53.1 † 12:40 12.40 Ish 6.10

bare Farisawadə tayia dandallan cattuluwunniro, ⁴³ awoa daraja kamedəa Alayemaa kojənaro caraana.

⁴⁴ Daji Isaye kowo sapce: «Kam wua kasansənamadə, wua gəni, ti wua sunodənadəa kasacco! ⁴⁵ Koro kam wua suruimadə ti wua sunodənadəa curui. ⁴⁶ Wu duniaro nur gai kadikko, wundu duwon wua kasansənamadə, bare curo duwuyen dəganni. ⁴⁷ Kam duwon manani fanje ngoduro wajənamadə, wu gəni shara tiro yiddəkki, dalilnjudə am duniayero shara njəddoro gəni, duniadəa njəkkaworo kadikko nangaro. ⁴⁸ Kam duwon wua wase manani ngoduro wajənamadə sharamanju mbeji. Mana wulləkkənədə yim daryeyea tia sharaji. ⁴⁹ Kəlanin gəni mana kidəkko, amma Bawa wua sunodənadə awo wulləkkidə-a jiri tia wulləkkidə-a wada wuro sina. ⁵⁰ Koro wadanjudə ro sawisoyero nokkəna. Adəma nangaro awo wulləkkidə, jiri Bawa wulsəgənədə gairo wulləkki,» yeno.

KIDA ISAYE DAWU KƏNGAYAMBANJUYEN

13

Isaye si fuwurawanjuye tuldu

¹ Kawu sala Laya Njəkkayirambedəro, Isa sanju dunia adəa koləme na Bawanjuyero leduye cədənaro nojəna duwon, jamanju dunia adəyeya cəraana nangaro, tayiro kərawonju cotto fəleyeyeno. ² Yiwulis calan nia Isaa sərəttuwuye curo karwu Yahusa Iskariyot tada Simannero cakkəna. Bəri lesayelan, ³ Isa Bawadə awo sammaa mukkonjuro cakkəna ye, na Alayen kadio na Alayero walde yero nojəna duwon, ⁴ daji cije kajəmunju gənaje batta laa ngoje canjanjuro kikkero. ⁵ Ngawo adəyen ingi tasaro fijiye si fuwurawanjuyədəa tuldu badije batta canjanjuro cikkerənədən cinji ngai duwon, ⁶ na Siman Biturussero kadinniya, Biturusse tiro: «Kəma, nima wa sini tulləmi?» yeno. ⁷ Isaye tiro: «Awo dikkidəa kərma asunəmbawo, amma fuwun asunəmi,» yeno. ⁸ Biturusse tiro: «A'a, təmmaro sini tulləmbawo!» yenniya, Isaye: «Tulləkkənia, nanilan nuwanəm bawo,» yeno. ⁹ Siman Biturusse: «Kəma, sini runju gəni, mukkonni-a kəlani-a yea tulle!» yeno. ¹⁰ Isaye tiro: «Kam kasaldənadə, sinju tulda gənia, kadawu tilan bawo. Nayi tayir, amma nayi samma gəni,» yeno. ¹¹ Isa sərəttuwumanjudəa nojəna, adəma nangaro tiye: «Nayi samma gəni tayir wo,» yeno.

¹² Sinja tulje kerənniya, Isa kajəmunju ngoje luje walde napce tayiro: «Awo njadəkkənədəa asunuwwa wa? ¹³ Wua

sayinna-a Kəma-alan bowosuwi, jirendoa, wuma ti wo nangaro. ¹⁴ Daji wu Kəmando ye, sayinnando ye duwon sindo tulləkkənədə, si amandoye tulda nayi yero wajimnjaana. ¹⁵ Nayiro misal ngedəkko, nayi ye jiri njaddəkkənədə gai amandoro yiddowo! ¹⁶ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wolodi banju ngimbaa kojiwawo, koro kadunoma ye kam duwon tia cunodənədə kojiwawo. ¹⁷ Awo ania nonuwwadə, bargando, tayia diwia. ¹⁸ Kəla nayi sammayen gəni mananəkki, am kərenəkkənədə nokkəna. Amma dole sai awo kitawulan ruwuwadadə wakkajiya: “Kam wua rokko masəna diyedə kəladoniro waljəna.”† ¹⁹ Kərma kawu wakkajiro nayiro wulnjagakki, sa wakkajiya, wuma ti woro kasaddoworo. ²⁰ Jiremaro nayiro wulnjagakki, wundu duwon kam nodəkkənədə cəmwonadə wumaa səmowo. Koro wundu duwon wua səmwonadə ti wua sunodənamaa cəmowo,» yeno.

*Masəna *sala Laya Njəkkayirambe*

(Mat 26.17-25; Mar 14.12-21; Luk 22.7-13)

²¹ Awo ania wulje kerənniya, Isa hangalnju jauro cije: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamndo laa wua mukko kəladowaniero sərənsiyi,» yeno. ²² Fuwurawadə kattenjan ninidane kəla wunduyen manajimaro nojanni. ²³ Falnja ti duwon Isa jauro cəraanadə gərə Isayen giriskada mbeji. ²⁴ Daji Siman Biturus kəla wunduyen manajiro tia cuwororo bəlaana kam giriskadadəro kiddo. ²⁵ Daji Isaa karənje tiro: «Kəma, wundu?» cəne kiworo. ²⁶ Isaye: «Kam duwon tiro burodi adəa yigapkekke yikkimadə, tima!» yeno. Burodidəa kigapkeniya, Yahusa tada Siman Iskariyottero kaino. ²⁷ Njangodəa kimowonniya, Yiwulis karwunjuro kərgawo. Isaye tiro: «Awo dimidəa duwan de!» yeno. ²⁸ Amma curo am masənaro napcanayen falnjama awiro adəa tiro wulyeyenoro asujənni. ²⁹ Yahusa arittadə mukkonjun nangaro, laanja Isaye tiro lejo kare ngəməriyedəa cuwo bi awo laa talaawaro co wuljoro təmayera. ³⁰ Yahusa njangodəa kimowonniyama, kiluwo. Sadə bune.

Kalmaram: Sala Laya Njəkkayirambe

Laya Njəkkayirambedə, tima laya Israyilawu burwojane jaman Nawi Musayen duwajanadə wo. Jaman adən Israyilawu Masarnin dasaana nankərea Fira'aunaro caddi duwon, tayia nankəreanjalan tuluworo, Ala Fira'aunara Masarwu-aro ajawu jau jau gənayeyeno. Kawu sa ajawu kurwowu daryeye isidəro, Alaye Nawi Musaro Masar ngaro wowom gənajiye tadawa karuye sammaa

ceji yeno. Amma Israyilawuro jawal wowom karmoye adəro kaduye amarjəgəna. Fadoma nguson ngəlaro bi dal kərwu falla layaro cəda kajiri duwajo bu layadəye laa ngojo cinna fannjuyero cinjuwo! Dalilnjudə bune Kəmande wowom karmoye Masar ngaro gənaduwuro ise bu cingaadadəa curuiya, koji fadodəro ngayiwawo. Ngaima barga bu layadəyen wowom karmoye Masarwua cuwandidə Israyilawua lejiwawo. Ala wuljənədə gai, awo ani samma wakkayera.

Laya Israyilawua karmoro cəkkaanadəa Laya Njəkkayirambelan bowoyera. Ku kundenno sanju cədiya, kaduwu Israyilawuye yaudiya cani sala Laya Njəkkayirambe cadi. Təlam nasarayelan sala Laya Njəkkayirambədəro Pak cani.

Bargaande Isa Almasiwu sa sala Laya Njəkkayirambədən kano. Kawu sadə isidəro, Isaye fuwurawanjuro ronju co am ngəwu merujoro kadio yeno. Adəa wuldunjudə, alama barga bu fida laya njəkkayirambədən Ala Israyilawua nankəənanjan cuttuluwunadə gai, Isa ronju ce am tia kasaccanadəa nankəənanjan kittuluwo. Barga karmonjuyen jama Isaye nankəəa Yiwulissen kəlanja camowona ye, koro wowom Alayero kajana ye. Ngəlaro Laya Njəkkayirambədə naptu Njəkkayimande Isa Almasiwuye cədi nangaro, curo Linjilayen tia kaala Tama Alaye yelan bowojai.

Wada bərin

³¹ Yahusa kiluwunniya, Isaye: «Kəma duwon Tada Kambədə daraja cuwandi, koro Ala ye tiyen daraja cuwandi. ³² Tiyen Ala daraja cuwandi, Ala kəlanju ye tiro daraja ci, koro sadəman tiro daraja ci. ³³ Tadawani sanana, sa gana laaro curondon dəgakki. Wua masuwi, koro yauidyaro wulgəkkənədə gai nayi yero kəma wulnjagakki, na lekkidəro ranguwe lenuwwawo. ³⁴ Nayiro wada bərin njadəkki: Amandoa rawowo! Jiri nayia njaraakkənədə gai, nayi ye amandoa rawowo! ³⁵ Amandoa raawwaa, adəgainin am samma nayi fuwurawaniro nojai,» yeno.

Isaye Biturus tia angərji wuldu

(Mat 26.31-35; Mar 14.27-31; Luk 22.31-38)

³⁶ Siman Biturusse tiro: «Kəma, ndararo lenəmi?» cəne kiworənniya, Isaye tiro: «Na lekkidəro rangəme kəma wua səgambawo, amma fuwun səgami,» yeno. ³⁷ Biturusse tiro: «Kəma, awiro kəma rangəkke njəgakkiwawodə? Ni nangaro roni yikki,» yeno. ³⁸ Isaye tiro: «Wu nangaro

ronəm yimi? Jiremaro niro wulnjægækki, ku kawu gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» yeno.

14

Isa jawal Alaye

¹ «Bare karwundo kuttajənni. Alaa kasaddowo, wu yea kasansənowo! ² Fado Bawaniyen na naptuye kada mbeji. Adə gənia, wulnjagakkiwawo. Lekke nayiro na dabbarnjagakki. ³ Lekke na dabbarnjagakkiya, waldəkke isəkke naniro njasadəkki, na wu dəgakkidən nayi ye dəgaiworo. ⁴ Koro jawal na lekkiyedəa nonuwwa,» yeno. ⁵ Tomaye tiro: «Kəma, na lenəmidəa noniyende. Ndayilan rangiye jawaldəa noniye?» yeno. ⁶ Isaye tiro: «Wuma jawaldə wo, wuma jiredə wo, wuma rodə wo. Wuyen gənia, wunduma na Bawadəyero isiwawo. ⁷ Wua nosuwwa, Bawani yea nonuwi. Na adən fuwun tia nonuwwa ye, ruwwa ye,» yeno.

⁸ Filibusse tiro: «Kəma, Bawadəa fəlesagane, adə mərədunde galji,» yenniya, ⁹ Isaye tiro: «Wu tussəna nayi-a rokko duwon, koroma wua nosəmmi, Filibus? Kam wua surunadə Bawadəa curuna. To, ndayin gəle Bawadəa fəlesagane nəmi? ¹⁰ Wu Bawadən kərgakko, Bawadə ye wulan kərgaro kasaddəmmi wa? Mana wu wulnjagakkidəa ngummin gəni wulləkki, Bawa wulan dəganadə, tima kəndonju cədidə wo. ¹¹ Wu Bawadən kərgakko, Bawadə ye wulan kərgaro kasaddowo, bi kəndodə nangaro kasaddowo!

¹² «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kam wua kasansənamadə ye kəndo dikkidəa cədi. Koro kəndo animaa kojəna cədi, na Bawadəyero lekki nangaro. ¹³ Awi yaye cunilan koruwiya, dikki, Bawadə Tadadən daraja cuwandoro. ¹⁴ Awo laaro cunilan wua suworuwia, dikki.

Kənsio Ruhu Alaye

¹⁵ «Wua sərəawwaa, wadawani gawi. ¹⁶ Daji Bawadəa korəkke nayiro Banama gade nayi-a rokko sawisoro dəgaro njadi. ¹⁷ Tima Ruhu jireyedə wo. Duniadə rakce tia cəmoyiwawo, tia carunni bi nojanni nangaro. Amma nayidə tia nonuwwa, dalilnjudə nayi-a rokko kərga, koro karwundon dəgai.

¹⁸ «Nayia ngəni kolnjakkiwawo, waldəkke nandoro isəkki. ¹⁹ Sa gana cədiya, duniadə gadero suruiwawo, amma nayi wua suruwi. Wu roa dəgakki nangaro, nayi ye roa dəgawi. ²⁰ Yim adən wu Bawadən kərgakko nonuwi, nayi ye wulan kərgaw, wu ye nayin kərgakkoro nonuwi. ²¹ Kam wadawani ngoje jəgaimadə, tima kam wua

səraanadə wo. Koro kam wua səraanadəa Bawani cərayi, wu ye tia raakke tiro fəledəgəkki,» yeno.

²² Yahusa tada Iskariyotte gənidə tiro: «Kəma, ndayilan duniadəro gəni, andiro fəledəgəmi?» cəne kiworo. ²³ Isaye tiro: «Kam laa wua səraanaa, manani jəgai. Bawani tia cərayi, nanjuro isiye ti-a rokko nammiye. ²⁴ Kam wua səraanimadə manani jəgaiwawo. Koro mana fanuwidə kakke gəni, Bawa wua sunodənadəye.

²⁵ «Awo ania wu curondon dəgakkəna duwon nayiro wulngerakko. ²⁶ Banamadə, Ruhu Alaye ti duwon Bawa cunilan cunodidə, nayiro awisoa alamnjagai, koro awo wulnjagakkəna sammaa tanjagai. ²⁷ Nanlewa kolnjagakki, nanlewani nayiro njadəkki. Jiri dunia cidə gainin gəni nayiro njadəkki. Bare hangalndo cijənni bi rinuwwi! ²⁸ Nayiro: “Wu lekki, koro waldəkke nandoro isəkki,” wulnjagakkənadəa fanuwwa. Wua səraawwaa, na Bawadəyero lekkiro kəji fanuwi, Bawadə wua kosəna nangaro. ²⁹ Kərma kawu wakkajiro nayiro wulnjagakkəna, sa wakkajənadən, kasaddoworo. ³⁰ Ngəwuro nayiro mananjagakkiwawo, maina duniayedə* kənde cədi nangaro. Kəlanin kənduwo cədanni. ³¹ Amma duniadə Bawadəa raakkənaro nojoro awo Bawadə wua sakkənadəa dikki. Cinowo, leniyo!» yeno.

15

Misal ya inabbe-a dəlambanju-aye

¹ «Wuma ya inabbe jireyedə wo, Bawanidə tima jərwumadə wo. ² Dəlam wulan tada cakkiwawo fi yayea calji, koro dəlam tada cakki fi yayea tada kada cakkoro sərakci. ³ Nayidə mana wulnjagakkənadə nangaro kərmadəma tayirro walluwwa. ⁴ Wulan dəgaiwo, wu ye nayin dəgakki. Jiri dəlam runju ya inabbero tandəgənnin rakce tada cakkiwawodə gai, nayi ye wulan dəgawwawoa, ranguwe tada yakkuwwawo. ⁵ Wuma ya inabbedə wo, nayima dəlambadə wo. Kam wulan dəgana koro wu ye tilan dəgakkənamadə tada kada cakki, dalilnjudə wulan gəni kərgawwa, awima ranguwe diwwawo nangaro. ⁶ Kam duwon wulan dəganimadə, tia dəlam gai deyaro gəpcagane ngamji. Daji tayia capcane kannuro fijagane warjai. ⁷ Amma nayi wulan dəgawe manani ye nayilan dəgaia, awo raawwaa korowo, fanuwi. ⁸ Akko awo Bawaniro daraja cidə: Tada kada yakkuwiya, adəgainin nayi fuwurawani jireyero walluwi. ⁹ Jiri Bawadə wua səraanadə gai, wu ye njaraakkəna. Curo kərawoniyen

* 14:30 14.30 maina dunia adəye - Yiwulis.

dəgawo! ¹⁰ Wadawani gawia, curo kərawoniyen dəgawi, jiri wu ye wadawa Bawaniye gakke curo kərawonjuyen dəgakkənədə gai. ¹¹ Karwukəjini nayilan dəga, karwukəjindo ye tai daje kəjijoro adəa nayiro wulnjagakkəna.

¹² «Akko wadanidə: Amandoa rawowo, jiri wu ye nayia njaraakkənədə gai. ¹³ Sawawanju nangaro ronju njodə, kərawo adəa nankuran kojəna bawo. ¹⁴ Wada nayiro njadəkkənədəa gawia, nayi sawawani. ¹⁵ Nayia wolodiyalan gadero bowonjagakkawo, wolodi awo banju ngimba cədidəa nojənni nangaro. Amma nayia sawawalan bowonjagakki, awo Bawaniyen fakkəna sammaa isanon-jagakkəna nangaro. ¹⁶ Nayi gəni wua kəresuw, wuma nayia kərenjakke lenowo tada yakkowo tadando dəgaro galangerakko. Daji awi yaye cunilan Bawadəa koruwi ngaa nayiro njadi. ¹⁷ Akko wada nayiro njadəkkənədə: Amandoa rawowo!

Duniaye jama Isayea wadu

¹⁸ «Duniadə nayia wanjanaa, wumaa nayin burwonno wassoro nonowo! ¹⁹ Ca nayidə duniayea, duniadə kaanjudəa cərayi. Amma nayi duniaye gəni, curo duniayen nayia kərenjakəna nangaro, duniadə nayia wanjana. ²⁰ Mana wulnjagakkənədəa tangowo: “Wolodi banju ngimbaa kojiwawo.” Wua basarsanaa, nayi yea basarnjai. Manani jaanaa, kaando yea jagai. ²¹ Amma awo ani sammaa kəla cuniyen nayiro njaddi, ti wua sunodənədəa nojanni nangaro. ²² Ca isəkke mana tayiro yiddəkkənia, biwunja bawo. Amma kərma dalil biwunja bawo caniyə bawo. ²³ Kam wua wasənamadə Bawani yea wajəna. ²⁴ Ca kəndo wunduma gade cədənni curonjan dikkənia, biwunja bawo. Amma kərma wu-a Bawani-aa saruna ye, wasana ye, ²⁵ mana wadanjalan ruwuwadadə wakkajo: “Dalil bawoalan wua wasera.”†

²⁶ «Banama na Bawadəyen nayiro njakkunodəkkidə, tima Ruhu jireye na Bawadəyen isidə wo. Isiya, kəla wuyen sheda ci. ²⁷ Nayi ye kəla wuyen sheda yiwi, dalilnjudə tən badiduramnin wu-a rokko dəgawwa nangaro.

16

¹ «Bare talluwuwi awo ania wulnjagakkəna. ² Dandallan nayia njattuluwi. Ai, sa ise wundu yaye nayia roro njeyesiya, kida Alaye cədoro təmajji. ³ Ngai cadi, Bawadəa nojanni bi wua nosanni nangaro. ⁴ Amma awo ania nayiro wulduwunidə, sanja cədiya, tayia wulnjagakkənaro

† 15:25 15.25 Jaw 35.19; 69.4

tangoworo. Badiduramnin awo ania nayiro wulnjagakkæni, wu-a nayi-a rokko dægaiye nangaro.

Kida Ruhu Alaye

⁵ «Amma kærma na ti wua sunodænadæyero waldækki, koro curondon wunduma wuro: “Ndararo lenæmi?” cæne suworænni. ⁶ Amma awo ania wulnjagakkæna nangaro, karwundo ngaso kuttajæna. ⁷ Adæ yaye jire wulnjagakki, waldækkænama nayiro ngalwo. Waldækkiwawoa, Banama nandoro isiwawo. Amma waldækkia, tia nayiro juwan-jagakki. ⁸ Isiya, duniadæro kæla biwu-a jire-a shara-ayen kændonja diwiro tawakciyi. ⁹ Kæla biwuyen, wua kasansanni nangaro. ¹⁰ Kæla jireyen, na Bawadæyero waldækki, koro gadero suruwawo nangaro. ¹¹ Kæla sharayen, maina dunia adæyedæro* shara kamdægæna nangaro.

¹² «Koro yaye awo kada nayiro wulduwuye takkæna, amma kærmadæro ranguwe tayia ngonuwawo. ¹³ Ruhu jireye isiya, nayia jawal jireye sammaro simonjagai. Ti ngumnjun gæni manaji, awo fanjæna runju manaji, koro awo fuwun wakkaji ye nayiro wulnjagai. ¹⁴ Wuro daraja si, dalilnjudæ awo kakke ngoje nayiro isanonjagai nangaro. ¹⁵ Awo Bawaye samma kakke. Adæma nangaro awo kakke ngoje nayiro isanonjagai yekko.

Karwukutta fuwurawaye karwukæjiri waldu

¹⁶ «Gana tussiya, gadero wua suruwawo, koro gana tussiya, gademinno wua suruwi,» yeno. ¹⁷ Daji fuwurawanjuyæ laanja kattenjan: «Awi maana awo wulsagaiyedæ wo? “Gana tussiya, gadero wua suruwawo, koro gana tussiya, gademinno wua suruwi,» koro “Na Bawadæyero waldækki nangaro,» yera. ¹⁸ Daji tayiye: «Awi maana awo wulji adæye wo? “Gana tussiya,» kæla awiyen manajimaro noniyende!» yera. ¹⁹ Isa kæla adæyen tia koro caraanaro asuje tayiro: «Kæla adæyeman wa amandoa kokoruwi? “Gana tussiya, gadero wua suruwawo, koro gana tussiya, gademinno wua suruwi,» yeno. ²⁰ «Jiremaro nayiro wulnjagakki, yiruwi ye, njæmmuwi ye, amma duniadæ kæji fanji. Karwundo kuttaji, amma karwukuttando karwukæjiri walji. ²¹ Kamu tada cambiya, jauru laiya cai, sanju cædæna nangaro. Amma tadadæa cambiya, laiya canadæa takciwawo, karwukæji tada tambænadæye nangaro. ²² Nayi ye kærma karwundo kuttaji. Amma gademinno nayia njarukkiya, karwundo jauru kæjiji, koro wunduma karwukæjindo adæa cuttuluwiwawo. ²³ Yim adæn awimaro wua

* 16:11 16.11 maina dunia adæye - Yiwulis.

suworuwwawo. Jiremaro nayiro wulnjagakki, awi yaye Bawadæa cunilan koruwwadæa nayiro njadi. ²⁴ Koroma awima cunilan koruwwi. Korowo fanduwi, karwukæjindo tai daje kæijoro!

²⁵ «Awo ania misalnin wulnjagakkæna. Sa ise nayiro misalnin wulnjagakkiwawo, amma federo kæla Bawadæyen wulnjagakki. ²⁶ Yim adæn cunilan koruwi, koro nayiro Bawadæa njakkorækki nækkiwawo. ²⁷ Bawa kælanju nayia njaraana, dalilnjudæ wua særaawwa ye, wu Alayen kadikkoro kasadduwwa ye nangaro. ²⁸ Bawadæyen isække duniaro kadikko, koro duniadæa kollække na Bawadæyero waldækki,» yeno.

²⁹ Daji fuwurawanjuye tiro: «Akko kæрма misalnin gæni, federo wullæmi. ³⁰ Kærma awisoa nonæmma ye, koro kam niro koro njæddoro mæradunæm bawo yero noniyena. Adæmaro Alayen kadimbo kasaddiyena,» yera. ³¹ Isaye tayiro: «Kærma kasadduwwa wa? ³² Akko sa isi har isænama, sa duwon nayia tatarnjane wundundo yaye fanjuro leje wua runi kolsidæ. Amma wudæ runi gæni, Bawadæ rokkonin nangaro. ³³ Awo ania nayiro wulnjagakkæna, wulan nanlewa fadoworo. Dunialan bone yawi, amma karwundo gerowo! Kæla duniayen kænnasar fandækkæna,» yeno.

17

Moduwa Isaye fuwurawanjuro

¹ Isa awo ania wulyenniya, kæla samero sapce: «Bawa, sadæ cædæna. Tadanæm daraja niro njoro tiro daraja ye, ² awoa am tiro yimma sammaro ro sawisoye coro, tiro kænduwo kæla adamgæna fi yayen kem. ³ Ro sawisoyedæ, adæma ni Ala jireye tok tilodæa nonja, koro Isa Almasiwu ti nodæmmadæ yea noja. ⁴ Kida dioro simmadæa tumowokkilan dunialan daraja njikkæna. ⁵ To, Bawa, daraja duwon ni-a rokko kawu dunia alaktænaman takkænadæa wuro se!

⁶ «Am dunia adæn wuro simmadæro cunæm isanogækkæna. Tayi kaanæm, tayia wuro sime mananæm jaana. ⁷ Kærma awo wuro simma samma nanæmnin kadioro nojana. ⁸ Mana wulsægæmmadæa tayiro wulgækkæna. Manadæa camoye wu nanæmnin kadikkoro jiremaro nojana, koro nima wua sunodæmdæa kasaccana. ⁹ Tayiro moduwa yiddækki. Duniadæro gæni, tayi duwon wuro simmadæro moduwa yiddækki, tayi kaanæm nangaro. ¹⁰ Awo kakke samma kaanæm, awo kaanæm samma ye kakke. Koro tayilan daraja fandækkæna. ¹¹ Wudæ dunialan gadero dægakkiwawo, amma tayidæ koro yaye dunialan dasayi,

koro wu ye nanəmbo isəkki. Bawa Tayir,* cunəm duwon wuro simmalan tayia rone! Tayi tiloro walja, jiri wu-ni-a tilodə gai. ¹² Sa wu tayi-a rokkodə, cunəm duwon wuro simmalan tayia royekko. Tayia rokkəna, koro awo kitawulan ruwuwadadə wakkajoro ti faccəgənamadəro kajia, falnjama faccəgənni.† ¹³ Amma kərma nanəmbo isəkki. Awo ania curo duniayen wulləkki, karwukəjini jauro tayilan dəgaro. ¹⁴ Tayiro mananəm yikkəna. Duniadə tayia wayeno, tayi duniaye gəni nangaro, jiri wu ye duniaye gənidə gai. ¹⁵ Tayia dunialan tuluwero gəni njuworəkki, amma tayia ti Kəladolan‡ kanero njuworəkki. ¹⁶ Tayi duniaye gəni, jiri wu ye duniaye gənidə gai. ¹⁷ Jirelan tayia tayirro§ kalange. Mananəmdə, tima jiredə wo. ¹⁸ Jiri wua duniaro sunodəmmadə gai, wu ye tayia duniaro kinodəkko. ¹⁹ Tayi nangaro kəlania niro njikkəna, tayi ye jirelan tayirro waljaro!

²⁰ «Tayi runjaro gəni, koro tayi duwon mananjalan wua kasansaidə yero moduwa yiddəkki. ²¹ Bawa, tayi samma tiloro walja, jiri ni wulan, wu ye nilandə gai. Tayi ye andilan tiloro walja, duniadə nima wua sunodəmbo kasaccoro. ²² Koro daraja wuro simmadəa tayiro yikkəna, tayi tiloro walja, jiri andi tilodə gai. ²³ Wu tayilan, ni ye wulan. Adəgainin tiloro walja, duniadə nima wua sunodəm ye, koro jiri wua sərəammadə gai tayia raamma yero nojoro. ²⁴ Bawa, tayi wuro simmadə yea wu-a rokko na dəgakkənadən napcaiya, raakko. Adəgaima darajani carui, daraja duwon wuro simma, kawu dunia alaktiman wua sərəamma nangaro. ²⁵ Bawa Jirema, duniadə nia nonjənni. Amma wu nia nonjəkkəna, koro tayi ani nima wua sunodembo nojana. ²⁶ Cunəm tayiro isanogəkkəna, koro fuwun isanogəkki, kərawo tilan sərəammadə curonjan dəgaro, wu ye tayilan dəgakkoro,» yeno Isaye.

BONE-A DARAJA-A ISAYE

18

Isaa ta

(Mat 26.47-56; Mar 14.43-52; Luk 22.47-53)

¹ Isa awo ania wulyenniya, fuwurawanju-a rokko cijane ngawo ngor tiro Kidiron caniyə nadən jərwu laa mbeji lejane kasargawo. ² Yahusa sərəttuwumanjudə ye nadəa nojəna, Isa-a fuwurawanju-a nadən ngəwuro captana nangaro. ³ Daji Yahusa kəwu laa sojiyaye-a gureduwu wurawa

* **17:11** 17.11 Bawa Tayir - Biwubawoma, am-a gade. † **17:12** 17.12 Jaw 41.9 ‡ **17:15** 17.15 Kəlado - Yiwulis. § **17:17** 17.17 tayir - Jirelan tayia biwu bawoa ye, am gade-a gade yero kalange.

rimannaye-a Farisawaye-aa ngoje jærwudæro fatæla so, ka cambi so, bærimi so mukkonna kadira. ⁴ Daji Isa awo tiro wakkajiyi ngaa nojænadæ karænje tayiro: «Wundua manuwi?» yeno. ⁵ Tiro: «Isa kam Najarattea,» yeranniya, tayiro: «Wuma,» yeno. Yahusa tia særæccægænamadæ ye tayi-a rokko daada. ⁶ Isaye tayiro: «Wuma,» yenniya, ngawosæsæm cade cidiro kesuro. ⁷ Koro Isa walde tayiro: «Wundua manuwi?» cæne kiworænniya, tiro: «Isa kam Najarattea,» yera. ⁸ Isaye tayiro: «Wuma ti woro wulnjagakkæna. Wumaa masuwia, am ania kollowo leja!» yeno. ⁹ Adægaima mana wuljænadæ wakkayeno. Tiye: «Curo am wuro simmadæyen falma yuwatkækkæni,» cænna. ¹⁰ Daji Siman Biturus mukkon kashagarra ficce wolodi rïman kuradæyea bakce sæmonju kæmboramdæa tæn kamgeno. Wolodidæye cunju Malkus. ¹¹ Amma Isaye Biturusso: «Kashagarnæmba fannjuro kalange! Kænjaram Bawadæ wuro sinadæn yakkiwawo wa?» yeno.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen

(Mat 26.57-68; Mar 14.53-65; Luk 22.66-71)

¹² Daji kæwu sojiyayedæ-a kajallanja-a gureduwu yaudiyayedæ-a Isaa cadane kekkeero. ¹³ Burwon tia na Annas ba kæsai Kaifassero kesado. Saa adæn Kaifasdæ rïman kura, ¹⁴ koro tima yaudiyadæro gala ce kam fal jamadæro nunama tayiro ngalwo cænnadæ wo.

¹⁵ Daji Siman Biturus-a fuwura gade-a Isaa geya. Rïman kuradæ fuwura adæa nojæna nangaro, ti ye Isa-a rokko balballa fado rïman kuradæyero kasargawo, ¹⁶ amma Biturus deyan cinna fadoyedæn dayeno. Daji fuwura duwon rïman kura tia nojænadæ walde kir cinna guredumadæro manajiye Biturussa fadodæro kekko. ¹⁷ Kir cinna guredumadæye Biturusso: «Ni ye fuwurawa kam adæye falnja gæni?» yenniya, tiye: «A'a, wu gæni!» yeno. ¹⁸ Dunia kakua nangaro, wolodiya-a gureduwu-a kannu fujane nadæn daada jagatti. Biturus ye tayi-a rokko daada kannu jægætti.

¹⁹ Daji rïman kuradæ Isaro kæla fuwurawanju-a alamdunju-ayen koro njæddo badiyeno. ²⁰ Isaye tiro: «Federo duniadæro wulgækkæna. Kullum dandalla-a Fado Alaye-alan na yaudiya samma captaidæn alammækkæna. Awima asærlan wullækkæni. ²¹ Awiro koro sæddæmi? Am kærensano kæla awo tayiro wulgækkænayen koro yidde! Ai, awo wullækkænadæa nojana,» yeno. ²² Awo ania wulyenniya, gureduma laa nadæn daadadæ Isaa marin bakce tiro: «Adægainin rïman kuradæro jaawu kalakkæmi?» yeno. ²³ Isaye tiro: «Awo wullækkænadæ diwia, kæla diwidæyen shedane. Amma jirea, awiro wua

bansəmi?» yeno. ²⁴ Daji Annas Isaa tikkerəna na Kaifas riman kuradəyero juwayeyeno.

Biturusse Isaa angərdu

(*Mat 26.69-75; Mar 14.66-72; Luk 22.54-65*)

²⁵ Siman Biturus nadən daada kannu jəgətti duwon, tiro: «Ni ye fuwurawanjuye falnja gəni?» yera. Biturusse angərje: «Wu gəni!» yeno. ²⁶ Wolodiya riman kuraye falnja kərami kam duwon Biturus səmo kamjənadəye tiro: «Curo jərwudəyen ti-a rokko njarukkəni wa?» yenniya, ²⁷ koro Biturus walde angəryeno. Sadəman gudowom kokkore kekko.

Isa fuwu Gomna Bilatussen

(*Mat 27.11-14; Mar 15.1-5; Luk 23.1-5*)

²⁸ Daji suwa ləp Isaa fado Kaifassen cattuluwe gomnariro kesado. Tayi kəlanja gomnaridəro ngasaanni, bare tayir gəniro waljane masəna salayedəa tayiro bo tiyerənniro. ²⁹ Adəma nangaro Gomna Bilatus culuwe nanjaro ise tayiro: «Awi burwundo kəla kam adəyen?» yeno. ³⁰ Tiro: «Kam adə diwi dioma gənia, tia niro sərənnjiyewawo!» yera. ³¹ Daji Bilatusse tayiro: «Nayi kəlandoma tia taiwo, wadandolan tiro shara yiddowo!» yeno. Yaudiyađəye tiro: «Andiro kam roro njejoro amardəgənni,» yera. ³² Adəgaima mana Isa kəla jiri nuiyen wuljənədə jirero walyeno.

³³ Koro Bilatus walde gomnariro ngaye Isaa bowoje tiro: «Nima wa Mai Yaudiyađəde wo?» yeno. ³⁴ Isaye tiro: «Ni kəlanəm adəa wulləm ra am laa kəlanin adəa wulngeyera?» yeno. ³⁵ Bilatusse: «Wu yaudi wa? Am lardunəmbe-a wurawa řimannaye-a nia mukkoniro ngesakko. To, awi gəle dim?» yeno. ³⁶ Isaye: «Nodo bargaanidə dunia adəye gəni. Ca nodoni dunia adəyea, wolodiyani cijane bare wua mukko yauidiyayero sasakkənniro lawala cadəna. Amma nodoni dunia adəye gəni,» yeno. ³⁷ Daji Bilatusse tiro: «Adəgaimaa, ni mai?» yenniya, Isaye tiro: «Nima wulləm, wu mai. Dalil tamboni-a duniaro kəndeni-adə jiredəa sattuwuro. Wundu duwon jireyemadə kowoni fanji,» yeno.

³⁸ Bilatusse tiro: «Awi jiredə wo?» yeno. Adəa wulyeniya, koro walde na yauidyađəyero culuwe tayiro: «Ayau fima kam adən fandəkkəni.

Isaro shara karmoye kamduwu

(*Mat 27.15-26; Mar 15.6-15; Luk 23.13-25*)

³⁹ «Amma kəla adandoyen kosoma fal sala Laya Njəkkayirambədən nayiro salamnjagakki. Mai Yaudiyađəde wa nayiro salamnjagakkiya, rawuw?» cəne

tayia kiworo. ⁴⁰ Koro waldane yiljane: «A'a, ti gəni, Barabbas!» yera. Ti Barabbasdə jawalkorjima.

19

¹ Daji Bilatus cakke Isaa kirwolan jajaryera. ² Sojiyadə ariawu kariyiye* kəlejane kəlanjuro gənajagane kalwu kime† tiro luyeyera. ³ Daji nanjuro isane tiro: «Ala ngəwuro, Mai Yaudiyaye!» cane marin babakkera.

⁴ Koro Bilatus walde na yaudiyadəyero culuwe tayiro: «Akko tia nandoro tuluwukki, ayau fima tilan fandəkkəniro nonowo!» yeno. ⁵ Daji Isa ariawu kariyiyedəa kalwu kimedə luwadaa kiluwunniya, Bilatusse tayiro: «Akko kamdə!» yeno. ⁶ Wurawa rimannaye-a gureduwudə-a tia kerunniya, kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne! Kəskaro tia jagəne no!» yera. Bilatusse tayiro: «Nayi kəlando tia ngonowo, kəskaro jaganowo! Wudə ayau tilan fandəkkəni,» yeno. ⁷ Yaudiyadəye tiro: «Wadande mbeji, kəla wadadəyen karmo tiro wajipcəgəna, ti kəlanjua Tada Alayero ngojəna nangaro,» yera.

⁸ Bilatus mana adəa fangenniya, cayea kojənarə riyeno. ⁹ Koro gomnariro walde ngaye Isaro: «Ndaran kadim?» cəne kiworo. Amma Isa awima tiro kalakcəgənni. ¹⁰ Daji Bilatusse tiro: «Wuro manasəgəmbawo wa? Nanilan kənduwo nia kolduye-a kənduwo nia kəskaro jaduwyue-a mbejiro nonəmmi wa?» cəne kiworo. ¹¹ Isaye tiro: «Sameyen njadənnia, kənduwonəm kəlanin bawo. Adəmaro kam niro sərənsəgənadəye biwunju kaanəmdəa kojəna,» yeno.

¹² Sa adən fuwun Bilatus Isaa salamdu mayeno, amma yaudiyadə kowo sapcane: «Kam adəa salamməmia, ni sawa Kaisarre gəni! Wundu duwon kəlanjua mairo ngojənamadə Kaisarra wajəna,» yera. ¹³ Mana adəa fangenniya, Bilatus deyaro Isaa cuttuwue kəla kurisnju sharayen na farsam kaulan tədəna təlām yaudiyaudin tiro Gabbata canidən napkeno. ¹⁴ Yimdə yim dabbardu sala Laya Njəkkayirambe, kausu kəla dawu gai. Bilatusse yaudiyadəro: «Akko maindo!» yeno. ¹⁵ Amma kowo sapcane: «Ronju tuluwe! Ronju tuluwe! Kəskaro tia jagəne!» yera. Bilatusse tayiro: «A! Maindoə kəskaro jagəkki?» yenniya, wurawa rimannaye tiro: «Kaisar gənia, mainde gade bawo!» yera. ¹⁶ Daji Bilatus Isaa kəskaro jajaaro mukkonjaro kekko.

* 19:2 19.2 ariawu kariyiye - Jawa kərmaiyē. † 19:2 19.2 kalwu kime - Kalwu maila.

*Isaa kəskaro jaduwwu**(Mat 27.32-44; Mar 15.21-32; Luk 23.26-43)*

Daji Isaa cadane kesado. ¹⁷ Isa kəlanjuma kəskanju karmoye ngoje na tia Buwo Kəlayelan bowojai təlam yaudiyaudin tiro Golgota canidəro leyeno. ¹⁸ Nadən ti-a am gade yindi-a rokko kəskaro jayeyera, səgəri fi yayen kam fal fal, ti Isadə dawunjan. ¹⁹ Bilatus kəla alloyen ruwuje kəskadəro royeyeno. Akko awo ruwuwadadə: ISA KAM NAJARATTE, MAI YAUDIYAYE. ²⁰ Yaudiya kada awo allo adən ruwuwadadəa kərayera, na Isaa kəskaro jajaanadə karən bərnidəyen, koro awo adəa təlam yaudiyaye-a Rombe-a Gəresse-alan ruwujana nangaro. ²¹ Daji wurawa řimanna yaudiyaye Bilatusso: «Bare “Mai Yaudiyaye” ruwunəmmi, “Kam adəye wu Mai Yaudiyaye cənna” ruwune,» yera. ²² Bilatusse tayiro: «Awo ruwunəkkənədəa ruwunəkkəna,» yeno.

²³ Sojiyadə Isaa kəskaro jayeyeranniya, kajəmunju ngojane ci dewuro yakcane soji fi yaye nuwanju ngoyeno. Kalwunju kuruwu tududənni samən tai cidiyaro yadero caaadadə yea ngoyera. ²⁴ Sojiyadəye kattenjan: «Bare karniyende, walawala diyo, kam cuwandidəa ruiyo!» yera. Adəgaima awo kitawulan ruwuwadadə wakkayeno. Tiye: «Kajəmuni kattenjan yakkerə, koro kalwuniro walawala kedo,»† cənna. Akko awo sojiyadə cadənədə.

²⁵ Karən kəska Isayedən yanju-a yaana yanjuyə-a Meram kamu Kəlofasse-a Meram Magdala-a daada mbeji. ²⁶ Isa yanju-a fuwura jauro cəraanadə-a nadən daada kirunniya, yanjudəro: «Ya, akko tadanəm!» yeno. ²⁷ Daji fuwuradəro: «Akko yanəm!» yeno. Tən sa adən fuwuradə tia fannjuro kiwudo.

*Karmo Isaye**(Mat 27.45-56; Mar 15.33-41; Luk 23.44-49)*

²⁸ Ngawo adəyen awo samma kərma cəranaro asuyeniya, awo kitawulan ruwuwada wakkajoro, Isaye: «Ngudu fakki,»† yeno. ²⁹ Nadən kalwo curonjun diben comcom mbeji. Daji sojiyadə soso ngojane dibendəro ləpcagane cattuluwe karo lassagane cinjuro sayeyera. ³⁰ Isa cujungeniya, tiye: «Cədəna!» yeno. Daji kəla cidiyaro cakke ro kirəmbo.

³¹ Yim adə yim dabbarduye,‡ koro wajənanjua yim tustuye kura. Bare kaminna kəla kəskayen yim tustuyea dasanniro, yaudiyadə siyelɲjadəa nanamja kaminnadəa

† **19:24** 19.24 Jaw 22.18 † **19:28** 19.28 Jaw 22.15; 69.21 ‡ **19:31** 19.31 yim dabbarduye - Jəmma, yim tustuye səbdu.

casadoro Bilatussa keworo. ³² Daji sojjiyadə isane burwoyedəyea kam ti-a rokko kəskaro jajaanadəye siyel-nju namgera, yindiyedəye ye ngai. ³³ Na Isayero kadiranniya, siyel-nju namjanni, ti bawo bawojənaro caruna nangaro. ³⁴ Amma sojjiyadəye falnja sisinjua kajaalan sukkeno. Sadəman bu-a ingi-a keluwo. ³⁵ Kam awo adəa curunadə nayi ye kasaddoworo sheda cədəna. Shedanju jire, koro awo wuljənadəa jirero nojəna. ³⁶ Adəgaima awo ani wakkajana, kitawulan ruwuwadadə gai: «Silanju falma namjaiwawo,»[†] ³⁷ koro na gade yen kitawulan ruwuwadadə: «Ti sukcanadəa carui,»[†] cəna.

Sittəra Isaye

(*Mat 27.57-61; Mar 15.42-47; Luk 23.50-56*)

³⁸ Ngawo adəyen Isuwu kam Arimatiyaye leje kamin Isayedəa ngojoro Gomna Bilatussa kiworo. Ti ye fuwura Isaye, amma asərlan, yaudiyadəa rijəna nangaro. Daji Bilatus amari tiro kenniya, ise kamindəa ngoyeno. ³⁹ Nikodimus kam calan na Isayero bune isənadə ye ise kawudi laa mira alus-a canilan kəllada kilo fiakku gai kiwudo. ⁴⁰ Daji kamin Isayedəa ngojane kəla adanja sittəra yaudiyayedən kawudidə-a rokko batta linnen kəleyera. ⁴¹ Na Isaa kəskaro jajaanadəyen jərwu laa mbeji, koro curo jərwudəyen kauri bərin laa curonjuro wundumaa casakkənni mbeji. ⁴² Yimdə yim dabbarduye, koro kauri adə karənnin dəgana nangaro, curonjuro Isaa kesakko.

20

Karmolan cidu Isaye

(*Mat 28.1-10; Mar 16.1-8; Luk 24.1-12*)

¹ Mawuye yim burwoyeya* fajar Meram Magdala kauridəro leje kau kuradə ci kauridəyen təmballada kiro. ² Daji cəgase na Siman Biturus-a fuwura gade Isa jairo cəraanadə-ayero leje tayiro: «Kəmadəa kauridən ngojana, koro na casakkənadəa noniyende!» yeno. ³ Daji Biturus-a fuwura gadedə-a kəla kauridəna leyerə. ⁴ Tayi yindi samma cagasi lejai ngai, amma fuwura faldə Biturussa ngərəmnin koje burwoje kauridəro kadio. ⁵ Nguje lotkeyenniya, batta linnedəa nadən gənaada kiro, amma curodəro ngaanni. ⁶ Daji Siman Biturus tia jəgaidə ye ise kauridəro kərgawo. Batta linnedəa nadən gənaada kiro, ⁷ koro batta duwon kəla Isayero casakkənadə batta gade-a rokko gəni, na gaden kəleyaada. ⁸ Daji fuwura duwon burwon isənadə

[†] 19:36 19.36 NL 12.46; KI 9.12; Jaw 34.20 [†] 19:37 19.37 Jak 12.10 * 20:1 20.1 mawuye yim burwoyeya - Ladu.

ye kauridəro ngaye cure kasatkeno. ⁹ Amma Ala kadarjəna Isa karmolan cijidəa kitawulan ruwuwadadə gairo koroma asujanni. ¹⁰ Daji fuwurawadə fannjaro walladara.

Isaye Meram Magdalaro fəleduwu

¹¹ Meram deyan ci kauridəyen daada so badiyeno. Ciri ngai duwon, nguje kauridəa lotkeyenniya, ¹² malaiya yindi kajəmu bulla na calan kamin Isaye gənananadən napkada kiro, faldə kəlakajinjulan, faldə ye sinjulan. ¹³ Tayiye: «Kamu, awiro yirəmi?» cane tia keworo. Tiye: «Kəmania ngojana, koro na tia casakkənədəa nokkəni nangaro,» yeno. ¹⁴ Adəa wulyenniya, suworde Isaa nadən daada kiro, amma tiro asujənni. ¹⁵ Isaye tiro: «Kamu, awiro yirəmi? Wundua manəmi?» cəne kiworo. Amma ti jərwumadəro təmajə tiro: «Maləm, nima tia ngonəmbo walyenoa, na tia yakkəmmədəa wulsəgəne, wu ye tia ngokki,» yeno. ¹⁶ Isaye tiro: «Meram!» yenniya, kanji Isayero suworde təlam yauidyaudin: «Rabbuni!» yeno, maananjudə sayinna. ¹⁷ Isaye tiro: «Bare rosəmmi, koroma na Bawadəyero waldəkkəni nangaro. Amma kəramiyaniro lene tayiro: “Na Bawani-a Bawando-ayero, Alani-a Alando-ayero waldəkki,» wulgəne!» yeno. ¹⁸ Daji Meram Magdala na fuwurawadəyero leje tayiro: «Kəmadəa rukkəna!» cəne awo tiro wuljəgənədəa tayiro wulyeyeno.

Isaye fuwurawanjuro fəleduwu

(*Mat 28.16-20; Mar 16.9-20; Luk 24.36-49*)

¹⁹ Yim adə yim burwoye mawuye kajiri magariwu cinna na fuwurawa dasaanayedə yauidyadəa riduro cuwuramnin jakkada duwon, Isa ise dawunjan dajə tayiro: «Salam aleikum!» yeno. ²⁰ Adəa wulyenniya, tayiro mukkonju-a sisinju-a fəleyeyeno. Fuwurawadə kəla Kəmadəa carunadəyen karwunja jauro kəjiyeno. ²¹ Koro Isa walde tayiro: «Salam aleikum! Bawadə wua sunodənədə gai, wu ye nayia njanodəkki,» yeno. ²² Adəa wulyenniya, tayiro kasam fujiye: «Ruhu Alayedəa mowowo!» ²³ Am tayiro biwunja gawurnuwia, biwunja gawurdəna. Am tayiro biwunja gawurdu wanuwia, biwunja gawurdənni,» yeno.

Isaye Tomaro fəleduwu

²⁴ Fuwurawa mewun yindindəye falnja cunju Toma kam tiro Kawu canidə sa Isa isənadən ti nanjan bawo. ²⁵ Daji fuwurawa gadedəye tiro: «Kəmadəa ruiyena!» yera. Amma Tomayə tayiro: «Balo kusayə mukkonjun rukke ngulondoni curo balo kusayedəro yakkəkke mukkonni ye sisinjuro yakkəkəkənia, təmmaro kasaddəkkiwawo,» yeno. ²⁶ Ngawo kawu wuskuyen fuwurawa Isaye cayə gai curo

fadodøyen duwon, Toma ye tayi-a rokko mbeji. Cinna fadoyedə cuwuramnin jakkada yaye, Isa ise dawunjan daje tayiro: «Salam aleikum!» yeno. ²⁷ Daji Tomaro: «Ngulondonəm na adəro yakke, mukkonni rui, mukkonəm sane sisinro yakke! Bare shekku dimmi, kasadde!» yeno. ²⁸ Tomaye tiro: «Kəmani ye, Alani ye!» yeno. ²⁹ Isaye tiro: «Wua surumma nangaro, kasatkem? Barganja am carunni kasaccanamadə!» yeno.

³⁰ Isa fuwu fuwurawanjuyen alama kada kitawu adən ruwudənni kido. ³¹ Amma dalil awo ani ruwudənyedə, Isadə tima Almasiwu Tada Alayedə woro kasaddowo, kasaduwilan ro sawisoye cunjulan fadowo nangaro.

21

Isaye fuwurawanjuye tulurro fəleduwu

¹ Ngawo adøyen Isa koro walde fuwurawanjuro ci bəram tiro Tiberiyas canidøyen* fəleyaada. Akko jiri tayiro fəledəgənadə: ² Sadən Siman Biturus-a Toma kam tiro Kawu canidə-a Nataniyel kam Kana cidid Galileyedə-a tadawa Jabadiye-a fuwura Isaye gade yindi-a rokko mbeji. ³ Siman Biturusse tayiro: «Buni taro lekki,» yenniya, tiro: «Andi ye ni-a rokko leniye!» yera. Daji caluwe maararo kasargawo, amma bune adən awima cadanni.

⁴ Dunia wayenniya, Isa ci bəramdøyen dayeno, amma fuwurawadə ti Isaro asujanni. ⁵ Daji Isaye tayiro: «Tadawa, buni tawwa wa?» cəne kiworənniya, tiro: «A'a,» yera. ⁶ Tayiro: «Buni taramdəa kəmboram maaradəyero gəpkənowo, fanduwi,» yeno. Gəpkeyeranniya, nanngəwu bunidəyedəro tuluwo tikkeru. ⁷ Daji fuwura Isa tia jauru cəraanadəye Bituruso: «Tima Kəmadə wo!» yeno. Siman Biturus ti Kəmadə woro fangenniya, ringada nangaro kalwunju luje səkete bəramdəro gəpkadano. ⁸ Fuwurawa gapcanadə tayi ci ingiyen kuruwun gəni metər mia gai nangaro maaradən taram buniadəa gərjane kadira.

⁹ Cidiro jəpkeranniya, nadən kannu kanduwalles buni kəlanjun gənaada-a burodi-a mbeji kero. ¹⁰ Isaye tayiro: «Buni kərma tawwadəye laanja kudowo!» yeno. ¹¹ Daji Siman Biturus juwane taramnja bunin cap cəmbəranadəa cidiro gəryeno. Curodən buni kura kura mian fiwun yakkun mbeji. Buni kada kadami yaye, taramnja kardənni. ¹² Isaye tayiro: «Arowo buiwo!» yeno. Wundunjamaye tiro: «Ni wundu?» cəne cuworənni, ti Kəmadəro asujana nangaro. ¹³ Daji Isa ise burodidəa ngoje tayiro kaino,

* 21:1 21.1 bəram tiro Tiberiyas canidə - Bəram Galileyə.

buni ye ngai. ¹⁴ Isa karmolan cijənaye ngawon, adəma yakkuyero fuwurawadəro fəleduwunjudə wo.

Isa-a Biturus-a

¹⁵ Gewunniya, Isaye Siman Biturusso: «Siman tada Yahayaye, tayi ania kojənarə wua səraamma wa?» cəne kiworo. Biturusse tiro: «Aaa, Kəma. Nia njəraakkənarə nonəmma,» yeno. Isaye tiro: «Dimiyania ambane!» yeno. ¹⁶ Koro Isa kənyindiyero tiro: «Siman tada Yahayaye, səraamma wa?» cəne kiworo. Tiye: «Aaa, Kəma. Nia njəraakkənarə nonəmma,» yeno. Isaye: «Dimiyaniro kiskəne!» yeno. ¹⁷ Koro Isa kənyakkuyero tiro: «Siman tada Yahayaye, səraamma wa?» cəne kiworənniya, Biturusse karwu kuttayeno, Isa kənyakkuyero tiro: «Səraamma wa?» cəna nangaro. Tiye: «Kəma, ni awi yaye nonəmma, nia njəraakkənarə nonəmma,» yenniya, Isaye tiro: «Dimiyania ambane! ¹⁸ Jiremaro niro wulnjəgəkki, ganənəmlan ni kəlanəmbo kalwu lugəme na raammaro lenəmi. Amma kiarinəmiya, mukko sagəme kam gade kalwu lunjiye na raammiro njadi,» yeno. ¹⁹ Isa adəa wuldunjudə, karmo jiri fiyen Biturus daraja Alaro cidəa tiro fəleyeyeno. Adəa wulyenniya, Isaye tiro: «Wua səgai!» yeno.

Isa-a fuwuranju jauro cəraana-a

²⁰ Biturus suworgadanniya, fuwura Isa jauro cəraanadə tayia jəgai kiro, ti duwon sa masəna cadidən karənje Isaro: «Kəma, wundu nia sərənjiyi?» cəne cuworənadə. ²¹ Biturus tia kirunniya, Isaro: «Kəma, ti adə ye nda?» yeno. ²² Isaye tiro: «Kawu waldəkke isəkkiro roa dəgaro raakkənaa, awi lambonəm? Ni wua səgai!» yeno. ²³ Adəma nangaro lawar fuwura adə nuiwawoye kərəmiyadəro tatargada. Adə yaye Isaye Biturusso kamdə nuiwawo cənni, amma tiye: «Kawu waldəkke isəkkiro roa dəgaro raakkənaa, awi lambonəm?» cənnadə. ²⁴ Fuwura adəma kam kəla awo aniyen sheda ce kitawulan ruwujənadə wo. Koro shedanju jirero noniyena. ²⁵ Awo gade kada Isa cədəna ye mbeji. Ca fal fallen ruwujaja, təmakkəna duniamə rakce kitawuwa ruwudənadəa ngojiwawo.